

ЛИЙ ГОЛДБЪРГ
Г-Н МОНК И ПОДЗЕМНИЯТ
ПАРИЖ

Част 7 от „Мистър Монк“

Превод от английски: Деница Райкова, 2010

chitanka.info

На Филип Бисън и Андре льо Ру

БЛАГОДАРНОСТИ И БЕЛЕЖКА НА АВТОРА

Съпругата ми, Валери, е францужойка, така че през последните двайсет години често съм ходил в Париж. В тази книга са описани множество действителни и въображаеми места. Поднасям извинения, специално, на всички свои роднини по линия на съпругата ми, за евентуалните волности по отношение на историята или географията, които съм си позволил, за да съответстват на извратените ми творчески нужди.

Събитията в тази книга се развиват преди епизода от телевизионната поредица „Г-н Монк е преследван“ и продължават оттам, където свърши книгата ми „Г-н Монк отива в Германия“.

И отново, трябва да благодаря на добрите и търпеливи жители на Лор, Германия, и на моите приятели Херман Йоха, Елке Шуберт, Хайко Шмид, Ясмин Щайглер, Александър Шуст и персонала на хотел „Франциск“ за помощта.

Бих искал също да благодаря на д-р Д. П. Лайл, Кара Блек, Лий Лофланд, Алексия Барлие и съдебния антрополог Гуен Хойген за техническите им съвети, които вероятно съм разбрал погрешно и съм използвал напълно неправилно.

Намерих няколко книги, които ми бяха от изключителна помощ в проучването, особено „Парижките канали и каналджии“ от Доналд Рийд, „Paris Souterrain“^[1] от Еманюел Гафар, „Подземният Париж“ от Каролайн Арчър, и „Подземни градове“ от Дейвид Пайк.

Както обикновено, написването на тази книга нямаше да е възможно без ентузиазма и подкрепата на Анди Брекман, Кристен Вебер, Кери Донован, Джина Макоби и Мадисън Голдбърг. Merci beaucoup!

Тази книга беше писана в Париж, Мюнхен, Ню Йорк, Саут Лейк Тахо, Питсбърг и Лос Анжелис... и на борда на самолетите между тези градове.

С нетърпение очаквам да се свържете с мен на www.leegoldberg.com

[1] „Paris Souterrain“ (фр.). — „Подземният Париж“. — Б.пр. ↑

1. Г-Н МОНК В ГЕРМАНИЯ

Ако си въобразявате, че имате някакъв контрол над живота си, заблуждавате се. Нямате представа какво ще ви сполети в следващия миг.

Не говоря за онези внезапни и често пъти трагични, променящи живота ви изненади като това да ви блъсне кола или смъртта на обичан човек, или ураган, изравнил дома ви със земята.

Говоря за неочакваните промени, които правят нещата много по-интересни и ви поставят в ситуации, които не сте и сънували, че могат да възникнат.

Например ако някой ми беше казал, че ще прекарвам една седмица в живописно селце в Германия с Ейдриън Монк, никога нямаше да повярвам.

Всъщност, щях да кажа, че е невъзможно.

Причината е, че Монк се нуждае от цялата си смелост и сила на волята само за да излезе от своя грижливо подреден и напълно дезинфекциран апартамент в Сан Франциско. Той се страхува от микроби, трески, книжки за оцветяване, смесени ядки, мъх, къдрави коси, тениски без ръкави, кълбета прежда, топки прах, Нийл Даймънд, птичи курешки, неприбрани в панталона ризи, зърнени закуски с плодове, „Чиа Петс“^[1], и още толкова много неща, че е направил списък на фобиите си, който обхваща няколко подвързани с кожа томове с бележки под линия, исторически препратки, снимки, диаграми и подробен индекс.

Освен това Монк вярва, че всичко, което вижда, и всеки, когото среща, трябва да се придържа към неговите нелепо чудати правила за ред. В общи линии, той иска всичко да е равно и четно, право, балансирано, симетрично, организирано и съвместимо. И тъй като природата и човечеството обикновено отказват да се съобразяват с това, Монк смята външния свят за постоянен извор на раздразнение и нервност.

Въпреки това неговата зона на комфорт се разрасна и вече включва и места отвъд апартамента му на Пайн Стрийт и кабинета на психиатъра му в Пасифик Хайтс. Но става нервен, ако излезем извън града, и започва да диша учестено, ако се осмелим да пристъпим в съседния окръг. Не му се нрави мисълта да прекоси Бей Бридж без спасителна жилетка, провизии за шест месеца, свещеник, и ремарке, на което са натоварени всичките му мебели, спално бельо и кухненски съдове.

Всичко това много утежнява живота на Монк, който се справя с него, като наема асистентка на пълно работно време, за да се справя вместо него с тези вмешателства. Тази клета душа по една случайност съм аз, Натали Тийгър. Не съм официално обучена за подобно нещо, освен ако не броите факта, че съм вдовица, самотна майка на съзряваща тийнейджърка.

Не е лесно да съм негова асистентка, защото не само ми се налага да предотвратявам множество потенциални катастрофи само за да може той да функционира в обществото, но трябва да бъда и негов личен снабдител, шофьор, секретарка, и равностоен помощник в разследванията.

Монк е консултант към Полицейското управление на Сан Франциско, където работел като разследващ убийства детектив, докато съпругата му, Труд, журналистка, била убита от кола бомба — загуба, която в продължение на години го оставила сломен от мъка и неспособен да контролира фобиите си.

Все още не е разкрил убийството ѝ, но оттогава е приключил стотици други озадачаващи случаи, озадачили капитан Лилънд Стотълмайер и неговите детективи. А за Монк аз съм д-р Уотсън, Рико Тъбс и Момчето Чудо, всичките събрани в едно.

Натрапчивата потребност на Монк да слага всичко в ред го е надарила с удивителната способност да забелязва улики и несъответствия, които никой друг не може да види.

Това е дарба и проклетие, както често казва той.

Неговият процес на разследване, както и всичко друго в живота му, може да е тежък и мъчителен дори и в най-добрите времена — какъвто именно бе периодът, на който се наслаждавахме седмица по-рано.

Монк беше по-често щастлив, отколкото тъжен, беше много по-непридирчив по отношение на нещата, и разкриваше озадачаващи убийства с бързо темпо, което зашеметяваше капитан Стотълмайер и най-близкия му помощник, лейтенант Ранди Дишър.

Колкото и благодарен да беше Стотълмайер на Монк, самочувствието му понасяше доста удари.

— Не знам защо изобщо още си правя труда да се появявам тук — каза ми Стотълмайер на едно местопрестъпление. — Мога да си стоя тук цял месец, и пак да не видя това, което Монк вижда за пет секунди.

— Но можете да си сипете купа „Кап Крънч“ за закуска — казах. — Той слага парченцата зърнена закуска в купичката си едно по едно, за да е сигурен, че са свършено квадратни и че са четен брой.

— Готов съм да заменя купичката си с „Кап Крънч“ за детективските му инстинкти.

— Той се страхува от вятъра.

— Имаш предвид, торнадо или ураган?

— Имам предвид какъвто и да е полъх на вятър — казах. — Явяват му се кошмари, в които го преследват търкалящи се цветове на храсти от бял трън.

— Но в Сан Франциско няма храсти от бял трън.

— Монк казва, че е възможно да се случи — казах. — И когато това стане, ще разберем, че дошъл денят за разплата.

Стотълмайер се засмя, поглади рунтавите си мустаци, и след този разговор сякаш се почувства по-добре. Той не притежаваше проникателността на Монк по отношение на детайлите, но поне никога не му се налагаше да се тревожи за белите тръни.

Така че всички бяха доволни. Нещата вървяха добре.

Но после в края на един от сеансите си с Монк психиатърът му, д-р Крогър, съобщи, че заминава за Лор, Германия, за да присъства на конференция по психиатрия.

Монк преживя пълен умствен и емоционален срив. И това беше само първоначалната му реакция. След като д-р Крогър напусна страната, положението се влоши още повече.

В един миг Монк беше в истерия, а в следващия — във вцепенение.

Той забрави как да преглъща. Забрави как да диша. И изгуби способността си да разкрива престъпления.

Така че в акт на отчаяние и безумие, който вероятно ще влезе в анализите на историята на дебненето, Монк реши да последва психиатъра си в Германия.

А аз го придружих.

Знам какво си мислите — Монк поне имаше оправдание за откаченото си поведение, но аз трябваше да преценя по-добре. Като разумна, интелигентна, спазваща законите жена, аз трябваше да разубедея Монк от това решение или, ако не успея в това, да намеря начин да го сложа под ключ за негово собствено добро.

Но моята работа е да помагам на Монк да функционира, а това не би било възможно без психиатрични сеанси. Така че очевидното решение беше да го събера отново с психиатъра му, на всяка цена. Просто действах така, както беше най-добре за интересите на Монк.

Ще излъжа обаче, ако не призная, че имах също и няколко лични причини да не спра Монк. Исках да си отмъстя на д-р Кругър, задето негласно насърчи Монк да ми се натресе и да ме придружи по време на почивката ми на Хаваите преди няколко години.

Едно пътуване до Европа щеше да ме компенсира за проваленото ми бягство на Хаваите, което бях прекарала, мъкнейки се заедно с Монк, докато той разкри едно убийство, вместо да плувам в океана и да правя слънчеви бани на плажа. Сметнах, че след като стигнем в Лор и Монк посети психиатъра си и отново си върне контрола, можем да изследваме Германия между психиатричните му сеанси три пъти седмично.

Онова, което забравих, беше, че Монк си е Монк, и че където и да отиде, неизбежно се натъква на труп.

Това се случи даже и на сватбата на брат ми, но това с друга история и изпреварвам събитията.

Сигурна съм, че се питате как Монк прелетя целия свят до Германия, при положение че припада само при мисълта да прекоси с кола залива на Сан Франциско. Това е благодарение на чудодейно малко синьо ханче. И не говоря за виагра.

Монк взе диоксинил експериментално лекарство, което заличава тревогите му и отключва всичките му задръжки в продължение на дванайсет часа. Но действа пагубно на наблюдателните му

способности и коренно променя личността му, като го превръща в непоносимо противна компания, докато ефектът на лекарството не отmine.

Щом пристигнахме в Германия, открихме д-р Кругър, а Монк разкри няколко странни и озадачаващи убийства, като едва не стана причина да изгорим живи, докато го правеше.

На другата сутрин, с коса, все още изпоцапана със сажди от съприкосновението ми със смъртта сред пламъци и не, не драматизирам излишно случилото се, реших, че заслужавам малко специално внимание заради онова, на което ме беше подложил.

По идея трябваше да излетим за вкъщи от Франкфурт същия следобед, но тъй като Франция беше на две крачки, си помислих, че ще е добре да се възползваме от възможността и да прекараме няколко дни в Париж. Щеше да се отрази добре и на двамата ни.

Така че направих това, което всеки достоен за доверие, предан асистент би сторил в моето положение.

Изнудих го.

Отидох в стаята на Монк в малкия полупансион в Лор, където бяхме отседнали, и му показах негова снимка, която бях заснела с клетъчния си телефон. Бях направила снимката предната нощ, когато, по причини, твърде сложни, за да ги обяснявам сега, Монк беше под силното въздействие на диоксина, покрит със спечена кал, и ръфаш немита ябълка, която държеше с мръсните си ръце.

Като я видя, той ахна от ужас, както и знаех, че ще стане.

Заплаших да изпратя копия от снимката на всичките му познати, освен ако не се съгласи да отложим заминаването си с няколко дни, и да посетим Франция на негови разноски.

Бях го хванала натясно, и той го знаеше.

Съгласи се на условията ми с целия ентузиазъм на човек, когото са повели към гилотината.

Въпреки победата, тепърва предстоеше преодоляването на важни пречки. Трябваше да стигнем до Париж, и се нуждаехме и от място, където да отседнем, щом стигнем там.

За повечето хора това не би било кой знае какъв проблем, но наистина е такъв, ако пътувате с Ейдриън Монк.

Пътят с кола дотам щеше да ни отнеме пет часа, което е дълго време, за да го прекараш в една кола с Монк, и кой знае в какви

неприятности можеше да ни вкара той по пътя? Освен това в Париж, където кажи-речи навсякъде можехме да стигнем пеша или с обществения транспорт, една кола щеше да е по-скоро бreme, отколкото удобство. Можехме да спестим пари, като не плащаме повече такси за наемане на кола или суми за паркинг.

Полетът до Париж, от друга стана, нямаше да отнеме много повече от един час. Но Монк се страхуваше да лети, освен ако не беше на лекарства, а тогава щеше да бъде непоносима откачалка в продължение на още десет часа (и това, ако предположим, че се съгласеше да вземе диоксинил след бедата, в която го вкара лекарството предишната вечер). Без хапчетата, Монк можеше да превърти, докато е в самолета, и да го арестуват след кацането. Но пък, ако Монк беше заключен в Бастилията, аз щях да съм свободна да се скитам сама из Париж.

Можехме да пътуваме и с влак, но на мен ми се струваше, че това съчетава най-лошите страни на другите два варианта.

Затова избрах полета.

Сега трябваше само да вляза в интернет, за да резервирам полети и да потърся място за отсядане.

Освободихме стаята си в полупансиона, оставихме багажа си при собствениците, и тръгнахме през градския площад. Лор е построен през Средновековието между река Майн и хълмовете на гората Спесарт. Имаше калдъръмени улици, построени наполовина от дървени греди къщи, и каменна наблюдателна кула, която се извисяваше над заострените покриви, камбанариите на църквите, и куличките на замъка, където според преданието беше живяла злата мащеха на Снежанка. Имах чувството, че вървя през вълшебна приказка. Всеки момент очаквах да се блъсна в обичлив елф или брадат вълшебник.

Но на Монк цялата тази приказна атмосфера му убягваше. Той си гледаше в краката, и внимателно подбираше всяко камъче от калдъръма, на което стъпваше, сякаш вървеше през минно поле.

— Как могат хората да живеят така? — попита Монк.

— Калдъръмените улици съществуват от векове — отвърнах.

— И още не са успели да ги асфалтират?

— Надявам се никога да не го сторят — казах.

— Може би не бива да имат и течаща вода, електричество и пеницилин.

— Това е друго — казах. — Тези улици са едно от нещата, които придават на Лор средновековно очарование.

— Няма нищо очарователно в чумата и смъртта — каза Монк. — Някога по тези улици са се стичали непреработени канални отпадъци.

— Убягва ви голямата картина, господин Монк. Това не е увеселителен парк или организирана в търговския център възстановка на приказно селце. Това е действителността. Махнете колите и хората с клетъчните им телефони, и това, което виждате, е до голяма степен начинът, по който са изглеждали нещата преди седемстотин години.

— Точно това е проблемът. Вече не живеем в Средновековието. Лор би трябвало да се присъедини към цивилизования свят. Тези улици би трябвало да се покрият с гладка, равна асфалтова настилка.

— Какво му е очарователното на асфалта?

— Той е равен, гладък и едноцветен — каза Монк. — Това е еднаквост в най-чист смисъл. Мога да продължа до безкрайност.

— Асфалтът е безличен. Тези калдъръмени улици би трябвало да бъдат ценени и пазени. Тук вървим по историята.

— Вървим по гигантска тоалетна — каза Монк. — Ще ми трябват нови обувки.

Стигнахме до едноетажна каменна сграда, която имаше вид, сякаш щеше да рухне, ако не бяха изградените наполовина от дървени греди магазини, които я подпираха от двете страни. Вратата беше ниска и квадратна и съвсем малко по-широка от прозорците на фасадата.

В полупансиона ми бяха казали, че в продължение на столетия това била кръчма, но сега беше интернет кафе.

Надникнах вътре. Беше тъмно. Подът беше от твърдо дърво; стените бяха от неизмазан камък. Таванът беше провиснал под напора на дебелиите дървени греди.

Трима двайсетинагодишни туристи с раници се бяха скупчили около единия от четирите компютъра с плоски монитори, подредени върху дълга маса, издялана от дървесен ствол.

Млада жена, която слушаше електронното си музикално устройство, седеше зад барплота, който представляваше друг издялан дървесен ствол с кафемашина и няколко вида сладкиши отгоре.

Компютрите изглеждаха съвсем не на място в тази стара кръчма. Сякаш в пространствено-времето съотношение се беше образувала пролука и бъдещето по невнимание се беше вляло в миналото. Видимата несъвместимост имаше върху мен същия разстройващ ефект, какъвто вероятно оказваше върху Монк видът на купа корнфлейкс със стафиди.

Надявах се, че не започва да ме прихваща от него.

— Не смяташ наистина да влезеш там, нали? — попита той.

— Трябва да вляза в интернет, за да уредя пътуването ни — казах. — Няма да се бавя.

— Не можеш — каза той. — Сградата не е безопасна.

— Стои тук от стотици години.

— Което означава, че отдавна ѝ е време да се срути.

— Ще рискувам — казах.

— Поне си сложи защитна каска.

— Нямам защитна каска.

— Не си ли сложила в багажа си? — попита той.

— А вие? — отвърнах.

— Аз бях на лекарства. Имам сериозно оправдание. Какво е твоето?

— Не притежавам защитна каска.

— Всеки притежава защитна каска — каза Монк.

— Не, не притежава — казах.

— Аз говоря за хората в Америка — рече той.

— Аз също — казах. — А дори и да имах такава каска, защо ми е да я нося със себе си?

— В случай че се наложи да влезеш в подлежаща на събаряне сграда.

— Това не е подлежаща на събаряне сграда.

— Това е колиба от кал — заяви Монк. — По-лоша е и от подлежаща на събаряне сграда.

— Влизам — казах. — Къде ще бъдете?

— Ще си стоя тук — рече Монк, — докато животът ми се клатушка опасно между тези две камъчета от калдъръма.

— Вие се чувствате така независимо къде сте застанал — казах. — Прегърнете непознатото. Отворете възприятието си за новите преживявания. Отдайте се малко на живота.

— Това не е живот — каза той. — Това е лудост.

— А смятате ли, че да последвате терапевта си в Германия е признак на умствена стабилност?

Очите на Монк се разтвориха широко, и аз осъзнах, че съм допуснала голяма грешка, като споменах д-р Крогър. Бях му напомнила защо, преди всичко, бяхме там. Надявах се, че няма да ми се наложи да се занимавам с този въпрос поне още ден-два.

— Д-р Крогър идва с нас в Париж, нали? — попита Монк.
Поклатих глава:

— Излетя обратно за Сан Франциско тази сутрин.

Монк се втренчи шокирано в мен:

— Без мен?

— Такова беше споразумението.

— Що за безумно споразумение е това?

— Такова, което ви спасява от необходимостта да си намерите нов психиатър. Д-р Крогър ви е много ядосан. Нужно му е да остане известно време сам, за да му мине гневът.

— Как може да е толкова себичен? — попита Монк. — Ами моите нужди?

— Можете да провеждате сеансите си по телефона, докато отсъствате.

— По телефона не е същото.

— Това беше огромна отстъпка от страна на д-р Крогър, като се има предвид ситуацията. Ще оцелеете.

— Съмнявам се — каза той.

Имаше опасност това да се превърне в автоматично изпълняващо се пророчество, защото ако продължаваше да бъде твърдоглав, себичен и свадлив, вероятно накрая щях да го удуша със собствените си ръце.

[1] Марка фигурки на животни с колекционерска стойност, произведени от компанията „Джоузеф Ентърпрайзис“ със седалище в Сан Франциско. Името идва от мексиканското растение „чия“, с чиито семена се покриват фигурките. — Б.пр. ↑

2. Г-Н МОНК ОТИВА НА ЛЕТИЩЕТО

Резервирането на полета беше лесно: да намеря място за отсядане в Париж, което да съответства на необикновените изисквания на Монк обаче, беше значително по-трудно.

Монк беше скромен човек и пословична скръндза, затова знаех, че за четиризвезден хотел не може да става и дума.

Знаех също, че никога няма да отседне в тризвезден хотел, не защото беше сноб, а защото на броя на звездите не му достигаше една, за да е четен.

Затова трябваше да избирам от хотелите с по две звезди, които вероятно до по-голяма степен отговаряха на предпочитаните от него цени, но беше по-малко вероятно да съответстват на взискателните му стандарти за чистота и вниманието му към подробностите.

На всичко отгоре, изглежда, че всички описани с добри отзиви двузвездни хотели, които успях да открия в интернет, бяха напълно заети. Но накрая успях да открия хотел на авеню Карно, на по-малко от една пресечка разстояние от Триумфалната арка, който беше относително евтин, откъм улицата изглеждаше твърде симетричен, и имаше стаи, които изглеждаха много чисти. Запазих две единични стаи, и бяхме готови за тръгване.

Прибрахме си чантите и отидохме с кола до летището във Франкфурт. Макар че ограничението на скоростта беше сто и двацет километра в час. Монк настоя да държа скоростомера закован на осемдесет и шест километра, което ми се струваше безсмислено.

— Това е с трийсет и четири мили по-малко от разрешеното ограничение — казах.

— Това е равностойността на петдесет и четири мили в час — каза Монк. — Това е ограничението за скоростта у дома.

— Не, ограничението за скоростта у дома е петдесет и пет.

— Петдесет и четири е четно чисто.

— Сто и двацет също.

— Не и ако направиш изчисленията — каза той.

— Какви изчисления? — попитах.

— Сто и двайсет километра са седемдесет и пет мили.

— Добре. Ще се движа със сто и деветнайсет километра в час.

— Това не е четно чисто — каза той.

— Но е такава, когато става дума за мили в час — казах.

— Пак ще виждам нечетното чисто на скоростомера.

— Тогава не гледайте скоростомера.

— Освен това е двайсет мили над ограничението за скорост — рече той.

— В Америка — казах. — Ние сме в Германия.

— Ние сме американци — каза Монк. — Законът все още важи, където и да отидем.

— Не, не важи. Трябва да спазваме германския закон, а точно сега го нарушаваме, като шофираме опасно бавно.

— Това е оксиморон — каза той. — Кое?

— „Опасно бавно“ — рече той. — Бавността никога не е опасна. Тя винаги е по-безопасна.

— Като шофираме толкова бавно, се превръщаме в препятствие. Някоя кола може да се блъсне право в нас.

— Само ако се движи твърде бързо — каза Монк.

Нямах под ръка нито „Адвил“, нито дъвчащи таблетки против стомашни киселини, затова реших да се откажа от спора с него.

Придържах колата в дясното платно, и пъплехме бавно с постоянна скорост от осемдесет и шест километра в час.

Разярени шофьори натискаха пронизително клаксоните си, докато профучаваха покрай нас в размазано петно, с коли, които звучаха като пищащи животни.

За щастие, бях надценила колко време ще ни трябва да стигнем до летището, така че пристигнахме там много по-рано. Дори стигнахме до изхода за излитане преди екипажа на полета.

Членовете на екипажа пристигнаха вкупом, като крачеха в такт един с друг, в почти музикален ритъм. Сякаш по-скоро ни представяха униформите си като на модно ревю, а не се качваха на самолета.

Пилотите носеха безупречни, ушити с остри ръбове тъмносини униформи с колосани шапки с излъскани козирки и бродирани златни ленти около ръкавите, които ги правеха да изглеждат като военни офицери. Не ми беше известна причина, поради която да се налага да

се обличат така, но предполагам, че целта беше да излъчват авторитет и да внушават, че са преминали през сурово обучение, че са високо дисциплинирани, и са мъже на честта.

В контраст с тях, прилепналите, дълги до коленете официални униформи на стюардесите бяха в причудлив ретро стил, който будеше мисли за шейсетте години, за мартини, за Дийн Мартин и за „Плейбой Клуб“. Това чувство се създаваше не толкова от роклите, колкото от яркочервените барети, червените кожени ръкавици и обувките на висок ток с остри носове. Бях изненадана, че стюардесите нямаха и заешки опашчици и камшици.

Всички от екипажа имаха еднакви куфари на колелца, които бяха точно толкова големи, колкото да се вместят в разположената над главата на пътника поставка за багаж или под седалката. Възхитих им се, че могат да пътуват с толкова малко багаж. Това сигурно е едно от предимствата да носиш униформа всеки ден.

Знаех, че Монк щеше да е много щастлив, ако носех униформа, не защото беше извратен, а защото харесваше еднаквостта. Монк винаги носеше едни и същи дрехи. Ризите му бяха от сто процента памук и мръснобели, точно с по осем копчета, четирийсет и втори размер, и закопчани на яката. Панталоните му бяха с баста и маншети, и имаха осем гайки за колан. Спортните му сака бяха кафяви; такива бяха и обувките му „Хъш Пъпис“.

Всяка част от неофициалната му униформа беше толкова спретната и безупречна, колкото и тази на екипажа, а той носеше своята със същата гордост и авторитет.

Той спря пред един от пилотите — онзи с най-лъскавите златни обшивки на ръкавите. Пилотът имаше двойна брадичка и леко посивели коси на слепоочията, а под очите си имаше торбички, достатъчно големи да ги регистрира като багаж.

— Извинете — попита Монк, — вие ли сте капитанът на този самолет?

— Да, аз съм — отговори капитанът.

Останалите членове на екипажа спряха и се заслушаха.

— Спахте ли добре през нощта?

— Да, спях — каза капитанът с любезна усмивка. — Благодаря, че попитахте.

— Събраха ли ви се пълни осем часа?

— Горедолу.

— Или са били толкова, или не. Винаги ли сте толкова несигурен?

— Не съм несигурен.

— Но вие сте изгубили представа за времето. — Монк присви очи и подуши. — Мирис на алкохол ли долавям в дъха ви?

— Това е освежител за уста — каза капитанът.

— Готов ли сте да се подложите на алкохолен тест, за да го потвърдите?

— Кой сте вие?

— Загрижен пасажер — каза Монк. — Много, много, ама много загрижен.

Налагаше се да направя нещо, преди положението да загубее. Приблжих се и озарих пилота с широка, жизнерадостна американска усмивка.

— Моля ви, простете на приятеля ми, капитане. Не е нищо лично. Малко се страхува от летене.

— Разбирам — каза ми капитанът, после се обърна към Монк: — Можете да бъдете спокоен, сър. Уверявам ви, че способностите ми не са накърнени по никакъв начин. Изпълнявал съм стотици полети по време на кариерата си, но още не сме имали злополука.

Монк вдигна парче хартия, върху което беше написано нещо, и се дръпна на няколко крачки назад от капитана:

— Можете ли да прочетете какво пише тук?

— Не — каза капитанът.

— И въпреки това мислите, че сте годен да летите?

— Желая ви приятно пътуване.

Капитанът докосна почтително шапката си и тръгна надолу по изхода към самолета.

— Тук не пише това — заяви Монк, като понечи да го последва, но аз му препречих пътя.

— Престанете да тормозите екипажа — казах. — Ще ни вкарате в неприятности.

— Пилотът е мъртвопиян — каза той. — Колко още неприятности можем да си навлечем?

— Говорете по-тихо — казах и го дръпнах настрана. — Полетът ще свърши, преди да се усетите.

— Точно от това се страхувам — рече Монк.

По високоговорителя се разнесе звукът на звънец, а след това служителят на изхода за качване на пасажерите, мъж в тениска с яка с отличителния знак на авиокомпанията, говори на немски и продължение на около минута, а после съобщи на английски, че качването на самолета ще започне от задния край, като най-напред се качат пътниците от дванайсети до двайсет и четвърти ред. Още преди той да завърши съобщението, хората вече се редяха на опашка на билетното гише.

Монк се приближи до предния край на опашката, където стоеше мъж е размерите и формата на хладилник, с билет в ръка.

— Качват се от задната част на самолета — каза му Монк.

— Знам — каза едрият мъж.

Монк посочи билета му:

— Вие сте на шестнайсети ред. Пререждате се.

— Аз дойдох пръв.

— Това няма значение. Преди вас на опашката би трябвало да има поне седем души, четирийсет и двама, ако всички места на редиците зад вас са изцяло заети. Затова, ако обичате, дръпнете се настрана, докато подредим всички по ред на номерата. — Монк се обърна с лице към опашката. — Да видим билетите ви. Кой има място на двайсет и четвърти ред?

Шестима души на различни места в опашката вдигнаха ръце и размахаха билетите си.

Монк ги изведе напред:

— Всички вие би трябвало да сте тук отпред. Какво сте си мислили, като застанахте чак там отзад?

Едрият мъж изсумтя:

— Никой няма да застане пред мен.

— Ако за вас е било толкова важно да сте пръв на опашката, трябваше да си купите билет на двайсет и четвъртия ред. Но не сте го направили. Вие сте на седемнайсети ред. Примирете се.

Отговорникът по качването на пътниците се приближи към тях:

— Какъв е проблемът тук?

— Този човек е на седемнайсетия ред, но настоява да е пръв на опашката — каза Монк.

— Качваме пътниците на борда от задната част на самолета, редове от дванайсети до дваисет и четвърти — каза служителят.

— Именно — каза Монк, като се обърна към здравеняка. — Сега бъдете така любезен да се дръпнете настрани и ни позволете да организираме всички.

Здравенякът каза на служителя нещо на немски, а после служителят се обърна към Монк:

— Сър, този джентълмен е бил тук пръв. Стига мястото му да е на някой от последните дванайсет реда той може да бъде на тази опашка.

— Знам това — каза Монк. — Просто не може да бъде пръв.

— Да, може — каза служителят.

— Казахте, че започвате качването на пътниците от задния край на самолета — рече Монк. — Той е на седемнайсети ред. Не можете ли да броите? Или ви затруднява броенето отзад напред?

Сграбчих Монк за рамото и го дръпнах настрани, сякаш беше непослушно дете. Започвах да съжалявам, че не пътуваме за Париж с кола.

— Какво ви става? — попитах.

— На мен ли? Проблемът е в тях. Те не могат да броят.

— Те не качват пътниците на борда, като започват отзад напред. Това, което правят, е да пускат на борда всички пътници от редовете между дванайсет и дваисет и четири.

— Не казаха това.

— Но имаха предвид това — казах.

— Тогава трябваше да кажат именно това.

— Може би са го казали на немски, но се е изгубило при превода.

— Но безумието не се е изгубило — каза Монк.

Докато пасажерите в задния край на самолета се качваха на борда, Монк започна да подрежда останалите пасажери по ред на номерата, въз основа на номерата на билетите им.

Оставих го да го направи, защото това го държеше зает и не му позволяваше да се пречка на служителя на билетното гише. Може би пасажерите го оставиха да го прави, защото и те, подобно на мен, бяха изгубили волята да се борят с него.

Когато повикаха на борда останалите пасажери, Монк ги поведе към изхода в колона по един.

Докато минавахме покрай служителя на билетното гише, Монк го изгледа гневно:

— Виждате ли колко по-гладко мина? Надявам се, че сте си извлекли поука от това преживяване.

Служителят на билетното гише прояви достатъчно благоразумие просто да се усмихне, без да каже нищо. Леко му се разминаваше. За него всичко беше свършило. Но не и за мен и останалите пасажери.

Този полет вече беше истински ад, а дори още не бяхме излезли от летището.

3. Г-Н МОНК И НЕДРУЖЕЛЮБНИТЕ НЕБЕСА

Щом се качихме на самолета, се настанихме на местата си на осмия ред. Аз бях до прозореца, мястото на Монк беше в средата, а на мястото до пътеката нямаше никой.

Бях достатъчно благоразумна да не моля Монк да се премести една седалка по-нататък, за да имаме повече пространство. Нямаше начин той да седне на място с нечетен номер (технически погледнато, мястото беше обозначено с буква, а не с цифра, но знаех, че въпреки това той ги брои).

Последни се качиха на самолета двама съпрузи, които седнаха на редицата срещу нас. Бяха млади, привлекателни и заможни. И двамата носеха якета „Лакост“ от плътна материя, обувки „Найк“, и часовници „Ебел“. Макар че и двамата носеха дрехи с една и съща марка, всъщност не бяха облечени еднакво, и не мисля, че нарочно бяха подбрали еднакви дрехи, водени от сантименталност. Забелязала съм, че хората, които живеят заедно, обикновено пазаруват заедно. Двете с дъщеря ми носим много дрехи от една и съща марка, макар че тя изглежда в тях по-добре от мен.

Мъжът носеше чанта с множество изпокъсани багажни етикети на дръжката. Той отвори клетката за багаж над главата си, която беше пълна, после се обърна и отвори онази над нас, която беше празна. Понечи да плъзне вътре чантата си, когато Монк се обади:

— Това е нашето място за багаж — каза Монк.

— Празно е — каза мъжът. Беше германец, и знаех, че Монк ще го накара да намрази американските туристи.

— Но то принадлежи на тази редица — поясни Монк. — Трябва да използвате мястото за багаж, което е над главата ви.

— Нашето е пълно — каза мъжът.

— Съжалявам, но такива са правилата. Ако не можете да го сложите под седалката си, ще трябва да помолите екипажа да го прибере в багажното отделение.

— Пропътувал съм стотици хиляди мили по тази авиолиния. Много добре съм запознат с правилата. Мога да си сложа чантата, в която си искам багажна клетка, независимо дали това ви харесва, или не.

Мъжът натика чантата в багажната клетка, рязко затвори капака и седна срещу нас.

Монк ме погледна:

— Той е смутител на реда. Не е ли редно да уведомим капитана?

— Мисля, че той си има достатъчно грижи.

— Вероятно си права — каза Монк. — Би трябвало да предупредим стюардесите.

— Тях не ги е грижа — казах.

Главната стюардеса свали един микрофон от стената и представи на пътниците себе си и останалите от екипажа.

Тя се казваше Мариз, и подхвана обичайната лекция за безопасност преди полета. Направи го първо на немски, после започна отново на английски. Вероятно всички в самолета, независимо какъв език говореха, можеха да издекламират по памет същата реч.

— В случай на внезапна разхерметизация, от отделение над главите ви автоматично ще увисне кислородна маска. За да стартирате притока на кислород, придърпайте маската към себе си, поставете я плътно върху носа и устата си, и дишайте нормално. Погрижете се да поставите първо своята маска, преди да помогнете на други.

Монк вдигна ръка.

Мариз изглеждаше стресната. Вероятно за първи път някой прекъсваше речта ѝ с въпрос. Монк размаха ръка, за да е сигурен, че го е видяла.

— Да, сър — каза тя.

— Какво би причинило внезапна разхерметизация?

— Много неща — каза тя. — Но се случва много рядко.

— Като казвате „много неща“, можете ли да бъдете по-конкретна?

— Не — Мариз продължи речта си: — В калъф под седалката ви е поставена надуваема спасителна жилетка. В случай на водно кацане, отворете жилетката и я нахлузете през главата си...

Монк отново вдигна ръка. Тя не му обърна внимание, докато обличаше проста спасителна жилетка.

— ... ето така. Издърпайте връзките около кръста си и ги съединете. За да надуете жилетката, дръпнете силно червения шнур, но едва когато напускате самолета...

Монк вдигна и двете си ръце и ги размаха.

— Да, сър — каза тя. — Какво има?

— Може ли да започнете отначало? Забравих да си вода записки.

— Няма нужда от записки — каза тя. — Можете да намерите пълни инструкции за безопасност върху картончето в джоба на седалката пред вас.

— Само едно картонче? — рече Монк. — Наистина ли мислите, че можете да сместите всичко, което е нужно да знаем за безопасността по време на полет, върху едно картонче?

— Да — каза тя.

— Дори с един модел на самолет върви повече информация.

Смушках Монк:

— Моля ви, ще престанете ли да прекъсвате стюардесата?

— Тя изнася само триминутна беседа — каза Монк. — Няма начин това да покрие всички неща, които могат да се объркат с този самолет.

— Затова е картончето.

Монк извади картончето и ми го показа:

— На картончето не пише нищо повече от това, което каза тя. Ами ако се ударим в друг самолет? Това не се споменава. Ами ако се разбие някой прозорец? И това не се споменава. Ако избухне пожар? Това също не е споменато. Ами ако попаднем в торнадо? Това не се споменава. Ами ако се приземим аварийно на неотбелязан на картата остров и трябва да сформираме собствено общество? Това не е споменато.

— Невъзможно е да покроят всичко — казах.

— Могат да се опитат — рече той.

Стюардесата почти беше стигнала до края на лекцията си.

— Ако не сте го направили вече, моля, приберете ръчния си багаж в джоба на седалката пред вас или в някое от багажните отделения над главите ви, тъй като започваме да рулираме за излитане.

Монк вдигна ръка. Мариз едва прикри стенанието си.

— Да, господинът на осмия ред — каза тя. — Отново.

Монк се изправи и посочи към мъжа на съседния ред:

— Той си сложи чантата в багажното отделение над нашите седалки.

Другият мъж се изправи:

— Нашето отделение за багаж беше пълно.

— Правилата са си правила — каза Монк.

— Вие сте идиот — каза мъжът.

— Хайнрих — обади се съпругата му, като го дръпна за ръкава.

— *Bitte*.

Знаех как се чувства. Дръпнах Монк за ръкава.

— Седнете — казах. — Моля ви.

— Пасажерите могат да сложат чантите си, в което и да е свободно багажно отделение — каза Мариз.

Хайнрих се усмихна подигравателно на Монк и двамата мъже седнаха.

— Що за авиолиния е това? — попита ме Монк.

— Такава, която ще ни изхвърли от самолета, ако не се държите прилично.

— Аз съм онзи, който следва правилата — каза Монк, като хвърли поглед към Хайнрих. — Него би трябвало да изхвърлят.

Стюардесата продължи лекцията си:

— На този етап трябва да изключите всички клетъчни телефони, пейджъри и всички безжични или дистанционно управлявани устройства, докато трае полетът, тъй като те могат да попречат на навигационното и комуникационното оборудване на самолета.

Монк отново вдигна ръка. Стюардесата се престори, че не е забелязала. Не беше особено добра актриса.

— Можете да използвате лаптопи, устройства от типа *iPod*, и други електронни устройства, след като достигнем максималната височина за летене — продължи тя. — Моля, изчакайте, докато екипажът ви уведоми, че е позволено да го направите.

Монк размаха двете си ръце и подсвирна. Мариз изпъшка, неспособна да пренебрегне очевидното.

— Да, сър? — каза тя.

Той се изправи:

— Ако клетъчните телефони, пейджърите и други безжични устройства са толкова опасни, защо изобщо ги допускате на борда?

— Стига да са изключени, докато сме във въздуха, няма проблем.

— Стига едно огнестрелно оръжие да не гръмне, то също не е проблем — каза Монк. — Ами ако някой склонен към самоубийство безумец се опита да се обади до вкъщи? Мисля, че би трябвало да конфискувате тези устройства преди излитането.

— Това не е необходимо — каза Мариз.

— Мисля, че е — рече Монк.

— Вие сте идиот — каза Хайнрих.

Съпругата му го смушка:

— Не говори с този луд човек. Само влошаваш нещата.

— Съжалявам, Гертруде — каза Хайнрих. — Права си.

Дръпнах Монк да си седне отново на мястото.

— Моля ви, господин Монк, опитайте се да не спорите със стюардесата.

— Не ни позволяват да си вземем на борда бутилка вода, но са готови да ни позволят да носим устройства, които могат да накърнят навигационната система на самолета? Една бутилка вода никога не е станала причина някой самолет да се забие с пълна скорост в планински връх. Какво са си въобразявали?

— Не знам.

Не ми се искаше да го призная, но в думите на Монк имаше известна логика.

— Другата възможност е да лъжат, че клетъчните телефони са опасни — каза Монк. — Ако това е лъжа би трябвало да подадем съдебен иск за международно причиняване на емоционални страдания.

— Какви страдания?

— Не мога да спра да мисля за всички клетъчни телефони на борда на този самолет. Ами ако ти не си изключила своя? Ами ако Джули се обади точно сега и заради това нашият самолет се устреми вихрено към съдбата?

Беше толкова зает да се оплаква, че пропусна остатък от лекцията за безопасност. Но ме накара да се замисля за спираловидното устремяване към съдбата. Затова проверих телефона си, просто за да се уверя, че е изключен. Беше.

Членовете на екипажа заеха местата си и си закопчаха коланите, когато самолетът започна да рулира към пистата.

Монк се показва на пътеката и помахаша с ръка, за да привлече вниманието на стюардесата. Но Мариз не му обърна внимание. Затова

той натисна копчето за повикване няколко пъти, а после отново помахаше с ръка.

— Какво има сега? — попитах.

Той не ми обърна внимание, а тя пък продължи да не обръща внимание на него.

— Мариз? — провикна се Монк. — Хей, Мариз?

Тя разкопча предпазния колан на седалката и този на рамото си и измарширува надолу до нашия ред.

— Всеки момент излитаме — каза тя. — Не може ли да почака?

— Как така ние имаме предпазни колани само на седалките, но вие имате и предпазен колан през рамото?

— Това е просто предпазна мярка — каза тя.

— Не е ли редно и за нас да има същите предпазни мерки?

— Вие сте в пълна безопасност — каза тя.

— Чудесно. Тогава можете да седнете на моето място, а аз ще седна на вашето.

— Искате ли да бъдете изхвърлен от този самолет? — попита остро тя.

— Не — рече Монк. — Точно затова искам презраменен предпазен колан.

Наведох се през Монк, за да говоря с Мариз:

— Моля ви, не му обръщайте внимание. Просто е малко нервен преди полета. Ще се оправи, щом се издигнем във въздуха.

— Надявам се — каза тя. — За негово собствено добро.

Мариз хвърли поглед към Хайнрих и Гертруде, които се държаха за ръцете върху облегалката на креслото пред тях, а после се върна на мястото си.

Гневно изгледах Монк:

— Не казвайте нито дума повече през остатъка от този полет.

— Права си — каза Монк. — Би трябвало да си запазя гласа, за да крещя, докато летя надолу към смъртта си.

Монк зае позата за аварийно кацане, като наведе глава между краката си и стисна колене, докато излитахме. Остана така, докато десет минути по-късно започнаха да разнасят храната и напитките. Мариз и една стюардеса на име Даян дойдоха при нас, като ни предложиха безалкохолни напитки, сок, фъстъци и лека закуска от кроасан и резен сирене.

Обикновено нямам доверие на храната в самолетите, но хвърлих поглед към кроасана и сиренето, които ядяха Хайнрих и съпругата му, и те ми се сториха доста хубави, затова си поръчах същото. Монк вдигна поглед, сръчка ме силно и прошепна:

— Недей да ядеш или да пиеш нищо, което ти дава Мариз. Приемай храна само от Даян.

— Не мислите ли, че се държите малко детински?

— Мариз слага храната върху чиниите с голи ръце. Другата стюардеса използва щипци.

Вдигнах очи и видях как Мариз избърса ръце в панталона си и посегна за чифт щипци, за да подготви поръчката ми. В думите на Монк имаше смисъл, но не смятах да казвам нищо повече, което да я ядоса. Освен това тя не взе кроасана ми с ръце.

Мариз ми сервира с усмивка и продължи нататък. Монк направи гримаса и отново зае позата за аварийно кацане.

— Може би е добре да си сложа спасителната жилетка сега, за да спестя време.

— Не летим над вода.

— Но може да ми помогне да се нося плавно, ако самолетът се разпадне във въздуха.

— Това не е парашут, господин Монк.

Хайнрих стана от мястото си и забърза към тоалетната близо до пилотската кабина.

— Къде са парашутите в този самолет? — попита Монк.

— Няма парашути — отговорих.

— Шегуваш се.

— Не.

— Това е безумие — каза той. — Това е все едно на пътнически кораб да няма спасителни лодки.

— Трябва да сте обучен парашутист, за да използвате парашут.

Монк ме изгледа невярващо:

— Когато падаш стремглаво към смъртта си от три хиляди метра височина във въздуха, обикновено е по-добре да имаш парашут, с който може и да не умееш да си служиш, отколкото да нямаш никакъв.

В думите му имаше логика. Чухме блъскане откъм тоалетната. И двамата се надигнахме на местата си и надникнахме над облегалките

на креслата пред нас. Блъскането стана по-шумно и силно. Звучеше, сякаш Хайнрих води юмручен бой с някого там вътре.

Мариц се втурна към предната част на самолета. Наведе се, натисна някакъв скрит бутон за освобождаване и вратата рязко се разтвори, като я удари в главата. Когато тя залитна назад, Хайнрих изхвъркна от тоалетната, стиснал гърлото си, с изблещени очи и тъмночервено лице. Някой изпищя, а после много хора започнаха да пищят. Предполагам, че пищенето е заразно. Дори и аз се изкушавах да се включа.

Хайнрих се запрепъва по пътеката, като издаваше задавени звуци. Съпругата му забързано стана от мястото си точно когато той стигна до нашия ред и рухна със силно тупване.

Гертруде коленичи до него и го сграбчи за раменете, като го разтърсваше и неистово крещеше името му.

Монк докосна шията на Хайнрих и се вгледа в широко отворените му, немигащи очи. Не ми се налагаше да проверявам пулса на мъжа, за да разбере какво ще каже Монк.

— Не можете да направите нищо повече за него — каза Монк. — Мъртъв е.

Всички в самолета притихнаха. За миг чувах единствено риданията на Гертруде. После интеркома забръмча. Мариц бавно се изправи на крака, като се държеше за насиненото чело, и вдигна микрофона със слушалките. Виждах я как говори, и макар че не чувах думите ѝ, предположих, че съобщава на пилота какво се е случило.

Монк щракна с пръсти, изтръгвайки ме от зашеметеното ми състояние. Даде ми знак да му подам дезинфекционна кърпичка. Припряно изрових една от дамската си чанта и му я подадох.

По време на работата си за Монк съм виждала много трупове, но не бях свикнала да виждам някой да пада мъртъв пред мен. Това беше шок.

Даян се зададе откъм задната част на самолета, обви ръка около раменете на Гертруде и се опита да я успокои. Гертруде вдигна към Монк пълни със сълзи очи.

— Как се случи това? — попита го тя. Това беше риторичен въпрос — такъв, на който от него очевидно не се очакваше да отговори. Но ми беше ясно, че той така или иначе ще го стори. Молех

се да не каже, че това има нещо общо с факта, че Хайнрих е прибрал чантата си не в това багажно отделение, в което трябва.

— Очевидно е — каза Монк, като си избърса ръката и ми даде използваната кърпичка. — Бил е убит.

4. Г-Н МОНК ПРИВЕЖДА ДОКАЗАТЕЛСТВА

Винаги е убийство. Никой не умира от естествена смърт в близост до Ейдриън Монк.

И е безсмислено да спорите с него по този въпрос. Когато става дума за убийство, Монк никога не греша, независимо колко странно или невъзможно ви се струва изказването му в конкретния момент. Постепенно бях приела това. Но онова, с което не можех да свикна, беше броят на убитите, където и да отидехме. Много скоро щеше да ми се наложи да почна да нося със себе си чували за трупове.

Беше толкова нечестно.

Монк вече беше разкрил две убийства в Германия — никакво значение ли нямаше това? Нима не беше покрил отпуснатата му от вселената квота за брой на разкрити убийства за това пътуване?

— Не мога да ви заведа никъде — казах, чувствайки се доста кисела.

— Не съм виновен аз — каза Монк.

— Никой не пада мъртъв в близост до мен, когато съм сама.

— Той не е паднал. Блъснали са го — поясни Монк и се обърна към опечалената вдовица. — Съпругът ви беше алергичен към фъстъци, нали?

— Как разбрахте? — попита Гертруде.

— Когато излезе от тоалетната, лицето му беше пламнало и зачервено, очите му бяха изцъклени и се държеше за гърлото. Причината беше, че не можеше да диша. Бил е в анафилактичен шок.

— Но той не е ял фъстъци — каза тя. — Той си взе кроасан и сирене.

Точно тогава по високоговорителя се разнесе гласът на пилота. Той заговори първо на немски, после на английски:

— Говори капитан Шуберт. Един от нашите пасажери претърпя злополука от спешен медицински характер.

Това беше твърде меко казано.

— Моля всички да запазят спокойствие и да не напускат местата си през остатъка от полета — продължи капитанът. — След малко ще се приземим на летище „Шарл де Гол“. Благодаря ви.

Мариз се приближи и гневно изгледа Монк.

— Чухте капитана. Моля ви, седнете си обратно на мястото и си гледайте вашата работа. Ние ще се справим с това.

— Целият самолет е местопрестъпление — каза Монк. — Вие и останалите от екипажа трябва да останете по местата си, за да предотвратим по-нататъшното оскверняване на доказателствата.

— Мисля, че по време на това пътуване чухме от вас повече от достатъчно — каза Мариз. — Още един изблик, и когато кацнем, ще наредя да ви арестуват за разстройване на полета.

— Полицията ще чака, но няма да арестуват мен. А вас.

— Аз съм най-старшият член на този летателен екипаж — каза тя. — Да ми пречите да изпълнявам задълженията си, е криминално нарушение.

— Не и когато задължението, което изпълнявате, е убийство — рече Монк. — Вие убихте този човек.

— Това е абсурдно — каза тя.

Определено изглеждаше така, но както казах по-рано, започнала съм да се доверявам напълно на Монк в тези ситуации, затова правя най-доброто, което мога, за да го подкрепям, дори ако нямам представа какво става.

Когато разреши някой случай, той се наслаждава на рядък миг на пълна увереност и неподправено задоволство. Долавям го в гласа му и го виждам в стойката и осанката му. Той е възстановил естественото равновесие, поправил е онова, което е било погрешно, и е върнал всичко обратно на мястото му.

Иска ми се той да можеше винаги да се чувства така, макар че това вероятно би означавало, че ще остана без работа.

— Защо стюардесата ще иска да навреди на Хайнрих? — каза Гертруде. — Никога преди не съм виждала тази жена.

— Но съпругът ви я е виждал — каза Монк. — Тя и вашият съпруг са имали извънбрачна сексуална връзка.

Гертруде се взря в Монк с широко разтворени очи:

— Не е вярно!

— Разбира се, че не е — каза Мариз. — Този човек е умопобъркан.

— Доказателствата са неопровержими — заяви Монк.

— Как е възможно да имате доказателства за нещо, което никога не се е случило? — каза Мариз.

— На ръчната му чанта има етикет за багаж от хотелски пиколо. На вашата чанта има същия. Номерата са последователни. Били са регистрирани заедно.

— Как е възможно да знаете какви етикети има на куфара ми или какво пише на тях? — попита Мариз.

— Видях вашите етикети, когато се качвахте на самолета, а неговите — когато прибра куфара си в багажната клетка над главата ми — отговори Монк. — Всъщност трябваше да го сложи в собствената си багажна клетка, но настоя, макар че очевидно не постъпваше правилно и...

— Господин Монк — прекъснах го, — човекът е мъртъв. Мисля, че въпросът с багажната клетка всъщност вече е без значение.

Мариз поклати глава:

— Наистина ли очаквате да повярваме, че сте успели да прочетете номерата на тези етикети и да ги запомните?

— Не съм сляп — каза Монк. — За разлика от нашия пилот.

— Този спор е безсмислен — казах. — Трябва само да хвърлим един поглед на етикетите, за да разберем дали господин Монк е прав или не. И ако е прав, полицията ще може лесно да проследи етикетите до хотела, в който сте отседнали вие двамата.

— Ако сме били в един и същ хотел, това е просто съвпадение — каза Мариз. — Едва ли е доказателство за любовна връзка.

— Мисля, че може би ще успея да обясня какво е станало — каза Даян, стюардесата, която беше прегърнала Гертруде с една ръка. — Обикновено летим по маршрута от Франкфурт до Станстед, но ни прехвърлиха за този полет в последния момент, когато обичайният екипаж получи хранително отравяне.

— Хранително отравяне — повтори Монк, за да го чуя добре. — Възможно най-лошият избор на авиолиния.

— Беше от ресторанта, в който бяха ходили предишната вечер — каза Мариз.

— Хайнрих отсяда в Станстед, когато пътува по работа до Англия — каза Гертруде с треперещ глас. — Беше там вчера.

— Не е каквото изглежда — каза Даян, като стисна окуражително рамото на Гертруде.

— Какво е тогава?

— В близост до летище „Станстед“ има само един хотел. Много летателни екипажи и безброй хора, пътуващи по работа, отсядат там — каза Даян. — Ако искате да отидете с влака до Лондон, а стаята ви не е готова, пиколото прибира чантите ви и ви дава етикетче, с което да си го приберете после. Вероятно Мариз и вашият съпруг просто са оставили чантите си на багаж по едно и също време.

— Доволен ли сте? — обърна се Мариз към Монк. — Би трябвало да се срамувате от себе си, задето увеличихте мъката на тази жена с възмутителни обвинения.

— Има още — каза Монк.

— Не я ли наранихте достатъчно?

— Налице са фъстъченото олио върху кроасана и сиренето.

— Предполагам, че с удивителното си зрение можете да определите също и съставките на сандвича, само като го погледнете? — каза Мариз.

Монк хвърли поглед към трупа:

— Мога да определя, като го погледна.

Гертруде изхълца. Монк не беше най-чувствителният човек, когото бях срещала.

— Не съм направила сандвича или сиренето — каза Мариз. — Те пристигат предварително опаковани. Ако храната с била изложена на контакт с фъстъчено олио това е станало в кухните на компанията, която ни доставя храната.

— Вашите мръсни навици говорят друго — каза Монк.

— Моите какво? — възмутено възкликна Мариз.

— Вие си бършете ръцете в дрехите — рече Монк. — Това доказва, че сте убийца.

— Можете да намерите хиляди хора, които правят същото несъзнателно нещо, и те не са убийци — каза тя.

— Но това е първата стъпка по пътя към моралната деградация и пълния упадък — каза Монк. — Преди да се усетите, вече пушите

марихуана, танцувате в стриптийз клубове, и убивате женените си любовници.

— Не съм наркоманка, стриптийзьорка или убийца — каза тя. — Не е възможно да твърдите сериозно, че съм виновна за смъртта на този мъж, понеже съм избърсала ръце в тялото си.

— Ето какво се е случило — започна Монк. — Вие и Хайнрих сте имали извънбрачна връзка. Предполагам, че изобщо не ви е казал, че е женен. Когато сте го видели на борда на самолета със съпругата му, сте изпаднали в ярост. Знаели сте за алергията му, от всички пъти, когато сте вечеряли заедно. Затова сте разтворили в ръцете си пликче с фъстъци и сте се погрижили те добре да се напоят с мазнина, преди да се заемете със сандвича, който му поднесохте. След това си избърсахте ръцете в панталоните, както винаги. И именно това ви провали.

Изрече последните няколко думи с такова отвращение, че според мен беше по-потресен от мръсните ѝ навици, отколкото от убийството, което беше извършила.

— Това не доказва нищо — каза Мариз, но гласът ѝ потрепери. Сигурно вече знаеше, че с нея е свършено. Аз определено го знаех. — Ако по ръцете ми е имало мазнина от фъстъците и съм докоснала сандвича, това е било случайност.

Обадих се:

— Не, не беше. Вие подредихте храната му с голи ръце, но на всички останали я поднасяхте с щипци. Господин Монк видя това, а също и аз.

— Вие сте заедно с него — рече Мариз. — Естествено, че поддържате безумната му история.

— И аз го видях — каза Гертруде тихо, с трепереща долна устна.

— Само си мислите, че сте видели — каза Мариз. — Той ви втълпява тази представа.

— Етикетите на багажа, сандвичът, фъстъчената мазнина по панталоните ви, отвореното пликче фъстъци с вашите отпечатьци по него, и няколкото паднали фъстъка в кофата за смет на самолетната кухня, ще бъдат достатъчни на полицията да ви задържи — обясни Монк. — Едва ли ще им отнеме много време да проследят обратно действията ви и да намерят свидетели, които са видели двама ви заедно в други хотели.

Даян отпрати към Мариз студен, суров поглед:

— По-добре седни, докато кацнем.

— Не го слушай, Даян. Не е вярно.

— Полицията ще отсъди това — каза Даян. — Дотогава ще те държа под око.

Не беше нужно Даян да се притеснява. Всички в самолета бяха наблюдавали развитието на драмата с напрегнато, мълчаливо внимание. А сега всички се бяха втренчили в Мариз, докато тя се дръпна назад и си седна на мястото.

Монк въздъхна:

— Толкова е тъжно.

— Да, така е — казах.

— Само ако някой я беше научил да си бърше ръцете със салфетка, животът ѝ щеше да поеме в различна посока и тази трагедия никога нямаше да се случи.

— Ами той? — прошепнах. — Той е изневерявал на съпругата си със стюардеса и е живеел в лъжа. Не е ли отчасти отговорен за ужасната си съдба?

— Несъмнено. Той съзнателно сложи чантата си не в онази клетка за багаж, в която трябва — прошепна ми в отговор Монк. — Само човек, изпълнен с грубо незачитане на човешкия живот, е способен на такава постъпка. Неизбежно беше да му се случи нещо такова.

5. Г-Н МОНК ОТИВА НА ДРУГО ЛЕТИЩЕ

Както се оказа, за да стигнем с кола до Франция щеше да ни отнеме по-малко време, отколкото в крайна сметка ни трябваше да долетим дотам, но в своята глупост аз не бях предвидила в уравнението фактора „убийство“, когато преценявах вариантите ни за пътуване.

Взвод от полицейски коли и други официално изглеждащи превозни средства чакаха самолета ни, когато пристигнахме на терминала. Пилотът ни каза да останем по местата си, докато не получим други нареждания от властите, които щяха да се качат на борда на самолета.

Тялото на Хайнрих не беше преместено и Монк не беше позволил на стюардесите да го покрият с одеяло, защото това щеше да оскверни местопрестъплението.

Знаех, че е прав, но беше мъчително за Гертруде и неловко за всички останали да търпят присъствието на труп върху пътеката през последния час от полета. Единственият, който, изглежда, се чувстваше напълно спокоен в цялата ситуация, беше Монк. Той се облегна назад на мястото си, кръстоса крака и запрелиства *Интернешънъл Хералд Трибюн*.

Разрешаването на случай на убийство сякаш беше облекчило всичките му страхове, свързани с летенето. Беше по-ефективно от диоксинила и нямаше неговите неприятни странични ефекти, макар да не съм сигурна, че Хайнрих щеше да се съгласи с това.

Монк вероятно щеше да пътува много повече, ако при всеки полет му се гарантираше убийство, което да отвлече вниманието му от страха от летене.

Даян отвори люка и в самолета влязоха двама униформени полицаи. Следваше ги мъж към четирийсетте, който носеше папийонка, тиранти и дълъг жълто-кафяв балтон, разтворен така, че се виждаше закръгленият му корем. Имаше тънки мустачки, които изглеждаха като нарисувани с молив върху лицето му.

— *Bienvenue a Paris* — каза мъжът, обръщайки се към пасажерите. — Аз съм главен инспектор Филип Льору, а това е моят помощник, инспектор Ги Гадуа.

Той посочи Гадуа, който скочи на борда на самолета като кученце, с широка, щастлива усмивка на лицето. Поне не носеше топка за тенис в устата си.

Льору въздъхна уморено и отново се обърна към нас:

— С прискърбие ви уведомявам, че този самолет е местопрестъпление и трябва да бъде подобаващо подсигурен.

— Аз нали ви казах — рече Монк, без да се обръща конкретно към някого.

Льору го погледна:

— Вие трябва да сте американският детектив, мосю Монк.

— Чували сте за мен? — попита Монк.

— Говорих с главен криминален комисар Щофмахер в Лор и капитан Стотълмайер от полицията в Сан Франциско.

— Бързо сте действали — казах.

— Ние сме професионалисти. Мадмоазел Тийгър, нали? — каза Льору.

— *Vous'etes maisje ne e suis pas.*

Казах му, че той е такъв, но аз не съм. И за да го направя, реших да изтъкна невероятния афинитет към чуждите езици, с който успях да си заслужи цяла четворка в часовете по френски в гимназията.

— *Et vous etes?* — попита Льору.

— *Sous-payee, et prete pour les vacances.*

Той ме попита каква съм, и аз му казах истината: зле платена и готова за почивка.

— *Moi, aussi*^[1] — каза Гадуа.

Льору го изгледа гневно.

— Стюардесата, която седи зад вас, е убила този пътник — каза Монк на Льору. — Имали са извънбрачна сексуална афера.

— *Qui n'en a pas en France?* — попита Гадуа и ми намигна, с което си навлече нов гневен поглед от шефа си. Грубо преведено, беше казал: „Че кой ли няма такава връзка във Франция?“

Льору се обърна отново към Монк:

— Доколкото разбрах, според вас оръжието на убийството е било фъстък.

— Може да се каже — рече Монк.

Главният инспектор кимна и отново се обърна с лице към останалите пътници.

— *Alors*^[2]. Моля, не ставайте от местата си. Ще фотографираме вътрешността на самолета и искаме да документираме точното местонахождение на всички. Когато ви наредим да излезете от самолета, ще оставите в него всичките си лични вещи. Ще ви бъдат върнати след внимателен оглед. Ще бъдете отведени до терминала, където ще снемем официалните ви показания. Извинявам се за неудобството.

И с тези думи Лъору и Гадуа свалиха Мариз, пилота и екипажа от самолета. Монк ме погледна:

— Не знаех, че говориш френски.

— Има много неща, които не знаете за мен, господин Монк. Аз съм загадъчна и интригуваща жена.

Беше нужен още час, докато полицаите фотографират пасажерите и тялото на Хайнрих бъде преместено: едва тогава ни позволиха да излезем, редица по редица, един по един.

На Монк тази част страшно му хареса. Дори предложи да помогне.

Пътниците бяха задържани в един ограден с въже участък от терминала, където дузина детективи чакаха да ги разпитат. Но ние двамата бяхме отведени в отделна стая без прозорци, която сигурно се използваше за разпити и основни претърсвания.

Имаше метална маса с три еднакви стола от едната страна и един от другата. Мебелировката беше направо като извадена от каталога за обзавеждане на затворите. В стаята нямаше нищо, което можеше да ми подсказва, че сме във Франция.

Седнах на единичния стол, а Монк подреди наново другите три, така че сега от двете страни на масата имаше по два стола, на равно разстояние един от друг.

— Трябва да станеш — каза Монк.

— Добре съм — рекох.

— Но столът ти не е.

— И той си е добре.

Знаех, че иска да премести стола ми няколко инча вляво, за да се изравни с онзи от другата страна на масата, но не бях в настроение да

му доставя това удовлетворение или утеха.

— Моля те — каза Монк.

— Не.

— Защо си толкова кисела и нацупена?

Погледнах го невярващо:

— Няма и една минута, откакто сме в Париж, а вече се замесихме в убийство.

— Разкрито е. Не виждам за какво има да се разстройваш.

— Току-що приключихте с разследването на две убийства в Германия — казах. — Искан ми се поне веднъж да отида някъде с вас, без да видя заклан труп.

— Хайнрих не беше заклан — каза Монк. — Не беше дори одраскан.

— Убягва ви същественото.

— Не си посочила какво е.

— Хората прекарват целия си живот, без да видят дори едно убийство, докато вие виждате убийства почти всеки ден.

— Това ми е работата — заяви той.

— На почивка сте!

— Не спиращ да бъдеш себе си, просто защото си някъде другаде — каза Монк, и сякаш за да го докаже, дръпна стола изпод мен.

Паднах на пода с неволен вик — повече от изненада, отколкото от болка.

— Това беше доста грубичка постъпка — казах.

— Ти не ми остави избор — каза Монк. — По-късно ще ми благодариш.

— За какво ми е да ви благодаря, че ме съборихте на твърдия под?

— Беше за твое собствено добро. Създавам ти спокойна среда — каза Монк, — за да можеш да се отпуснеш.

— Предполагам, че правехте същото и в самолета.

— Забелязала си — рече Монк с усмивка. — Започвах да си мисля, че си нечувствителна.

Покатерих се отново на стола, облегнах лакти на масата и покрих лицето си с ръце. Ваканцията ми в Париж започваше направо фантастично.

Но пък, може и наистина да беше така. Може би съдбата се смиляваше над мен и бързаше да разкара от пътя ми задължителното убийство, така че следващите ни няколко дни да са безубийствени.

Това, което се питах обаче, беше дали по време на убийството технически се намирахме все още в германско въздушно пространство. Ако беше така, дали в счетоводните тефтери на Съдбата то щеше да се броей като убийството, което се полагаше на Монк да разкрие във Франция, или щеше да влезе в германската сметка? Но ако убийството на Хайнрих се броеше към общата сметка за Германия, нима не бяхме надхвърлили всяка разумна квота там и не си бяхме заслужили да минем метър във Франция? Тефтери на Съдбата. Квоти за убийства. Започвах да откачам. Приписвах го на посттравматичния стрес от близкото си до смъртта преживяване предната нощ, а не на продължителното въздействие на Ейдриън Монк. Поне се надявах това да е причината.

Вратата се отвори и когато вдигнах очи, видях главен инспектор Льору и инспектор Гадуа, които тъкмо влизаха.

— Много съжалявам, че накарах и двама ви да чакате, но при тези обстоятелства беше неизбежно — каза Льору. — Арестувахме Мариз Ламбер за убийство.

— Потвърдихме почти всичките ви предположения — каза Гадуа.

— Аз не правех предположения — каза Монк.

— Хайнрих Вилке и Мариз Ламбер са били любовници вече от месеци — каза Гадуа. — Разписките от кредитните карти показват, че са отседнали по едно и също време в едни и същи хотели в няколко града в Европа.

— Медицинският експерт смята, че сте прав за причината на смъртта — каза Льору. — Жертвата е имала обрив и малки мехурчета по кожата, които са типични признаци за анафилаксия.

— Открихме нейни отпечатащи по опаковката от фъстъците в самолета — каза Гадуа. — Изпратихме униформата ѝ за анализ.

Още нямах отговор на един от въпросите си относно убийството:

— Защо Хайнрих и съпругата му са пътували за Франция толкова скоро след като той се е върнал от делово пътуване?

— За да отпразнуват двайсетата годишнина от сватбата си — каза Гадуа. — Не е ли иронично?

— Тъжно е — казах.

— Убийството обикновено е такава — рече Льору и прехвърли вниманието си върху Монк. — Много съм впечатлен, мосю Монк. Съмнявам се дали ако бях на ваше място по време на този полет, щях да се представя така възхитително. Вие сте гений.

— Така казват — рече Монк.

— Така смята и предшественикът ми, главен инспектор Дюпре — каза Льору. — Нямах представа, че вие сте същият американски детектив, разкрил прословутото убийство на мадам Бюдру.

— Сигурно грешите — казах. — Господин Монк никога преди не е бил във Франция.

— Това е един случай, за който прочетох във вестника преди няколко години — каза Монк.

— Мадам Бюдру и съпругът ѝ бяха в музея на затвора в Бастилията — каза Льору. — Намериха я удушена, а двете ѝ китки бяха отсечени.

— Боже мой — казах.

— Открихме китките на няколко метра от тялото — каза Льору — Случаят беше неразрешен, докато мосю Монк не прочел кратка дописка за него във вестника и се обади на главен инспектор Дюпре.

— Беше очевидно какво се е случило — каза Монк. — Мадам Бюдру беше убита от съпруга си, който я оковал със старинни белезници от сбирката на музея на затвора. Но изгубил ключа. Ако оставел белезниците върху ръцете ѝ, те щели да доведат право до него. Затова ѝ отсякъл ръцете.

— Мосю Монк разкри престъплението от петнайсет хиляди километра разстояние — каза Льору, — без дори да вади тялото или да посети местопрестъплението.

— *Incroyable*^[3] — каза Гадуа.

— Ще вземем показанията ви, а след това за нас ще бъде удоволствие да ви закараме до хотела ви — каза Льору — Може би ще позволите тази вечер да заведем двама ви на вечеря.

— Ще приемем да ни закарате — заявих — но се боя, че трябва да отклоним поканата за вечеря.

— Така ли? — каза Монк.

— На почивка сме и не се обиждайте, но искаме да стоим възможно най-далече от убийствата и полицейската работа.

— Изглежда, не постигате особен успех — каза Лъору с приятелска усмивка.

— Знам — отвърнах.

— *Ce n'est pas grave. Je comprends parfaitement* — каза Лъору. — *Ma femme deteste quand je parle des affaires pendant nos vacances. Peut-etre pourrions nous vous voir avant votre depart*^[4]!

Той разбираше как се чувствам и предполагаше, че може би ще успеем да се срещнем преди края на пътуването ни. Но аз още не бях готова да се обвържа с никакви обещания.

— *Peut-etre, nos verrons comment les choses toument* — казах.

— *D'accord*^[5] — каза той.

Лъору не го прие лично. Той и Гадуа седнаха срещу нас, извадиха бележниците си и ни помолиха да им разкажем всичко, случило се по време на полета.

За нещастие, Монк направи именно това, без да спести и едничка подробност, като се съсредоточи повече върху беседата относно мерките за безопасност и спора за поставката за багаж, отколкото върху убийството.

Мисля, че по времето, когато Монк свърши да разказва своята версия за събитията, Лъору може би вече в крайна сметка изпитваше облекчение, че не сме приели поканата му за вечеря.

[1] Аз също (фр.). — Б.пр. ↑

[2] В такъв случай, при тези обстоятелства (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Невероятно (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Това не е проблем. Напълно ви разбирам. Жена ми ненавижда да говоря за работа по време на ваканция. Бихме могли да ви видим преди заминаването ви (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Съгласен съм (фр.). — Б.пр. ↑

6. Г-Н МОНК СЕ РЕГИСТРИРА

По време на пътуването към хотела не говорихме много. Бях потънала в мисли, с лице, притиснато към прозореца, загледана към базиликата „Сакре Кьор“ осветена на фона на нощното небе на върха на Монмартър.

Припомнях си последния път, когато бях в Париж преди почти двайсет години. Струваше ми се трудно да повярвам (и доста стряскащо), че бях остаряла достатъчно, та вече да имам толкова отдавнашни спомени. Бях избягала в Европа с Мич. Бяхме пътували къде ли не, преди накрая да се озовем в Париж, почти разорени и изпълнени с отчаяно желание да отложим завръщането си у дома към реалностите на брачния живот, гнева на родителите ми и неговата активна служба като пилот от флота. Никой от нас не знаеше, че живеем с „време назаем“, че ще свалят самолета му над Косово.

По онова време за мен Париж беше най-красивото място на земята. Но аз бях толкова влюбена, че всяко място, на което бяхме заедно ми се струваше най-красивото на земята, просто защото бях там и той беше с мен.

Мислех си, че ще се чувствам по същия начин всеки ден, до края на живота си, и това ще ми даде силите и увереността, за да преодолеем всички пречки пред нас.

Нямах кариера, нито дори представа какво искам да правя, но това не беше проблем, защото бях напълно сигурна, че ми е писано да бъда с него, и само това имаше значение. Любовта е такава. Или поне така си спомням. Не че оттогава не съм обичала, или не съм била обичана. Но не съм изпитала нищо подобно на онова, което имах с Мич през онези скъпоценни седмици. Започвах да усещам съвсем лек трепет на такива чувства, емоционалният еквивалент на това да чуеш съвсем леко ехо от далечна гръмотевица, докато навлизахме в сърцето на Париж.

Предполагам, че именно затова така силно исках да се върна в Париж — за да съживя отново Мич по някакъв начин. Но докато

навлизахме все по-навътре в града, ме обземаше чувството, че Париж е като езеро, в което потъвах, и се боях, че мога да се удавя. Изкушавах се да помоля Льору да направи обратен завой и да ни върне на летището.

И все пак също толкова силна колкото страха ми беше и жаждата да направя именно онова, което ме плашеше, да изляза на улиците, да се потопя във всичко това. Знаех отпреди, че Париж е като любовта: трябва да се отдадеш, каквото и да стане.

Минахме покрай Триумфалната арка, насочихме се по една от улиците, започващи от площад Етоал, и спряхме пред нашия хотел, „Кралицата на Етоал“.

Излязохме от колата. Льору и Гадуа извадиха куфарите ни от багажника, докато двамата с Монк вдишвахме Париж. В единия край на обграденото с дървета авеню Карно се намираше Триумфалната арка, а в другия няколко сладкарници и кафенета.

Монк стоеше на тротоара, оглеждаше фасадата на хотела и кимаше одобрително. Беше красива сграда от края на деветнайсети век, с декоративни колони и изящни балкони от ковано желязо.

— Авеню „Карно“ номер дваисет и четири. Един любимите ми четни номера. Шест етажа, всеки с по шест прозореца, много симетрично — каза Монк. — Върнахме се към цивилизацията.

— Помислих си, че ще ви хареса — казах и се обърнах към Льору. — Благодаря ви, че ни докарахте, господин главен инспектор.

— *De rien*^[1] — каза Льору, като ме изучаваше с неприкрито любопитство, сякаш се опитваше да разбере нещо за мен. — Ако мога да сторя нещо, за да направя престоя ви по-удобен, моля ви, не се колебайте да ми се обадите.

Льору ми връчи визитката си.

— И на мен също — каза Гадуа, като ми подаде и своята визитка, с гръб към Льору, та шефът му да не го види как ми намига.

Гадуа ми намигаше вече за втори път. Вероятно си мислеше, че вече сме започнали страстна афера.

— Най-малкото — рече Льору, — надявам се, че ще ми позволите да ви закарам до летището, когато сте готови да се приберете у дома.

— Сигурна съм, че си имате по-важни занимания, отколкото да ни служите за таксиметров шофьор до летището — казах.

— Това е чист егоизъм от моя страна — заяви Лъору. — Бих искал да науча повече за дедуктивните методи на мосю Монк.

— Аз нямам метод — каза Монк. — Просто обръщам внимание на нещата.

— Но за мен е интересно това, което избирате да видите — каза Лъору. — Като например наблюдението ви относно хотела. Аз никога не бих гледал на сградата по този начин.

— Това е единственият начин да се гледа на нея — каза Монк.

Лъору се усмихна:

— И това, приятелю, е вашият метод.

Двамата детективи се качиха в пезото си и заминаха. Ние влязохме в хотела.

Фойетото беше изящно и елегантно, със стенни лампи, подове от травертин, махагонови кресла и канапета в имперски стил, и декоративна полица над камината с бял мраморен медальон, изобразяващ ловци, яхнали коне. Изглеждаше приятно, но не намирах помещението за особено гостоприемно. Приличаше на дневната в къщата на родителите ми, която беше предназначена само за гости — място по-скоро за показ, отколкото за истинска употреба.

Махагоновото гише на рецепцията беше с форма на полумесец, а отгоре беше покрито с мрамор: също такава имаше и в отсрещния край, където то изпълняваше ролята на барплот с две високи столчета в малък салон за коктейли. И рецепцията, и салонът за коктейли се обслужваха едновременно от млада жена, която беше толкова бледа, че по погрешка можеше да я вземете за призрак, витаещ из хотела.

Тя ни поздрави на френски, и аз ѝ оказах любезността да разговарям на същия език. Разговорът не беше особено труден, дори за човек с моите елементарни познания по френски.

Тя ни даде ключовете за стаи 204 и 206 на втория етаж. Тъй като Монк получаваше клаустрофобия в асансьорите, се качихме по стълбите, което не беше толкова лесно, колкото може би си мислите. Стълбището беше тясно и извито, лъкатушейки около асансьор, който вероятно беше добавен поне един век след построяването на сградата.

Поехме мъчително, повлекли след себе си тежките куфари, когато Монк рязко спря на следващия етаж. Взря се в бронзова табелка на стената с гравирани върху нея номер 1.

Възможно ли беше това да е същият човек, чиито невероятни дедуктивни умения бяха направили такова силно впечатление на Лъору само преди броени минути?

— На първия етаж сме — казах. — Оттук и този номер 1.

— Но това не е първият етаж. Вторият е.

— Не и във Франция — казах. — Тук партерът не се брои за първи етаж.

— Заблудени са — поясни Монк.

— Това е просто техният начин — казах.

— Ако застанеш отвън и погледнеш сградата, е очевидно, че тя е на шест етажа.

— Правилно — рекох. — Фоайето, партера и пет етажа.

— Играеш словесни игри.

— Сега не сте в Америка — казах. — Французите имат различна култура. Трябва да я уважавате.

— Законите на природата и гравитацията все още важат, независимо къде се намиращ.

— Какво общо имат природата и гравитацията с това?

— Можеш да наречеш едно дърво „камък“ или да кажеш, че светът е плосък, или да кажеш, че вторият етаж всъщност е първи, но това не променя факта, че едно дърво си е дърво, Земята е кръгла, а вторият етаж си е втори етаж.

— Това е въпрос на култура и възприятие.

— Когато сме във фоайето, върху какво стоим?

— Върху пода — казах.

— Следователно, това се брои за етаж — рече Монк. — Така е според здравия разум, да не говорим пък за неизменния закон на природата.

— Ами сутеренът?

— Какво за него?

— Той не се ли брои?

— Той не е на нивото на улицата — каза Монк. — Така че не е истински етаж.

— Кой го казва?

— Така стоят нещата — рече Монк.

— Ако стоите в сутерена — казах, — върху какво щяхте да сте застанали?

— Не знам — каза Монк. — Не съм виждал сутерена.

— Щяхте да стоите върху нещо, и това щеше да е подът.

— Или земята, макар че, технически погледнато, сте под земята, така че щяхте да стоите върху пръстта.

Не разбирах защо това да не се брои за етаж, дори според неговата чудата логика, но реших да не разчепквам точно този въпрос.

— Искам да кажа, господин Монк, че вие произхождате от култура, която не брои сутерена за етаж. Може би има култури, които го броят.

— Назови една.

— Няма значение дали наистина съществува такава, или не.

— Няма такава — каза той, — защото никой не е толкова глупав.

— Давам пример как културата, от която идваме, оформя възприятията ни за света.

— Даваш пример как една култура, основана на невежеството, оформя възприятията на един глупак каза Монк. — Със същия успех можеш да говориш за марсианци; но такова нещо като марсианци не съществува, така че в общи линии дрънкаш глупости. Няма да отседна на третия етаж, независимо как го наричат тук.

Знаех, че не мога да спечеля този спор. Истината е, че го знаех още преди да започна да споря, но не можах да се сдържа. Едва когато почувствам зараждащо се главоболие или болка в стомаха, накрая се предавам. Сега изпитвах и двете.

Върнахме се долу и аз се приближих до служителката на рецепцията.

— Оставете ме аз да се справя с това — казах на Монк. — Говоря езика ѝ.

— Може би можеш да я научиш да брои — рече Монк. — Може да промениш Франция завинаги.

— Засега предпочитам само да сменя стаите ни.

Бях сигурна, че тя вероятно говори английски, но не исках Монк да разбере какво казваме и да усложни положението, като вмята мненията си за броенето на етажите.

Тя попита дали има проблем, и аз ѝ казах, че приятелят ми не иска да отсяда на втория етаж. Попитах дали имат свободни стаи на третия или петия етаж. Единствените стаи, които ѝ бяха останали, с изключение на онези, които ни беше предложила, бяха една двойна

стая на петия етаж с две големи легла и балкон, от който отчасти се разкриваше изглед към Триумфалната арка.

Попитах я каква ще е цената за една от двете единични стаи на втория етаж и двойната на петия етаж.

Цената беше почти два пъти колкото за двете единични стаи. Нямаше начин Монк да е в състояние да си позволи тази цена, затова се опитах да се спазаря с нея да смъкне цената, но при положение че хотелът беше почти пълен, а в нито един от приличните двузвездни хотели нямаше свободни места, нямах особени шансове.

Затова взех двойната стая вместо двете единични. Знаех, че на Монк няма да му е приятно да делим една стая, но и двамата бяхме възрастни, и щеше просто да му се наложи да се държи като възрастен човек, поне веднъж, за разнообразие.

В момента не исках да споря с него по този въпрос. Вече бях изтощена от разискването за номерацията на етажите, и нямах търпение да разгледам града. Затова помолих служителката на рецепцията да прибере чантите и ключовете ни, и казах, че ще си ги приберем по-късно. Тя го стори на драго сърце.

Обърнах се към Монк:

— Проблемът е решен. Ще отседнем на шестия етаж в стая петстотин и шест.

— Това е пълна безсмислица — каза Монк. — Би трябвало да е шестстотин и шест.

— Можете да напишете писмо до ръководството, когато се върнем в Сан Франциско — казах. — Междувременно, хайде да вървим да разгледаме Париж.

— Няма ли първо да освободим стаята?

— Вие вървете — рекох. — Аз обаче отивам на разходка и не знам кога ще се върна. Вече достатъчно стоях затворена.

Той се предаде с въздишка.

— Къде ще ходим?

— Накъдето ни отведат желанията ни — отговорих.

— Намираме се на чужда земя — каза Монк. — Това може да е опасно.

— На борда на нашия самолет стана убийство — казах. — Колко по-опасни могат да бъдат парижките улици?

Излязох, без да го дочакам да ми отговори.

Тръгнах наляво, към площад Етоал и Триумфалната арка, минавайки покрай редица от две дузини еднакви велосипеди, заключени с катинарчета до будка, която приличаше на самотен банкомат.

Обзета от любопитство, прочетох указанията върху будката. Велосипедите се даваха под наем и с тях можеше да се стигне до някоя от много подобни будки из цял Париж, срещу дребно заплащане. Звучеше забавно.

Обърнах се към Монк, който се мъknеше зад мен, като докосваше всеки велосипед, покрай който минаваше. Често правеше това с редици от еднакви предмети, например паркингови броячи и улични лампи, въпреки страха си от микроби. Не ме питайте защо, тъй като не знам. Отдавна съм се отказала от опитите да проумея как се съчетават всичките му Монковски постъпки. Просто се справям с това, което се случва.

— Как ще ви хареса някой ден да наемем велосипеди? — попитах.

— Зависи.

— От какво?

— Дали ще трябва да избирам между това и схватка с див бик.

— Съмнявам се някога да ви се наложи да правите такъв избор.

— Тогава не, нямам желание да карам колело — каза той.

Обърнах се да се възхитя на Триумфалната арка, но вниманието ми веднага беше отвлечено от Айфеловата кула в далечината. Кулата беше украсена с примигващи пъстроцветни лампички подобно на огромна коледна елха. Как са могли парижани да позволят това да се случи? Едно нещо беше да подчертаеш мощта на една постройка с драматично осветление, както бяха направили с Триумфалната арка. Но обвиването на Айфеловата кула в примигващи светлинки я правеше да изглежда евтина, груба и натруфена — по-скоро комерсиално предизвикателство, отколкото въздействащ символ и историческа забележителност.

Беше същото като да видиш една елегантна, фина и образована жена, притежаваща загадъчност и естествена красота, да носи рокля с ниско изрязано деколте и къса пола, за да изложи на показ ужасните си имплантирани гърди.

Какви ли други ужаси ме очакваха? Сградата на парижката опера, покрита с неонов светлини, които примигват и пулсират в ритъма на „Музиката на нощта“ в изпълнение на Майкъл Крофърд, носещ се от скрити високоговорители? Огромни телевизионни екрани, прикрепени към катедралата „Нотр Дам“, по които вървят сцени от Шрек? Статуите на моста „Александър“, най-красивия мост в Париж, заменени с унищожавашо всяко чувство за романтика работи, които пеят и танцуват на всеки час към лодките по Сена?

— Това ми вдъхва надежда за французите — каза Монк.

— Обгърнатата в светлини Айфелова кула?

— Дванайсетте улици, които се разклоняват от това кръгово движение — каза Монк. — Това е образец за разумно градско планиране.

От площад Етоал пред нас се разкриваше ясен изглед надолу по великолепната „Шан-з-Елизе“ до площад Конюорд, на който, за мой ужас, над всичко изпъкваше огромно виенско колело, окичено с лампички.

Между виенското колело на единия край и Айфеловата кула на другия имах чувството, че посещавам направена в увеселителен парк възстановка на парижките забележителности, а не самия велик град. Липсваше само скоростно влакче и може би изригващ вулкан.

Това беше Париж, представен като в Дисниленд, комерсиализиран и превърнат в част от верига заведения. Това не беше онзи Париж, който бях посещавала преди, онзи, който копнеех да видя отново.

Онзи Париж трябваше да е някъде тук. Искях да се разходя из градината „Тюйлери“. Искях да застана пред базиликата „Сакре Кьор“ и да обгърна с поглед целия град. Искях да се разровя из сергиите на букинистите край Сена. Искях напълно да попия Париж с цялото си съществуване и да си го отнеса вкъщи с мен. Искях си обратно Мич.

Хукнах да бягам. Съвсем смътно си давах сметка за присъствието на Монк, който тичаше след мен, за хората, в които се блъсках по тротоара, за дъжда по лицето ми.

Но не беше дъжд. Бяха собствените ми сълзи. Спрях и се облегнах на една *colonne Morris* — една от онези типично френски колони, служещи за поставяне на реклами, отгоре на които напърно минава надпис „Спектакли“ и които са увенчани с купол във формата

на глава лук. Дишах тежко, без да мога да си поема дъх между риданията.

Защо плачех? Какво ставаше с мен? Овладях се и си дадох сметка за присъствието на Монк, застанал с гръб към мен, като прикриваше неразумния ми изблик от минувачите и защитаваше уединението ми. Беше мило от негова страна. Подсмъркнах и си избърсах очите.

— Искаш ли дезинфекционна кърпичка? — попита той, без да ме поглежда. Публичните прояви на емоционалност, особено моите, го караха да се чувства неудобно.

— Не, благодаря — отвърнах. — Има някои неща, които една кърпичка не може да поправи.

— Съжалявам.

— Не сте виновен вие, господин Монк.

— Знам — каза той. — Заради Мич е.

Коментарът му ме свари неподготвена. Можеше да е толкова вбесяващ и „не в час“ с онова, което ставаше около него, и въпреки това на моменти можеше да бъде и удивително схватлив. Предполагам, че това беше едно от нещата, които го превръщаха във велик детектив.

— Тогава защо се извинихте?

— Досега бях забравил какво ли трябва да означава това място за теб — каза Монк, като дръзна да ми хвърли поглед през рамо. — Предполагам, че се е променило, откакто си била тук с него.

— Това е глупав повод за плач. Всичко се променя.

— Моят живот, а също и светът около мен, се промени много, откакто убиха Трудите, но чувствата ми към нея ще си бъдат винаги същите.

Нищо чудно, че мразеше промените толкова много.

— Тогава какво правите по въпроса? — попитах.

— Виждам нещата по същия начин, както винаги.

Това вероятно беше една от причините за упорития му отказ да приеме каквото и да било, което се сблъскваше със светогледа му, и за стремежа му да наложи собствения си ред върху всичко.

— Но те не са същите — казах.

— Важното не е какво виждаш, а как го възприемаш. Джули се променя всеки ден, но винаги ще си бъде твоето малко момиченце.

Почувствах как очите ми отново се наливат със сълзи:

— Идва ми да ви прегърна.
— Вместо това си вземи кърпичка — каза Монк, като ми подаде една. — Ще ти свърши по-добра работа.

[1] За нищо (фр.). — Б.пр. ↑

7. Г-Н МОНК И САНДВИЧЪТ С ШУНКА И КАШКАВАЛ

Почистих си ръцете с кърпичката, за да угодя на Монк, и я пуснах в едно кошче за боклук наблизко.

Бях смутена и объркана. Предполага се, че от нас двамата с Монк именно аз трябва да бъда разумната, стабилната, онази, на която може да се разчита. Но нямах представа какво ме накара да се втурна така лудешки по „Шан-з-Елизе“.

Дали бягах от нещо или тичах към него?

Може би беше просто реакция спрямо съчетанието от стреса след бягството от пожар предната нощ, това, че станах свидетел на убийство този следобед, и това, че се върнах на място, изпълнено със скъпи спомени.

Всяко от тези неща би накарало човек да се разстрои поне мъничко, нали така? Така че всъщност наистина ли беше толкова чудно, че бях изгубила самообладание за миг? Именно така се опитвах да оправдая пред себе си необяснимото си поведение.

Затова си поех дълбоко дъх, изпуснах го бавно, и реших да се преструвам, че това никога не се е случвало. Огледах се наоколо и се овладях, емоционално и физически.

Намирах се насред „Шан-з-Елизе“. Не се беше променил много от последния път, когато бях тук. Все още си беше предизвикателна смесица от класа и кич, елегантност и упадъчност.

„Шан-з-Елизе“ вероятно беше единствената улица на земята, където можехте да намерите „Картие“, „Макдоналдс“, „Луи Вюитон“, огромния магазин на „Върджин“, „Лансел“, „Пица Хът“ и представителство на „Пежо“, подредени в една редица на улицата.

И въпреки това еkleктичната смесица от елегантни дизайнерски магазини, евтини сувенирни магазинчета, магазини от световни вериги и заведения за бързо хранене не можеше да заличи аурата на *haute bourgeois*, която витаеше от дните, когато булевардът е бил анклав за

богатите и влиятелните, нито пък можеше да омаловажи положението му като символичното сърце на града.

Именно на „Шан-з-Елизе“ парижани се събираха да празнуват триумфите си, да изразяват възмущението си, и да отдават почит на миналото си. И именно там нахлуващите армии маршируваха, за да обявят победата си и да демонстрират господството си, и именно там тържествуващите освободители правеха своите паради, за да символизируют завръщането към свободата.

Щеше да е нужно нещо повече от крайпътен ресторант на „Кентъки Фрайд Чикън“, за да отнеме на „Шан-з-Елизе“ мястото, което той заемаше във френската култура. Но беше достатъчно, за да отблъсне мен.

Втурнах се в магазина „Върджин“ да купя няколко пътеводителя за Париж, докато Монк ме чакаше отвън. Стоеше там, наблюдавайки подозрително хората по улицата, сякаш очакваше някой от тях да го нападне изневиделица с кинжал, или, още по-лошо с немити ръце.

С книгите в ръка, аз му дадох знак да се отдалечим от „Шан-з-Елизе“ и да излезем на най-близката странична уличка, и се отправих на север, в най-обща посока към квартала, известен като седемнайсети арондисман.

След като навлязохме на една-две пресечки в него, почувствах как се отпускам. Улиците бяха тесни, сградите бяха стари, и не се виждаше магазин или заведение за бързо хранене от позната верига.

Минахме покрай шивашки ателиета и бижутерии, пекарници и ресторанти, галерии и правни кантори, магазини за обувки и фризьорски салони. Имаше нещо интимно и топло в този лабиринт от улици и мъничките магазинчета и наситеното, успокояващо ухание на храна, която се готвеше и на варящо се кафе в кафенета и апартаменти.

Монк вървеше с ръце, долепени до тялото, като упорито се опитваше да не се блъсне в никого или нищо. Изглеждаше много нещастен и смутен, сякаш се движеше сред стадо буйни бизони, а не сред няколко учтиви пешеходци.

Не беше чак толкова различно от начина, по който той вървеше по някоя улица у дома.

— Как ви харесва Париж до момента? — попитах го.

— Имат тротоари — отвърна той. — Това е хубаво.

Очевидно още му държеше влага от сблъсъка му с калдъръмените улици на Лор.

Подминахме един ресторант, в който видях как посетителите ядяха малки картофчета и жамбон, които притискаха върху парче пресен хляб, а след това потапяха в горещо сирене, настъргано от врял полукръг, известен като *raclette*.

Спомних си как се наслаждавах на *raclette* заедно с Мич в един дъвен бар в Тройе, средновековно френско селце, на което се бяхме натъкнали на път към Париж. Беше забавно, вкусно и евтино ястие, което не приличаше на никое, което бяхме опитвали у дома.

Щях да вляза и да опитам отново този *raclette*, ако не бях с Монк. Той обичаше прости храни, и не харесваше нищо, което капеше, или трябваше да се топи с хляб, или което не можеше да се раздели на ясни, симетрични или геометрични порции, или на такива, чието количество може да се определи, върху чинията.

Но от мисълта за острата миризма на сиренето, сушеното месо и крехките картофи стомахът ми къркореше достатъчно силно, за да стресне дребните животни.

Едва в този момент осъзнах, че умирам от глад. Можех да добавя падането на кръвната захар към списъка на причините, поради които си бях изпуснала нервите по-рано.

— Гладен ли сте? — попитах Монк.

— И да, и не.

— Тук не става въпрос да избирате дали да ядете или да бъдете разкъсан от разярен бик. Или сте гладен, или не сте.

— Тогава да, гладен съм — каза той, — но мисля, че ще почакам с яденето, докато се приберем.

— В нашия хотел няма ресторант.

— Имах предвид апартамента си в Сан Франциско.

— Това може да е чак след седмица — казах.

— Мога да оцелея точно на косъм — рече Монк.

— Френската храна е прекрасна — казах. — Няма да ви навреди.

— На табелите пише друго.

— На кои табели?

Монк посочи към една *boulangerie*^[1] през две врати от нас, на чиято витрина бяха изложени хлябове и сладкиши, от вида на които устата ми се напълни със слюнка.

— Ей там, с големи букви, по цялата тента — каза Монк. — Болка. Болка. Болка^[2].

— Това е френската дума за „хляб“ — обясних.

— Ако тук хлябът се свързва с болестите толкова силно, та „болка“ се е превърнало в общо име за него, защо му е на някой да го продава, още по-малко пък да го яде? — каза Монк. — Вместо това би трябвало да пробват Уандър Бред.

— Пише се по същия начин като болка, но се произнася другояче и има различно значение.

— А числото две тук означава числото три — каза Монк. — Ама че идиотска страна.

— Не, две си е две.

— Не и в нашия хотел — каза той. — Е, как е на френски болка?

— Монк — казах, а после посочих към едно кафене отсреща с няколко маси, изнесени на тротоара. — Да хапнем там.

Отправих се към отсрещната страна на улицата, преди той да успее да започне с мен спор по въпроса, и седнах на една от кръглите масички на тротоара.

— Безопасно ли е? — попита Монк.

— Какво опасно може да има в това?

— Могат да ни стъпчат.

— Хората ще ни заобикалят — казах.

— Ами ако започне паническо бягство?

— Ще рискувам. — Взех едно меню. Предлагаха малък асортимент от сандвичи и торти. Всичко звучеше вкусно, и тъй като бяхме в Париж, вероятно наистина беше.

Монк издърпа стола до мен и преди да седне, погледна в двете посоки, сякаш се канеше да прекоси оживена улица.

— Искате ли да ви преведа нещата, които се предлагат в менюто? — попитах.

— Не ям нищо, наречено болка, агония, чума или зловоние, независимо как се произнасят тези думи или какво може да означават на френски — каза Монк. — Това е мое важно правило.

— Откога?

— Отпреди пет секунди, но вече е непоклатимо — каза Монк. — Как е на френски препечен хляб?

— Няма да ядете препечен хляб на първата си вечеря във Франция.

— Не искам това да е последното ми ядене.

— Няма да бъде — казах. — Знам какво да поръчам. Имайте ми доверие.

— Имам ти — каза той.

— Наистина ли?

— Повече, отколкото на почти всеки друг.

Бях трогната. Наистина. Нежно стиснах ръката му:

— Това е най-милото нещо, което сте ми казвали, господин Монк.

— Доверявам ти се от необходимост — добави той.

— Хайде сега, не разваляйте момента, като уточнявате репликата си — казах. — Беше мило. Искане ми се да продължавате така.

— Не искам да си създадеш погрешна представа.

— Каква например, господин Монк?

Не можех да устоя да не го подразня поне мъничко. Необходимостта да отговори му беше спестена от пристигането на сервитьора на масата ни. Поръчах на френски два сандвича с шунка и кашкавал с изрязани корички и чаша вино от избата на заведението за себе си. В края на краищата, бяхме в Париж.

— Какво ще искате за пиене? — обърнах се към Монк. — „Евиан“ или „Перие“?

Той погледна сервитьора:

— Имате ли „Сиера Спрингс“?

— „Перие“ е френското име на „Сиера Спрингс“ — казах.

— Не, не е — отговори сервитьорът на английски със силен акцент. Прозвуча, сякаш говореше през носа си.

Идваше ми да го убия.

— Но те са еднакви — казах твърдо, като се надявах, че той ще схване посланието. — *L'eau est de'eau*^[3].

— Те са много различни — каза сервитьорът.

— Очевидно — рече Монк.

— „Сиера Спрингс“ е най-добрата бутилирана трапезна вода в Съединените щати — каза сервитьорът. — Разбира се, че имаме от нея.

— Наистина ли? — Бях удивена.

— Имаме вода от цял свят — Италия, Швейцария, Германия, да назова само няколко места. Нямаме само белгийска вода, защото е отвратителна. — Сервитьорът се престори, че плюе, после се обърна към Монк. — Как бихте желали да ви сервирам вашата „Сиера Спрингс“ — изстудена или със стайна температура, в бутилка или в чаша?

— Изстудена в бутилка, ако обичате — каза Монк, грейнал от удоволствие.

Сервитьорът кимна и отиде да изпълни поръчката ни.

— Положението започва да се подобрява — каза Монк.

Наистина беше така. Тъй като той започваше да свиква малко с Франция, аз си помислих, че моментът е подходящ да започнем да мислим как ще прекараме следващите си няколко дни. Извадих пътеводителите, които бях купила, и подадох един на Монк.

— Не е лошо да прелистите това — казах. — Може би ще намерите нещо в Париж, което бихте искали да видите.

— В списъка ми има само едно нещо — заяви той.

— Имате списък?

— Имам си списък за всичко.

Разбира се, че имаше. Въпросът беше тъп.

— Е, и какво влиза в него? Лувър? „Нотр Дам“? Може би разходка по Сена?

— Каналът — каза Монк.

Втренчих се невярващо в него.

— Това е най-мръсното и най-отвратителното място, което можете да посетите. Каналите оглавяват вашия списък с места, които трябва да избягвате, дори ако е въпрос на живот и смърт. Всъщност, сложили сте бележка под линия, която гласи, че бихте предпочели смъртта.

— Парижкият канал е различен.

— Мога да ви уверя, че каналните нечистотии са точно толкова ужасни тук, колкото и навсякъде другаде.

— Това е първият канал по рода си в целия свят. Това е каналът, по образец на който са изградени всички други канали — каза Монк.

— Още от дете искам да посетя музея на канала. Но пък и кой не иска?

— Има музей, посветен на канала?

— Що за образование си получила? Това е все едно да попиташ дали във Вашингтон, окръг Колумбия, има „Смитсоуиън“.

Монк ми подаде книгата и посочи отворената страница. Тя описваше музея на парижката канализация, който беше разположен под земята на левия бряг на Сена близо до Понт д'Алма — мост, до който можеше да се стигне пеша от нашия хотел.

— В края на деветнайсети век парижките канали били най-популярната туристическа атракция в града — каза Монк. — Хората идвали от цял свят да видят това чудо на технологията и канализацията.

— Какво му е толкова удивителното?

— Жизненоважната роля като подбудител на социална, политическа и хигиенна промяна в Париж и, в крайна сметка, в света.

— Как може един канал да постигне това?

— В началото на деветнайсети век десетки хиляди парижани умирали от холера заради замърсената питейна вода. А оцелелите често припадали по улиците от непоносимата воня на гниещи отпадъци. Каналите променили всичко това, превръщайки града в по-чисто, по-здравословно място за живеене. Колкото по-здрави са хората, толкова по-доволни и продуктивни ще бъдат. Щастливите хора не излизат на бунт по улиците и не събарят правителства. Така че благодарение на канализационната система Париж станал известен като Града на светлината, прославен по цял свят като пътеводен лъч на хигиената и искрящата чистота.

Бях чувала Монк да държи речи за чистотата преди, но никога нещо дори с намек за социален или политически коментар.

За мен беше очевидно, че историята на парижките канали, или поне неговото тълкуване на тази история, насищаше строгите му правила за хигиеничен живот с по-широка социална значимост и му предоставяше морално оправдание за опитите му да ги наложи на всички останали.

Не бих се изненадала, ако именно откачената му майка го беше накарала да изчете всичко за парижките канали, за да насади у него почти религиозно преклонение пред чистотата.

Не съм психиатър, но колкото повече научавах за нея от Монк, толкова по-ясно ми ставаше, че тя е отговорна за повечето

психологически проблеми, от които се измъчваха Монк и брат му Амброуз, страдащ от агорафобия.

Запитах се до каква ли степен обърквам дъщеря си, без да си давам сметка за това. Но отпъдих тази мисъл и вместо това направих коментар за речта на Монк:

— Всичко това е много интересно, господин Монк. Но Париж е известен като Града на светлината не заради каналите си.

— Разбира се, че е.

— Не мислите ли, че това има нещо общо с факта, че градът е вдъхновил безсмъртни произведения на изкуството, литературата и архитектурата?

— Художниците не намират особено вдъхновение в улици, задръстени с човешки изпражнения, а на поетите им е трудно да се изявят творчески, когато се задушават от собствения си бълвоч.

— Не бях мислила за това по този начин.

И не исках да мисля за това сега, точно преди вечеря. Все още не можех да си представя Монк, с неговата клаустрофобия и страх от микроби, да се тътри през тунел, пълен с отпадъчни воли, независимо колко силно благоговееше пред мястото, което точно този канал заемаше в историята на хигиенизирането.

— Просто ще се разхождате из цялата тази смрадлива утайка, сякаш е Лувърът?

Никога преди не бях използвала това словосъчетание — чух го за пръв път едва когато Монк го каза преди няколко минути, — но звучеше почти толкова отвратително, колкото това, което описваше. Беше странно словосъчетание, и се радвах, че имам възможност да го използвам.

— Сигурен съм, че това е най-чистият музей, който може да съществува — отвърна Монк. — Но ще имам защита.

— Мислите ли, че гумените ръкавици и дезинфекционните кърпички ще са достатъчни?

— По дяволите, не — каза Монк. — Ти ще намериш за двама ни костюми за работа с опасни отпадъци.

Не знаех как очаква да направя това.

Келнерът ни донесе храната. Сандвичите бяха съвършено квадратни, с френска шунка и швейцарско сирене „Грюер“, изпечени в преса, която оставяше оформен като вафлена кора отпечатък в

разтопеното сирене отгоре. Изглеждаха далеч по-добре от печените сандвичи със сирене, които баба ми едно време увиваше в алуминиево фолио и после гладеше с ютията си.

Монк погледна своя сандвич с шунка и кашкавал с нещо, подобно на почуда:

— Значи това е храна за истински чревоугодници.

— Не бих казала — рекох. — Това е просто типичен френски сандвич. Предлагат го във всяко бистро.

— Толкова ли е добър на вкус, колкото и на вид?

— Опитайте го и ще разберете.

Монк отрязва парче от сандвича с ножа и вилицата си и го сложи в устата си. Усмихна се, докато дъвчеше, после прокара залька с глътка „Сиера Спрингс“.

— Това се казва живот — рече той.

Бутилка вода, печен сандвич със сирене, и обещанието за разходка до един канал — какво повече можеше да иска човек?

[1] Пекарна, хлебарница (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Френската дума за „хляб“ се пише по същия начин като английската дума „rain“ — болка. — Б.пр. ↑

[3] Водата си е вода (фр.). — Б.пр. ↑

8. Г-Н МОНК СИ ЛЯГА

Докато чакахме да ни донесат сметката за вечерята, се обадох на главен инспектор Лъору и го помолих за услуга. Исках да разбера дали може да намери на Монк един от екипите, които криминалистите носеха, за да не осквернят местопрестъплението и да се предпазят от токсични материали.

— Ще се радвам да го направя — каза Лъору. — Очаквате ли да се сблъскате с жестоко престъпление, или това е просто предпазна мярка?

— Нито едното, нито другото — рекох. — Просто ще разгледаме малко забележителности.

— В пълен екип за криминално разследване.

— Само той, не и аз — казах и му съобщих по памет мерките на Монк.

— Ще му трябват ли също предпазни очила, ботуши и противогаз?

— Абсолютно — казах.

— Редно е да ви предупредя, че гащеризонът е яркожълт — каза Лъору. — Мосю Монк ще привлича внимание навсякъде, където отиде.

— Свикнали сме.

— Сутринта ще ви оставя костюма на рецепцията — рече той. — Може да си го занесе вкъщи за спомен заедно с нашите комплименти.

— Много учтив жест — казах. — Но той ще ви бъде признателен, ако се погрижите костюмът да бъде изгорен, след като го е носил.

— Изгорен — повтори той.

— Не го приемайте лично — казах.

Лъору предложи да ни покаже лично забележителностите на Париж, може би с мисълта, че ако пътуваме с неговата кола, това може да намали смущението ми, но аз вежливо отказах. Вече се чувствах неудобно, задето се налагаше отново да влизам във връзка с него само няколко часа, след като се бяхме разделили.

След като си платихме сметката, двамата с Монк се върнахме пеша до хотела, без да бързаме, като избягвахме „Шан-з-Елизе“ и се придържахме към не толкова комерсиализираните улици.

Гледах всичко, като се опитвах да видя детайлите, различни от тези у дома. Архитектурата. Колите. Походката на хората. Имената на фирмите и магазините. Рекламите по всяка от специалните колони.

Подслушвах хората, които говореха на френски и дочувах откъслечни звуци от френска музика и типично европейския вой на сирените на полицейските автомобили, пожарните коли и линейките.

Душех въздуха, за да доловя полъх от аромат на пълномаслено сирене, цигари „Голоаз“, прясно изпечен хляб, и на бриза, който повяваше откъм Сена. Всичко, което носеше миризмите на Франция.

И докосвах сградите, стълбовете на уличните лампи и дърветата, за да се потопя в атмосферата на мястото и да се свържа на първично ниво с историята, в която беше потопено.

Това караше Монк да се чувства много неудобно.

Той докосваше всеки стълб на улична лампа, покрай който минаваше. Понякога ръката ми докосваше едва доловимо неговата, когато посегнеше заедно с мен към същия стълб. Когато това станеше, той отдръпваше рязко ръка, сякаш се беше стреснал.

Не ме беше грижа за неговото неудобство. Искях да се потопя в Париж, да го попия с костите си и с цялото си същество.

За мен Париж не беше място, което се посещава: беше нещо, което се изживява. Опитвах се да ускоря този процес.

Когато стигнахме до нашия хотел, вече бях изтощена от цялото това гледане, слушане, душене и докосване, както и от изпълнените с напрежение събития от деня.

Монк също изглеждаше доста уморен. Когато си невротичен и страдаш от натрапчиво obsесивно разстройство, е нужна много енергия дори само за да се справяш с живота. Сега си представете какво е нужно, когато, освен това, се намирате в напълно непозната чуждестранна обстановка и освен това разкривате убийство.

Съчувствах му и го разбирах, въпреки че изчерпваше по-голямата част от търпението ми.

Отидох на рецепцията, взех ключа за стаята ни от призрака на гишето, и тръгнах нагоре по витите стълби. Монк ме последва.

Когато стигнахме до стаята си, отключих вратата и му я отворих. Той влезе.

Стаята беше елегантна, но уютна, далеч повече от фойето. Всички мебели — двете легла, писалището, високият гардероб и столът за четене — бяха изработени в стила от времето на Луи XVI. Малкият телевизор с плосък екран на стената изглеждаше напълно не на място в сравнение с другото обзавеждане. Все едно да видиш машина за балиране на боклук в кирпичена колиба.

Банята беше вляво, със свободно стояща вана, ръчен душ, и тоалетна с верижка за пускане на водата, със закрепено високо на стената тоалетно казанче. Беше старомодно.

Пред нас имаше двойни френски врати, от които се излизаше на много тесен балкон от ковано желязо, който изглеждаше по-скоро декоративен, отколкото предназначен за използване.

Тъкмо се чудех защо френските врати се наричат така, когато Монк се обади.

— Чия стая е това? — попита той. — Твоята иди моята?

— Нашата — отговорих.

— Не разбирам.

Мисля, че разбираше прекрасно, но не искаше да се изправи пред ужасяващите последици. Човек с неговата невероятна способност да забелязва подробностите сигурно веднага беше забелязал, че куфарите ни са до гардероба.

— Ще делим тази стая, господин Монк.

— Не можем — каза той.

— На етажите с четни номера няма свободни единични стаи, а вие не можете да си позволите тази стая само за себе си и друга единична стая за мен.

— Има и други хотели.

— Няма хотели с две звезди, които да се вмести в рамките на предпочитаната от вас цена, да отговарят на стандартите ви за чистота и да имат свободни места. Това е положението. Отсядаме тук.

— Не е правилно — каза той.

— Хората непрекъснато си поделят стаи — рекох. — Затова стаите се предлагат обзаведени с по две големи легла.

— Не мога — каза Монк.

— Прекарваме по цели часове само двамата заедно в апартамента ви в пространство, не много по-голямо от това, почти всеки ден. Каква е разликата?

— Не спим в една стая и не се къпем в една и съща баня — рече Монк и потръпна.

— Спахте в къщата ми няколко дни, когато дезинфекцираха вашата сграда. И тримата си делеяхме една баня. Това е същото.

— Но спяхме в отделни стан. Вратите бяха затворени. И заключени.

— Моята врата не беше заключена — казах. — Нито тази на Джули.

— Вие не бяхте изложени на риск.

— А вие бяхте, така ли?

Монк изопна плещи и наклони глава на една страна, после на друга.

— Това е толкова погрешно.

— Струва ми се, казахте, че ми имате доверие.

— Имам ти — каза той.

— Тогава какъв е проблемът?

— Няма проблем.

— Хубаво — казах.

— Има хиляда проблема — заяви Монк. — Не знам откъде да започна.

— Можете да помислите за това, докато аз се приготвя за лягане.

— Взех куфара си и разкопчах ципа.

— Няма да го правиш тук, нали?

— Ще отида в банята.

Извадих от куфара тоалетните си принадлежности и нощницата и той веднага извърна глава, смутен от вида на моите момичешки неща.

— Тази баня ли? — попита той.

— Каква друга баня има?

— Някоя, която да не е към тази стая.

— Господин Монк, ако искате да използвате друга баня, моля, заповядайте. Аз ще използвам тази. Бих ви предложила да ви оставя да я ползвате преди мен, но не мисля, че мога да удържа пикочния си мехур за трите часа, които ще ви трябват първо да я почистите.

Монк трепна:

— Не използвай тази дума на публично място.

— Не сме на публично място — казах. — Намираме се в уединението на хотелската си стая.

— И въпреки това не бива да говориш като моряк.

— Моряците често ли казват пикочен мехур?

Монк отново трепна:

— И не казвай нашата хотелска стая.

— Какво би трябвало да кажа?

— Мястото, където преспивам по греховен начин.

— Греховен начин?

— Аз съм работодател, който нощува в хотелска стая с палава служителка от противоположния пол. Как ще изглежда това в очите на другите?

— Кои други?

— Другите, които може би гледат — каза той.

— Можем да закачим спален чаршаф по средата на стаята — казах. — Като в „Това се случи една нощ“.

— Какво се е случило?

— Нищо не се е случило. Това е заглавието на филм с Кларк Гейбъл и Клодет Колбер.

— Няма да се получи.

— Защо не?

— Стаята не е симетрична — каза той. — Едната половина ще има балкон, а в другата ще са банята и тоалетната.

— Тогава просто ще трябва да се примирите с това.

Усмихнах се палаво и влязох в банята, като затворих вратата след себе си.

Монк незабавно включи телевизора — предполагам, от страх да не би да чуе нещо, които не искаше да чува и чието случване не бива да се допуска.

Използвах тоалетната, свалих си грима, измих си зъбите и взех един бърз душ, след което се пъгнах в онова, което Джули наричаше бабешката ми нощница, и излязох от банята.

Монк седеше на онзи край на леглото, който беше най-близо до прозореца, и се преструваше, че гледа дублирана на френски версия на

„От местопрестъплението: Маями“, която правеше Дейвид Карузо да звучи като стилно облечен инспектор Юпозо.

— На ваше разположение е — рекох и посочих към банята.

— Добре съм — каза той, без да ме поглежда.

— Няма ли да се приготвяте за лягане?

— Готов съм — каза Монк.

— Напълно облечен сте.

— Така си лягам в хотелите.

— Можете да ме гледате, господин Монк — казах.

— Гледам те — каза той, взрян в телевизора.

— Не съм гола. По нощница съм. Виждали сте ме в много по-оскъдно облекло.

— Не съм.

— Носех бански костюм от две части, когато бяхме на Хаваите.

— Не съм забелязал.

— Добре, чудесно, извърщайте поглед — казах. — Но точно вие би трябвало да сте достатъчно благоразумен и да не спите с тези дрехи.

— Те са удобни.

— Те са мръсни. Носите ги от шестнайсет часа. Бяхте с тях в самолета, където седяхте на място, на което преди вас са седели стотици хора. Бяхте облечен с тях в полицейска кола, превозвала Бог знае колко много престъпници, изнасилвачи, наркопласъори, проститутки и пияници. И бяхте с тях и навън, на улицата, където се блъскахте в безброй непознати. Наистина ли искате да спите с тези дрехи и да измърсите чаршафите си с тях?

Знаех, че съм го хванала натясно с този аргумент. Монк си пое дълбоко дъх, изопна плещи, после взе куфара си и го отнесе в банята, като още се стараеше да не ме гледа. Затръшна вратата. И я заключи.

Предположих, че ще трябва да овладее порива си да нахълтам вътре и да го гледам как си чисти зъбите с конец.

Избрах си леглото до прозореца, оставих телевизора да работи, за да угодя на Монк, а после си легнах и се сгуших удобно с няколко от пътеводителите за Париж.

Имаше толкова много неща за разглеждане и вършене, но исках да избягвам нещата, които бях правила и местата, които бях посещавала заедно с Мич.

Но пък, нима не бях тук именно затова — да изживея отново някакъв аспект на тази радост, дори ако в нея се долавяше дълбока тъга и чувство за загуба?

Не знаех. Бях загадка за самата себе си, обзалагам се, и за Ейдриън Монк, а той е велик детектив, така че това би трябвало да ви подсказва колко съм загадъчна. Да не говорим пък колко палава.

Прочетох доста за Музея на парижката канализация, и макар че никога не бих го признала пред Монк, парижките канали всъщност ми се струваха пленяващо място и точно толкова свързани с историята, колкото той ги беше направил да изглеждат.

Когато Виктор Юго обезсмъртил парижките канали в „Клетниците“, той ги описал като „окоп на истината“ и „съвестта на града“, защото в тези вонящи тунели „има сенки, но вече няма никакви тайни“.

Именно в каналите Юго „изпрати“ трагичния си герой Жан Валжан да побегне, понесъл на раменете си тялото на ранен човек. Пак това беше мястото, където обреченият и опасно романтичен Фантом на операта на Гастон Льору бе избягал с пленената си любима, за да срещне сърцераздирателния си край.

Ако Юго и Льору можеха да открият в каналите цялата тази романтичност, усещане за приключение, и социална значимост в каналите, тогава смятах, че и аз мога да извлека от едно посещение нещо, което си струва.

Докато четях за това, се натъкнах на катакомбите — друга подземна историческа забележителност, която възбуди любопитството ми и която си помислих, че може да се хареса на Монк. Отбелязах страницата, като прегънах едното ѝ ъгълче, и продължих да прелиствам пътеводителя още известно време.

След час вече едва си държах очите отворени. Монк още беше в банята, и нямаше смисъл да стоя будна да го чакам. Нямаше какво повече да си кажем, освен, може би, сладки сънища.

Така че оставих книгите на нощното шкафче, изключих нощната лампа, и заспах, преди отново да отпусна глава на възглавницата.

9. Г-Н МОНК СЕ РАЗХОЖДА

Събудих се около седем, с нахлупена върху лицето възглавница, за да ме пази от слънчевата светлина, която нахлуваше през тънките завеси. Чаршафите се бяха усукали около тялото ми като боа удушвач, приклезила жертвата си.

Освободих се от чаршафите, претъркожих се и хвърлих поглед през онова, което със същия успех можеше да е бездънна пропаст между леглото ми и това на Монк.

Отначало си помислих, че си е оправил леглото и е излязъл от стаята. Но после се подпрях на лакът и седнах, и видях главата му да се подава изпод спретнато подпъхнатите чаршафи. Лежеше по гръб, с широко отворени очи, втрещен в тавана.

Не знам как беше успял да се вмъкне в леглото, без да измъкне нищо, нито как беше изпуснал въздуха от тялото си до такава степен, че не беше направил дори гънка по покривката на леглото. Беше като магически номер.

— Добро утро, господин Монк.

— Добро утро — каза той.

— Добре ли спяхте?

— Толкова добре, колкото можеше да се очаква — каза той.

— А именно?

— Никак.

— Не сте спали?

— Броих овце — каза Монк. — Стигнах до 29 280.

— Това са много овце.

— Не мога да ги пропъдя — каза Монк. — Още ги виждам как прескачат леглото.

— Имате халюцинации — рекох. — Или бълнувате.

— Какво да направя?

— Затворете очи — казах и се измъкнах от леглото: това го принуди да изпълни препоръката ми.

Прекоших с тромави стъпки стаята, извадих си дрехи от куфара, и влязох в банята. Взех душ, измих си зъбите, сложих си лек грим и се облякох.

Когато излязох, Монк спеше, а няхахме определено разписание, затова тихо излязох от стаята, за да го оставя да си почива, и слязох долу.

На рецепцията имаше друг служител — мъж на средна възраст с толкова закръглени бузи, че си помислих, че може би държи две топки за тенис в устата си. Носеше нещо подобно на пуловер, изплетен на ръка от някого, който не знае да плете.

Усмигнах му се и го поздравих с едно бодро *bonjour*. Той не ми обърна внимание. Това приличаше повече на онази Франция, която си спомнях.

Излязох навън и като тръгнах бавно по улицата, отидох до *presse* — малък павилион за вестници в кухата част на една голяма колона за лепене на афиши, където си купих последния брой на *Льо Монд*. После намерих *boulangerie* — малко кафене. Купих си горещ, дъхащ на масло кроасан, ягодов сладкиш и чаша кафе и се настаних на маса отвън да прочета вестника.

Кроасанът беше невероятно лек, многопластов и вкусен: изобщо не приличаше на онези неща с форма на полумесец, които се осмеляваме да наричаме „кроасан“ у дома. Истината обаче е, че можех да ям дори суха кучешка храна, и пак щеше да ми е вкусно, защото седях и закусвах в кафене в Париж.

Отворих своя брой на *Льо Монд* и, чувствайки се почти като истинска парижанка и ни най-малко като турист, изчетох новините от света. Липсваха ми само шал и пудел, за да се слея идеално с францужойките наоколо.

Четенето на вестника не беше лесна работа, и в ума ми бързо се мярнаха спомени от часовете по френски в гимназията, от които ме изби пот. Но дори с лошия си френски открий малка статия за убийството в самолета, и в нея дори се споменава Монк.

Гордеех се с него, макар че точно в онзи момент цялата ситуация в самолета ми се беше сторила вбесяваща. По-лесно беше да се впечатля от него сега, когато в крайна сметка разследването не беше провалило пътуването ни. Освен това ми беше приятно да видя как Монк получава признание за гениалността си толкова далече от дома.

Сгънах вестника и го пхнах в дамската си чанта, за да му го покажа. Какво можеше да е по-добър, или по-подходящ, сувенир за Монк от тази статия? Изрезката можеше дори да му помогне да получи повишение, когато дойдеше време отново да обсъди с Полицейското управление на Сан Франциско договора си като консултант. Световно признатите детективи би трябвало да получават по-голямо заплащане, отколкото един обикновен местен гений, не смятате ли?

Известно време седях и наблюдавах хората, като ядях много бавно невероятния си плод сладкиш, за да оправдая факта, че се заседявам там толкова дълго.

Беше девет сутринта, когато най-после станах, купих на Монк един кроасан и тръгнах да се връщам в хотела.

Първото, което забелязах на влизане, беше нещастното изражение върху лицето на служителя, и ужасените физиономии на някои от гостите, когато излизаха от асансьора. Всички бяха впечатлени от нещо в онази част от фойето, която служеше за всекидневна.

Беше Монк, разбира се, в яркожълтия си костюм за работа с опасни отпадъци. Носеше целия комплект — качулката, предпазните очила, противогаза, ръкавиците и ботушите. От една гайка на колана висеше етикет за багаж с логото на хотела. Измарширувах към него:

— Защо сте облекли този костюм?

— Готов съм да отида в музея на канализацията — каза той.

— Още не сме там — казах. — Не е нужно да носите костюма сега.

— Едва ли ще навреди.

— Стряскате гостите, и така ще изплашите всеки, влязъл през вратата, че ще побегне. Като ви гледа човек, ще си помисли, че из хотела е плъзнала зараза и той е поставен под карантина.

Монк свали качулката, предпазните очила и противогаза. Приличаше на астронавт, току-що завърнал се на земята.

— Французите са толкова чувствителни — каза той. Изтиках го припряно през вратата и му подадох плика от кафенето:

— Купих ви кроасан за закуска.

— Смятах да изям сандвич с шунка и кашкавал.

— Но това ядохте на вечеря — казах.

— И изкарах нощта — каза Монк. — Защо да рискувам с нещо друго?

— Защото може да е също толкова хубаво, или дори по-хубаво, от сандвича с шунка и кашкавал.

— Освен това кафенето предлага моята вода.

Беше ми ясно, че ако Монк постигне своето, ще се храним все в същото кафене. Можеше и по-зле да е затова реших да се радвам на това, което имах, едното от които беше фактът, че щях да изям неговия кроасан.

Така че се върнахме до кафенето, в което бяхме вечеряли, като вървахме по задните улички и избягахме „Шан-з-Елизе“. По пътя погълнах кроасана, а Монк не привлече чак толкова втречени погледи, колкото си мислех, че ще си спечели. Повечето хора лесно преодоляха гледката, което ми се стори странно. Когато се разхождаше с противогаз по улиците на Лос Анжелис, Монк така смути хората с вида си, че едва не предизвика няколко автомобилни катастрофи.

Същият келнер, който ни беше обслужил предната вечер, пак беше там. Бях чувала, че французите не обичат личните въпроси, затова не го попитах защо работи толкова много часове. Дори да се беше стреснал от одеждите на Монк, не го показва.

Поръчах *la tete chose*^[1] като предната вечер за Монк и чаша кафе за себе си.

Келнерът се отдалечи и аз чух как Монк ахна.

Проследих погледа му и видях как жена на съседната маса храни с парченца хляб териер от породата Джак Ръсел в скута си. Жената вероятно беше към шейсетте и елегантно облечена, сякаш се беше запътила на някое важно светско събитие.

— Кажи й, че не може да прави това — каза Монк.

— Тук е позволено — казах.

— Нехигиенично е да се водят кучета в ресторант.

— Ние не сме в ресторанта. Навън сме. Освен това, кучето не яде от масата.

— Погледни пак — каза той.

Погледнах. Сега кучето ядеше от една и съща чиния с жената.

— Не ни влиза в работата да критикуваме — казах.

— Не искам инспекторите по здравеопазването да затворят този прекрасен ресторант заради варварството на една жена.

Преди да успее да каже нещо, Монк стана и измарширува до нейната маса.

Кучето веднага започна да джавка и се помъчи да скочи към него. Ако жената не беше притиснала животното към огромната си гръд, то може би щеше да скочи към гърлото на Монк.

— Не може да водите кучето в ресторант и да му позволявате да яде от чинията ви — каза Монк. — Смъртта ли си търсите?

— Как смеете да ми говорите така? — сурово изрече жената на съвършен английски с лек акцент.

— Крайно време е някой да го направи — каза Монк. — Мога да оправдая поведението на кучето ви, но вие сте човешко същество. Започнете да се държите като такова.

— Знаете ли коя съм аз, нахален дребен боклукчия такъв?

Репликата ѝ ме накара да осъзная защо Монк не привличаше много погледи. Приличаше на френски уличен чистач.

Малкият ѝ звяр лаеше неспирно и диво се бореше да се измъкне от ръцете ѝ.

— Знам, че сте мръсна и отвратителна и представлявате изключителна опасност за общественото здраве — каза Монк. — Ако вие и кучето ви не напуснете незабавно ресторанта, ще наредя да ви арестуват за опит за убийство.

Лицето ѝ придоби такъв наситен оттенък на червеното, че се уплаших да не е получила удар. Тя отвори уста да каже нещо, но вместо това нададе изненадан, ужасен писък и пусна кучето.

Сега видях, че дрехите ѝ са мокри. Животното беше толкова възбудено, че я беше опикало цялата.

Монк се дръпна рязко като прострелян, отвратен от кучето и от урината, изцапала дрехите на жената.

Кучето се хвърли след него, но поводът на каишката, който жената държеше изкъсо, го спря.

Жената беше обляна в сълзи, плачейки както от гняв, така и от унижение. Изненадах се, че не остави кучето си да нападне Монк.

Тя грабна дамската си чанта и забързано си тръгна, като влачеше след себе си каишката на лаещото животно, чиито нокти стържеха по земята като тебешир върху черна дъска.

Ако се съдеше от начина, по който беше говорила на Монк, тя очевидно беше влиятелна и важна личност, или може би омъжена за важна и влиятелна личност, и беше свикнала на почит и уважение.

Почти очаквах да се върне следвана по петите от Никола Саркози, теглейки го зад себе си като териер. Монк се върна на мястото си:

— Тази маса ще трябва да бъде изгорена. Добре е да уведомиш сервитъора.

— Ще го направя — казах.

Останалата част от закуската ни мина спокойно, а след това тръгнахме пеша към музея на канализацията.

Прекосихме „Шан-з-Елизе“ и тръгнахме надолу по булевард „Джордж V“ в посока на Сена и Айфеловата кула. От двете страни на булеварда се редяха изискани магазини, от онези, в които един чорап струваше повече от автомобила ми, а за да си купя дамска чанта, щеше да се наложи да направя втора ипотека на къщата си.

Наближихме елегантна постройка от деветнайсети век на булевард „Джордж V“ 39, която изглеждаше, сякаш се топи на сутрешното слънце. Но когато се приближихме, видях, че това беше илюзия. Всъщност беше картина върху платно, която покриваше скелето, издигнато около сграда, която в момента се ремонтиреше.

Картината беше стряскащо реалистично, изкривено изображение на това как щеше да изглежда завършената сграда, ако се отразяваше в криво огледало, или, може би, през погледа на Салвадор Дали.

На платното имаше табелка, която го описваше като произведение на урбанистичния сюрреализъм. Бях зашеметена от него. Дори бяха добавили към платното корнизи от полистирол и гарвани, придавайки на илюзията още по-голям реализъм, а не само използваните от художника трикове на светлината, сенките и засилената перспектива.

Фактът, че някой беше положил такива усилия да превърне строителна площадка в нещо значимо и запомнящо се, за мен беше показателен за онова, което правеше Париж толкова специален. Снимах сградата с камерата на клетъчния си телефон.

Разбира се, Монк беше отвратен от илюзията за топящата се фасада. За него това беше отвратително дразнещо и представляваше риск за безопасността. Вероятно тирадите му срещу несъответствието

вече са ви омръзнали толкова, колкото бяха омръзнали и на мен през онази сутрин, затова няма да ви отегчавам с речта, която изнесе. Освен това не бих могла да я споделя с вас дори и да исках, защото не го слушах. Бях твърде заета да се възхищавам на изтънченото и завладяващо произведение на изкуството.

Когато продължихме по пътя си, се натъкнахме на друго произведение на урбанистичното изкуство — произведение, което освен това притежаваше и двойното измерение на язвителен социален коментар, макар да бях сигурна, че този *objet d'art*^[2] беше създаден непреднамерено от хора, целящи да постигнат единствено практичност и функционалност.

Знаех обаче, че Монк ще се влюби в него.

Говоря, разбира се, за *sanisette*^[3] точно срещу *tres exclusif* и *tres cher* хотел „Джордж V“ от веригата „Фор Сизънс“.

Въпросната *sanisette* е обществена тоалетна, но няма нищо общо с вонящите *pissoirs*, които все още можете да откриете в някои кътчета на Париж или всяка тоалетна, в която сте влизали.

Цилиндричната къщичка беше направена от гофриран бетон и неръждаема стомана, които ѝ придаваха футуристичен вид и я правеха да изглежда по-малко като тоалетна и повече като машина на времето. Само табелата над нея, която гласеше: *Toilettes gratuites*^[4] и стилизираните изображения на мъж и жена издаваха истинското ѝ предназначение.

Намирах очебийния контраст между тази *sanisette* и хотела за пленителен, ексцентричен и достоен за една снимка с камерата на клетъчния ми телефон.

— Що за тоалетна е това? — попита Монк.

— Това е подходяща и за двата пола, напълно автоматизирана, самопочистваща се тоалетна без казанче — казах. — След всяко използване цялата ѝ вътрешност се измива, изжулва, почиства и дезинфекцира по химичен път. Безплатни са и ги има из цял Париж.

Предположих, че точно тази е поставена в квартала, та туристите и скитниците вече да не влизат в скъпите и изискани магазини или във „Фор Сизънс“, за да търсят тоалетна или, още по-лошо, да прибегват до това да се облекчават на улицата.

— Трябва да видя това — каза Монк. — Дръпни се.

Не знам в каква опасност се намирах според него, но реших да му угодя и отстъпих назад.

Монк си сложи противогаза и предпазните очила, натисна бутона, за да отвори плъзгащата се врата от неръждаема стомана на тоалетната, и пристъпи в ярко осветената, искряща от белота пластмасова вътрешност.

Вратата се затвори и заключи автоматично след него. Миг покъсно Монк излезе и си свали противогаза и предпазните очила.

— Невероятно — каза.

Вратата се плъзна и се затвори автоматично и ние се заслушахме как тоалетната се измива автоматично вътре. Чухме звука на механизми и приглушеното бръмчене от пръскане на почистваща течност.

— Какво правихте вътре? — попитах.

— Не онова, за което си мислиш — рече той.

Свих рамене:

— Тя е за това.

— Плюх върху нея — рече Монк.

— Това не е престъпление.

— Не и ако доказателствата бъдат щателно разчистени — каза той. — Ще видим. Ако не, винаги мога да използвам кърпичка.

— Това е облекчение — казах.

След няколко минути контролното табло светна в зелено, и Монк отново натисна бутона за влизане. Вратата се плъзна и се отвори, и той влезе в отворената тоалетна, този път без да си прави труда да си слага противогаза — истински храбра постъпка от негова страна.

Монк подуши въздуха вътре и погледна слисан блестящите повърхности, а вратата автоматично се плъзна и се затвори.

Почти очаквах тази *sanisette* да се издигне и да отнесе Монк на планетата, от която идваше г-н Чистофайник — място без никакви микроби, където всички повърхности искрят от чистота. Разбира се, цената, която хората на тази планета плащат за цялата тази чистота, са стряскащо бели вежди и пълна плешивост. Този вид може и да върши работа на г-н Чистофайник, особено когато прибавите онази елегантна обица, но мисля, че ако имат избор, повечето хора с радост ще се примирят с някой и друг мръсен кухненски плот и малко микроби, ако могат да си запазят косата и съответните вежди.

Когато излезе отново, след като беше приключил инспекцията си, Монк заяви:

— Иска ми се да можех да живея тук.

— В обществена тоалетна?

— Това е късче от рая. Представя си, ако можеха да строят такива домове, мост, които напълно се самопочистват и се дезинфекцират сами след всяко използване. Ще бъде истински рай.

— На мен ми звучи кошмарно.

Монк огледа тоалетната отвън:

— Чудя се дали мога да уредя да ми сложат една такава вкъщи.

— Съмнявам се — казах.

— Може да се хване.

— Не мисля, че проблемът е в това. Ще трябва да получите одобрението на комисията по планирането, на съседите и на хазяина си. А дори да предположим, че получите всичко това, как ще си позволите закупуването, доставката и разноските по сглобяването и инсталирането на съоръжението?

— Готов съм да продам всичко, което имам — каза той. — Това може да означава също и леко намаление на заплатата ти.

— Вие нямате нищо — казах. — А ако заплатата ми бъде намалена още малко, направо ще работя без пари.

— Би ли го направила?

— Не, господин Монк, не бих.

— Не мислиш ли, че е малко себично?

— Имам да отглеждам дъщеря — казах.

— Ами след това? Тя ще трябва в крайна сметка да напусне дома.

— Все още ще имам нужда от покрив над главата и от храна — казах.

Монк изопна плещи:

— Сигурна ли си в това?

— Да, господин Монк, сигурна съм.

— Баща ти е много заможен човек — каза Монк. — Сигурен съм, че няма да те остави да гладуваш.

— Уважавам ви, държа на вас и вашето щастие е много важно за мен, но няма да работя безплатно за вас, за да можете да си позволите да си купите *sanisette*. Можете просто да зарежете цялата идея.

Той кимна и въздъхна:

— Мислиш ли, че близо до хотела има такава?

— Да не смятате да я използвате вместо нашата баня?

— Мислех си, че ти би могла.

— Помислете си пак — казах и с резки крачки продължих нататък.

[1] Същото (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Произведение на изкуството (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Тоалетна (фр.). — Б.пр. ↑

[4] Безплатни тоалетни (фр.). — Б.пр. ↑

10. Г-Н МОНК В КАНАЛИЗАЦИЯТА

Ако не търсите специално Музея на канализацията в Париж и вече не сте се осведомили къде се намира, лесно бихте могли по грешка да сметнете малката синьо-бяла будка за билети към него на парка над бреговете на Сена за павилион за закуски или будка за вестници.

Бях очаквала нещо ексцентрично или остроумно, което да бележи входа на музея на канализацията — ако не по друга причина, то за да привлича посетители. Или пък, предполагам, че ако не е нещо закачливо, ще изберат подхода на другата крайност и ще построят някаква монументална структура, излъчваща авторитет, неизменност и страхопочитание, така че хората да приемат насериозно музея на канализацията.

Не очаквах нещо толкова прозаично като това.

Но когато видях великолепните апартаменти с изглед към реката, които се редяха от двете страни на улицата зад музея, напълно незабележителният избор на дизайн ми се изясни. Които и хора да живееха в тези скъпи апартаменти по Ке д'Орсе, те не искаха някой да знае, че се намират до входа на канализацията.

Беше глупаво, разбира се, тъй като всички апартаменти в Париж се намират над канализацията, но е лесно да забравиш това. Един биец на очи музей, от друга страна, щеше да привлича вниманието към този факт.

Музеят на канализацията не привличаше точно тълпа като тази пред Лувъра. На опашката пред нас имаше само шестима души. Те взеха билетите си и сред това слязоха по стъпалата на голяма квадратна шахта.

Монк ги проследи как слизат и поклати глава:

— Изненадан съм, че никой от тях не носи защитно облекло — каза той.

— Защо да носят?

— Защото влизат в канала. — Монк ме погледна. — Ти също би трябвало да имаш някаква защита.

— В края на деветнайсети век богатите и прочутите са посещавали каналите, облечени в най-хубавите си дрехи, плавайки в елегантни гондоли с газово осветление по реки от отпадъци.

Дори на мен ми прозвуча, сякаш описвах разходка из някакъв Дисниленд в ада.

— Откъде знаеш? — попита Монк.

— Снощи прочетох в пътеводителя някои неща за музея.

— Това, което не са ти казали — рече Монк, — е, че тези посетители веднага след това са умрели от чума.

— Струва ми се, казахте, че това е най-чистият канал на света.

— Такъв е — каза Монк. — Но все пак си е канал.

— Е, вие носите своите най-хубави дрехи, а аз нося моите.

Монк ме изгледа неодобрително, а после си сложи предпазните очила, противогаза и ръкавиците.

Платих билетите и взех брошурата за самостоятелната обиколка. После слязохме в дълбините.

Напрегнах се да посрещна връхлитащата ме остра миризма от мътните реки необработени канални отпадъци — противен мирис, хиляди пъти по-ужасен от този на всяка външна или химическа тоалетна, който можете да си представите.

Но за моя изненада, и огромно облекчение, миризмата в широкия тунел изобщо не беше противна. Бях минавала покрай прясно наторени ливади, които воняха много по-силно. Единственото, което усетих, беше леко кисела влага, точно каквото бихте очаквали от подземна пещера, из която тече вода.

Все още не виждах никаква вода, но чувах приглушения ѝ шум, докато течеше бурно отнякъде отвъд стените на тунела, в който бяхме удобно застанали. Тунелът имаше сводести тавани, беше ярко осветен и беше толкова широк, че в него с лекота можеше да влезе спортна кола.

По стените имаше големи плакати, които обясняваха и илюстрираха еволюцията на парижката канализация. Текстът беше написан на френски и докато вървахме, се опитах да обобщя на Монк какво се казваше в него.

Най-интересната дребна подробност беше, че до 1859 г. полицейската префектура, освен за поддържането на реда отговаряла и за опазването на общественото здраве и хигиена, което означавало да поддържа чисти улиците и каналите.

— Бил е един свършен свят — каза Монк.

Знаех си, че това ще му хареса.

На него страшно би му харесало да патрулира из улиците на Сан Франциско в днешно време, въоръжен с бутилка „Фантастик“, твърда четка за дъски, и парцал за миене, подвеждайки хората под съдебна отговорност заради неправилна хигиена.

Имаше снимки от края на деветнайсети век, на които хора правеха обиколки на канализацията. Според надписите под снимките, те бяха впечатлени, че всичко около тях, с изключение на водата, е чисто. Можеше да се разхождате из каналите в продължение на километри и да излезете без дори петънце мръсотия по дрехите.

Жените на снимките носеха бонета и високи токчета, сякаш бяха тръгнали на неделен пикник. Мъжете носеха цилиндри, вратовръзки и дълги палта. Униформени работници в канализацията теглеха пълните с *la bourgeoisie* лодки през каналите, пълни с човешки отпадъци. Но ако работниците в каналите се чувстваха унижени от това, че са третирани като коне, не бихте го разбрали от гордите усмивки по лицата им.

Монк изучаваше снимките, като накланяше глава ту на една, ту на друга страна, и се приближаваше до някои от тях толкова плътно, колкото му позволяваше противогазът. Не знаех какво търси, и не попитах.

Минахме покрай няколко манекена, облечени като работници в каналите и позирахме за снимка до почистващата им екипировка.

Инструментите на занаята по поддържането на канала не се бяха променили значително през последния близо един век, въпреки огромния технологичен напредък в почти всяка друга област на човешкото старание. Поради опасността от експлозия при използването на устройства с електрическо захранване в каналите работниците още използваха шлюзови лодки и огромни, ръчно захранвани подобни на плугове приспособления, за да прекарват отпадъците.

Под Париж имаше канални тунели с дължина над две хиляди километра, всеки от които беше подземно отражение на улицата

отгоре. Тунелите дори бяха обозначени със същите емайлирани улични табели в синьо и бяло като булевардите, под които се намираха. Адресите на намиращите се горе сгради също можеха да се видят гравирани или изписани с боя върху стените.

Ето какво пишеше Виктор Юго за това:

Под самия Париж се намира друг — един Париж на каналите, който има свои улици, свои пресечки, свои площади, задънени улички, артерии, и свой кръговрат, който представлява мръсотия без човешки образ.

Помислих си, че звучи страхотно, затова се постарях с френския, за да го превода на Монк, и реакцията му си струваше усилието.

— Леле — възкликна той, като сведе глава с почти религиозно благоговение. Или беше това, или от тежестта на противогаза го болеше вратът.

Мъж на трийсетина години с препасана около кръста чантичка за пари, натъпкана с карти, и с камера с големината на длан, потупа Монк по рамото.

— *Excuse-moi, monsieur. Que est la toilette?* — попита той неуверено, докато се мъчеше да намери правилните думи на френски. Беше американец.

— Той не работи тук — казах му.

— Тогава защо е облечен така?

— Защото искам да живея — рече Монк.

Мъжът ме погледна:

— Знаете ли къде са тоалетните?

— Не, боя се, че не.

— Но вие сте жена — каза той.

— Какво общо има това с каквото и да било?

— Жените винаги знаят къде са тоалетните — каза той. — Това е първото, което търсят.

— Не и аз — казах.

Той сви рамене и си продължи по пътя. Отново насочих вниманието си към плакатите и научих, че каналите не са единствените тунели под Париж. Градът беше построен от гипса и варовика,

добивани от мините под него. Миньорите зарязали кариерите си — проходи с дължина близо триста и двайсет километра и огромни подземни шахти, които се преплитаха с каналите и проходите.

При наличието на толкова много тунели под Париж, бях изненадана, че градът не е рухнал. Но може би това беше една от причините да няма много високи сгради.

Вървейки по тунелите на канала, влязохме в обширна галерия с още плакати, исторически снимки и петтонна пречиствателна машина. На пода имаше решетка, която се простираше по цялата дължина на галерията и покриваше поток от бързо течащи отпадъчни води в тъмнината на три метра отдолу. На табела на стената пишеше „Рю Коняк-Джей“.

Монк не се доближи до решетката, дори не посмя да я погледне. Аз не можах да устоя и надникнах, но от височината, на която се намирахме, видях само тъмен поток.

Докато Монк изучаваше пречиствателната машина, аз пък изучавах него.

Виждах със Монк да изпада в истерия с пяна на уста при вида на две трохи върху масата, но ето че сега се разхождаше из тунела на един канал, където само една желязна решетка го делеше от буен поток човешки отпадъци, без да се оплаква.

Не така си представях реакцията на Монк спрямо един канал.

Трябваше да имам предвид, че го предпазваше костюмът му, но не мисля, че това обясняваше реакцията му. Или по-скоро липсата на такава.

Не можех да видя лицето му зад защитните очила и противогаза, за да преценя изражението му: трябваше да се ръководя единствено от мълчанието му и езика на тялото му, но мисля, че беше благоговение. Беше смирен от уважението, което изпитваше към постиженията, представени от музейните експозиции.

Долових шум от капеща вода някъде наблизо. Монк рязко се извъртя и аз проследих погледа му.

Американският турист, когото бяхме срещнали по-рано, уринираше в решетката в посока към реката отдолу.

— Спрете! — изкрещя Монк. — В името на закона!

Но мъжът продължи. Монк го блъсна изотзад.

— Хей, внимавайте. Пречите ми да се прицеля — рече мъжът. — Без малко да си напикая обувките.

Монк залитна назад, като издаваше тихи звуци като от задушаване. Мъжът свърши и вдигна ципа на панталоните си.

— Как можахте? — рече Монк.

Мъжът сви рамене:

— Не можах да намеря тоалетната.

— Затова си помислихте, че ще бъде добра идея просто да уринирате на пода на музея? — каза Монк, с глас, който пращеше от раздражение.

— Това е канализацията — каза мъжът. — Така или иначе в крайна сметка ще се озове там. Хванах прекия път.

Беше отвратителен тип, но в думите му имаше логика.

— Вие сте грозният американец — каза Монк насочи към него облечен в ръкавица пръст. — Вие сте онзи турист, за когото всички говорят.

— Не съм аз този, който носи екип за работа с опасни отпадъци — каза мъжът.

— Добре, че го нося — каза Монк. — Можехте да убиете някого.

— С пикня? — рече мъжът.

— Това прави тя — рече Монк. — Пикнята убива.

Мъжът поклати глава и си тръгна:

— Вие сте откачен.

— Вие сте позор за нашата страна — изкрещя Монк. — Би трябвало да ви отнемат паспорта.

Сега започваха да ни зяпат и други хора — такива, които не бяха видели извършеното от мъжа нарушение.

— Г-н Монк, трябва да говорите по-тихо — казах.

— Ще изпратя подробен доклад до митническите служби на Съединените щати. Свършено е с теб, господин Пиш-пиш — изкрещя Монк след него. — Ще се видим в ада.

— Шшшшт — казах. — Всичко свърши.

Монк ме погледна:

— Не може да му се позволи да обикаля целия свят, като пикае във всяка страна, която посещава. Трябва да бъде спрян. Трябва да се обадиш на главен инспектор Лъору и да го накараш да предупреди Интерпол да наблюдава границите.

— Това наистина не е необходимо — казах. — Няма да го направи отново.

— Откъде знаеш?

— Вие му внушихте страх от Бога.

— Мислиш ли?

— О, да — казах. — Той трепереше, когато си тръгна.

— Наистина ли?

— Определено. Мисля, че май даже ридаеше от срам. Затова ви обърна гръб и побърза да се отдалечи. Вие го съкрушихте, господин Монк.

— Това трябваше да се направи — каза Монк.

— Разбирам — казах.

— Сега трябва да го почистим.

— Кое да почистим?

— Стореното от него — каза Монк. — Не можем да го оставим там наред музея.

Посочих към решетката:

— Той се изпика в поток от необработени канални отпадъци. Откъде предлагате да започнем да чистим?

Монк се загледа в решетката и поклати глава:

— Той е един противен, ужасен американец — каза.

— Да, такъв е. — Обвих ръка около раменете му и внимателно го насочих обратно в посока на обиколката.

Минахме по още решетки, прочетохме още надписи, и разгледахме още снимки, които подробно разказваха историята на хигиенизирането в Париж. Исках да отклоня ума му от противния американец възможно най-бързо, затова му прочетох почти всичко.

Монк изглеждаше особено заинтригуван, когато преведох историята на Йожен Пюбел, префектът на Сена, който обявил за незаконно изхвърлянето на мръсна вода от прозорците и наложил строги закони върху изхвърлянето и събирането на боклука.

— Знам всичко за него — каза Монк. — Той е френският Ейбрахам Линкълн.

— Ейбрахам Линкълн е задържал нашата страна сплотена и е освободил робите — казах. — Не виждам как може Пюбел да се сравнява с него.

— Той е освободил парижаните от оковите на мръсотията. Французите благоговоят пред него.

— Не съм твърде сигурна в това — казах.

— Той е легенда — рече Монк. — Мъжът, на когото всяко френско момче се стреми да прилича.

— Знаете ли как наричат кошчетата за боклук във Франция? — попитах. — *Poubelles*, по неговото име.

Монк кимна:

— Това е огромна чест за този човек и за идеалите, които е представлявал.

До този ден винаги бях предполагала, че думата *poubelle* има нещо общо с някакъв неприятен мирис. Никога не ми бе идвало на ум, че това е име на човек.

— Не мисля, че целта е била такава — казах.

— Какво друго значение може да има?

— Може би са го мразели за това, че ги е карал да почистват след себе си.

Монк отхвърли предположението ми с махване на ръка:

— Не ставай смешна. Кой не обича да чисти?

Стигнахме до края на обиколката и се натъкнахме на голяма, пълна с пясък дървена топка, която приличаше на задвижващия механизъм от началната сцена в „Похитителите на изчезналия кивот“. Това беше *boule de courage*, която търкаляха надолу по тунела, за да изравняват боклука и да подобряват притока на вода.

— Искате ли да ви снимам до топката? — обърнах се към Монк.

— Би било хубаво. — Монк застана до топката, а аз включих камерата на клетъчния си телефон.

— Може би ще трябва да си свалите за малко защитните очила и противогаза, за да мога да видя лицето ви.

— Защо ми е да го правя? — попита Монк.

— За да знаем, че това сте вие — казах.

— Кой друг може да е?

— Под този противогаз може да е всеки.

— Кой например?

Имаше право. Направих снимката. Минахме през сувенирния магазин на музея и след това се качихме по стълбите обратно на улицата.

Монк си свали противогаза и предпазните очила.

— Това беше незабравимо.

— Беше интересно — казах. — Но не е Лувърът.

— Напълно си права — каза Монк. — Лувърът не може да стъпи и на малкия пръст на това.

— В Лувъра се съхранява Мона Лиза. Тук се съхранява голяма дървена топка за мачкане на боклук.

— Изобщо не може да става дума за сравнение — каза Монк, и кимна в знак на съгласие. Едва ли разбра, че изобщо не постигнахме съгласие.

— Има още една подземна атракция, която според мен може да ви хареса, и е наблизо, само на пет минути път с метрото на Денфер-Рошеру.

— Искаш да се качиш на влак в метрото? — рече Монк.

— Така се придвижват хората — казах.

— Тогава е добре, че имам този костюм — заяви Монк. — Къде отиваме?

— В катакомбите — казах.

11. Г-Н МОНК В КАТАКОМБИТЕ

Париж се беше разраснал бързо в края на осемнайсети век. Революции, екзекуции, войни с чужди страни, унищожителни епидемии и като цяло лошата хигиена бяха оставили десетки хиляди хора мъртви, а телата им — заровени в гробища и църковни дворове. Разлагащите се трупове били струпани на три метра над масовите гробове в Гробището на младенците.

Разлагащите се трупове не само ставали причина за ужасяваща миризма и представлявали риск за здравето, но и територията, която гробищата заемали, била твърде ценна, за да се прахосва заради покойниците.

Затова правителството измислило идеалното хигиенно решение както по отношение на общественото здраве, така и за проблемите на развитието на търговията с недвижими имоти. Телата били извадени от църковните дворове, изкопани от гробищата, и натикани в огромния лабиринт от празни каменоломни под Париж.

През следващите осемдесет години повече от шест милиона трупове — включително телата на Луи XVI, Мария-Антоанета и Робеспьер — били изпратени в катакомбите, докато още хора умирали и под величествените булеварди и сгради, построени от същия камък, добиван от кариерите под града, били изкопавани гробища.

Подобно на канала, друго място, някога възприемано със страх и отвращение, през 1804 г. подземната костница била превърната в популярна, макар и страховита атракция. Двеста и четири години покъсно тя все още беше атракция, но в далеч по-малка степен, както по отношение на броя посетители, така и по мащаба на обиколката. Сега за посетители беше отворена само една съвсем малка и незначителна част от лабиринта.

Спрели да добавят нови кости в катакомбите преди повече от век, но дори днес под Париж са погребани хора, чийто брой е два пъти по-голям от този на живите, които вървят по улиците отгоре.

Входът за *les catacombs* се намираше на разположената на Плас дьо Рошери, част от булевард „Распай“ — пресечна точка на няколко авенюта, в центъра на която се открояваше Лъвът на Белфор — направено от пясъчник копие на статуя, проектирано от архитекта на Статуята на свободата.

Входът за *les catacombs* в типичния за деветнайсети век стил на новото изкуство беше по-забележителен от онзи на Музея на парижката канализация, и много повече хора чакаха на опашка, за да влязат. Очевидно никой не можеше да бъде разубеден от надписа над вратите на *les catacombs: Barrier d'enfer*.

Входът към ада.

Не си направих труда да превода това на Монк. Освен това, то всъщност не се отнасяше до него. Неговата представа за входа към ада беше вратата на „Домашен бюфет“.

Дори още не бяхме влезли, но катакомбите вече създаваха у мен впечатлението не толкова за мрачно свято място за покой за шест милиона души, колкото за натруфена атракция от типа на къщите с призраци.

Монк вече не беше с противогаза и предпазните очила — беше ги закачил на колана си. Освен това си беше смъкнал качулката, така че не биеше на очи чак толкова много. Дори при това положение си навлече няколко любопитни, коси погледа от страна на туристите, продавача на билети и охранителя на въртящата се преграда пред входа.

Последвахме движещите се в индийска нишка туристи надолу по осемдесет и трите виещи се стъпала до тесния, настлан с чакъл проход, който водеше към криптите.

Посещението без малко не приключи за нас още тогава, защото Монк искаше да се върне горе до гишетото за билети, за да се оплаче за липсващото стъпало.

Редно беше стъпалата да са осемдесет и четири, разбира се, защото според Монк едно нечетно число е явна заплаха за обществената безопасност. Хората могат да се спънат и да си счупят вратовете. Едно допълнително стъпало, или дори едно стъпало по-малко, би променило изцяло нещата.

Казах на Монк, че вместо да се оплаква сега, е добре да състави списък на всички проблеми, свързани с обществената безопасност,

които открие в Париж, и в края на пътуването можем да дадем доклада на главен инспектор Лъору, за да го препрати на съответните власти.

Идеята допадна на Монк. Той беше щастлив винаги, когато можеше да направи списък.

Вървахме двайсет минути в мъждиво осветения тунел, в който чакълът бе влажен и скърцаше под краката ни, преди да стигнем до арка, на върха на която беше гравирано предупреждение: „*Arrete! C'est ici l'empire de la mort*“.

— Какво пише тук? — попита Монк.

— Пише, че трябва да спрете и да погледнете тази арка. Проектирана е от Морт.

— Кой е Морт?

— Прочут майстор на френски арки и надгробни камъни — казах и забързах нататък. — Ще видите името му на много места тук долу.

Бях напълно сигурна, че ако бях превела надписа точно, Монк щеше да спази предупреждението: Спрете, това е империята на смъртта.

Аз не го приех сериозно. Думите ми създадоха впечатлението за евтин драматизъм, не по-различен от предупрежденията, надраскани в която и да е атракция от типа на къщите с призраци. Наречете ме цинична, но се запитах дали надписът изобщо е съществувал, преди да започнат туристическите обиколки.

Предполагах, че са били нужни известни актьорски умения, за да привлекат тълпите в тъмните, влажни пещери, пълни с кости — простото любопитство едва ли би било достатъчно да привлича туристи твърде дълго.

Тръгнахме под арката и дочух стреснатото ахкане на хората пред нас, когато зърваха за първи път онова, което се намираше в катакомбите.

Аз също ахнах. Никога преди нито бях виждала, нито си бях представяла нещо толкова зловещо.

От двете страни на прохода, в дълбоките пещери, които се простираха навътре в мрака, имаше огромни купчини от струпани нагъсто човешки кости. Купчините се крепяха от подпорни стени, изградени от педантично струпани бедрени кости, допълнени с почти декоративен фриз от черепи.

Гледката беше ужасяваща, но беше също и подредена по свой собствен злокобен начин.

Приех декоративната подредба на стените от бедрени кости като опит за превръщане на смъртта в изкуство, дори в нещо своеобразно, без да е напълно светотатствено. Не съм сигурна, че бяха успели. Но това беше просто една подпорна стена, една купчина кости. Имаше още, още много.

Проходът, в който се намирахме, се разклоняваше в други, които се разделяха на още, и всяка пролука, кътче и пещера беше натъпкано догоре с хиляди кости. Мащабът беше зашеметяващ.

Забелязах, че изградената от бедрени кости или черепи подпорна стена на всяка пещера от костницата се отличаваше с определен дизайн. Например, една беше изградена от горни части на черепи, прекъсвана на равни интервали от лица на черепи и поръбена отгоре е редица пищялни кости, подредени плътно една до друга, с изпъкналата страна навън.

Друга се състоеше от бедрени кости, фасадата беше пресечена от редица черепи, в които се редуваха лица и гладки тилни части.

Имаше безброй вариации по темата, смесващи бедрени кости и черепи.

Някои от подпорните стени също бяха украсени с кръстове или каменни плочки, с обяснения откъде са събрани костите, например: *Ossements du cimetièrre de Saint-Etiennse depose en Mai 1787* и *D. M. Combat a la manufacture de Reveillon, Faubourg Saint-Antoine, le 28 Avril 1789*. Кости, изровени от гробище, и тела, донесени от бойно поле.

Други знаци бяха не толкова обяснителни и по-сбити: за мъртвите те бяха нещо като онези лепенки с надписи, които се лепят по задните стъкла на колите: коментарите бяха от рода на: *Que es elle? La morte toujours future au passee a peine est-elle presente que deja elle n'est plus*.

Коего в превод звучи горе-долу така: „Къде е смъртта? Винаги в бъдещето или в миналото. Едва появила се, и вече я няма“.

Не беше най-увлекателното нещо, което бях чела, но предполагам, че беше в хармония с духа на мястото: играта на думи не е умишлена.

Друг надпис гласеше: *Insense que vous etespourquoi vous promettez vous de vivre longtemps, vous que ne pouvez compter sur un seul jour*. С

други думи, луди сте да си мислите, че ще живеете дълго, когато не можете да сте сигурни, че ще изкарате деня.

Не знам кога беше писано това, но явно времената в Париж не са били от най-оптимистичните.

Надписът, който ме впечатли най-силно обаче, беше цитат от Омировата Одисея: „Да се оскверняват мъртвите, е грях“.

Намирах коментара на Омир за ироничен, като се имаше предвид контекста, заобиколен от кости, използвани като материал за декоративни стени, сякаш бяха просто камъни с различни форми и размери.

Отначало от вида на всички тези кости наистина ме побиха тръпки. Всяка кост олицетворяваше човешко същество, някой, който е обичал и е бил обичан. Това беше нечий Мич, нечия Трудя.

Можеше да съм аз.

Но когато навлязох по-навътре в катакомбите, просто ме завладя огромният размер на мястото, костите престанаха да бъдат кости, и емоционалното им влияние над мен се изпари. Престанах да свързвам това, което виждах в онези купчини, с онова, което беше вътре в мен, с факта, че самата аз бях смъртна и с огромната си незначителност в хода на времето.

Едва след като това се случи, си спомних, че не съм сама там долу с всичките тези кости. Монк беше с мен.

Обърнах се да го потърся. Беше само на няколко стъпки зад мен, движеше се из прохода с тежката походка на човек, който ходи насън. Обгърнах го с ръка.

— Добре ли сте, господин Монк?

— Трябва да направим нещо по този въпрос — каза той.

— По кой въпрос?

— Скелетите са разглобени, костите им са съвсем разбъркани — заяви той. — Невъзможно е хората да бъдат разпознати.

— Не предлагате сериозно да сглобим отново всеки скелет, нали?

— Някой трябва да го направи — каза той.

Почувствах се глупаво, задето не бях предвидила, че Монк може да реагира на катакомбите по този начин. Но пък и малкото информация, която бях прочела в туристическия справочник, не ме беше подготвила за онова, което бях видяла.

— Знаете ли колко кости има в човешкото тяло? — попитах го.

— Двеста и шест — отвърна той. — Малко повече от половината от тях, сто и шест, се намират в ръцете и краката.

— Сега умножете това по шест милиона.

— Един милиард двеста трийсет и шест милиона — отговори той почти на мига. На мен щеше да ми трябва калкулатор.

— Ето колко кости има тук — казах. — Дори на всяка от тези един милиард и двеста трийсет и шест милиона кости да имаше етикети с името на покойника — а такива няма, — щяха да са ни нужни десетилетия да сглобим отново всички скелети.

— Знам — каза той с въздишка. — Предполагам, че колкото по-скоро започнем, толкова по-добре. — Монк вдигна една бедрена кост от върха на една стена и я тикна в ръцете ми. — Дръж това, докато потърся съответната пищялна кост.

— Не е позволено да се пипат костите.

— Аз съм с ръкавици.

Аз не бях. *Пфу, ама че гадост.*

Метнах костта обратно върху купчината и избърсах ръце в джинсите си.

— Не е там въпросът — казах. — Проявявате неуважение към мъртвите.

Монк посочи към купчината:

— А това не е ли неуважение?

— Ако смятате, че скелетите трябва да бъдат сглобени отново, можете да включите това сред препоръките в писмото си до парижките власти — казах. — Не влиза нито във вашите, нито в моите отговорности да вършим тази работа.

— Ще бъде забавно — рече Монк.

— Чудесно — казах. — Направете го вие. Аз ще дойда след десет години да ви посетя и да видя как върви.

Отдалечих се с маршова стъпка. След няколко мига нерешителност Монк ме последва.

— Това писмо ще бъде унищожително — каза той.

— Сигурна съм, че ще бъде.

Подминахме няколко прохода, които бяха отделени с въжета от позволената за разглеждане част, но въпреки това костите в множеството пещери от другата страна бяха осветени за постигане на драматичен ефект.

Нали знаете как изглежда, когато някой държи фенерче под лицето си в тъмнината? Добре, сега си го представете с няколко хиляди черепа.

Страховитичко, а?

Монк спря до въжето и надникна в пещера, която се намираше близо до една от мъждивите светлини.

Наклони глава първо към едното си рамо, после към другото.

— Какво има? — попитах.

Монк прекрачи въжето и тръгна право към една стена от кости: редове от бедрени кости с огромно разпятие, направено от черепи, в средата.

— Какво правите? — запитах настоятелно с най-високия шепот, който успях да докарам. — Не е позволено да влизате там отзад!

— Искам да погледна един череп — каза той.

— Тук има много.

Монк се покатери по стената, при което купчина бедрени кости на върха ѝ рухнаха и се разпиляха с дрънчене по пода. Прозвуча като шум от срутваци се тухли и отекна надолу из всички проходи.

— Слизайте — казах.

Но Монк се катереше с усилие по върха, сред отделните кости, като събори още от тях на пода, докато се пресегне към черепа и слезе долу с него. Зад гърба ми започнаха да се събират туристи и да мърморят полугласно. Чух думи като луд и откачалка на два езика, които разбирах, и на много, които не разбирах.

Погледнах настрани и видях към нас да се отправят двама души от охраната. Страхотно.

— Господин Монк, охраната идва.

Монк държеше черепа и го оглеждаше като Хамлет.

— Хубаво — каза той. — Накарай ги да подсигурят местопрестъплението.

— Не ми казвайте, че става дума за разпръснатите кости — казах.

— Става дума за убийство — каза Монк.

— О, Боже — казах, чувствайки как в гърдите ми се заражда тъпа болка. — И това също не ми го казвайте.

Монк донесе черепа под светлината и го огледа от всеки ъгъл.

— Този човек е бил убит.

— Преди двеста и четиринайсет години, господин Монк. — Посочих към указателен знак, инкрустиран в една от стените на пещерата. — Това са костите на затворниците, гилотинирани по време на провеждания от Робеспьер Режим на Терора.

— Този човек не е бил обезглавен — каза Монк. — И е бил убит някъде през последните дванайсет месеца.

— Откъде знаете?

— От цвета на черепа — каза Монк.

— На практика сме на тъмно — казах. — Вероятно е просто трик на светлината.

— Може и да си права — каза Монк.

— Благодаря ви — отговорих с облекчение.

— Но подобно предположение не обяснява това. — Монк посочи зъбите на черепа. — Тези пломби отзад са от амалгама — сплав от сребро, калай, мед и живак изобретена във Франция и широко употребявана в зъболечението по цял свят от началото на деветнайсети век. Тези отпред обаче са композитни йономери, с цвят, подбран така, че да е най-близък до естествения цвят на зъбите му.

Почувствах как лицето ми пламва от гняв:

— А те кога са изобретени?

— През шейсетте години на дваисети век — каза Монк. — Точно въпросните пломби обаче са от последното десетилетие.

— Разбира се, че са — казах.

Охранителите се провряха през тълпата и стигнаха до мен, като настояха на възмутен, но твърд френски Монк да пусне черепа и да прекрачи въжето.

Не си направих труда да преведа думите им им да обясня какво прави Монк. Просто подадох на един от охранителите визитката на главен инспектор Лъору.

— Кажете му, че Ейдриън Монк е разкрил убийство — казах и изгледах гневно шефа си. — Отново.

12. Г-Н МОНК ОТКРИВА ИГЛАТА В КУПАТА СЕНО

Стоях облегната на една от малкото стени, които не бяха направени от кости, и се опитвах да уталожа гнева си до сдържано възмушение, когато се появи главен инспектор Лъору.

Той вървеше с леко подскачаща походка и развеселена усмивка на лицето. Лесно му беше на Лъору да е щастлив: неговата почивка не беше провалена. Беше довел със себе си инспектор Гадуа и екип от криминалисти, облечени точно по същия начин като Монк.

— Мадмоазел Тийгър — каза Лъору, — това е изненада.

— Ще ми се да беше — казах.

— Предполагам, че предпазният костюм за работа на местопрестъпления в крайна сметка свърши добра работа — каза Лъору. — Къде е тялото?

— Няма тяло — казах.

— Няма ли?

— Само кости — казах.

Посочих по-надолу по прохода, където при въжето се беше събрала малка тълпа заедно с двамата охранители, за да наблюдава Монк, сякаш беше животно на показ в зоологическата градина. Неколцина дори го снимаха как внимателно подреждаше кости на пода груба приблизителност на местоположението им в човешкото тяло.

Лъору накара охраната да разпръсне тълпата и да отведе хората. После двамата с Гадуа се приближиха до въжето да видят как Монк съзерцава свършената работа.

— Мосю Монк — каза Лъору, — разбрах, че имате да съобщите за убийство.

Монк вдигна един череп, който беше оставил настрана от останалите кости, и го занесе на Лъору и Гадуа.

— Този мъж — каза той, като вдигна черепа да го видят.

— Какво ви кара да мислите, че е мъж? — попита Гадуа.

— Лицето не е толкова закръглено, а зъбите са по-едри от женските — каза Монк. — Освен това костите над очите на мъжете са по-изпъкнали, и те имат по-силен мастоиден процес и по-голяма глабела.

— *Ah, oui* — каза Гадуа и кимна. — Много по-голяма е. Не бях забелязал това.

— Защото не знаеш какво е глабела — каза Лъору.

— Не и на английски — каза Гадуа. — Но знам на френски.

Лъору се взря продължително в него, и аз изпитах странно усещане за *deja vu*. Къде бях преживявала по-рано този разговор или нещо подобно на него?

— Убитият е бил към четирийсетте, пушел е лула, и е изгубил втория си преден кътник няколко години преди да бъде убит — продължи Монк, като посочи към една празнина в редицата на горните леви зъби.

— Как е възможно да знаете това? — попита Гадуа.

Ако получавах по един долар за всеки път, когато някой, включително аз, задаваше на Монк този въпрос, вече нямаше да ми се налага да работя и почивката ми никога вече нямаше да бъде провалена от разследване на убийство.

— Можете да видите излъскването на зъбите, между които е държал лулата, а празното място, където е бил предният кътник, е зарасло — каза Монк. — Ще забележите също, че жертвата е имала пломби както от амалгама, така и от композит. Материалите установяват период от време, който ни подсказва възрастта му.

— Не се обиждайте, мосю Монк, но съм сигурен, че е имало мнозина четирийсетгодишни пушачи на лули, които са отишли на гилотината — каза Лъору. — Защо смъртта му би трябвало да ни притеснява изобщо сега?

— Защото точно тези йономерни зъбни пломби не са съществували през осемнайсети век — каза Монк. — Или дори преди двайсет години.

— *Mon Dieu*. — Лъору се обърна към Гадуа: — Това е местопрестъпление, тук е извършено убийство. Искам мястото на обиколката да бъде запечатано, а служителите — събрани за разпит.

Гадуа кимна и се отправи да изпълни мисията си. Лъору насочи вниманието си отново към Монк и черепа, който той държеше.

— Какво мислите за раната? — Лъору посочи към пукнатините, разклоняващи се от странен шуплест отпечатък в костта.

— Това е отпечатък от оръжието, с което е убит, каквото и да е то — каза Монк. — Но не знам какво е било това оръжие.

— Ще открием. — Лъору щракна с пръсти към един от криминалистите, който пристъпи напред, внимателно взе черепа от Монк и го сложи в найлонова торбичка за веществени доказателства.

— Мисля, че е бил убит на друго място — каза Монк — Частите от скелета му са били разпръснати тук по-късно в опит да се уверят, че той никога няма да бъде открит.

— Какво по-добро място да скриеш кости, отколкото сред милиони други? Все едно да скриеш зрънце пясък на някой плаж. — Лъору посочи костите, които Монк беше подредил на пода. — А другите кости?

— Какво за тях? — попита Монк.

— И те ли са на жертвата?

— Не, те са на други хора — отвърна Монк.

— И те ли са убити наскоро?

Монк поклати глава:

— Тези кости са на стотици години.

— Тогава какво правите с тях?

— Опитва се да сглоби отново скелетите им — казах.

Лъору вдигна вежди:

— *Pourquoi?*

— Защото трябва да се сглобят — казах.

— Трябва ли?

— Огледайте се наоколо — каза Монк на Лъору. — Всички кости са смесени абсолютно безразборно. Тук вътре е истинска бъркотия.

Лъору се втренчи объркано в него. Мисля, че главният инспектор най-сетне успяваше да зърне у Монк още нещо, освен гениалния детектив.

— Не се тревожете за това — каза Лъору. — Оттук ние ще поемем нещата и ще претърсим непосредствената околност за други кости на жертвата. Вероятно са разпръснати върху купчините наблизко.

— Ами останалите?

— Останалите ли? — попита Лъору.

— От тези кости — каза Монк, като махна с ръка към купчините, които го заобикаляха отвсякъде. — Няма ли да ги сглобите отново?

Льору беше напълно объркан и нямаше думи. Обърна се към мен за напътствия.

Казах му на френски да каже на Монк онова, което Монк искаше да чуе, иначе той никога нямаше да си тръгне. Льору отвърна на френски, че предложението на Монк е истинска лудост.

— *Bienvenue a ta vie* — казах. Добре дошли в живота ми.

Льору погледна отново към Монк:

— Това, което ни молите да направим, ще отнеме огромно количество време и пари.

— То трябва да се направи — каза Монк.

— Да, разбира се — съгласи се Льору. — Веднага се залавяме с това.

— По-късно ще ми благодарите — каза Монк и прескочи въжето. — Съобщете ни в мига, в който идентифицирате жертвата.

— Моля ви, недейте — обърнах се към Льору и дръгнах Монк настрана, за да поговорим насаме, макар да съм сигурна, че всички ни чуваха.

— Защо искате да ви уведоми? — запитах настойчиво.

— Не можем да открием убиеца, ако не знаем коя е жертвата — отвърна Монк с покровителствен тон.

— Но няма ние да търсим убиеца. — Посочих към Льору, който се съвещаваше със своя екип криминалисти. — Те ще го търсят.

— Ние също — каза Монк.

— Защо ни е да го правим?

— Това ни е работата — рече Монк.

— В Сан Франциско. Това е Париж. Сега сте на почивка.

— Това ще бъде като почивка — каза Монк.

— Как?

— Като почивките, които имахме на Хаваите и в Германия.

— Прекарахме цялото си време в разкриване на убийства — казах, толкова високо, че вероятно ни чува чак на булевард Распай.

— Да — каза Монк, — такава почивка.

— Това не е почивка — казах.

— За мен е — каза той.

— Радвам се за вас — казах. — Но за мен това е нещо, което предпочитам да не се повтаря.

— Как така? — попита той.

Ръцете ми неволно се свиха в юмруци отстрани покрай тялото. Идваше ми да го фрасна.

— Ако искате да помагате на главен инспектор Лъору с разследването, давайте — казах. — Но ще го правите сам. На мен ми стига толкова.

— Напускаш ли?

— Не, господин Монк. Във ваканция съм. Искам да открия Париж.

— Наистина ли мислиш, че можеш да откриеш Париж, като се разхождаш, храниш се в ресторанти, посещаваш музеи, ходиш в театрите и разглеждаш всички исторически забележителности?

— Да, наистина така мисля.

— Няма по-добър начин да откриеш Париж, неговата култура и неговите жители, освен чрез едно разследване на убийство. Ще видиш града и неговите жители изложени на показ, без маска и без грим. Ще отидеш там, където туристите не ходят никога. Ще видиш какъв е животът в действителност.

— Жалко, че не е възможно всички да се насладят на едно хубаво убийство, когато дойдат в Париж.

— Ние сме късметлиите — каза Монк.

Очевидно сарказмът ми му убягна. Все така ставаше. Но това рядко ме спираше.

— Достатъчно лошо беше, когато това се случи на Хаваите и в Германия. Няма отново да участвам в него — заявих. — Ще трябва да проведете това разследване без асистентка.

— Но аз не мога — каза Монк. — Та аз дори не говоря езика.

— Това не е мой проблем — казах. — Днес искам да видя още от Париж. Тук ли оставате, или идвате с мен?

Монк премести поглед от мен към Лъору, после отново към мен.

— Да направим компромис — рече Монк. — Аз ще разследвам убийството, а ти можеш да ми бъдеш асистентка.

— Това е същото, което вече правя.

— Страхотно. Значи това ще улесни нещата — каза Монк. — Толкова се радвам, че уредихме този въпрос.

Обърнах му гръб и замарширувах надолу по дългия коридор от
кости.

13. Г-Н МОНК РАЗГЛЕЖДА ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИТЕ

Когато излязох обратно на улицата, бях вече толкова бясна, че се изкушавах да не изчакам Монк, който — знаех — щеше да се появи всеки момент.

Не му бях дала никакъв избор, освен да се подчини на исканията ми. У дома той едва се справяше без мен, така че тук нямаше да има никакъв шанс.

Монк знаеше това, и аз също го знаех.

Това ми предоставяше голямо влияние над него. Никога преди не бях използвала това влияние, затова изобщо не се чувствах виновна, задето го използвах сега.

Той напълно пренебрегваше чувствата ми.

Разбира се, бях негова служителка, но бях също и негова приятелка. Помогнах му да стигне до Европа, за да може да намери д-р Кругър и да сглоби отново живота си. А докато го правех, едва не загинах.

Всичко, което исках в замяна, беше малко почивка, ваканция без убийства, за да освободя напрежението от онова приключение и всички други преди него.

Нима вчера на летището не му бях дала ясно да разбере това? Изобщо ли не му пукаше как се чувствам? Защо всичко трябваше винаги да се върти около неговите нужди?

Но не го правех само по егоистични причини. И без това през последната седмица или някъде там бяхме разкрили достатъчно убийства. Имах нужда от почивка, и, независимо дали искаше да го признае или не, вероятно и той също.

Бях забравила какво е да изкараш една седмица, без да видиш мъртво тяло или да разпитваш разни хора къде са били по време на убийството и какво ги е свързвало с жертвата. Обзалагам се, че и той беше забравил.

В живота ми всъщност имаше време, когато смъртта не ме преследваше, където и да отида. Това време свърши, когато се запознах с Ейдриън Монк.

Разкриването на убийството в самолета беше неизбежно. Бяхме станали свидетели на престъплението, а онзи човек беше паднал мъртъв в краката на Монк. И просто нямаше къде другаде да отидем. Бяхме хванати в капан във въздуха.

Но това беше различно. Откриването на черепа не задължаваше Монк да открие и убиеца. Затова беше полицията. Проблемът не беше наш.

Най-сетне Монк изникна от катакомбите. Беше зарязал костюма си за работа с опасни отпадъци и с изненада видях, че през цялото време е носил отдолу сакото, ризата, панталоните и излъсканите до блясък кафяви обувки „Хъш Пъпис“. Още по-удивително беше, че го беше направил, без да измачка дрехите си или без по челото му да избие и капчица пот.

Той трепна от слънчевата светлина и, като заслони очи с ръка, ме погледна с тъжно изражение.

— Нищо няма да ви стане, ако оставите полицията сама да разследва убийството — рекох. — Не е нужно да изглеждате толкова унил.

— Това си ми е естественото изражение — каза Монк. — Безгрижното, нехайно изражение, което виждаш на лицето ми всеки ден, е преструвка.

— Никога не съм го забелязвала — казах.

— Аз съм добър актьор.

— Имах предвид безгрижното, нехайно изражение — казах.

— Там си е било.

— Предполагам, че това, което ме е заблудило, е фактът, че при повечето хора безгрижността обикновено е свързана с усмивка.

— Това би било твърде емоционална реакция — рече Монк. — Това, което правя аз, е по-изтънчено представление.

— Тогава защо не го правите сега?

— Защото не съм в подходящото настроение — каза Монк.

— Във вкиснато настроение сте — казах.

— Аз съм си аз — заяви Монк.

Когато нямаше убийство за разкриване, Монк беше човек без цел, човек без посока или нещо, което да отвлича вниманието му. Нямаше нищо, което да занимава блестящия му ум или да отвлича вниманието му от хилядите малки бъркотии, които го заобикаляха отвсякъде.

Разбирах това.

И въобще не ми пукаше.

През остатъка от следобед разглеждахме забележителности и почти не си говорехме.

Мен това напълно ме устройваше.

Той беше намръщен и се цупеше, точно както се държеше с мен моята дъщеря тийнейджърка, когато не получише своето. Така че бях свикнала с това.

Освен това имах множество други неща, които да ме занимават.

След като си тръгнахме от катакомбите, хапнахме на обяд в едно кафене на открито. Монк си поръча вода „Сиера Спрингс“ и препечена филийка, а аз си устройх пиршество с палачинки, чаша вино и един сладкиш.

Освен това той размести няколко стола, пропъди една двойка, която искаше да се храни на една маса заедно с кучетата си, и много се разстрои заради мъж, който беше паркирал малкия си мерцедес успоредно на тротоара, като няколко пъти се бе блъснал в колите, между които се провираше.

Шофьорът не говореше английски, така че тирадата на Монк изобщо не го впечатли, а аз се престорих, че не забелязвам спора.

С малко храна в стомаха и алкохол във вените, вече се чувствах много по-спокойна и готова да се скитам. Взехме метрото до Люксембургската градина в сърцето на Латинския квартал и се разходихме по същите градински пътеки и калдъръмени улички като Жан-Пол Сартр и Симон дьо Бовоар. Можех да се престоря, че съм френска интелектуалка или бореца се за оцеляване поетеса.

Спрях, за да се възхитя на църквата „Свети Спасител“, за чието построяване според туристическия справочник били нужни сто трийсет и четири години и шестима архитекти, започвайки от средата на седемнайсети век. Не че някога била наистина завършена. От най-

ниската, незавършена южна кула, която така и си бе останала не издигната, още стърчаха няколко неоформени блока от зидарията, както Монк побърза да посочи. Това не беше единственото, което го тормозеше в това място.

— Би си помислила, че все някой от онези шестима архитекти е щял да забележи, че двете кули изобщо не си пасват — каза той.

— Отбележете това — казах. — То може да е сред препоръките в доклада ви.

Продължихме разходката си. Надничах в книжарниците и се шляех без определена посока, което със сигурност подлудяваше Монк. Не ме беше грижа. Искях да се изгубя в тези улици, и наистина се изгубихме.

В крайна сметка се озовахме на кея „Сен Мишел“ пред книжарницата „Шекспир и Ко.“, откъдето се разкриваше изглед на отсрещния бряг на Сена към катедралата „Нотр Дам“. Не исках да прекосявам моста до Ил дьо ла Сите, за да погледна по-отблизо. Полицейското управление беше срещу „Нотр Дам“, и не исках Монк да се изкуши да се отбие за посещение при главния инспектор.

Вместо това се отправих на запад по кея към Пон Ньоф, най-старият запазен каменен мост в града.

Пон Ньоф пресичаше крайчеца на Ил дьо ла Сите. Туристически корабчета се плъзгаха под дванайсетте му изящни арки над Сена. От двете страни на моста се редяха каменни лица, които сякаш се мръщеа от отвращение или виеха от болка. Не знам дали по идея трябваше да плашат и прогонват птиците, скитниците или природните стихии, но на мен изборът на подобна изработка ми се струваше странен.

Когато Пон Ньоф бил завършен в началото на седемнайсети век, той бил забележителен с това, че бил първият мост, върху който нямало построени къщи. По онова време разположените по мостовете домове много се търсели заради вътрешните си тоалетни, които в основата си представлявали дупки в пода, чието съдържание изтичало в реката отдолу. Не споделих този факт с Монк. Може би тези каменни лица бяха толкова разстроени именно от това — от всичките гадости, които трябваше да виждат как падат от другите мостове.

Известно време стоях и гледах как минават лодките. Монк стоеше до мен и също ги гледаше.

Не изглеждаше по-малко нацупен, но поне не се оплакваше от нищо. Мостът имаше дванайсет арки. Какво повече можеше да иска?

Слънцето залязваше над Париж, а ние се намирахме на място, откъдето можехме страхотно да оценим това. Докато небесата притъмняваха, прекосихме моста и отидохме на десния бряг. Тръгнахме бавно на запад по Рю Риволи, подминавайки всички сувенирни магазини и ресторанти, стратегически разположени срещу Лувъра, за да примамват туристите.

Отправихме се на северозапад, към Конкорд и „Шан-з-Елизе“. Краката ми вече се бяха подбили от ходене, когато стигнахме до ресторанта, където бяхме закусвали тази сутрин и вечеряли предишната вечер. Не исках да ходя там, но все пак го направих, като отстъпка пред Монк, макар да не ме беше по-молил.

Монк явно се наслаждаваше на водата „Сиера Спрингс“ и сандвича си с шунка и кашкавал.

Аз си поръчах *entrecote avec des frites*. Храната имаше страхотен вкус, особено пържените картофи. Намерих няколко еднакво дълги картофа, с вилицата ги отделих от останалите върху чинията си, и ги предложих на Монк.

За голяма моя изненада, той ги изяде направо от чинията ми.

Една малка стъпка за човечеството, един огромен скок за Монк.

Втората нощ в хотелската ни стая много приличаше на първата. Но и двамата бяхме толкова изтощени, че спорът за банята не продължи дълго.

Когато се събудих на другата сутрин, Монк беше станал: седеше облечен на ръба на леглото и се взираше в телевизора, който не беше включен. Беше потънал в мисли и имах доста добра представа за какво.

Черепът, който беше намерил. Затова не го попитах какво прави. Отметнах чаршафите и се измъкнах от леглото. Той незабавно излезе от стаята, като ме остави да взема душ и да се облека.

Открих го да ме чака във фоайето.

— Вероятно е добре да се отбием при главния инспектор и да видим как я кара — рече Монк.

— Защо да го правим? — попитах.

— Любопитен съм — каза Монк.

— Сигурна съм, че сте — казах.

— Може да му се обадим по-късно.

Поклатих глава:

— Мислех си, че можем да го направим от летището на път за вкъщи.

— Ако изчакаме толкова дълго — рече Монк, — няма да мога да му помогна особено.

Изгледах го:

— Това е идеята.

— Лоша идея — каза Монк.

— Можете да отидете и да се срещнете с него още сега. Сигурна съм, че служителят на рецепцията ще ви повика такси до полицейското управление.

— Ами ти?

— С мен всичко ще е съвсем наред — казах. — Не се тревожете за мен.

— Не съм разтревожен за теб — заяви Монк. — А за себе си.

— Това е нещо ново — казах.

Знам, че сигурно ви звуча ужасно намусено. Вероятно точно сега сте на страната на Монк. Но представете си как щяхте да се чувствате, ако бяхте на мое място, ако бяхте разследвали петдесет-шейсет убийства едно след друго редом със страдащ от натрапчиво обсесивно разстройство детектив, и никога не бяхте имали ваканция. Раздразнителността ми само показваше колко много се нуждая от почивка.

— Не искам да бъдете нещастен — казах. — Правете каквото си искате. Аз отивам да закусвам.

Излязох навън и отново се отбих до будката за вестници. Във всички френски вестници имаше различна снимка на Монк в катакомбите, с черепа в ръка. Снимките сигурно бяха направени от туристите и продадени на вестниците.

Фантастично.

Продължих да вървя, когато Монк се присъедини към мен. И да беше видял вестниците, не каза нищо за тях.

Закусихме на същото място, където ходих предната сутрин, и аз се замислих какво да правим този ден. Бързо зачеркнах Лувъра от

списъка, който си съставях наум. Просто си представях как Монк ще направи сцена заради липсващите ръце на Венера Милоска и ще настоява да бъде поправена незабавно.

Затова изключих всички музеи и реших, че просто ще направим една пешеходна обиколка.

Няма да ви отегчавам с подробен разказ, или с всички несъразмерни, неравни и нехигиенични неща, които разстроиха Монк по пътя. Достатъчно е да кажа, че беше прекрасен ден, направихме си чудесна разходка, и — най-хубавото от всичко — не се натъкнахме на нито едно мъртво тяло.

Въпреки това смятах деня за изключително успешен. Монк не беше по-непоносим от обикновено, макар да се цупеше, а Париж беше вълнуващ, което компенсираше всичко. Наистина беше ваканционен ден. Искях да го отпразнувам със специална вечеря, но трябваше да внимавам къде ще заведе Монк, ако исках да се нахраня на спокойствие. Затова направих резервации за двама ни в един уникален ресторант, за който бях прочела неотдавна в Сан Франциско Кроникъл.

Ресторантът се наричаше *Toujours Nuit*, и това, което го правеше специален, беше фактът, че се храните в пълна тъмнина, без да виждате нищичко, а храната се поднася от слепи сервитьори.

Предположих, че ако Монк не може да види обстановката, подредбата на масите, останалите посетители, или това, което яде, няма да му останат много неща, за които да намира грешки.

Toujours Nuit рекламираше себе си като нещо повече от място, където да се нахраните: ресторантът обещаваше незабравимо преживяване. В онзи момент нямах представа колко вярно щеше да се окаже това.

14. Г-Н МОНК ОСТАВА НА ТЪМНО

Взехме метрото до квартала на левия бряг на Сена, където се намираше *Toujours Nuit*.

Монк седна във влака и полагаше големи усилия да не докосва нищо с ръцете си, които пъхна в ръкавите на самото си, за да се предпази допълнително.

Освен това затвори очи и стисна зъби.

Не е лесно да пициш със стиснати зъби, но той се опита. Звучеше сякаш се е задавил с нещо или прави гаргара.

Когато излязохме на улицата, Монк всмука въздуха през зъби и се хвана за гърдите, сякаш почти се беше задушил.

Toujours Nuit се намираше на тясна калдъръмена улица на левия бряг на Сена, претъпкана с ресторанти, кафенета и барове, в които се хранеха главно туристи.

Цялата фасада на ресторанта беше черна, с изключение на името на заведението, което беше написано в бяло с много дребни букви над вратата.

Все още не бях казала на Монк нищо за ресторанта. Изчаквах до последния момент, така че да му е по-трудно да се измъкне.

На вратата Монк се поколеба:

— Изглежда плашещо.

— Не се страхувайте само защото е боядисана в черно — казах.

— Не това ме плаши.

— Тогава какво му е страшното?

— Това е ресторант — каза Монк.

— Значи не е по-плашещ от, да речем, китайския ресторант в съседство.

— Китайският ресторант е много по-страховит.

— Защо? — попитах.

— Предлагат свинско в сладко-кисел сос.

— Какво му е лошото на свинското в сладко-кисел сос?

— Сладко е — каза Монк. — И кисело.

Той се присви от глава до пети.

— Тогава можете да сте благодарен, че ще се храните тук. — Отворих вратата на ресторанта и му дадох знак да влезе.

Озовахме се в малък салон за коктейли. Наоколо се мотаеха двайсетина души, които пиеха и се подпираха на бара, простиращ се по цялата дължина на задната стена. От лявата ни страна имаше плътни черни завеси, а отдясно — няколко шкафчета в основата на стълбище, което, според табелката на стената, водеше надолу към тоалетните.

Барманът с козя брадичка ни насочи към бара, където подаде на всеки от нас пъстра тропическа напитка, придружена от комплиментите му, и ме попита на френски за името ми, за да ни отметне в тефтера си с резервации.

Отговорих на френски, но сигурно още в момента, щом проговорих, му е станало ясно, че съм американка, защото след това мина на английски.

— Казвам се Стефан, и ви поздравявам с добре дошли в *Toujours Nuit*. Идвали ли сте при нас преди?

— Не — отвърнах.

Стефан приличаше на поет от епохата на битниците: когато бях дете, това беше изпълнената ми с романтичност представа как би трябвало да изглеждат сексапилните, млади френски интелектуалци, макар да не съм сигурна, че изобщо някога е имало такова нещо.

— Моля, оставете палтата, чантите, клетъчните телефони, пейджърите си и всичко, което може да излъчва светлина или да проблясва в тъмнината, в някое от шкафчетата, и вземете ключа — каза Стефан.

Монк изглеждаше озадачен:

— Защо да правим това?

Отпих голяма глътка от много сладкото си питие, за да се подкрепя за предстоящото усилие, и оставих бармана да отговори на въпроса вместо мен.

— За да запазим трапезарията напълно тъмна и да сме сигурни, че няма нищо, в което нашите сервитьори могат да се спънат.

— Напълно тъмна? — попита Монк. — Какво не искате да виждаме?

— Нищо, разбира се — каза Стефан.

Оставих питието си на плота, дръпнах Монк за ръкава и го отведох до шкафчетата.

— Това е много специален ресторант, господин Монк. В трапезарията цари пълна тъмнина, и ви обслужват слепи сервитьори.

— Шегуваш се — каза Монк.

Отворих едно шкафче, пъхнах вътре палтото и дамската си чанта, и затворих вратичката, като прибрах ключа в джоба си.

— Говоря съвсем сериозно — рекох. — Няма да можете да виждате нищо.

— Така ли се хранят французите?

— Не, този ресторант е уникален — казах. — Идеята е това да се превърне в по-чувствено изживяване.

— Довела си ме на оргия? — изпищя Монк. Хората се обърнаха и ни зяпнаха. Изшътках му и го дръпнах в един ъгъл, където останалите да не ни чуват.

— Разбира се, че не, господин Монк. Защо бихте си помислили такова нещо?

— Защото сме във Франция, а ти каза, че това ще бъде чувствено изживяване.

— Това, което имах предвид, е, че ще трябва да разчитате на усещанията си за мирис, допир и вкус, за да откриете какво ядете.

— Не искам да откривам какво ям — каза Монк. — Трябва да знам какво е, преди да го сложа в устата си. Чувал съм, че тези хора ядат охлюви и жаби. Може да ми поднесат плужек или гъсеница.

— Това няма да се случи.

— Откъде знаеш? — попита Монк. — Ами ако и готвачите са слепи?

— Не са — казах. — Само сервитьорите.

— От това по-добре ли трябва да се почувствам?

— Това може да бъде чудесно преживяване за вас.

— Не виждам как — рече Монк.

— Играта на думи е неуместна — казах.

— Каква игра на думи?

— Която направихте току-що — казах.

— Не съм направил — рече Монк.

— Точно това казах.

— Не биваше да пиеш онова питие — рече Монк. — Ударило те е право в главата. Напълно пияна си.

Въздъгнах:

— Изобщо не вземате предвид положителната страна на ситуацията.

— Защото никога няма положителна страна.

— Преди две години някакъв тип ви хвърли разтворител в очите и ви ослепи. В продължение на цели дни не знаехте дали някога ще виждате отново.

— Това ли е положителната страна? — попита Монк.

— Трябва да ослепея пак?

— Да, това е. Отначало изпитвахте самосъжаление, но после ви хареса да сте сляп. Бяхте освободен от всичките си тревоги. За първи път в целия ви живот не ви беше грижа дали нещата са чисти и подредени или не. Бяхте толкова щастлив.

— За известно време, но това никога не трае дълго — каза Монк. — Дадох си сметка за всички хубави неща, които нямаше да видя никога повече, например снимките на Труди.

— Помислих си, че може би ще ви хареса отново да изживеете това щастие и тази освободеност от тревогите си, само че този път без страха, че ще изгубите нещо — казах. — Тази вечер ще бъдете в съвършената трапезария, където всичко е такова, каквото смятате, че трябва да бъде.

— Как ще разбера? — попита Монк. — Няма да мога да видя нищо.

— Именно — казах. — Тъй като сте в пълна тъмнина, трапезарията може да бъде всичко, каквото поискате. Използвайте въображението си.

— Не съм сигурен, че имам такова — каза Монк.

— Сега е шансът ви да откриете — рекох.

Барманът разклати малка камбанка и направи знак на всички да тръгнат към черната завеса.

Стефан ни каза, че ще влезем в ресторанта в колона по един зад нашата сервитьорка, с ръце върху раменете на човека пред нас, сякаш се подреждаме за танцуване на конга.

Сервитьорката щеше да се представи, да ни заведе до масата и да ни упъти до столовете ни. На гостите не беше позволено да се движат

сами из трапезарията. Ако имахме нужда от нещо, или трябваше да ни придружат до тоалетната, трябваше само да повикаме нашата сервитьорка по име, и тя щеше да дойде и да се погрижи за нуждите ни.

Една жена вдигна ръка и попита дали и тоалетните са на тъмно.

Всички се засмяха. Бях сигурна, че на бармана често му задаваха този въпрос.

Той каза, че тоалетните са осветени и се намират надолу по стълбите, до шкафчетата. Предложи хората да ги използват сега, тъй като поднасянето на вечерята щяло да продължи приблизително час и половина.

После Стефан ни попита дали някой от нас има специфични хранителни нужди или алергии към храни, за които готвачът трябва да знае. Монк вдигна ръка:

— Прясно мляко.

— Алергичен сте към млечни продукти? — попита Стефан.

— Не пия телесни течности — каза Монк.

— Много добре — каза Стефан. — Някой друг?

Монк вдигна ръка:

— Наденици.

— Алергичен сте към наденици?

— Не ям нищо, което е било в контакт с вътрешности — каза Монк.

— Разбирам — каза барманът. — Някой друг?

Монк вдигна ръка:

— Разбъркана и овкусена салата с дресинг.

— Алергичен сте към разбъркана салата с дресинг?

— Не ям нищо, което е било разбърквано.

— Ще се погрижим да не разбъркват вашата салата — раздразнението на Стефан започваше да си личи. — Ако това е всичко...

Монк вдигна ръка. Рязко дръпнах ръката му надолу.

— Той свърши — казах на бармана.

— Има още — продължи Монк.

— Знам — казах. — Цял том. Нямаме време за това. Има да си стоим тук до другия вторник.

— Но ако ми сервират нещо, което не мога да ям?

— Не го яжте — отсякох.

— Как ще разбера какво е, ако не го виждам?

— Ще трябва да разчитате на извисените си усещания — казах.

— Забравих за извисените си усещания — рече той.

Изад завесата излязоха келнери и сервитьорки и започнаха да въвеждат хората в трапезарията. Застанах пред Монк.

— Можете да сложите ръцете си на раменете ми — казах.

— Бих предпочел да разчитам на извисените си усещания — каза той.

— Такива са правилата, господин Монк.

Той сложи ръце на раменете ми много внимателно, сякаш се боеше, че ще се изгори.

— Просто за да сме наясно — каза той, — това не е едно от чувствените изживявания.

— Определено не — рекох.

Сервитьорката се появи.

— Казвам се Гейл — каза тя. — Тази вечер ще бъда ваша домакиня. Бихте ли ми казали имената си?

— Аз съм Натали — казах.

— Аз съм Ейдриън — каза Монк. — Не пия прясно мляко.

— И ние така разбрахме — каза тя и ни преведе през завесата.

Завихме няколко пъти наляво и надясно и усетих допир на завеси от двете ни страни. Мисля, че вървахме през нещо като отделен със завеси кът за закуски, планиран така, че да е сигурно, че в трапезарията не влиза никаква светлина. Това, в което успяваше, беше да ме обърка напълно.

Очите ми бяха широко отворени, но не виждах нищо, освен най-черната, най-дълбока тъмнина, в която бях попадала през живота си. Почти веднага, сърцето ми започна да бие бясно, и аз открих, че напрягам очи, за да доловя поне някаква светлина.

Но нямаше никаква.

Всичко, което чувах, бяха хора, които разговаряха развълнувано, и ужасна изпълнявана на клавесин музика в стил „ню ейдж“, която се носеше от тонколони. Ако не спряха музиката, можех да заспя, преди да донесат вечерята.

Гейл спря.

— Вие сте на маса за четирима — поясни тя. — Ще седите заедно с други хора. Ейдриън, твоят стол е вляво. Сега можеш да пуснеш раменете на Натали, да издърпаш стола и да седнеш. Тя ще бъде настанена срещу теб.

Чух звука, с който Монк издърпа стола си. Продължавах да държа ръцете си върху раменете на Гейл, докато тя ме водеше покрай масата до мястото ми.

— Пред вас има подредени съдове и прибори — каза тя. — Между вас има бутилка вино и кошничка с хляб. След миг ще ви донесат първото ястие.

— Гейл — каза Монк, — налице е голям проблем.

— Какво има, Ейдриън?

— Чинията ми е нащърбена — рече Монк. — На ръба.

— Случва се — каза тя. — Но мога да ви уверя, че чиниите са чисти.

— Това няма значение. Не можете да очаквате хората да се хранят от нащърбена чиния. Тя трябва да се изхвърли. — Монк протегна ръка и пипна чинията ми. Разбрах го само защото по погрешка докосна леко ръката ми. — Ръбът на нейната чиния също е нащърбен.

— Но чиниите са си съвършено хубави — каза тя.

— Щом е нащърбена, една чиния е далеч от съвършенството, и определено не е хубава. Обещайте ми, че ще я изхвърлите, за да не се нарани никой.

— Една нащърбена чиния не може да ви нарани — рекох.

— Едно нащърбване води до още нащърбвания — каза той. — Не след дълго ще е същото като да ядеш от острие на трион.

— Чиниите ще отидат право на боклука — каза Гейл, като взе чиниите ни. — Ще ви донеса нова чиния с предястията.

Протегнах ръка и опипах приборите си за хранене, остър нож за пържоли, чашата ми, панерчето с хляб и бутилката вино. Опипах плота на масата и открих, че ръбът е от дясната ми страна.

— Засилените ми усещания се пробуждат — каза Монк.

— Какво усещате?

— В залата са настанени деветнайсет посетители. Има шестима сервитьори, двама от които излязоха от закрит със завеса изход на пет

метра зад теб, а другите двама излязоха от изхода зад мен и вляво от мен, за да въведат останалите гости.

— Усещате ли по миризмата колко е пресен хлябът?

— Да, разбира се.

— Защо не хапнете малко? — попитах. — Може да сте първият на масата, който си е откъснал залък от него.

Чух как платът на сакото му се търка в ръкава, когато посегна към панера, а после чух пукването на коричката на хляба, докато той си откъсваше залък. Мирият на пресен хляб се усили още повече, когато топлината излезе от самуна.

Дори само от аромата самата аз почти можех да усетя вкуса на хляба, и това ме научи на нещо за начина, по който нашето обоняние влияе на вкусовете ни възприятия.

Посегнах да си откъсна един залък, за да потвърдя теорията си.

Хлябът беше страхотен на вкус, но се запитах дали това се дължи повече на лишаването от едно сетиво, и на шанса наистина да изживееш нещо в тази тъмнина.

Чувах как зад гърба на Монк вървят хора и се приближават към нашата маса.

— Ейдриън, Натали, това е Сандрин — каза Гейл. — Тази вечер тя вечеря сама и ще се присъедини към вас.

— *Bonsoir, Sandrine* — казах на тъмнината.

— *Bonsoir* — прошепна Сандрин и аз я чух как издърпва един стол до Монк и сядат.

— *She pain est excellent* — казах ѝ, просто за да проявя общителност.

Почувствах раздвижването на въздуха, когато тя посегна към панера и си отчупи от останалия хляб.

Представих си, че има тънка ръка и фини ръце, макар да нямам представа защо си мислех така. Може би реагирах по чист инстинкт, основан върху фактори, които несъзнателно бях доловила от начина, по който се движеше, или шума, който издаде — или по-скоро не издаде, — когато се настани на стола си.

— Вече всички посетители са в трапезарията — рече Монк.

— Хубаво е да го знам — казах.

Опипом потърсих чашата си с едната ръка и виното — с другата. Внимателно напълних чашата си, като държах единия си пръст на

ръба, за да разбере, ако виното започне да прелива.

— Това е странно — каза Монк. — В стаята има един човек повече, отколкото когато влязохме.

— Невъзможно е да знаете това — казах.

— Всички клиенти седят — каза Монк.

— Вероятно е сервитьор, господин Монк.

— Сервитьорите са шестима, а този човек не сервира, нито пък седи — каза Монк. — Той се спотайва и дебне.

— Можете да го чуете как се спотайва и дебне?

— Ти не можеш ли?

— Как звучи дебненето? — попитах.

— Сякаш този човек се приближава към нас бавно и методично откъм стената, приблизително на две маси оттук вдясно от мен.

Съсредоточих се върху звуците около мен. Чувах подрънкването на прибори и съдове, стъпките на сервитьорите, хора, разговарящи на френски, и онази ужасна музика в стил „ню ейдж“, но нищо, което да мога да различа като дебнене, прокрадване или промъкване.

Тъмнината бе толкова гъста, че сякаш имаше физическо присъствие. Усещах я как се натрупва около мен. Беше същото като да съм в спален чувал с дръпнат над главата ми цип.

После чух тежки стъпки, последвани от жизнерадостния глас на Гейл:

— Нося ви първото блюдо — каза тя. — Ще се наведе и ще поставя чиниите пред вас.

Чух поставянето на чиниите пред Монк и Сандрин, а после, миг по-късно, Гейл се появи зад мен.

Долових топлината на тялото ѝ и мириса на шампоана ѝ, когато се наведе покрай мен, за да остави чинията ми на масата. Докосна ме по рамото.

— Ще се върна след няколко минути с основното ви ястие — каза тя. — Да ви е сладко.

Наведох се над чинията си. Усетих мирис на някаква пушена риба и лек дъх на чесън. Опипах нещата в чинията и различих маруля, гъби и краставици. Имаше и нещо, което на допир приличаше на нарязано на резени месо. Но дали беше шунка? Ростбиф? Щеше да се наложи да го вкуся, за да разбере.

— Как ще си нарежа храната? — попита Монк.

— С нож и вилица — казах.

— Няма да знам дали режа свършено квадратни парчета — рече той.

— Ще трябва да се доверите на засилените си усещания — казах.

— Или просто да не се тревожите за това.

И тогава чух как Сандрин прошепна нещо:

— Мосю Монк, мога да ви помогна.

— Оценявам предложението — каза Монк. — Но не позволявам на непознати да режат храната ми.

— Знам кого сте намерили — изрече тя тихо.

От гласа ѝ предположих, че е млада жена, поне не по-възрастна от мен. От потрепването в гласа ѝ разбрах също, че е изплашена. Може би се страхуваше от тъмнината.

— Съжалявам, но не разбирам какво се опитвате да кажете — рече Монк. — Може би причината е в английския ви. Можете да говорите с Натали, ако искате.

Чух странен, мек звук, въздишка, а после почувствах как въздухът се раздвижи, когато някой мина покрай мен, оставяйки след себе си влажен мирис на плесен. Откъм онази страна на масата, където седеше Монк, се чу глухо тупване, когато нещо се удари в пода.

— Натали — каза внимателно Монк.

— Да, господин Монк?

— Не се ужасявай — каза той.

— Защо да се ужасявам?

— Защото в стаята има убиец, и той току-що уби жената, която седеше до мен.

Направих гримаса и почувствах как тялото ми се напруга от гняв.

Вероятността да се натъкне на три убийства за три дни беше астрономическа, дори за Монк. Изкушавах се да го замеря с бутилката от виното, задето изобщо го беше намекнал, но се боях, че в тъмното може да не го улуча.

— Това е невъзможно. Само за убийства мислите. Не можете да изкарате и два дни, без да разследвате убийство — казах и се обърнах в посока на Сандрин, не че тя можеше да ме види. — Знаем, че това звучи глупаво, Сандрин, но моля те, би ли могла да кажеш на господин Монк, че си жива, за да можем да продължим да се храним?

Точно тогава чух как някой изпищя изненадано от лявата ми страна, и трясъка на чинии, които се удариха в пода.

— Това е писъкът на сляп сервитьор, препънал се в труп — каза Монк.

Изведнъж светлините в стаята сякаш избухнаха. По рефлекс стиснах очи, за да се предпазя от неочакваната ярка светлина и жилещата болка, която я придружаваше.

Когато отворих очи, трябваше да примигна силно няколко пъти, за да се приспособя към светлината, която всъщност беше доста мъждива, но в рязък контраст с пълната тъмнина, в която се намирахме преди.

През насълзените си очи видях черните стени и таван, черните маси и столове, и зашеметените посетители с насълзени очи, които примигваха силно точно като мен.

Гейл беше на пода, на пътеката между две маси, заобиколена от изпочупени съдове, като държеше ръцете си вдигнати и стоеше съвсем неподвижна, вероятно от страх да не се пореже на счупено стъкло.

Точно тогава осъзнах, че с Монк бяхме единствените хора на нашата маса. Той гледаше надолу към пода до себе си.

Станах и се наведох над масата да видя в какво се взира.

На пода имаше млада червенокоса жена. Кожата ѝ беше много бледа и тя носеше рокля на цветя. Беше толкова деликатна, колкото си я бях представяла.

Очите ѝ бяха широко отворени и немигащи.

А в напоените ѝ с кръв гърди чак до дръжката беше забит нож за пържоли.

Беше жестока, кървава гледка: второто убийство, извършено пред мен през последните три дни. Започнах да треперя.

Някой изпищя, и ужасът премина като бриз из стаята, дори сред хората, които още не бяха видели трупа. Предполагам, че писъкът беше достатъчен, или на някакво инстинктивно ниво бяха доловили напомнящия за желязна руда мирис на прясна кръв.

Барманът се втурна през завесите откъм салона, с ловна пушка в ръце. Погледна тялото, после масата, а после насочи оръжието си към Монк.

— Не мърдайте — каза Стефан.

— Не съм направил нищо — рече Монк.

— Тогава как вашият нож за пържоли се е озовал в гърдите на тази жена?

Двамата с Монк погледнахме едновременно към масата. Единственият липсващ нож беше от неговите прибори.

— Добър въпрос — каза Монк и вдигна ръце.

15. Г-Н МОНК И ЗАКЛЮЧЕНАТА СТАЯ

— Всички останете по местата си — каза Монк. — Включително обслужващият персонал.

Стефан смушка Монк с ловната си пушка:

— Не сте в положение да давате нареждания.

— Той не е убил тази жена — казах. — Но независимо дали вярвате или не, това е местопрестъпление и е изключително важно никой да не осквернява веществените доказателства.

— Вие нещо като ченге ли сте?

— Аз не. — Посочих с глава към Монк. — Но той е.

Стефан хвърли поглед към двама ни:

— По странен начин го показва.

Положението не ме радваше особено, но бях затънала в него, и не ми харесваше някой да се цели с пушка в Монк. Видях клетъчен телефон, закачен на колана на Стефан.

— Ако ми дадете телефона си, ще се обадя на полицията.

Барманът ми подхвърли клетъчния си телефон. Визитката на главен инспектор Льору още беше в джоба ми. Щеше да съжалява, че изобщо ми я е дал.

Льору отговори на второто позвъняване.

— Как мина денят ви? — попита той весело.

— Посетихме Монмартър, зяпахме витрините по Рю Сен-Оноре — обичайните туристически занимания — казах. — Но не затова се обадох. Сега вечеряме в *Toujours Nuit*, недалече от вас, и бихме искали да се присъедините към нас.

— Благодаря за поканата, но се боя, че трябва да откажа — каза той. — Много съм зает.

— В трапезарията току-що убиха една жена.

— *Ce n'est possible!* — възкликна той.

— Ще ми се — казах тъжно.

— Кога стана това?

— Преди около трийсет секунди — казах. — Жертвата седеше точно до господин Монк.

— Сигурна ли сте, че е убийство, а не естествена смърт?

— Беше намушкана с нож за пържоли.

— Кой го направи?

— Не знам — казах.

— Но току-що казахте, че сте били на една и същ маса с жертвата — каза Лъору.

— В този ресторант се храните на тъмно, а сервитьорите са слепи.

— *Incroyable* — каза той и затвори.

Ресторантът се намиреше на странична улица в далечния край на булевард Сен Жермен, само на няколко пресечки от полицейското управление, затова едва бях оставила телефона обратно на масата, когато чух приближаващи се полицейски сирени.

В стаята цареше зловеща тишина. Никой не помръдваше. Всички чакаха нещо да се случи.

След миг-два главен инспектор Лъору се вмъкна през черните завеси и влезе в стаята, следван от инспектор Гадуа и няколко униформени полицаи.

Лъору спря до тялото на жената. Поклати глава и премести поглед към Монк. Този път главният инспектор не изглеждаше и наполовина толкова развеселен и това ми достави известно удоволствие. Той се обърна към Стефан:

— *Vous pouvez poser 'arme maintenant. On va s'en charger*^[1].

Барманът свали ловната пушка и посочи към Монк:

— *Vous connaissez cet homme*^[2]?

— *Oui* — отвърна Лъору с уморена въздишка. — Господин Монк, възможно ли е да отидете, където и да е, без да се натъкнете на убийство?

— Това не беше случайност — каза Монк. — Сандрин беше убита, за да ѝ попречат да говори с мен.

Всички се втренчиха в него.

— Сандрин? — Гадуа коленичи до тялото. — Познавахте ли я?

— Не — казах. — Сервитьорката ни я представи по име.

— *C'est vrai*^[3] — каза Гейл на Лъору, когато Стефан ѝ помогна да се изправи на крака.

— Но тя ме познаваше — каза Монк. — Тя закъсня, затова я настаниха при нас. Тя ме нарече „господин Монк“.

— Защото ме чу да ви наричам по име — казах.

— Тя искаше да ми помогне — рече Монк.

— Да ви нареже храната — казах.

— Думите ѝ бяха: *Знам кой е той* — каза Монк. — Мисля, че говореше за черепа, който намерих вчера в катакомбите. Мисля, че искаше да говори с мен за убийството, но освен това искаше да остане анонимна.

Льору се приближи до мястото на Монк на масата:

— Значи седяхте тук?

Монк кимна.

— А тя седеше от дясната ви страна? — продължи Льору.

— Да — каза Монк. — Убиецът се е приближил до нея в гръб.

Льору погледна надолу към тялото, после отново към масата:

— Сигурен ли сте, че е дошъл изотзад?

— Да — каза Монк. — Чух го да дебне.

— Как звучи дебненето? — попита Гадуа.

— Бавно пълзене — каза Монк. — Почти недоловимо, освен ако нямаме заселена сетивност.

— Имате засилена сетивност? — попита скептично Льору.

— Това е дарба — каза Монк. — И проклятие.

— Забелязахте ли нещо друго? — попита Льору.

— Миришеше на плесен, и цъкаше.

— Цъкаше ле?

— Като часовник — каза Монк. — Чух звука за кратко, когато се наведе над нея.

— Аз също усетих миризмата му — казах, — когато мина покрай мен.

— Към задната завеса — каза Льору.

— Предполагам — казах. — Бях загубила чувство за ориентация.

Льору кимна и се обърна към бармана:

— Видяхте ли някого да влиза, след като посетителите за вечеря бяха настанени?

— Тази нещастна жена беше последният човек, който влезе — отвърна Стефан.

— Напълно ли сте сигурен?

— Излязох иззад бара чак след като чух трясъка. Ако някой е влязъл, щях да го видя.

— Възможно ли е да се е промъкнал през задната врата? — попита Гадуа.

Барманът поклати глава:

— Вратата е заключена, а отвън има охранителна камера. Мониторът е под бара. Дори ако някой все пак е влязъл през задната врата, без да го видя на монитора, е трябвало да мине право през средата на кухнята.

— Покрай слепите готвачи — каза Гадуа. — Това едва ли е твърде трудно.

— Готвачите не са слепи — каза Гейл.

— Значи убиецът трябва да е някой в тази стая — каза Гадуа, като присви очи и започна да мести поглед от човек на човек.

Монк подхвана бавния си детективски танц, като обикаляше из трапезарията и правеше малки пируети и навеждания, прикляквайки и извивайки тялото си, когато нещо привлече погледа му. Всички го наблюдавахме — с изключение на слепите сервитьори, разбира се.

— Забравяте нещо — каза Монк. — Тук вътре беше непрогледно тъмно. Убиецът е трябвало да знае къде е тя, да си проправи път до тази маса, и да я убие в пълна тъмнина. Как го е направил?

— Значи убиецът трябва да е някой от слепите сервитьори — каза Гадуа, като сега започна да оглежда обслужващия персонал, подредил се покрай задната стена.

— Безпокои ме нещо, мосю Монк — каза Льору. — Според вас, убиецът се е навел над нея, грабнал е ножа ви, и я е намушкал с него в сърцето. Това е странен и тромав начин да убиеш някого в гръб. Защо не я е намушкал в гърба или не ѝ е прерязал гърлото?

Не ми хареса онова, което намекваше, и исках да му дам да го разбере:

— Да не намеквате, че господин Монк я е убил?

— Не е било възможно някой да влезе или излезе от тази стая незабелязан. Тук вътре е царяла непрогледна тъмнина. Как е успял убиецът да влезе, да открие жертвата си, и да избяга отново? Би било нехайство от моя страна да не взема предвид очевидното обяснение.

— Че господин Монк е убил напълно непознатата жена, която е седяла до него? — казах. — Това е абсурдно. Защо би го сторил?

Льору сви рамене:

— Може би изпитва патологична необходимост от внимание, което получава единствено когато разкрива убийство.

Погледнах Монк в очакване да се защити, но той беше зает да наднича под масите и през тях, и да оглежда всеки предмет и човек. Задачата щеше да се падне на мен.

— Господин Монк е опитен разследващ убийства детектив, може би най-добрият на земята. Ако е искал да убие някого, щеше да го направи по толкова умен, толкова хитър и гениален начин, че дори нямаше да ви мине през ума, че е замесен в убийството, ако изобщо успеете да разберете, че е извършено убийство.

— Аха — каза Гадуа. — Точно това прави това убийство толкова дяволски хитроумно.

— Това е пълна безсмислица — казах.

Забелязах, че посетителите на ресторанта вече не изглеждаха напрегнати или изплашени. Неколцина дори бяха започнали отново да посягат към предястията си. Сякаш гледаха представление в театър с включена в цената на билета вечеря, а не седяха наред с местопрестъпление.

— Толкова е просто, че чак е сложно — рече Гадуа. — Никой не би си и помислил, че той ще направи нещо толкова просто като това да намушка този, който седи до него. Вероятно и целият нож е покрит с негови отпечатъци, само за да ни отклони от следата.

— Изобщо не разбирам мисленето ви — казах на Гадуа.

— Реверсивна психология. Само пълен идиот би убил седящата до него жена със собствения си нож и би оставил отпечатъците си по оръжието на убийството, което допълнително би снело подозренията от гениален човек като мосю Монк.

Гадуа се усмихна, много доволен от себе си. Льору кимна замислено:

— Убеди ме, Гадуа — каза той. Гадуа изпъчи гърди:

— Наистина ли, господине?

— Мосю Монк не е извършил това — каза Льору.

— Хващате се на дяволския му номер — рече Гадуа.

— Може би — каза Лъору. — Потърси у жертвата ключа от шкафчето ѝ и донеси дамската ѝ чанта. Може би можем да научим нещо за нея.

Гадуа кимна и се измъкна от стаята. Монк изпищя и се дръпна от нещо, като държеше ръцете си протегнати отстрани покрай тялото, сякаш удържаше тълпа.

— Всички да се дръпнат назад — каза Монк. Около него нямаше никого, но не видях особен смисъл да му го споменавам.

— Какво има? — попитах, когато двамата с Лъору се втурнахме към него.

— Конски фъшкии — каза Монк.

Погледнах покрития с килим черен под и не видях нищо. Очевидно и Лъору също. Той пъкна ръка в джоба си, извади миниатюрно фенерче и го насочи към пода.

И двамата се наведохме и видях осветено мъничко кафяво петънце.

— Откъде знаете, че това е конски тор? — попита Лъору.

— Не е ли очевидно?

— Не и за мен — каза Лъору, като изключи фенерчето. — Да не намеквате, че убиецът е влязъл тук на кон?

— Това е доказателство — каза Монк. — Не знам за какво.

— Прав сте, разбира се — каза Лъору. — Ще се погрижа да бъде събран и огледан от нашия екип криминалисти.

— Целият ресторант ще трябва да бъде поставен под карантина — каза Монк. — А сградите в съседство — евакуирани.

— Заради едно петънце конски тор? — каза Стефан.

— Едно петънце конски тор може да убие всички в тази стая — каза Монк.

— Но това не е плутоний — каза Стефан.

— Всяка година бактерията ешерихия коли убива повече хора от плутония, а вашите подове са покрити с тор — каза Монк. — Нищо чудно, че държите лампите изключени.

Стефан отвори уста да възрази, но Лъору го накара да замълчи с махване на ръка и поклащане на глава.

Монк се държеше на разстояние от петното и, като гледаше внимателно къде стъпва, мина през задната завеса. Последвах го и

същото стори и Лъору, който даде знак на Стефан да се присъедини към нас.

Не беше само една завеса, а всъщност поредица от завеси, подредени така, че да образуват два прохода с формата на буквата L, за да препречват надеждно светлината.

Влязохме в осветен коридор, който водеше до двукрила летяща врата на кухня. На едната стена беше подпряна маса за сервиране с чинии, прибори и салфетки, подредени на отделни места върху нея. До масата имаше празна метална кофа за боклук.

От коридора извеждаха две врати. Едната беше открената и от нея се влизаше в помещение, което служителите очевидно използваша, за да се преобличат. Другата врата беше затворена.

Монк посочи към затворената врата:

— Накъде води?

— Към склада и пералното помещение в сутерена — каза Стефан.

Монк кимна, надникна в кошчето за боклук, после ни въведе отново в трапезарията.

Гадуа ни чакаше: държеше дамска чанта в облечените си в ръкавици ръце.

— Името ѝ не е Сандрин — каза той. — Според личната ѝ карта, тя се казва Еми Дюпон.

Лъору въздъхна:

— Значи имаме жена, убита, докато е седяла до легендарен разследващ убийства детектив в тъмна трапезария, пълна с хора, и с персонал от слепи сервитьори. И не е имало начин убиецът да влезе или да излезе от стаята, без да го видят или готвачите в кухнята, или барманът в салона за коктейли. Изглежда, че имаме много озадачаващ случай, мосю Монк.

— *Ние* нямаме случай — обърнах се към Лъору. — Случаят е ваш.

— Тази жена беше убита, докато се опитваше да говори с мен — каза Монк. — Трябва да разследвам убийството ѝ.

— Не сте сигурен, че е убита заради това — казах.

— Няма значение — заяви Монк. — Въпреки това ще открия убиеца ѝ.

— Главен инспектор Льору е в състояние сам да разследва убийството — казах. — Не е нужно да се замесвате.

— Аз вече съм замесен — рече Монк. — Също и ти. Ние сме свидетели.

— Не сме видели нищо — казах.

— Но чухме всичко — рече Монк.

— Съгласен съм и с двама ви — каза Льору. — Съгласен съм с госпожица Тийгър, че можем да разследваме това престъпление без ваша помощ, но съм съгласен и с господин Монк, че и двамата сте свидетели на убийство. Вие сте били последните двама души, които са я видели жива.

— Не сме я видели — казах. — Почти не сме говорили с нея.

— Предлагам сега и двамата да отидете да си починете — каза Льору. — Не е нужно да оставате. Чака ни дълга нощ, докато разпитваме всички гости и служители и събираме съдебномедицински доказателства. Можете да дойдете в кабинета ми утре сутринта и тогава да ни дадете официалните си показания.

— Не искаме да си тръгваме — каза Монк.

— Да, искаме — казах, повеждайки го към завесата.

— Какво можем да правим тази вечер, което да е по-хубаво от разследване на убийство?

— Всичко — казах.

— Но ние сме на почивка.

— Точно това имам предвид — рекох. — По време на почивка не се разследват убийства.

— Аз разследвам — каза Монк.

Излязохме от другата страна на завесата и се озовахме в бара, където стоеше на пост униформен полицаи. Тръгнах право към шкафчетата.

— Продължавайте без мен — казах на Монк.

— Може би ще го направя — каза той.

Отворих шкафчето, извадих си нещата и излязох от ресторанта. Докато стигнах до ъгъла на булевард Сен Жермен, Монк вече се цупеше до мен.

— Някой ден — каза Монк — тази заплаха няма да подейства.

— Надявам се, че сте прав — казах.

— Защо?

— Защото това ще означава, че вече няма да ви трябва асистентка.

— Мислех си, че ти харесва да работиш за мен — заяви Монк.

— Харесва ми — казах. — Много.

— Тогава защо очакваш с нетърпение деня, в който ще можеш да ме изоставиш?

Погледнах го:

— Защото съм ваша приятелка, и денят, в който вече няма да имате нужда от мен, е денят, в който можете да си получите обратно полицейската значка. Знам колко много означава това за вас, и искам да сте щастлив.

— Ако това е вярно — каза Монк, — ще ми помогнеш да разследвам това убийство. И убийството в катакомбите. И всяко друго убийство, което стане, докато сме тук.

— Още ли очаквате? — попитах невярващо.

— В късметлийска серия съм — каза той.

— Това го кажете на мъртвите — рекох и се запътих към станцията на метрото.

[1] Можете да оставите оръжието. Оттук се заемаме ние (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Познавате ли този човек? (фр.) — Б.пр. ↑

[3] Истина е (фр.). — Б.пр. ↑

16. Г-Н МОНК СРЕЩА СТАР ПРИЯТЕЛ

Намерих на Монк приятно занимание, което не включваше разкриване на убийство. Свързах го по телефона с психиатъра му. И без друго почти беше време за сеанса му с д-р Крогър, плюс-минус един-два часа. Така че когато се върнахме в хотелската си стая, аз се обадох на д-р Крогър, дадох телефона си на Монк, и отидох на разходка.

Имах на разположение поне един час, затова тръгнах по едно от авенютата, които се разклоняваха от Етоал при Триумфалната арка и тръгнах надолу към площад Алма при Сена, после се разходих по кея към Гран Пале: осветеният му стъклен покрив проблясваше на фона на нощното небе.

Беше прекрасна нощ, но това беше вярно за всяка нощ в Париж, независимо от времето, поне ако сте американски турист.

Дългите туристически корабчета, известни като *bateaux-mouches*, пухтяха нагоре-надолу по Сена и светлината от закрепените отгоре върху тях прожектори падаше върху мостовете и историческите сгради, край които минаваха.

Радвах се да се махна за малко от Монк, тревогите му и вездесъщия призрак на смъртта, който сякаш го следваше по петите.

Знам, че беше погрешно от моя страна да виня Монк за всички трупове, на които се натъквахме, но не можех да се сдържа. Всичко, което исках, беше ваканция, а изглеждаше, че той прави всичко по силите си, за да ми попречи да имам такава.

Вероятно беше глупаво от моя страна дори да помисля, че изобщо е възможно да имам ваканция, когато Монк е с мен. Но какъв избор имах? Последния път, когато се бях опитала да се махна, той ме бе последвал на Хаваите, и знаех, че ще го направи пак, ако се опитам да отида някъде другаде. Това не беше единственото, което ме тревожеше. Работейки за Монк, съм виждала много мъртви тела, но не бях присъствала в стаята, когато хората бяха убити. Убийствата в самолета и в *Toujours Nuit* станаха точно до мен. В тези престъпления

имаше плашеща, жестока интимност, която ме стряскаше. Не исках да бъда толкова близо до смъртта. И държах Монк отговорен, задето ме беше поставил в това положение, независимо дали вината беше наистина негова.

Можех да се държа с него по-меко, и не толкова неразумно, ако убийствата го бяха разстроили толкова, колкото и мен, или ако беше проявил и най-малко зачитане към чувствата ми.

Но той всъщност посрещаше с радост убийствата — в това имаше нещо нездраво и отблъскващо. И това само усилваше решимостта ми да му откажа помощ при разследването им. На първо място, по този начин пътуването до Париж щеше да бъде напълно провалено. Поне за мен.

Това пътуване изобщо не се развиваше според надеждите ми. Това стана пределно ясно миг по-късно, когато се улових, че стоя на площад Конкорд без никаква представа как съм попаднала там.

Бях толкова погълната от мислите си, че не бях обърнала никакво внимание на самата разходка. Не бих могла да ви кажа какво има между площад Алма и мястото, където стоях.

Каква загуба.

И вината беше на Монк. Отново.

Когато се върнах в стаята ни, Монк приключваше телефонния си психиатричен сеанс с д-р Крогър. Трябва да беше продължил повече от час, макар че не бях държала сметка за времето. Предположих, че д-р Крогър проявява великодушие, като се има предвид как приключиха нещата в Германия.

Монк седна на ръба на безупречно оправеното си легло и ми подаде телефона.

— Д-р Крогър иска да говори с теб — каза той.

Взех телефона.

— Добро утро, докторе. Как я карате?

— Все по-добре и по-добре — каза той. — Загрижен съм за Ейдриън.

Ако това беше вярно, нямаше да избяга от Европа още с първия полет, излитащ от Франкфурт, в мига щом Монк разкри онези убийства в Лор. Но бях достатъчно любезна и възпитана, за да го кажа.

— Това ви е работата — казах.

— Също и твоята, и се тревожа, че не я вършиш.

Излязох в коридора и затворих вратата. Не исках Монк да ме чуе как унищожавам словесно д-р Крогър.

— Тогава можете да скочите на следващия полет за Париж и да поемете от мен това задължение — рекох.

— Манипулирала си Ейдриън да те доведе в Париж, когато той не е искал да дойде — каза д-р Крогър. — А сега, след като вече си там, си служиш с емоционално изнудване, за да го заставиш да бъде някой, който не е.

Всичко това беше вярно, но нямаше значение. Д-р Крогър си имаше лични причини, за да подкрепи Монк по този въпрос.

— Просто сте ми бесен, задето не попречих на господин Монк да ви проследи чак до Германия — казах. — И защото ви ударих в лицето.

— Вярно е, че не бях особено доволен от това — рече д-р Крогър. — Но го преодолях.

— Ако го бяхте преодолели, нямаше да водим този разговор.

— Ейдриън е много разстроен, Натали. Аз само реагирам на онова, което той ми каза.

— Какво ви каза?

— Че е разкрил едно убийство и е станал свидетел на друго и че ти отказваш да му помогнеш в разследването на тези убийства. Знаеш, че не може да го направи без теб, особено на място, далече от къщи.

Добре, това също беше вярно. Но имах обосновано оправдание.

— На почивка сме — казах. Прозвуча като детинско хленчене.

— Искат ти се. Но не сте.

— Само защото той не иска да си вземе една седмица почивка от разследването на убийства.

— Той не може.

— Би могъл да опита.

— Със същия успех можеш да поискаш от него да не диша. Ейдриън е детектив. Това е единственото, което умее да бъде. Това е начинът, по който се самоопределя и по който общува със света. Това е същността му. Не можеш да очакваш от него да я изключи.

— Той страда и от натрапчиво obsесивно разстройство, но вие очаквате да се промени.

— Не, не очаквам. Той винаги ще си бъде такъв. Аз му помагам да се научи да контролира тревогите, фобиите и натрапчивите си нужди, за да може да се справя сам.

— Може би нуждата непрекъснато да разследва, е още нещо, което би трябвало да се научи да контролира.

— Защо? За да можеш ти да имаш ваканция?

— Да — рекох. — Какво лошо има в това?

— Ти си предизвикала тази ситуация, Натали, когато по същество си го принудила да дойде с теб в Париж. Сега не можеш да го обвиняваш, задето е точно човекът, който винаги е бил. Страдаш от последиците от собствените си действия, и той също. Ще трябва да намерите компромисно решение, иначе и двамата ще бъдете нещастни.

— Това страшно ви харесва — казах и прекъснах връзката.

Криминалният отдел на полицейското управление се намираше в обширната сграда на Полицейската префектура на площада точно срещу катедралата „Нотр Дам“.

Във всеки от четирите ъгъла на внушителната постройка от деветнайсети век имаше кули: бяха обкръжени от двойки безлики пазачи с шлемове, следящи за спазването на закона гаргойли, които не се стряскаха от озъбените, крилати зверове, кацнали на всеки ъгъл на „Нотр Дам“.

Това не приличаше на никое полицейско управление, което бях виждала преди. Монк също изглеждаше впечатлен от него, и кимна одобрително с глава, когато се приближихме.

Щом влязохме вътре обаче, великолепието изчезна. Приличаше на всяко правителствено учреждение. Тъмносиви бюра, флуоресцентни лампи и бели стени, издрасквани, нагривани от силното слънце и остарели, докато бяха заприличали на пожълтелите страници на стар роман с меки корици.

Що се отнасяше до мен, ако главен инспектор Льору искаше помощта на Монк по разследването, щеше да му се наложи да назначи за негов асистент някой детектив, защото аз бях във ваканция.

Но можеха да ми позвънят всеки път, щом им потрлябваше съвет как да се справят с типичното монковско поведение на Монк.

Помислих си, че това е честен компромис. Не знаех какво смята Монк по въпроса, защото още не бях говорила с него за това. Чаках да разбере дали Лъору ще приеме предложението на Монк да бъде консултант по случая.

Дадоха ни значки на посетители и един полицаи ни придружи до кабинета на главен инспектор Лъору — отделен със стъклена стена ъгъл на оживена дежурна стая, пълна с детективи, които говореха по телефоните си или пишеха на компютрите си.

Не беше чак толкова различно от дежурната стая на отдел „Убийства“ в Сан Франциско — прилика, която ставаше още по-очевидна заради изненадващия вид на капитан Лилънд Стотълмайер, застанал заедно с Лъору до кафемашината, докато двамата пълнеха чашите си от каната.

Дрехите на Стотълмайер бяха измачкани, а на места косата му стърчеше. Очевидно беше спал с дрехите и не беше имал възможност да се преоблече. Лъору също не изглеждаше твърде страхотно. Беше със същите дрехи от снощи.

— *Bienvenue a Paris*, капитане — казах.

Стотълмайер се обърна и ни погледна с кървясали очи, под които имаше тъмни сенки. Не се беше избръснал и мустаците му изглеждаха още по-рунтави от обикновено.

— Bonjour, Натали — каза уморено той. — И на теб, Монк.

Не бях виждала Монк да се усмихва толкова широко, откакто „Лизол“ пусна на пазара джобни флакони с дезинфекционен спрей. Лъору отпрати придружителите ни с махване на ръка.

— Каква приятна изненада — рече Монк. — Какво правите тук?

— Ще ми се да можех да кажа, че съм тук на почивка — заяви Стотълмайер и пусна в кафето си две бучки захар.

— И на мен — промърморих.

Още не знаех какво го води тук, но знаех, че със същия успех мога да призная поражението си. С всички надежди за ваканция беше свършено.

— Тук съм заради теб и онзи череп, който си намерил — обърна се Стотълмайер към Монк. — Преди час пристигнахме с нощния полет и дойдохме с такси право тук.

— „Ние“ ли? — попитах.

Стотълмайер отпи нова глътка кафе и посочи към вътрешността на кабинета на Лъору. Дватамата с Монк надникнахме вътре и видяхме лейтенант Ранди Дишър, проснат на виниловата кушетка, шумно хъркащ.

— Защо се интересувате от череп, който господин Монк е намерил в парижките катакомби? — попитах.

— Много е просто — отвърна Лъору. — Проверихме зъбните пломби на жертвата в международната ни база данни и те съвпаднаха с определен човек. Мъртвият е Нейтън Чалмърс, американец от Сан Франциско.

— Значи сте тук, за да помогнете при разследването — обърна се Монк към Стотълмайер.

— В известна степен — рече Стотълмайер.

— Ще бъде точно като у дома — каза Монк и започна да подрежда чашите за кафе на плота по големина.

— Това първото ви пътуване до Париж ли е, капитане? — попита Лъору.

— Това е първото ми пътуване извън Съединените американски щати — каза Стотълмайер. — Ченгетата в Америка нямат твърде големи доходи, особено ако са разведени и плащат издръжка на съпругата си и дават пари за децата.

— И тук заплатите не са много по-високи — оплака се Лъору. — Едва мога да си позволя съпруга и любовница.

Стотълмайер вдигна вежда:

— Любовница?

— Разбира се! Моногамията е монотонност, капитане, а френските мъже вярват, че тя трябва да се избягва на всяка цена.

Стотълмайер се усмихна:

— Моите приятели ме наричат Лилънд. Няма нужда от такива официалности.

— Боя се, че има — каза Лъору. — Във Франция съвсем не сме така неофициални. Искам да съм сигурен, че получавате уважението, което заслужавате, докато работите с нас. Трябва да давам пример на хората си.

Още не разбирах какво правят там Стотълмайер и Дишър.

— Обичайна процедура ли е полицейските управления в Съединените щати да изпращат детективи в Европа всеки път щом тук

бъде убит американски гражданин?

— Не — каза Стотълмайер.

— В такъв случай Нейтън Чалмърс трябва да е бил много важен изчезнал човек — казах.

— Не е бил изчезнал — каза Стотълмайер. — Бил е мъртъв.

— Сега знаем това — каза Монк, който внимателно подреждаше бучките захар в голям квадрат в центъра на купичката.

— Знаехме го преди десет години — каза Стотълмайер.

— Искате да кажете, че сте го предполагали — каза Монк.

— Не, знаехме го. Нейтън Чалмърс се хвърли в една резачка за дърва в парка „Голдън Гейт“ — каза Стотълмайер. — От него беше останало точно толкова, колкото да го идентифицираме.

— Но черепът, който намерих, беше на човек, убит през последните няколко месеца — каза Монк. — Не може да е същият човек.

— Зъбните пломби съвпадат напълно — поясни Льору. — Няма съмнение, че черепът, който сте намерили, е на Нейтън Чалмърс.

— Невъзможно е — каза Монк, като завърши подреждането на квадрата от бучки захар.

Стотълмайер взе една от най-горните бучки и я пусна в кафето си.

— Сега знаете защо съм тук.

17. Г-Н МОНК РАБОТИ ПО СЛУЧАЯ

— Защо Чалмърс се е хвърлил в резачка за дърва? — попита Лъору.

— Предстоеше му да се изправи на съд, задето измамил голям брой много богати хора с двайсет милиона долара — каза Стотълмайер.

По-нататък капитанът обясни, че Чалмърс бил добре образован, обаятелен и безупречно обличащ се човек, който излъчвал аурата на богатството и успеха, когато, всъщност, бил абсолютен мошеник.

Дори при това положение, Чалмърс успял да убеди мнозина богати и влиятелни хора, най-вече жени, да инвестират в неговата фабрика за облекла в Индия, където произвеждал бельо и тениски на занижени цени за прочути дизайнерски марки.

Стотълмайер ни каза, че Чалмърс правел щедри дарения за кандидатите в губернаторските и сенатските предизборни кампании и помагал при набирането на пари за благотворителни и популярни свързани с изборите инициативи. Благодарение на тези дейности той често се появявал на снимки във вестниците, прегърнал с една ръка политици и кинозвезди, което придавало блясък на положението му, утвърждавало законността на действията му и примамвало още повече инвеститори в клопката му.

Използвал парите от новите инвеститори, за да се заплати със старите, които говорили разпалено за успеха си и инвестирали при него още повече пари, като увеличавали богатството и надеждността му и привличали още повече заможни инвеститори.

Но нямало никаква фабрика за облекло в Индия. Всъщност, Чалмърс нямал никакъв бизнес, само десетки фиктивни имена на фирми в Съединените щати и в чужбина.

Чалмърс използвал всички събрани пари, за да поддържа все по-заможен стил на живот. Единствените му доходи идвали от неговите инвеститори, и тъй като продължавал да привлича все повече и повече от тях, било невъзможно да даде на всички каквото искали срещу

парите си. Това била класическа схема тип „пирамида“, и в някакъв момент трябвало да рухне.

Когато това се случило, кметът на Сан Франциско, губернаторът на Калифорния, един сенатор и множество холивудски продуценти, актьори и директори на филмови студия единодушно смятали Чалмърс за един от най-близките си приятели и най-основният човек в набирането на средства за любимите им политически и обществени каузи.

Криминалният процес срещу него заплашвал да се окаже политически унищожителен и социално злепоставящ за много хора.

— Той направи услуга на мнозина, като се хвърли в онази резачка за дърва — каза Стотълмайер. — От него беше останал само накъсан на парченца ръчно ушит италиански костюм, голямо количество кървава каша, един пръст от ръка, и един зъб.

— Горният му ляв преден кътник — поясни Монк. Отново беше зает да подрежда на купчинки бучките захар.

— Точно така — каза Стотълмайер. — Откъде разбра?

— Това беше единственият зъб, който липсваше от черепа му.

— Успяхме със сигурност да идентифицираме Чалмърс с помощта на зъба, който сравнихме със зъболекарския му картон, и на отпечатък, взет от отрязания пръст. Случаят е приключен.

— Инсценирал е самоубийството си — каза Монк. — Ампутирал е пръста си, извадил си е зъба, и е блъснал в резачката един бездомник, което е причината, поради която по времето на предполагаемата му смърт никой не е бил обявен за изчезнал.

— Така изглежда сега — каза Стотълмайер.

— Защо го е направил — за да избяга с парите ли? — попита Льору.

— Не, вече ги е бил профукал всичките, преди да го арестуват — каза Стотълмайер. — Така са го хванали — каза Стотълмайер. — Но го очакваше излежаване на дълга присъда. Беше измамил мнозина изключително влиятелни хора, които се тревожеха не толкова за парите, които бяха изгубили, колкото за това, че ги беше злепоставил. Щяха да го накарат да си плати скъпо за това.

— Затова избягал в Париж — каза Льору, — където успял да живее неоткрит от пазителите на закона, докато мосю Монк не откри черепа му.

— Може би загарявам бавно — казах. — Знам, че убиецът му трябва да бъде открит и подведен под отговорност за престъплението си, но какво значение има това за полицията на Сан Франциско?

— Нямаше изобщо да се занимаваме, само че някой „изпял“ на един репортер от Кроникъл новината, че през всичките тези години Чалмърс е бил жив — каза Стотълмайер. — Днес историята щеше да бъде на първа страница. Човекът от комисията, надзираваща работата на полицията, трябваше бързо да се погрижи отрицателният ефект от новината да е минимален. Затова изпрати мен и Ранди тук да помогнем на Монк в разследването.

— Господин Монк не разследва — казах. Стотълмайер направи гримаса, сякаш имаше лош вкус в устата:

— Това, което човекът от комисията разкри по време на пресконференцията, беше в друг смисъл. Каза, че винаги сме подозирали, че Чалмърс може и да е жив и така и не сме приключили официално случая, което било причината да изпрати Монк в Париж да разследва, когато се появили нови насочващи улики. И така бил открит черепът.

— Това е лъжа — казах.

— Това е политика — рече Льору. — Нещо, от което ние във Франция разбираме много добре.

— Човекът от комисията не иска хората да си мислят, че преди десет години сме оплели разследването преди десет години — каза Стотълмайер. — По този начин изглежда, сякаш никога не сме се заблуждавали и никога не сме се отказвали от преследването.

— Значи най-после работя по случая — каза Монк, като ми хвърли поглед да види как ще реагирам.

Вече бях приела факта, че почивката ми няма да се осъществи и че отново сме на работа, но още не бях готова да призная това пред Стотълмайер.

— Ако човекът от комисията иска да превърне фантазията си в реалност — казах, — тогава управлението ще поеме разноските по полета ни до Европа и обратно, всички разноси по настаняването ни и всичките ни разходи, и ще платят на господин Монк такса за консултант, като всичко това влиза в сила със задна дата от деня, в който тръгнахме от Сан Франциско.

— Дадено — каза Стотълмайер.

Отговори толкова бързо, и без никакво колебание, че се запитах дали не съм се спазарила твърде евтино. В края на краищата, държахме човека от комисията в ръцете си. От друга страна, Стотълмайер знаеше, че Монк е готов да разследва случая безплатно.

— Поздравления, господин Монк — казах. — Почивката ни приключи.

— Слава Богу — рече Монк. — Не знам още колко от нея можех да понеса.

Стотълмайер се обърна към Лъору:

— С какво разполагате по случая дотук?

— Само със самоличността на жертвата — каза Лъору. — Въпреки това може и да сме постигнали известен напредък, подхождайки към случая от друг ъгъл, ако предположим, че теорията на Мосю Монк за снощното убийство е вярна.

— Какво убийство? — попита Стотълмайер.

— В ресторанта, където вечеряхме снощи — казах. — Жената, която седеше до господин Монк, беше намушкана в гърдите.

— Видели сте как убиват някого?

— За щастие, не — поясних. — В трапезарията цареше пълна тъмнина, и ни обслужваха слепи сервитьори. Новото и необичайно нещо в това заведение е, че не виждаш какво ядеш.

— Или кого убиват на масата ти — каза Лъору.

— Или конската тор по целия под — рече Монк.

— Беше петънце, което едва се виждаше с просто око — казах. — Можеше да е какво ли не.

— Господин Монк беше прав. От лабораторията потвърдиха, че е конски тор — каза Лъору. — Образецът бил особено богат на амоняк, азот и фосфати, повече от обикновения тор. Намериха още няколко следи от него и на други места по пода.

— За последен път се храня на място, където не мога да виждам храната — каза Монк. — Или подовете.

Стотълмайер разтърка слепоочията си:

— Какво общо има това с Нейтън Чалмърс?

— Жертвата искаше да ми даде информация за черепа — каза Монк. — Каза: *Знам кого сте намерили.*

— Откъде е знаела кой си или че имаш нещо общо с откриването на черепа? — попита Стотълмайер.

— В катакомбите имаше много туристи с фотоапарати, когато господин Монк го намери — казах. — Тази сутрин във всички френски вестници имаше негови снимки с черепа в ръка.

— Много мило от тяхна страна да предупредят убиеца, че полицията е по петите му — каза Стотълмайер. — За да може да отстрани всички неясноти.

— Цяла нощ разпитвахме другите посетители и обслужващия персонал, за да открием какъв е шансът някой от тях да е убиецът или негов съучастник — рече Льору. — Едва започнахме този аспект на разследването. Не там направихме интересното си откритие.

Льору ни направи знак да го последваме надолу по коридора до тясна стая без прозорци, където открихме седнал изтощения инспектор Гадуа и няколко компютърни екрана, на които се виждаха заснети от охранителни камери кадри от различни улици.

Стаята беше толкова малка, че трябваше да оставим вратата отворена, за да може всички да се сместим вътре. Освен това се нуждаехме и от въздух. Вътре миришеше ужасно. Монк стисна нос.

Льору направи необходимите представяния и съобщи на Гадуа, че сега Стотълмайер, Монк и аз вече сме участници в разследването.

— Страхотно — каза Гадуа, като се ръкува със Стотълмайер.

— Какво е всичко това? — попита Стотълмайер, като посочи към мониторите.

— Видеозаписи на живо от охранителните и наблюдаващи трафика камери в града — рече Гадуа.

— Предположихме, че снощи двамата с мосю Монк сте отишли до ресторанта с метрото — каза Льору, — затова изтеглихме записите на охранителните камери по времето, когато сте пристигнали. Вижте какво открихме.

Гадуа кликна с мишката няколко пъти и един от екраните се раздели на четвъртини: върху всеки отрязък се виждаше различен ъгъл от релсите на метрото, докато върху тях спираше влак. От влака се изсипа тълпа от хора, сред които Монк и аз. Това не беше единственото лице, което разпознах в тълпата. Жената, която беше убита на нашата маса, вървеше на няколко крачки зад нас.

Льору почука по екрана и погледна Стотълмайер:

— Това е Еми Дюпон, жертвата.

— Само защото слезе от същия влак на метрото като нас, не означава непременно, че ни е следила — казах. — Може да е съвпадение.

— Точно така — поясни Лъору. — Вие ми казахте, че вчера сте посетили Монмартър и Рю Сен-Оноре, затова прегледахме и запис, направен от нашите камери там.

Гадуа отново кликна с мишката и видяхме разделено върху екрана изображение на два съвсем различни изгледа. В единия край на екрана се виждаше терасата около катедралата „Сакре Кьор“ на върха на Монмартър, а на другата си виждаха снимани отвисоко натруфените витрини на магазините по протежение на една част от „Сент Оноре“.

На всеки екран можеше да се види как Монк и аз минаваме бавно покрай камерата, последвани няколко мига по-късно от Еми Дюпон.

— Следвала ни е през целия ден — каза Монк.

Лъору кимна:

— Вероятно е тръгнала след вас, когато сте излезли от хотела си, и е изчаквала подходящата възможност да се приближи до вас, като въпреки това запази анонимността си.

— Когато ни е видяла да влизаме в *Toujours Nuit*, сигурно си е помислила, че е твърде хубаво, за да е истина — казах.

— Сигурен съм, че и убиецът си е помислил същото — каза Стотълмайер. — Забелязахте ли други познати лица?

Гадуа поклати глава:

— Господин Монк, госпожица Тийгър и Дюпон са единствените хора, уловени от камерата по едно и също време на всичките три места — поне доколкото виждаме.

— Убиецът трябва да е следял нас или Дюпон — каза Монк. — Как иначе е можел да знае, че и тримата сме били в ресторанта по едно и също време?

— Може би е знаел за резервацията ни и е предположил, че тя ще се свърже с нас там — казах.

— Но как е влязъл и излязъл от ресторанта, без да го видят? — попита Лъору, като разсеяно поглаждаше козята си брадичка. — И как се е ориентирал из препълнена трапезария в пълна тъмнина?

— Това определено е случай за Монк — каза Стотълмайер. — Какво знаем за тази Еми Дюпон?

— Арестувана е няколко пъти по дребни обвинения, свързани с актове на гражданско неподчинение — каза Лъору, — като повечето инциденти са произтичали от факта, че се е настанявала незаконно в празни сгради против желанието на собствениците на терена.

— Тя е неправомерно настаняващо се лице — каза Стотълмайер. — По едно време имахме много такива и в Сан Франциско, преди всичко да бъде обновено според предпочитанията на хората от средната класа. Открихте ли къде живее тя напоследък?

— Да, но още не сме успели да тръгнем по следата — каза Лъору. — Отне ни цяла нощ само да стигнем дотук. Дори не сме проверили сериозно всички в ресторанта.

— Ако не възразявате, бих искал да проверя жилището на Дюпон заедно с Монк — каза Стотълмайер. — Лейтенант Дишър може да остане и да ви помогне.

— Дишър? — каза Гадуа, като се извъртя рязко на стола си. — Ранди Дишър ли? Той е тук в Париж?

— Да, спи на кушетката на главния инспектор — каза Стотълмайер. — Познавате ли го?

— Като брата, когото никога не съм срещал. — Гадуа се изправи и огледа внимателно Стотълмайер, сякаш го виждаше за пръв път. — Вие сте онзи капитан. Трябваше да се досетя от големите ви мустаци.

— *Qu'est-ce que vous racontez?*^[1] — гневно запита Лъору.

— *Il est legendaire.* — Гадуа се шмугна бързо покрай нас и излезе забързано от стаята.

Дишър бил легенда? Гадуа сигурно грешеше. Невъзможно беше да говори за същия Ранди Дишър, когото познавахме.

— Съжалявам, капитане — каза Лъору. — Нямам представа защо се държи така. Сигурно е от недоспиването.

— Няма нужда от извинения. Свършихте страхотна работа — каза Стотълмайер. — Щом хората ви си починат, можете да ги накарате да прегледат всички неразрешени случаи с големи измами, които фигурират в архивите ви. Единственият начин, по който Чалмърс е изкарвал пари, е бил да ги измъква с измама от хората. Съмнявам се да си е променил методите, когато е дошъл тук.

— Това е добра идея, капитане — каза Лъору. — Ами вие? Нямате ли нужда от сън след дългия полет?

— Искам да се опитам да остана буден, докато се стъмни — каза Стотълмайер. — Разбрах, че това е най-добрият начин да се пребориш с изтощението от часовата разлика.

Последвахме Лъору обратно към дежурната стая, но още преди да стигнем там, чухме китара и звуци на позната музика, които идваха отвътре.

— О, по дяволите — рече Стотълмайер и трепна. Гадуа седеше на ръба на бюрото на Лъору, подръпваше струните на китара и пееше заедно с Дишър, който беше застанал върху кушетката и ентусиазирано се преструваше, че свири някакъв музикален мотив на въображаема китара.

Пееха оригиналната песен на Дишър, „Не ми трябва значка“ — първата и единствена песен, създадена от неговата гаражна банда, „Ранди Дишър Проджект“.

Дойдохме тъкмо навреме, за да ги чуем как пеят хоровото изпълнение:

*Не ми трябва пистолет,
за да се почувствам силен.
Не искам капитанът цял ден по мен
да стреля и крещи.
Не ми трябва твоите мустаци.
Нич не ми налагай власт.
Никой вече не ми трябва,
защото, бейби, свободен съм аз...*

Гадуа знаеше текста и музиката наизуст (само че той казваше козя брадичка вместо мустаци), което намирах за истински удивително, като се има предвид, че Ранди разпространяваше песента на компактдискове, които сам беше записал на лаптопа си и им беше сложил етикети. Как един от тях беше стигнал чак до Франция?

Лъору ни погледна със страдалческо изражение на лицето.

— Ще ви заведа лично до жилището на Дюпон.

— Благодаря — каза Стотълмайер, чието изражение беше също толкова измъчено като това на Лъору. — Можем ли да отидем сега?

— Определено — каза Лъору и рязко се отправи към стълбите. Изглежда, че и двамата с капитана много бързаха да се махнат от сградата.

— Не знам какъв им е проблемът — обърна се Монк към мен. — Мисля, че мелодията е доста приятна и лесна за запомняне.

— Казано от човек, който смята „Сто бутилки бира на стената“ за най-добрата песен, писана някога.

— Съперничеца си само с „Шосе 66“ — каза Монк. — Харесвам и „867-5309“.

— Не защото песента е хубава, а защото сборът от цифрите на телефонния номер възлиза на 38.

— Точно това я прави толкова добра — допълни той.

[1] Какво говорите? (фр.) — Б.пр. ↑

18. Г-Н МОНК Е ОТВРАТЕН

Когато Джули беше бебе, единственият начин, по който Мич и аз можехме да я залъжем да поспи, беше да я качим в колата и да излезем да обикаляме някъде. Проблемът беше, че тя се събуждаше в мига, в който спирахме, затова трябваше да се движим непрекъснато. Или шофирахме из Сан Франциско в продължение на няколко часа, или в крайна сметка се озовавахме в друг град, което беше и причината, поради която държахме малка спортна чанта с дрехи за трима ни в случай че решим да наемем стая на мястото, където се намирахме.

Спомних си за това, защото две минути след като Льору подкара колата, Стотълмайер заспа на предната седалка, с буза, опряна на стъклото на прозореца откъм страната на пътника.

Не казвахме и думичка от страх да не го събудим. Единственият звук в колата идваше от полицейската радиостанция, която, тъй като всъщност не говорех френски, беше лесно да изключа от съзнанието си. За да разбере бързия говор, щеше да ми се наложи да се съсредоточа, а се съмнявам дали и тогава щях да разбира дори една дума.

Вместо това просто гледах как градът се ниже пред прозореца ми, сякаш бях в туристически автобус. Разпознах няколко прочути места, като Булеварда на операта и универсалния магазин „Галерия Лафайет“, и за кратко зърнах базиликата „Сакре Кьор“, но след това напълно се обърках.

Кварталът около нас сякаш западаше и се разлагаше, колкото по-дълбоко навлизахме в лабиринта от тесни, криволичещи улици, докато накрая се озовахме пред постройка от деветнайсети век, чиито пластове лющеща се боя, ръждив метал и прогнило дърво бяха покрити с пъстри графити. Витрината на нивото на улицата беше закована с дъски, но над нея по балконите имаше проснато да съхне пране, а от отворените прозорци заедно с миризмата на гореща мазнина и цвъртящ бекон долиташе музика. Това придаваше пулс и живот на мястото.

Стотълмайер се сепна, събуди се, стреснат и изгубил чувство за ориентация, в мига щом спряхме. Примигна силно и прокара ръка през разчорлената си коса. На дясната му буза имаше червен отпечатък там, където се беше притиснала като смукателна тръба към стъклото.

— Това е мястото — каза Лъору.

— Хубаво ли подремнахте? — обърнах се към Стотълмайер.

— Не бях заспал — каза той. — Само давах почивка на очите си.

Беше ми забавно, че толкова много от познатите ми мъже отказваха да признаят, че си подремват. Не виждах как признаването, че си вземат малка почивка, може да застраши мъжественния им образ. Веднъж попитах Мич за това, след като беше задрямал на дивана, както гледаше футболен мач по телевизията.

— Никога не виждаш Мръсния Хари, Джеймс Бонд, Супермен или капитан Кърк да си подремват — каза той. — На мъжете на действието не им трябва дрямка.

— Повечето мъже не са екшън герои — казах аз.

— Но си мислят, че са, или че могат да бъдат.

— Ами ти?

— Аз съм пилот на изстребител — рече той. — Така че определено съм човек на действието.

— Докажи ми го — казах. И той го направи.

Излязох от колата и видях Монк да ме гледа изучаващо.

— За Мич ли си мислеше? — попита той.

Почувствах как лицето ми пламва от смущение:

— Откъде разбрахте?

— Усмиваше се с онази усмивка — каза той.

Посочих към сградата:

— Нямате ли си детективска работа?

— Нима току-що не свърших малко?

Лъору спря пред входната врата и се обърна с лице към нас като екскурзовод, готвещ се да представи някоя забележителност пред групата си.

— От години тази сграда е в центъра на сложен юридически спор. Била продадена, а наемателите — изгонени, за да може сградата да бъде напълно изтърбушена. Наемателите внесоха съдебен иск. Насред цялата тази история, собственикът изпаднал във финансови затруднения. Банката поела собствеността на сградата, а после я

продала на друг човек, но предишният собственик оспорва законността на продажбата. Докато става всичко това, сградата си стои празна и незаконно обитавана от бездомници. Прогонваме ги, но те непрекъснато се връщат.

— Какви щети нанасят? — попитах.

— Това е частна собственост — каза Стотълмайер. — А те очевидно замърсяват мястото.

— Замърсяването е много сериозно престъпление — каза Монк.

— Но собственикът така или иначе планира да изтърбуши сградата — рекох. — Така че какво значение има?

— Никога няма оправдание за замърсяването — каза Монк. — То е непростимо.

— Ами ако собственикът си промени решението за обновяването и иска да даде апартаментите под наем? — заинтересува се Лъору. — Сега не може да го направи. Те са повредили собствеността му.

— Повече, отколкото ако сградата беше оставена празна и гниеца? — попитах.

— Освен това те се прикачват към електричеството и телефонните линии, за да получават безплатно тези услуги — каза Лъору, — което е форма на кражба.

— И да не забравяме онази част със замърсяването — каза Монк.

Лъору ни въведе вътре, където във фойето бяхме посрещнати от презрителните погледи на младата двойка, слизаща по стълбите.

Не ми приличаха на бездомници, въпреки раздърпаните си дрехи и дългите коси. Бяха твърде чисти, здрави и щастливи. Опърпаният им и леко занемарен вид ми се стори по-скоро като умишлено избран стил на обличане, отколкото като резултат от злощастни обстоятелства. Бяха малко прекалено горди и надменни в маниерите си.

Лъору ги попита на френски дали знаят кой апартамент е заемала Еми Дюпон. Забелязах, че не си послужи с френския еквивалент на думата „живяла“. Той отказваше да им признае каквото и да е законно право да бъдат там.

Двамата казаха някои обидни неща, свързани с това, че не смятали да помагат на полицията да тормози Еми или който и да е друг обитател на сградата. Лъору безцеремонно им съобщи, че Дюпон е убита. Новината видимо ги разтърси, каквото очевидно беше

намерението му. Момичето заплака. Лъору каза, че ако искали убиецът на Дюпон да бъде наказан, щели да отговорят на въпроса му.

Мъжът утеши момичето и упъти Лъору как да стигне до стаята на Дюпон. Лъору им благодари, подмина ги и се отправи нагоре по витите стълби.

Преди да го последваме, погледнах Стотълмайер и Монк:

— Искате ли да ви превода нещо от това?

— Мисля, че схванах основното — каза Стотълмайер и тръгна нагоре по стълбите.

Монк протегна ръка и настойчиво ми даде знак:

— Кърпички, кърпички.

— Какво докоснахте? — попитах, като бръкнах в дамската си чанта и му подадох пакет дезинфекционни кърпички.

— Нищо, ако има как да го избегна — каза той. — Трябва да съм подготвен за най-лошото. Тук живеят хипита.

Двамата го погледнаха намръщено, докато се качвахме по стълбите.

Апартаментът на Еми Дюпон беше на четвъртия етаж и вратата не беше заключена.

Влязохме в много тесен коридор, в единия край на който имаше спалня, а в другия — дневна. Между тях се намираха кухнята и една баня. Бялата облицовка на пожълтелите стени беше нацърбена и се лющеше. По тавана имаше петна от влага.

Жилището беше мебелирано оскъдно и еkleктично, нямаше дори две части от мебелировката, които да си пасват по стил или цвят. Дори завесите не си пасваха. Изглежда, че Еми Дюпон пазаруваше предимно от вехтошарски магазини и гаражни разпродажби.

— Не знам къде харчи парите, които пести от наема — каза Стотълмайер. — Но определено не е за обзавеждане.

Монк трепна и вдигна ръка пред лицето си, сякаш за да се предпази от мъчително ярка светлина. С другата си ръка започна да прави своето напомнящо за дзен движение, служейки си с показалеца и палеца на свободната си ръка като граница, за да определи възгледа си за нещата.

Вървахме из апартамента, стъпките ни отекваха тежко по скърцащите дървени подове. Не знам какво очакваше да открие, освен

може би някаква следа от самата Еми Дюпон: коя беше тя, кои бяха приятелите ѝ и кой можеше да е искал смъртта ѝ.

Влязохме в кухнята. Шкафовете нямаха врати, а съдовете не бяха еднакви. Нито пък чашите. Монк огледа някои от консервираните и пакетираните храни.

— Всичката тази храна е с изтекъл срок на годност — каза той. — Убиецът е можел да си спести труда да я убива, като просто я остави да се нахрани още веднъж вкъщи.

Льору отвори хладилника, който беше пълен с пакетирани месни продукти и опаковки от ресторанти.

— Месото също е с изтекъл срок — каза Льору. — Но се е хранела в някои много скъпи ресторанти в седми арондисман.

— Ако е имала толкова изтънчен вкус, защо би оставила храната в кухнята си да се развали? — попита Монк.

— Мога да я разбера. Трябва да видите моята кухня — каза Стотълмайер. — Или пък, всъщност, може би не трябва.

Минахме в спалнята. Леглото ѝ беше неоправено, което за Монк вече беше нещо абсолютно недопустимо. Калъфките на възглавниците не си пасваха, горният и долният чаршаф също.

— Боже мой — каза Монк, — това е истинско варварство.

Дрехите ѝ бяха изгладени и спретнато сгънати в отворен куфар. Повечето от тях бяха в стил „вехтошарски шик“, но нищо, което не бих се радвала да нося.

На нощното шкафче до леглото имаше купчина списания. Стотълмайер вдигна няколко и намръщено ги прелисти.

— На всичките има етикети за абонамент, но с различни имена и адреси върху тях — каза Стотълмайер.

— И всичките са поне по на месец или повече.

Льору взе от Стотълмайер няколко списания и огледа абонаментните етикети.

— Ке Бронли, Ке д'Орсе. Това са все адреси в седми арондисман — каза Льору, — много скъп район покрай Сена.

Точно над шестте милиона трупове в катакомбите, но предполагам, че заможните хора, които живееха там, бяха твърде запленени от изгледа към Сена, за да мислят какво има под краката им.

— А ние къде се намираме? — попита Стотълмайер.

— В много по-беден район, североизточният край на осемнайсети — каза Лъору.

— Може би е работела като чистачка при някого — каза Стотълмайер.

— И е живеела така? — каза Монк. — Може би не е убита. Може би се е самоубила.

— Не мисля — рече Лъору.

— И аз не мислех, докато не видях как е живяла — каза Монк. — Ако аз трябваше да спя в легло с различни чаршафи, и аз щях да съм склонен към самоубийство.

Тръгнахме надолу по коридора към дневната. Имаше стара стереоуредба, стар телевизор и стар компютър. Електрониката беше само на няколко години, но вече имаше вид сякаш би трябвало да е в музея.

На кухненската маса, до една лупа и самун полуизяден стар хляб, имаше вестник. На първата страница имаше снимка на Монк с черепа в ръка.

Той наклони глава, за да огледа снимката под определен ъгъл.

— На себе си ли се възхищаваш? — попита Стотълмайер.

Монк посочи черепа, който държеше на снимката:

— Вижда се празнината от липсващия преден кътник на жертвата. Мисля, че именно по това е разпознала жертвата като Нейтън Чалмърс.

— Но каква е била връзката ѝ с него? — реторично попита Стотълмайер. — Дали го е познавала преди инсценираната му смърт? И ако не, как го е срещнала тук, и под какво име?

Хвърлих поглед към книгите по лавиците. Имаше романи, книги за изкуство и фотография, и няколко биографии на политици. Книгите бяха пожълтели, повредени от влага и покрити с петна от кафе. Подвързията на някои от тези с меки корици липсваше.

— За човек, който явно обича книгите, не се е грижела особено добре за тях — казах. — Сякаш ги е измъкнала от канализацията.

Внезапно Монк се изправи и изопна плещи. Беше проумял нещо.

— Вероятно го е направила — заяви той. — Тя живее в контейнер за боклук.

— Не е толкова зле — казах.

— Не, това място е именно такова: един огромен контейнер за смет — каза той. — Ето защо храната ѝ е с изтекъл срок, нищо не си пасва, а всичките ѝ електронни уреди са толкова остарели. Отмъкнала е всичко това от боклука. Отвратително е.

— *Bien sur!* — възкликна Лъору. — Толкова е очевидно. Защо не можах да видя онова, което беше точно пред очите ми?

— Познавам това чувство — каза Стотълмайер.

Заклучението на Монк обясняваше защо всичко в апартамента — от дрехите на Дюпон до мебелите — изглеждаше като взето от вехтошарски магазин. Означаваше също и че храната в хладилника ѝ е взета от онова, което ресторантите изхвърляха в края на вечерта. Тъх, гадост.

— Значи тя живее незаконно в празна сграда в осемнайсети арондисман и тършува из контейнерите в седми — каза Стотълмайер. — Предпочита по-изискан боклук.

— В това няма логика — казах. — Дрехите ѝ са изпрани, изгладени и прилежно сгънати. Начетена е. Беше чиста и с добър вид. Съвършена коса, кожа и нокти. — Погледнах Монк и Лъору. — И двамата я видяхте. Приличаше ли ви на човек от улицата?

— Погледни как е живяла — каза Монк, отвратен.

— Точно това имам предвид — казах. — Защо не е тършувала из кофите за смет по-близо до дома си? Защо е била толкова придиличива? Знаете старата поговорка: *Просяците не могат да си позволят да избират.*

— Може би не е знаела поговорката — каза Стотълмайер.

— Или може би е извличала най-доброто от бедността си — каза Лъору. — Все пак е била францужойка.

— Важното не е бедността или френският произход — казах.

— А какво е тогава? — попита Лъору.

— Отвратително — каза Монк.

— Не знам — казах. — Но тя не е просякиня. Липсва ни нещо.

— Противогази — каза Монк, като притискаше кърпичка към носа и устата си.

Лъору сви рамене:

— Може и да сте права, госпожице Тийгър: предлагам по-късно да отидем в седми арондисман и да проверим дали там има и други хора, плячкосващи контейнерите, които може да са я познавали.

— Защо не можем да отидем там сега? — попита Стотълмайер.

— Искам да подсигурия местопрестъплението, докато успее да дойде полицаи, който да ме замести. Ще остане, докато тук пристигне екип от криминалисти.

— За какво? — попитах.

— Не искам някой от самонастанилите се тук да вземе нещо от вещите ѝ, най-вече компютъра ѝ. В него може да има файлове, които могат да хвърлят известна светлина върху заниманията ѝ и отношенията ѝ с мосю Чалмърс.

— Ние ще чакаме отвън — каза Монк. — Не можем повече да дишаме този боклучав въздух.

Монк не ни изчака. Изхвърча като стрела. Обърнах се и видях Стотълмайер да ме гледа.

— Нещо липсващо? — попита той.

— Мисля, че да — казах отбранително.

— До преди два часа не искаше да имаш нищо общо с разследването на това убийство.

— Вярно е, но обстоятелствата се промениха.

— Така ли? — попита Стотълмайер.

— Господин Монк е обвързан със случая, значи и аз също — казах. — Така вървят нещата.

Той ме изгледа студено:

— Знаеш ли в какво се превръщаш?

— В истинско наказание за вас?

Той ме подмина:

— В прилично добър детектив.

19. Г-Н МОНК ПОЧИСТВА

Не за пръв път Стотълмайер ми казваше нещо подобно. И не бях сигурна дали да се лаская или не.

Когато най-напред започнах да работя като асистентка на Монк, се опитвах да бъда възможно най-незабележима и ненатрапваща се на местопрестъпленията и да не се намесвам в провежданите от него разпити повече, отколкото се налагаше, за да съм сигурна, че всичко върви гладко за него.

С течение на времето това се промени.

Не знам дали беше от отегчение, или защото започнах да се чувствам по-удобно в ролята си, или беше резултат от това, че посещавах всички онези местопрестъпления и се движех в обкръжението на ченгета, криминалисти, медицински експерти и убийци. Но започнах да задавам собствени въпроси, независимо дали някой искаше мнението ми или не.

Предполагам, че беше неизбежно да започна да мисля повече като детектив, пък макар и само за да бъда по-продуктивна и полезна асистентка на Монк.

Освен това щом се включех в разследване заедно с Монк, вроденото ми любопитство вземаше връх, и не можех да не взема нещата присърце. Към Монк не се обръщаха за помощ по случай, освен ако загадката не беше особено озадачаваща, което правеше случая интересен и за мен.

Това, че мислех като детектив, разбира се, не означаваше, че хранех илюзии, че наистина съм такава. Това просто ми даваше още нещо за вършене, освен просто да стоя, да подавам на Монк дезинфекционни кърпички и да го извинявам пред другите за поведението му.

Не бях напълно сигурна как Стотълмайер, Дишър и други професионалисти, занимаващи се с прилагането на закона, като например главен инспектор Лъору възприемат намесата ми особено когато започнех да задавам въпроси.

Монк беше бивше ченге и гениален детектив. Беше си спечелил уважението им и правото за присъствие на местопрестъплението. Но аз? Аз бях просто цивилна гражданка с голяма уста.

Никога не се беше случвало капитан Стотълмайер и лейтенант Дишър да ме дръпнат настрана и да ми кажат да се разкарам, ето защо предполагам, че приемах това като мълчаливо одобрение.

Или може би просто проявявах вежливост, от уважение към Монк.

Мисля, че и в двата случая на Монк не му пукаше. Той беше в свой собствен свят. Освен ако нещо не беше мръсно, неуместно, несиметрично или неравно, той не го забелязваше.

А аз не бях нито едно от тези неща.

Двойката, която бяхме срещнали във фойето, седеше на стълбите и гледаше през отворените врати как Монк чисти предното стъкло на колата на Лъору с дезинфекционните си кърпички.

Стотълмайер извади от джоба си една снимка и я вдигна, та онези двамата да я видят. На снимката се виждаше привлекателен мъж с хубави зъби, хубава коса, хубав тен, и абсолютно неискрено изражение. Това трябва да беше Нейтън Чалмърс. Как можеше този тип да заблуди някого? Или може би просто разчитах в лицето му онова, което вече знаех за него.

— Виждали ли сте този човек преди? — обърна се Стотълмайер към мъжа и жената. Те не казаха нищо.

— *Reconnaissez-vous set homme...* — започнах, но Стотълмайер ме прекъсна:

— Не си прави труда, Натали. Разбират какво им казвам — рече той.

— Откъде знаете? — попитах.

— Видях израженията на лицата им, когато Монк подхвърли онази забележка, че тук живеят хипита — каза Стотълмайер. — Засегнаха се.

— Не сме животни — каза мъжът. — Избрали сме да се освободим от натрапеното пристрастяване към консуматорството, превърнало ни в роби на корпорациите и банките. Това не ни лишава от човешки облик. Ние сме човеци в по-голяма степен от вас.

Стотълмайер ме изгледа многозначително, после отново премести поглед към тях:

— Затова ли живеете тук? За да дадете урок на корпорациите?

— Вземате ни на подбив — каза онзи. — Това е маска, зад която прикривате завистта си.

— Мислите, че искам да живея така? — каза Стотълмайер, като посочи към разпадащата се сграда около нас.

— Искате ли да имате куража и силата да бъдете свободни, каквито сме ние — каза мъжът. — Ние нямаме кредитни карти, ипотечи, заеми за купуване на коли, или още хиляда други окови от задължения, които ни приковават и ни задължават да служим вечно на корпоративните господари. Ние не сучем омърсеното мляко от корпоративното виме.

Радвах се, че Монк не е там да чуе това. Дори само от споменаването на прясното мляко щяха да го побият тръпки. Като се прибавеше и представата за теле, суцещо от вимето на крава, сигурно щеше да припадне.

— Ами този човек? — попита Стотълмайер, като размаха снимката пред тях.

— Боб Смит никога не би наранил Еми, ако това си мислите — каза момичето. — Той е мил, внимателен човек. Пацифист.

— Знаем, че Боб не е убил Еми — каза Стотълмайер.

— Тогава защо го търсите? — попита мъжът.

— Не го търся — каза Стотълмайер. — Знаем къде е.

— Ако това е вярно — каза момичето, — защо сте тук и ни разпитвате за него, вместо да говорите лично с него в Ню Йорк?

Стотълмайер повдигна вежда:

— Там ли мислите, че се намира?

— Отидете там, за да поощри развитието на движението в Америка — каза мъжът. — Затова напусна Еми.

— Движението ли? — попитах.

— Те са фрийгани^[1] — каза мъжът. — Не вярват в религията на консуматорството. Преживяват изцяло от нещата, които обществото изхвърля.

— От боклука — каза Стотълмайер.

— Нима това е боклук просто защото вече не е модно и стилно? Боклук ли е само защото не всичката приготвена храна е била сервирана? Боклук ли е просто защото е излязъл по-нов модел? —

попита мъжът. — Боклук ли е просто заради някакъв произволен срок на годност, целящ да ви накара да продължавате да харчите пари?

— Това определено звучи типично за Боб — каза Стотълмайер. — И той ли живееше тук?

— Имаше навика да наминава да види Еми, а после просто изчезна — каза момичето. — По-късно Еми откри, че е отишъл в Ню Йорк. Той знаеше, че никога не би могъл да я напусне, ако трябва да се сбогува с нея.

— Кой ѝ каза това? — попита Стотълмайер.

Момичето сви рамене:

— Еми никога не ми каза. Защо задавате всички тези въпроси за Боб?

— Защото той никога не е напускал Париж — каза Стотълмайер. — Бил е убит преди месеци. Мисля, че който и да го е убил, вероятно е убил и Еми.

Двамата изглеждаха сякаш някой ги е зашлевил.

— Сигурни ли сте, че не знаете нищо друго? — настоя Стотълмайер. Двамата кимнаха. — Благодаря ви за помощта. Не ви разбрах имената.

— Не, не ги разбрахте — каза мъжът. Той хвана приятелката си за ръка и двамата излязоха.

Не можех да ги виня, задето искаха да са по-далече от нас. Бяхме въвели смъртта в живота им и направо в дома им. Нямах да се изненадам, ако си опаковаха нещата и утре вече се бяха настанили незаконно някъде другаде.

Отпред спря полицейска кола и от нея слезе полицай, който забързано ни подмина и се качи по стълбите, докато партньорът му намери място за паркиране. Стотълмайер ми кимна.

— Какво? — попитах.

— Беше права — каза той. — Еми не е била просякиня. Била е от движението на фрийганите, каквото и да е това, по дяволите.

— Също и Чалмърс — казах.

Стотълмайер се намръщи:

— Не и ако това не му е носело парични облаги.

— Тършуването из боклука не ми звучи твърде доходоносно — казах. — Колко пари може да се изкарат от рециклиране на метални кутии от безалкохолни напитки?

Льору слезе по стълбите.

— Екипът от криминалисти ще бъде тук след час и ще вземат компютъра ѝ, за да можем да прегледаме твърдия диск. Междувременно обаче поогледах наоколо. Открих кутия с нейни визитни картички.

— Тя има работа? — попита Стотълмайер.

— Или поне е имала — отвърна Льору. — Била е редактор в издателство. Вероятно можем да научим от колегите ѝ нещо повече за нея.

— Вече научихме от съседите ѝ някои неща за нея и Чалмърс — каза Стотълмайер. — Посещавал е Еми тук. Използвал е името „Боб Смит“. По пътя ще разкажем на теб и на Монк всичко за това.

— Мосю Монк не е участвал в разпита? — попита Льору. — Какво по-важно занимание от това е имал?

Посочихме отвън към колата му. Монк лъскаше фаровете.

Челюстта на Льору увисна.

— Мие колата ми?

— Правете се, че не забелязвате — каза Стотълмайер.

— Но за какво му е да прави подобно нещо? — попита Льору.

— Той обожава това — каза Стотълмайер. — Намира го за много отпускарство.

— Като пътувам заедно с господин Монк, си спестявам цяло състояние от миене на колата — казах. — Мръсотията никога не получава шанс да се натрупа.

— Но в никакъв случай не му давайте бакшиш — каза Стотълмайер. — Само ще се разглези.

Ако се намирате на върха на Триумфалната арка и погледнете право нагоре по авеню „Шарл дьо Гол“, в което се превръща „Шан-з-Елизе“ след като мине през *L'etoille*, в далечината ще видите Голямата Арка — огромен куб от бял мрамор с отвор в средата, в който без проблем може да се побере катедралата „Нотр Дам“.

Изненадана съм, че не са направили там отдолу пълно копие на катедралата, просто за да го докажат. Голямата Арка беше противен опит за засенчване блясъка и величието на Триумфалната арка. Може и

да бяха постигнали целта си по отношение на размерите, но не и по отношение на елегантността или класата, излъчваща се от арката.

Предположих, че е само въпрос на време да построят и голяма кула от стъкло, стомана и неон точно срещу Айфеловата кула.

Издателската компания „Корт-Дел“ се помещаваше в един от новите небостъргачи, нагъсто построени около Голямата арка, която изпъкваше в изгледа, разкриващ се от малкия офис на старши редактора Лора Буше.

Мебелите бяха същите като тези в офисите, покрай които бяхме минали и в лабиринта от миниатюрни като кутийки стаи пред вратата ѝ.

По протежение на едната стена на кабинета ѝ бяха подредени отрупани с ръкописи книжни лавици. На отсрещната стена имаше две книжни лавици, претъпкани с купчини книги с твърди и меки корици, смесени без определен ред.

Това скоро щеше да се промени. Монк незабавно прие като свое задължение да подреди книгите по автори и подвързии. Знаех, че ако останем там достатъчно дълго, той ще подреди книгите също и по дата на издаване и жанр.

Разбира се, Монк не поиска позволение да препореди книгите на Буше. Той приемаше това като свое морално право. Но тя не възрази. Вниманието ѝ беше погълнато от новината, че бившата ѝ колежка, Еми Дюпон, е била убита.

— Страхувах се, че нещата може и да не приключат добре за нея — каза Лора, докато се настаняваше в стола си. — В ума ѝ сякаш нещо се скъса.

Льору и Стотълмайер се настаниха в двата стола за гости. Аз стоях до Монк.

— Какво искате да кажете? — попита Льору, когато тя седна.

Това беше общ въпрос, от онези, които задават ченгетата, който я подканваше да говори. На ченгетата им харесваше, когато хората говорят. Колкото повече бърбеха, толкова повече разкриваха.

— Еми изпитваше такава страст към книгите. Те бяха голямата ѝ любов — каза Лора. — Затова започнала работа в издателския бизнес. Мислеше си, че всичко се върти около откриването и подкрепянето на страхотни литературни произведения.

— А не е ли така? — попитах.

— Това, което тя не разбираше, е фактът, че това е първо бизнес. Книгата трябва да е продаваема, авторът трябва да има книга, която да може да се рекламира по някакъв начин, и трябва да докажеш на хората, занимаващи се с финансовата страна на въпроса, че дадена книга ще се продава.

— Значи ако трябва да избирате дали да издадете роман от холивудска стриптийзърка, кучето на президента или обещаващ автор — казах, — ще изберете стриптийзърката или кучето.

— Можем да наемем обещаващия автор да изглади и редактира книгата на кучето — каза тя. — Но да, имате право. Замесена е също и голяма доза вътрешна издателска политика. Всяка година това издателство може да публикува само определен брой книги. Всички редактори в тази сграда се борят да извоюват сред този брой място за своите книги. След това се води и борба за получаване на най-добрата дата за излизането на книгата, за това, да накарате хората от отдел „Продажби“ да дадат тласък на вашите заглавия, и да направите така, че журналистите да пишат за вашата книга повече, отколкото за другите. В крайна сметка, дали една книга е добра или не, е най-маловажната част от уравнението.

Монк напредваше добре с подреждането на книгите и сякаш не проявяваше и най-малък интерес към думите на Лора.

Нито пък Стотълмайер, Главата му клюмаше, докато напразно се бореше да не заспи. Подритнах стола му с връхчето на обувката си. Главата му се понадигна за миг, после пак клюмна на една страна.

— Предполагам, че редакторите се борят не само за книгите — каза Лъору. — Борят се за кариерата си. Сигурно има доста подмолни действия там.

— Колкото повече книги успееш да доведеш до издаване, толкова по-голяма вероятност има да се издигнеш служебно в издателството, при положение че книгата ти има успех — което зависи точно толкова от ставащото тук, колкото и от това, което става в книжарниците. За да получи тази служба, трябваше да прегазя доста тела — в преносен смисъл, разбира се.

— Разбира се — каза Лъору.

— Това на Еми сред тях ли беше? — попитах и хубавичко изритах стола на Стотълмайер. Той стреснато се събуди.

— Еми сама си докара провала — каза Лора.

— Какво общо има каквото и да било от това с убийството ѝ? — попита намръщено Стотълмайер. При тази умора от часовата разлика, изобщо не биваше да сяда. Направо си търсеше белята.

— Преди около две години тя направо се влюби в един комикс, предложен ни от художника Антоан Бисун — за млад беглец, който по време на скитанията си попада в парижките катакомби и открива таен подземен свят, като преживява изцяло с боклука, изхвърлян от обществото.

— Фрийгани — казах.

— Откачалки — каза Монк, без дори да вдигне поглед от работата си. Това поне доказваше, че слуша.

— Еми беше напълно запленена от него — каза Лора. — А когато Антоан ѝ каза, че произведението му е повече истина, отколкото художествена измислица тя се потопи в този свят и неговите идеали, които, разбира се, бяха в пълна противоположност с онова, което тази компания олицетворява.

— Търговията над изкуството — казах. Лора ме изгледа студено:

— Никой тук не вярваше, че има пазар за комикс, разказващ за бездомници, които живеят в канала. Това звучи ли ви като нещо, което бихте искали да прочетете?

— Отвратително е — рече Монк.

— Виждате ли? — каза тя, като посочи към него. — Точно такава реакция очаквахме. И, да си го кажа честно, Еми не беше най-добрият застъпник на книгата. Всеки път щом се опиташе да изтъкне аргумент в полза на книгата, неизбежно се увеличаше в емоционална тирада срещу консуматорството. Когато проектът беше отхвърлен, тя беше толкова разочарована, че не само напусна издателството — тя отпадна от обществото и заживя под земята в онзи идеализиран свят.

Внезапно Монк се изправи в стола си:

— Значи той наистина съществува?

Запитах се защо внезапно проявява такъв интерес.

— Тунелите съществуват. Буквално под всяка улица в Париж има огромни канали и катакомби, всички го знаят — каза Лора. — И предполагам, че има бездомници, които търсят подслон там долу. Мисля обаче, че представата за съществуването на някакво утопистка общност под улиците е градски мит.

— Но Еми се е хванала на нея — каза Лъору.

Лора сви рамене:

— Каза, че Бисун ѝ я е показал.

Ако този свят съществуваше, исках да го видя. В идеята имаше нещо безспорно романтично, като не броим каналните нечистотии и боклука. Но ако този свят съществуваше, тя вече не живееше там. Нещо сигурно я беше накарало да излезе от катакомбите, но не и от движението на фрийганите. Дали това имаше нещо общо с Нейтън Чалмърс? И какво беше станало причина и двамата да бъдат убити?

Погледът на Лъору срещна моя. Бях напълно сигурна, че си мисли същото каквото и аз. Стотълмайер отново заспиваше, затова ритнах стола му.

— Е, и какво? — раздразнено изръмжа Стотълмайер. — С какво ни приближава това до откриването на убиеца ѝ!

— Тя беше уязвима и слаба. Антоан Бисун ѝ напълни главата с глупости и я докара дотам, че да живее по улиците — каза Лора. — И това я е убило.

— Или се е уморила от политиката и алчността тук — казах, — затова е избрала по-прост и по-искрен начин на живот.

— Да живее в канал и да се храни с боклуци? — попита Лора.

Свих рамене:

— Може би е гледала така на работата си тук.

— Сега звучите като нея — каза Лора.

— Не ти трябва да живееш в канал — каза ми Монк. — Просто си уморена. Всъщност просто ти трябва почивка.

Ах, най-сетне на Монк започваше да му просветва.

— Страхотно, и кога ще си я получа?

— Можеш да започнеш довечера — каза той. — Може да почистиш банята ни.

— Това ли ви е представата за почивка?

— Това е добро начало — отвърна той.

Тримата — Лора, Лъору и аз — се втренчихме в Монк, който се възхищаваше на книгите, подредени в спретнати редици. Стотълмайер изхърка. Ритнах стола му и той се пресегна за пистолета си, който, слава богу не беше у него.

— Знаете ли къде можем да открием Антоан Бисун? — обърнах се към Лора.

Знаеше.

[1] На английски „freegans“ — от „free“ (свободен). — Б.пр. ↑

20. Г-Н МОНК И ХУДОЖНИКЪТ

Преди да отидем да видим Антоан Бисун, спряхме в едно заведение на „Старбъкс“ срещу сградата на „Корт-Дел“ и взехме на капитан Стотълмайер голямо кафе, за да го разсъним. Опитах се да го убедя вместо това да опита кафето в едно малко кафене в съседство, но той не беше в настроение за експерименти.

— Кафето си е кафе — казах.

— Тогава какво значение има дали ще пия кафе от „Старбъкс“ или от френско кафене?

— Защото сте в Париж — казах. — Би трябвало да изживеете това, което градът може да ви предложи.

— Предлагат ми „Старбъкс“. — Стотълмайер отпи от голямото си силно подсладено кафе с мляко и канела и хвърли поглед към Льору, който поемаше от сервитъора своето „дълго“ кафе. — Какво мислите за това кафе?

— Много е добро — каза Льору.

— Как ви се струва в сравнение с френското? — попита Стотълмайер.

Льору сви рамене:

— Това е просто кафе.

Стотълмайер отново ме погледна:

— Спирам да обсъждам това.

— Е, къде бихте искали да обядвате? — попитах. — В „Макдоналдс“?

— Само ако не успея да намеря „Бъргър Кинг“ — каза Стотълмайер.

Не можех да преценя дали се шегува или не. Но за да заявя ясно мнението си по въпроса, не си взех чаша кафе от „Старбъкс“. Предпочетох френското преживяване.

— Би трябвало да пробвате за обяд сандвич с шунка и кашкавал — каза Монк. — Много е вкусно.

Монк ядеше шоколадов сладкиш с орехи, служейки си с нож и вилица. Мисля, че го поръча просто защото беше квадратен. Стотълмайер повдигна вежда:

— Опитал си нещо ново?

— Обичам да живея на ръба — каза Монк.

Льору излезе отвън да се обади по телефона, докато ние тримата седяхме вътре на една маса. Взех вилица и си отмъкнах хапка от шоколадовия сладкиш с орехи на Монк.

— Как ви се струва Париж до този момент? — обърнах се към Стотълмайер.

— Радвам се, че имам да разследвам убийство — каза той.

— И аз — каза Монк.

— И двамата трябва да се научите да се отпускате — казах.

— Не бих могъл да се отпусна тук — каза Стотълмайер. — Езикът, видът на мястото, всичко е различно. Объркан съм.

— Именно това превръща преживяването в свежо и вълнуващо — казах. — Това е откривателско пътуване.

— Да разследвам престъпление, да разрешавам загадка, и да хвана лошия — ето такива открития искам да правя.

— И аз — каза Монк.

— Да изследваш ново място е като да разрешаваш загадка — казах. — Откриваш различна култура, научаваш как живеят другите хора. Става въпрос да намериш себе си, а не извършителя на престъпление.

Стотълмайер каза:

— Не мога да се отпусна, ако не мога да се погрижа за себе си, ако не знам правилата на играта.

— Искате да кажете, ако не контролирате заобикалящата ви среда — рекох.

— Всичко тук е странно и непознато. Кара ме да се чувствам неловко — каза той. — Но знам как да разследвам едно убийство. Мога да се ориентирам в това. Знам какво трябва да правя и как да го направя. Това ме кара да се чувствам удобно и уверено.

— И мен — каза Монк.

— Чувството на удобство е отпускащо — рече Стотълмайер.

— Съгласен съм — каза Монк.

— Чухте ли това, капитане? — попитах. — Господин Монк се съгласява с вас.

— Разбира се, че е съгласен — каза Стотълмайер.

— Знаете ли защо? Защото звучите като него. Нито един от вас не може да напусне спокойната си, подредена обкръжаваща среда. Еднакви сте.

Стотълмайер се вгледа продължително в Монк. Почти го чувах как си повтаря мислено разговора ни.

— О, Боже мой — рече, — наистина сме еднакви.

— Изпитвате ли неконтролируемо желание да преброите зърната кафе, изложени на бара? — попитах капитана. — Може би ще искате да подравните няколко от масите, преди да си тръгнем.

Монк се усмихна на Стотълмайер:

— Знаех си, че в крайна сметка ще се опомните. Никога не съм губил вяра във вас. Сега можем да започнем да работим върху по-важните въпроси.

— Какви по-важни въпроси? — попита Стотълмайер.

— Имате пяна на мустаците — каза Монк.

Стотълмайер попи мустаците си със салфетка:

— Това не беше толкова сериозно. Проблемът е решен.

— Не съвсем — каза Монк. — Трябва да ги обръснете.

— Няма да си обръсна мустаците — каза Стотълмайер.

— Така по тях вече няма да остава пяна — поясни Монк. — Или каквото и да е друго.

— Харесвам си мустаците — каза капитанът.

— Нехигиенично е — рече Монк.

— В мустаците няма нищо нехигиенично — каза Стотълмайер.

— В тях засядат всевъзможни парченца храна и мръсотия — каза Монк.

— Не засядат — каза Стотълмайер.

— И носни секрети — допълни Монк.

— Млъкни — строго рече Стотълмайер, като насочи показалец към Монк.

— Все едно цял ден да притискате към носа си шепа боклук — каза Монк. — Тровите се всеки път, когато вдишвате.

— Мустаците остават — каза Стотълмайер. — Край на обсъждането.

— Поне дишайте през устата — рече Монк. — По-късно ще ми благодарите.

Льору се върна вътре и пъкна телефона в джоба си.

— Антоан Бисун е готов да се срещне с нас — каза той. — Ще тръгваме ли?

Стотълмайер се изправи светкавично. Монк обаче още не беше готов да си тръгне.

Първо трябваше да почисти няколко масички за кафе. И да преброи зърната кафе.

Таванското жилище на Антоан Бисун се намиреше в първи арондисман недалече от музея на изкуствата в центъра „Помпиду“, където главен инспектор Льору паркира на място, запазено за служебни коли. Предполагам, че това беше една от облагите на полицейската професия в Париж.

Монк изпадна в ужас от центъра „Помпиду“ и започна да сипе оплаквания за него в мига, щом зърна пъстрата, изключително забележителна сграда.

— Наопаки е — каза той.

Това беше вярно.

Инфраструктурата на „Помпиду“ — стоманените греди, ескалаторите и пъстроцветните тръби, канали и вентилационни шахти — беше изцяло откъм външната част на сградата, вместо скрита в стените ѝ. Помислих си, че в пъстрия ѝ промишлен вид има нещо фантастично и чудновато. Все едно беше фабрика за желирани бонбони с форма на бобчета в Страната на сладките неща.

— Именно това я прави толкова специална — рекох.

— Всичко това трябва да е вътре в стените. — Монк се обърна към Льору. — Би трябвало да направите нещо по този въпрос.

— Аз съм полицейски инспектор, а не архитектурен критик — каза Льору.

За пръв път долових в гласа на Льору нотка на раздразнение, докато говореше с Монк. Стотълмайер също я долови, и това го накара да се усмихне. То означаваше, че Льору е поредният, който може да съчувства на капитана за трудното му положение.

— Ами ако мине някой с увиснали навън черва? — попита Монк.
— По този въпрос щяхте ли да направите нещо?

— Щях да повикам линейка — каза Льору.

— Тази сграда има нужда от линейка — каза Монк, — или от машина за събаряне.

— Съжالياвам, че не ви харесва, господин Монк — каза Льору.
— Но това е извън моите правомощия.

— Ще включа всичко това в доклада си — каза Монк.

— Какъв доклад? — попита Льору.

— До властите — каза Монк. — В Париж има много неща, които се нуждаят от оправяне.

— Има предвид, в буквалния смисъл — обясни Стотълмайер на Льору.

Излязохме от колата и Льору ни поведе през двора пред музея.

Монк закри очите си с ръка, за да не вижда „Помпиду“, докато не излязохме на „Рю Денис“ — тясна странична улица, от двете страни на която имаше павилиони за храна за вкъщи, които предлагаха тънки френски палачинки, сандвичи, фалафел и пица.

На ъгъла на „Рю Денис“ и „Рю де Ломбардс“ имаше врата, сместена натясно между два павилиона за храна за вкъщи. Никога нямаше да я забележа, ако Льору не се беше приближил до нея. Той натисна продължително един звънец и обяви кои сме, и отвътре някой натисна копчето на домофона и ни пусна да влезем.

Отново трябваше да се качим по вито стълбище. Изпоцапана и избеляла пътека се спускаше по средата на стълбите, изкривили се от многовековна употреба.

Антоан Бисун ни чакаше в рамката на отворена врата на третия етаж. Беше висок и слаб като върлина, с набола едnodневна брада по лицето, с вързана на конска опашка дълга коса. Носеше неприбрана в панталоните риза над друга подобна, а по ръцете му имаше петънца от боя.

Той се представи на френски, като подаде ръка на Льору и Стотълмайер. Те се ръкуваха. Монк се скри зад гърба ми, с надеждата напълно да избегне ритуала на ръкуването. Ръкувах се с Бисън два пъти.

— *La premiere poignee de main est pour moi. La seconde est pour Monsieur Monk* — казах, обяснявайки, че се ръкувам от свое име и от

името на Монк.

Бисун хвърли на Монк развеселен поглед:

— *A-t-il peur d'attraper quelque chose?*

Питаше се дали Монк се бои да не прихване нещо.

Кажи-речи боеше се от всичко, и именно така му отговорих.

— *Il a peur qu'il va attraper tous les choses.*

Бисун се усмихна и ни въведе вътре: дървеният под скърцаше под краката ни, докато го следвахме.

— Добре дошли в дома ми — каза Бисун с толкова силен акцент, че английският му звучеше като френски.

Банята беше точно отляво, кухнята беше вдясно, а пред нас имаше открито пространство, което служеше едновременно за спалня, дневна и ателие.

Голям статив, ниско столче и палитра с прясна боя бяха поставени пред един от прозорците, от който се разкриваше изглед към „Рю Денис“. Бисун работеше върху картина, изобразяваща жена в черно еластично трико, която държеше арбалет. Заприлича ми на илюстрация за корица на книга, без заглавието и името на автора.

Беше удивително, че Бисун е толкова слаб. От миризмите на топъл хляб, цвъртяща мазнина и врящо и изпускащо мехурчета сирене, които нахлуваха от улицата в отворените прозорци, щях да съм гладна по цял ден.

Имаше рафтове, пълни с книги, но за разлика от кабинета на Лора Буше, тези изглеждаха спретнато и щателно подредени. Това вероятно беше единственият аспект на мястото, който Монк одобряваше.

Вместо окачени картини и снимки за украса на таванското си ателие, Бисун беше нарисувал направо върху стените картини, изобразяващи рамкирани картини и снимки, завършващи с нарисувани извити гвоздеи и тел за окачване.

Сред картините, изобразяващи други картини, имаше брулен от вятъра бряг, Мона Лиза с голи гърди, натюрморт, изобразяващ скелет на риба върху нацърбена чиния, изключително клиширана сцена от парижка улица, и стена от бедрени кости и черепа като онези в катакомбите.

Погледнах за втори път портрета на Мона Лиза. В нея имаше нещо, което ми се струваше познато. И тогава изведнъж разбрах.

Беше Еми Дюпон — но с косите и високото чело на Мона Лиза и същото завладяващо двусмислено изражение.

За мен картината беше също толкова двусмислена. Какво означаваше? Дали беше шега? Дали беше нарисувана в знак на почит? Защо беше гола? Бисун отправяше някакъв коментар относно Еми и относно начина, по който самият той възприемаше една велика творба на изкуството, но нямах представа какъв беше той.

Той ме забеляза, че се възхищавам на стените.

— Аз съм човек на изкуството, който не може да си позволи друго изкуство, освен своето. *Il est triste.*

— Харесва ми — казах. — Това ми казва повече неща за характера ви, отколкото бих могла да науча от онова, което сте избрали от произведенията на други хора.

Бисун ми отправи очарователна усмивка:

— Желаете да научите нещо за мен?

Стотълмайер се обади:

— Искаме да научим за Еми Дюпон.

Запитах се дали Стотълмайер е познал кой е моделът за нарисуваната от Антоан Мона Лиза. Той не беше огледал добре Еми, но Льору и Монк бяха. Съмнявах се, че Монк обръщаше особено внимание на портрета на Мона Лиза, не и при положение че беше разголена. Монк можеше да оглежда внимателно някое мъртво тяло, дори голо мъртво тяло, положено върху каменна маса в моргата, но не можеше да понася голотата в никакъв друг контекст. Тя го смущаваше и накърняваше чувството му за приличие.

Усмивката на Бисун помръкна:

— Бях сломен, когато научих за смъртта ѝ.

— Било е убийство — каза Монк. — Научихме, че вие сте я убедили да живее в боклуците.

— Не беше така — каза Бисун.

— Трудно ми е да повярвам на такива думи, изречени от човек, който носи не една, а две неприбрани в панталоните ризи.

— Единственото, което направих, беше да ѝ предложа един написан под форма на комикс роман, който ѝ хареса — каза Бисун. — Доколкото знам, това не е престъпление.

— Разкажете ни за тази книга — каза Льору.

— Мога да направя нещо по-добро от това — каза той. — Мога да ви я покажа.

Бисун отиде до кухненската маса, където беше разтворил папка с рисунки и ни чакаше. На изложените рисунки се виждаше група млади хора с работни дрехи, раници и очила за нощно виждане, които влизаха в огромна подземна пещера, всеки сантиметър от която бе украсен с всевъзможни произведения на изкуството. Стените и таваните бяха покрити с графити, картини с маслени бои, скици, фрески и сложни мозайки. В камъка бяха изваяни статуи, издължени тесни колони, грозилници като тези по водоливниците, и замъци.

— В катакомбите наистина ли има такова помещение? — попитах.

— Има хиляди — каза Бисун. — Получих вдъхновение за комикса от скитанията си из най-великата галерия на изкуствата, парижкия подземен свят.

Очевидно беше черпил вдъхновение от този свят, когато беше изрисувал ателието си. Разбрах това. Но не виждах какъв беше смисълът в продължение на цели седмици да се бъртиш във влажните пещери, за да създадеш скулптура или мозайка, на която ще се наслаждават само плъховете.

— Защо някой ще си губи времето да създава произведения на изкуството в катакомбите, вместо да работи в ателието си върху произведение, което има шанс да му спечеш внимание или пари?

— Човек изпитва необходимост да остави своята следа върху света, да каже: *Да, бях там* — каза Бисун. — Стените на катакомбите са нещо повече от изкуство. Те са свидетелство за три века френска история, оставено от онези, които са били нейни свидетели: миньори, бегълци, студенти, борци от съпротивата, развратници, войници, революционери, скитници и художници. Има произведения на изкуството от бунтовете през шейсетте години на двайсети век, от щурмуването на Бастилията, от германската окупация по време на Втората световна война, от Френско-пруската война, от Управлението на терора — всяко значимо и прочуто събитие, оформило този град, всичките смесени заедно в различни форми на изразяване. Вълнуващо е по начин, по който един музей никога не може да бъде.

Очите му искряха от възбуда, докато говореше. Той правеше катакомбите да звучат като някакво магическо място, поне за мен.

Исках да го видя с очите си.

— В него няма ред — каза Монк. — То е просто една голяма бъркотия.

— То е отражение на живота — рече Бисун. — Това е изкуство в най-чист смисъл.

— Чисто изкуство ще бъдат голите, чисти камъни — каза Монк. — Земята такава, каквато е била замислена да бъде.

— Ако това беше вярно, ние нямаше да сме тук да мърсим земята със съществуването си, и нямаше да сме благословени с въображение и дарба да творим — каза Бисун. — Дори праисторическият човек е рисувал по стените на пещерата си.

— А цивилизованият човек я е почистил — заяви Монк.

— Как намерихте тази пещера? — попита Стотълмайер.

Бисун отиде до една раница, подпряна на стената заедно с покрити със спечена кал туристически ботуши, чифт очила за нощно виждане и бастун, издялан така, че да изглежда сякаш около него се е увила змия. Той отвори един от циповете на раницата и извади карта, която донесе на масата и разстла върху сбирката с рисунките си. Оригиналът на напечатаната карта беше покрит с надраскани на ръка допълнения, заличени знаци и надраскани бележки.

— В края на осемнайсети век някои от изоставените каменни кариери под града започнали да се срутват и да затрупват цели улици — обясни Бисун. — Затова правителството изпратило инспектори да направят карта на катакомбите и да укрепят рушащите се помещения. Но трябвало да изградят дори още повече проходи, за да стигнат навсякъде и да поправят всичко. Долу има тунели с дължина триста километра. Първоначалната карта е поправяна от поколения любители на катакомбите като мен. Тя се изменя непрекъснато.

— Всеки ли може да слезе долу? — попитах.

— Незаконно е и е много опасно — каза Лъору. — Но не можем да направим много, за да го спрем. Мрежата от тунели просто е прекалено обширна.

Предположих, че съществува и опасност катакомбите да се използват от евентуални терористи, но подобна идея едва ли беше нещо ново, като се има предвид от колко отдавна съществуваха тунелите под Париж и колко често през вековете бяха използвани от

врагове на правителството и бегълци от закона като скривалище и база за действие.

— Аз съм просто един от хиляди любители на катакомбите, които използват тунелите като рисувателно платно или ваятелски камък — Бисун ме погледна. — За нещастие, както правилно отбелязахте, мадмоазел, не мога да спечеля с това никакви пари.

— Значи сте създали движението на фрийганите и сте сътворили комикс от него — каза Стотълмайер.

— Не съм измислил фрийганите. Те са истински. Но аз не съм един от тях. Аз ги описах като художествени образи, направих ги по-благородни и романтични, отколкото са в действителност.

— А какви са именно? — попита Лъору.

— Безделници. Те не работят, освен ако не броите времето, което прекарват в контейнерите за смет. Отказват да бъдат част от онова, което Люсиен Барлие нарича *поквареното, прахосническо, унищожавачо околната среда консуматорско общество*.

Лъору извади тефтерче и започна да си води бележки:

— Кой е Люсиен Барлие?

— Той е водачът на фрийганите. Техният Цар Плъх. Предполага се, че Люсиен до такава степен се отвратил от икономическите и социални неправди на капитализма, че напуснал скъпо платената си работа, раздал всичките си не чак толкова важни вещи, и решил да се откаже от общественото споразумение, да спре да печели и харчи пари. Ето така той и последователите му намерили вътрешен мир.

— С други думи — каза Стотълмайер, — фрийганите лентяйстват и живеят на гърба на всички останали. Те са безделници и отрепки.

— Само защото не купуват стоки? — казах. — От това, което чухме, те не искат нищо от никого. Струва ми се, че те извличат нещо положително от онова, което ние изхвърляме като безполезно. Какво лошо има в това?

— Каквито и да са — каза Бисун, — Еми не ги виждаше такива, каквито бяха в действителност. Тя виждаше митичната версия, която създадох в книгата си: егалитарно^[1] общество от поети, художници, философи и мечтатели, търсеци убежище от алчността, сребролюбието и жестокостта на света над тях.

— А те не са ли такива? — попитах.

— Те не искат да работят, и в това става дума за нещо повече от капитализма. Става дума за това да дадеш в отплата нещо на обществото, било то да подстрижеш косата на някого, да изобретиш нов компютърен чип, или да напишеш песен. Какво правят те?

— Показват ни друг, може би по-разумен начин на живот, който не е прахоснически — казах.

— Звучите като Еми — каза той.

— Не се тревожете — заявих. — Не съм готова да нарежа апартамента си и да живея в пещера, дори тя да е в Париж.

Бях сигурна, че една парижка пещера е много по-хубава от пещера, където и да било другаде. Всичко в Париж беше по-добро.

— Казах на Еми, че не е нужно и тя да го прави. Но Люсиен Барлие е по-сладкодумен от мен — каза Бисун, като сгъна картата. — След като от „Корт-Дел“ отхвърлиха книгата ми, Еми пожела да напусне целия корпоративен, ръководен от консуматорството свят. Присъедини се към фрийганите.

— А вие? — попита Лъору.

— Любителите на катакомбите и фрийганите се опитват да не си пречат взаимно. Обичам катакомбите, но нямам желание да ям нечии боклуци или да се откажа от всичките си декадентски луксове.

— Това сигурно е довело до обтягане на отношенията ви с госпожица Дюпон — каза Лъору.

— За известно време бях любовник на Еми и неин водач в подземното царство. Но след като откри фрийганите, тя вече нямаше нужда от мен. Захвърли ме върху купчината кости, като някой от онези скелети в костниците.

— Като заговорихме за това... — Стотълмайер му показа снимка на Нейтън Чалмърс. — Среждали ли сте някога този човек?

Бисун кимна:

— Това е Боб Смит. Той беше новият любовник на Еми. Запознала се с него под земята. Според това, което научих, Боб се появил от нищото преди няколко години и развил някои радикални идеи, които наистина разтърсили фрийганите.

— Какви например? — настоя Стотълмайер.

— Боб смяташе, че ако човек наистина иска да промени нещо, няма да го направи, като живее в пещери и се храни с остатъците, които хората изхвърлят от чиниите си. Трябва да накараш

корпорациите и онези, които нанасят най-голяма вреда на обществото, да го почувстват, иначе те никога няма да предизвикат промяна.

— Как възнамеряваше Боб да направи това?

— Не знам, но каквото и да е било, Боб и Люсиен имаха сериозен сблъсък по въпроса.

— Като познавам Боб, сигурен съм, че е било свързано с пари — каза Стотълмайер.

— Тогава нищо чудно, че Люсиен е бил против. Но по това време Еми, а също и някои от фрийганите, вече бяха преминали на страната на Боб. Тя и тяхната групировка излязоха над земята. Но предполагам, че въпреки това, Боб още не е бил доволен. Научих, че се върнал в Америка.

— Не е — каза Стотълмайер. — В моргата е.

— Само черепът му, засега — каза Лъору. — Още търсим останалите му части.

— Значи това е черепът, който беше намерен в катакомбите? — попита изненадано Бисун.

— Ден преди да убият Еми Дюпон в *Toujours Nuit* — каза Лъору.

Не бях детектив, но дори аз можех да видя как се оформят очертанията на мотива за убийството.

Дали Нейтън Чалмърс, наричан още Боб Смит, беше убит в спречкване относно идеите на фрийганите с Люсиен Барлие? Дали Еми Дюпон беше убита, защото беше разбрала това и разполагаше с доказателства кой го е направил?

Точно докато размишлявах по тези въпроси, осъзнах, че от половин час Монк не беше казал и дума. Всъщност, дори не стоеше до масата с нас. Беше изчезнал.

— Господин Монк? — Обърнах се да го потърся с поглед и, когато го направих, без да искам, привлякох към себе си вниманието на всички останали.

Монк стоеше в другия край на стаята, с палитра и четка за рисуване в ръка. Правеше мазки с четката по стената, но беше извърнал глава и беше затворил очи.

— Какво правите? — изкрещя Бисун, сякаш се караше на куче, задето се е изпишкало на килима. Приблужи се забързано.

— Няколко дребни поправки — каза Монк, все още със затворени очи. — По-късно ще ми благодарите.

— Покрили сте всичко — каза Бисун, по-скоро шокиран, отколкото разгневен. Приблжихме се да видим сами.

— Значи съм приключил. — Монк отвори очи и гордо огледа работата си. — *Magnifique*.

Беше нарисувал върху разголените по-рано гърди на Мона Лиза два големи черни квадрата.

Льору погледна картината:

— Нарисувахте тези съвършени квадрати със затворени очи?

— Разбира се — каза Монк. — Иначе щеше да ми се наложи да гледам.

— Той даже пикае в права струя — поясни Стотълмайер.

Не можех да повярвам, че на практика Монк е съсипал произведение на изкуството в нечий дом. Естествено, в контекста на психологическото му разстройство, разбирах защо се беше почувствал принуден да го направи, но това не означаваше, че трябва да се поддава на импулсите си. Никакво чувство за обществено благоприличие ли не притежаваше?

Обърнах се към Бисун:

— Страшно съжалявам.

Той вдигна ръка:

— Няма нищо. Поне не е повредил лицето.

Льору още гледаше портрета на Мона Лиза:

— Това е Еми Дюпон.

— Така ли? — каза Стотълмайер, като огледа отново картината.

— Тя беше произведение на изкуството — каза Бисун. — Именно така искам да я запомня. Приключихте ли тук?

— Не съвсем — рече Монк, като тръгна към натюрморта. — Трябва да поправа нащърбването на онази чиния с риба.

Бисун изтръгна рисувателната четка от ръката на Монк:

— Приключихте.

— Още един въпрос — каза Льору. — Знаете ли къде можем да намерим Люсиен Барлие?

— През повечето сутрини обикновено тършува за плячка из контейнерите зад сладкарниците, магазините за сирене, пекарниците, заведенията за бързо хранене и пазарите по Рю Клер — каза Бисун, после ми подаде картата на подземните тунели. — Или можете да се отбиеете при него в дома му.

[1] Егалитаризъм — има две основни значения: от една страна като политическа доктрина, която поддържа, че хората трябва да бъдат разглеждани като равни и да имат същите политически, икономически, социални и граждански права, от друга това е социалната философия, която защитава премахването на икономическите неравенства между хората или концепцията за общество с равни възможности на членовете му до управлението и материалните блага. — Б.ред. ↑

21. Г-Н МОНК И РОКЗВЕЗДАТА

Капитан Стотълмайер беше готов да рухне, макар че си беше поставил за цел да остане буден до падането на нощта.

Льору предвидливо беше резервирал на Стотълмайер и Дишър стаи в същия хотел, в който бяхме и ние. След разговора с Бисун се отбихме до хотела, за да може Стотълмайер да подремне, преди всички да се съберем отново в осем часа за вечеря.

Льору ни остави в хотела, а после се върна в кабинета си да навакса с канцеларската работа. Каза, че ще се върне в седем и половина, за да ни закара до ресторанта.

Когато пристигнахме в хотела, лейтенант Ранди Дишър стоеше на рецепцията. Носеше бейзболна шапка с надпис Париж и тъмни слънчеви очила, а яката на сакото му беше вдигната. Приличаше на кинозвезда, която се опитва да остане незабелязана, което, разбира се, само караше въпросните кинозвезди да бият още повече на очи, тъй като никой, освен звездите, опитващи се да останат незабелязани, не се обличаше така.

— Хей, Ранди, как я караш? — попитах.

— Шшшшт, тихо, ще привлечеш тълпа — каза Дишър и ме отведе покрай рецепцията до онзи край, в който се намираще барът за коктейли. Стотълмайер и Монк ни последваха.

— Не е толкова необичайно приятели да се поздравяват помежду си в хотелско фоайе — казах. — Дори и във Франция.

— Не разбираш. — Дишър сниши глас. — Тук съм рокзвезда.

Засмях се:

— Умората от часовата разлика ти е докарала халюцинации.

— Говоря истината — каза Дишър.

Обърнах се към служителката на рецепцията — бледото привидение в женски образ, което ни беше регистрирало преди два дни:

— Някога чувала ли сте за Ранди Дишър?

Тя изглеждаше озадачена:

— Мисля, че е човекът, с когото говорите.

— Но чувала ли сте за него досега?

— Не — каза тя.

Обърнах се отново към Дишър:

— Сигурно маскировката ти я е заблудила.

— Аз съм култова сензация сред интелигенцията — каза Дишър.

— Кой те наведе на тази идея? — попита Стотълмайер.

— Инспектор Ги Гадуа — каза Дишър.

— Той ли е интелигенцията?

— Той е водещият певец в една от създадените с моя помощ групи.

— Има повече от една?

— В градове из цяла Франция — каза Дишър. — Ги нарича своята група „Ги Гадуа Проджект“.

— Но вие имате само една песен — казах.

— И едва ли може да се нарече дори и така — добави Стотълмайер.

— Това е като *Стълба към небето* — каза Дишър, — за Сегашното поколение.

— Какво е *Сегашното поколение*? — попита Монк.

— Различно от *Тогавашното поколение* — каза Дишър, като махна с ръка зад гърба си към миналото. — Можете и сами да видите довечера. Всички се събираме за вечеря в онзи хипарски парижки нощен клуб. Можете да ми бъдете антураж.

— Двамата с Гадуа успяхте ли да намерите време да свършите някаква работа днес между песните? — попита Стотълмайер.

— Свършихме с разпитите на клиентите и персонала в *Toujours Nuit*. Никой от тях не е свързан с никоя от жертвите — каза Дишър. — Аз проверих американската страна на случая, а Гадуа се зае с Европа.

— Криминалистите откриха ли нещо?

— Намериха отпечатъци на Чалмърс из целия апартамент на Еми Дюпон и по клавиатурата на компютъра ѝ.

Не можех да си представя за какво е използвал Чалмърс компютъра. Радиочасовникът ми сигурно имаше по-големи компютърни възможности от онази стара браква.

— Имаше ли нещо полезно на компютъра? — попита Стотълмайер.

— Вътре имаше — каза Дишър.

— Знаеш какво имам предвид — остро каза Стотълмайер.

— Нямам предвид това, което вие имате предвид — каза Дишър.

— Наистина имам предвид „вътре“. Отвън компютърът е петгодишен трошляк, но отвътре е последна дума на техниката. Пет мегабайта оперативна памет, петстотин гигабайта харддиск, първокласна програма за графичен дизайн, и карта за безжична връзка, която е използвал, за да краде сигнала от защитен рутер в съседната сграда. Намерихме външен харддиск, скрит в апартамента. Вероятно го е използвал, за да си съхранява данните.

— Мога да повярвам, че е намерил този стар компютър на боклука, но не и първокласните високотехнологични компоненти — каза Стотълмайер. — Откъде е намерил парите за всичко това, и за какво е използвал цялата тази мощ?

— Не знаем — каза Дишър. — Файловете на твърдия диск са кодирани, но инспектор Гадуа е възложил на техните компютърни техники да работят извънредно по въпроса.

Стотълмайер, Монк и аз бързо съобщихме на Дишър каквото бяхме научили от Буше и Бисун, макар че приносят на Монк към дискусиата се отнасяше главно за библиотеката на Буше и двете неприбрани в панталона ризи на Бисун.

Всичко, което знаехме, беше, че Еми Дюпон беше напуснала издателството, в което работеше, и се беше присъединила към фрийганите, и там се беше запознала с Нейтън Чалмърс, наричан още Боб Смит, който живеел в парижките катакомби заедно с тях и имал някои идеи за промяна на движението, които довели до обостряне на отношенията му с Люсиен Барлие, водача на групата.

— Разбирам защо Чалмърс се е присъединил към фрийганите и се е преместил под земята — каза Стотълмайер. — Едва ли има подобър начин да останеш незабелязан в нашето високо компютризирано общество, от това да живееш под земята и да преживяваш от боклуци.

— За него щеше да е по-добре да се беше хвърлил в онази резачка за дърва — каза Монк.

— Като е следвал идеите на фрийганите и е отхвърлил консуматорската култура, той не е имал нужда от работа, нито пък е било необходимо да попълва документи за постъпване на работа — каза Стотълмайер. — Освен това не му се е налагало да се занимава с

кредитни карти, договори за наем, сметки за вода, отопление и електричество — в общи линии, всяко действие, чрез което името му, било то и фалшиво, може да попадне в база данни.

— Било е умен ход — каза Дишър.

— Искам да знам какви са били големите му планове за фрийганите — каза Стотълмайер. — И как е изкарвал пари от тях.

— Каквито и да са били, те са довели до убийството му — каза Дишър.

— След като е преживявал от боклука — каза Монк, — вероятно е бил благодарен, че са го избавили от мъките му.

— Чалмърс е бил отчаян и е бягал — казах. — Правел е каквото трябва, за да оцелее и да се спаси от залавяне.

— Бягал е, за да не бъде осъден и да попадне в затвора — каза Монк. — Но мисля, че една килия щеше да е за предпочитане пред живота в пещера и яденето на развалена храна.

— Монк е прав — каза Дишър.

— Ето защо знам, че Чалмърс е разработвал измама — каза Стотълмайер. — Живееел е като плъх, защото е смятал, че това по някакъв начин ще го направи богат. Ако успеем да открием какъв е бил замисълът му, това ще ни отведе до убиеца му.

— Наистина ли ви е грижа кой го е убил? — попитах.

— Всъщност не. Просто си върша работата — каза Стотълмайер — Но ако някой му е помогнал да инсценира смъртта си и да избяга във Франция, ще го отведе обратно със себе си в Сан Франциско, окован в белезници.

— Сигурен съм, че утре Люсиен Барлие ще ни каже какво е възнамерявал Чалмърс — казах, — или поне каква е била великата му визия за фрийганите.

— Струва ми се, че вече е утре и съм пропуснал миналата нощ — каза Стотълмайер и си погледна часовника. — Имам нужда да подремна. Събудете ме за вечеря.

Той се затътри към асансьорите. Така останах сама с Монк и Дишър.

— На някой да му се разглеждат забележителности?

Дишър само дето не подскочи във въздуха:

— Да го направим. Но не искам да ме нападне тълпа от фенове. Затова докато сме сред хора, може да ми викаш Дерек.

Погледнах Монк:

— Ще се присъедините ли към мен и Дерек?

— Предполагам — каза той, с ентузиазма на човек, тръгнал да рови в коренов канал на зъб.

Така че потеглихме. Заради Дишър се отправихме към Триумфалната арка, направихме му няколко снимки, докато стоеше пред нея, а после тръгнахме бавно по „Шан-з-Елизе“.

— Не мога да повярвам, че съм тук — каза Дишър.

Беше наелектризиран от вълнение. Почти чувствах енергията, излъчваща се с пукот от него. Париж въздейства така на хората, когато го виждат за първи път. И на мен ми въздейства така.

Внезапно ми се прииска и Джули да беше там, за да види Париж заедно с мен. Обещах си да я доведа някой път, за да ѝ покажа местата, които бяхме посетили с баща ѝ. Можеше дори да ѝ покажа местата, на които отидох с Монк. Вероятно щеше да ѝ допадне злокобното очарование на катакомбите.

На няколко метра пред нас на една пейка си почиваха няколко градски чистачи, облечени в гащеризони, подобни на онзи, който Монк беше носил предишния ден. До пейката беше паркирано странно зелено превозно средство, което беше хибрид между косачка за ливада, от онези, на които можеш да седнеш, и камион за почистване на улици.

Монк спря, за да се възхити на превозното средство, хвърляйки му влюбени погледи, сякаш беше спортно „Ферари“.

Съоръжението имаше приведената поза на кученце, нетърпеливо да се впусне в игра. Предният край беше нисък, с вакуум отдолу и две опънати отпред дълги ръчки с въртящи се кръгли четки, които приличаха на лапи. Задният му край беше висок, със седалка като на трактор, ръкохватки като на мотоциклет и торба за събиране на отпадъците, подобна на кошовете за трева на моторните косачки за трева. Освен това от едната страна на съоръжението имаше разтегателна тръба, наподобяваща слонски хобот, а от другата — метла и лопатка за смет, които да стигат до труднодостъпните боклуци, до които различните приспособления на така наречената *motocrotte* не можеха.

Монк се обърна към един боклукчия, който ядеше бегета със сирене, отрязано от кръгла пита, която беше положил върху една салфетка на пейката и я делеше с колегите си.

— Excusez-moi, monsieur — каза Монк. — Каква е тази великолепно машина и какво прави?

Монк приемаше за даденост, че всички говорят английски просто защото той говореше. Знаех колко обидно е това за французите. Но преди да успее да се извиня и да преведа въпроса на Монк, боклукчията се обади и отговори на английски.

— Това е *motocrotte* — каза той. — Премита, прахосмучи и мие тротоарите. Дори разпръсква освежител за въздух.

Не преведох на Монк името на съоръжението. Реших, че ще е най-добре, ако не знае, че презрително го наричат *мотоциклет-лайнарка*.

— И вие имате право да карате това нещо? — попита Монк с благоговение.

— По цял ден, всеки ден, нагоре-надолу по улиците — каза онзи. — Аз съм *motocrotteur*.

— Вие сте голям късметлия — каза Монк.

— Мислите ли? — попита боклукчията.

— Вие вършите Божия работа.

— Значи затова никоя не ще да си легне с мен — каза човекът, при което приятелите му се разкикотиха. — Защото жените си мислят, че съм Божи човек. Все съм си мислил, че е защото събирам лайна.

— Изпитвам огромно уважение към това, което правите. Вие предпазвате града от болести. Вие сте истинските потомци на първите парижки полицаи — каза Монк. — Ще имате ли нещо против да седна на тази *motocrotte*?

Боклукчията се съгласи с великодушно махване на ръка:

— Заповядайте. Вземете я да се повозите, ако искате.

Монк благоговейно се качи върху машината. Не се искаше кой знае каква опитност, за да разберете как да запалите двигателя или как да управлявате съоръжението. Той врътна ключа, настъпи газта и се придвижи няколко метра напред. Погледна назад към боклукчията.

— Може ли да почистя нещо? — попита Монк.

— Можете да изчистите цялата пресечка — отвърна шеговито онзи. — Ако искате, може да поемете смяната ми, докато аз поседя тук и се наслажда на едно кафе.

Монк го погледна с широко отворени очи:

— Наистина ли може? Би било чудесно.

— Сериозно ли говорите? — попита боклукчията.

— А вие? — отвърнах.

Боклукчията погледна приятелите си, които свиха рамене. Обърна се отново към мен:

— Той някаква откачалка ли е?

— Можете да му имате доверие — каза Дишър и бързо показа значката си от Полицейското управление на Сан Франциско. — Той е един от нас.

Боклукчията присви очи към значката. Дишър бързо я затвори и я пхна в джоба си.

— Вероятно сте забелязали, че името ми е Ранди Дишър, но не съм онзи Ранди Дишър. Същото е както с някой, който се казва Джеймс Бонд. Има много хора с това име, но те не са онзи Джеймс Бонд. Те са си просто най-обикновени Джеймс-Бондовци. Аз съм си един най-обикновен Ранди Дишър.

Боклукчията се вгледа продължително в Дишър. Страхувах се, че Дишър току-що е разубедил боклукчията и той няма да позволи на Монк да кара машината за чистене на тротоари.

Боклукчията посочи към Монк:

— Той може да кара моята *motocrotte* колкото си иска. — Посочи към Дишър. — Но вие не можете.

Монк се усмихна широко:

— *Merci beaucoup, monsieur*. Няма да подведа доверието ви. — Той погледна към нас. — Можете да си вървите. С мен всичко ще е наред. Повече от наред. Просто фантастично. *Au revoir*.

Той включи четките и ликуващо потегли. Мисля, че никога не го бях виждала толкова щастлив.

И така, оставихме Монк да разкроява парижките улици, а ние се отправихме да видим колкото забележителности успеем да вместим в няколкото часа, които имахме преди вечеря.

Инспектор Гадуа вече беше водил Дишър да види „Нотр Дам“, затова отидохме до Лувъра, до Айфеловата кула и до градината „Тюйлери“. Дишър беше страхотен спътник за туристически обиколки, сговорчив и ентузиазирани. Всички места, на които ми се ходеше, го устройваха.

Улових се, че забелязвам всеки капак на улична шахта и всяка станция на метрото, покрай които минавахме, и си представям света

под краката ни. Признавам си, че представата в ума ми беше по-близка до митичното представяне на Антоан Бисун, отколкото до реалността, която бях видяла в каналите и катакомбите. Предполагам, че бях безнадеждна романтичка по сърце. Или може би Париж просто оказва такова въздействие върху хората.

Когато се върнахме на „Шан-з-Елизе“, вече се беше стъмнило, но тротоарите блестяха.

Монк все още беше възседнал своята *motocrotte*, когато ни забеляза и тъжно спря машината до боклукчиите, които седяха в едно кафене на открито, с няколко празни бутилки от вино на масата, които показваха как се бяха наслаждавали на свободното си време.

— Как мина, Монк? — попита Дишър.

— Беше страхотно. Почистих „Шан-з-Елизе“ — каза Монк, докато слизаше от машината. — Това е нещо, за което повечето американци могат само да си мечтаят.

— Обзалагам се, че сега са радвате, че дойдохме в Париж — казах.

— Нещастен съм — каза Монк.

— Но вие току-що казахте, че това преживяване е сбъдната мечта. Как е възможно да сте нещастен?

— Защото свърши. — Монк пусна ключовете от машината за чистене на тротоари върху масата пред боклукчията, с когото беше говорил преди. — Това беше един от най-хубавите дни в живота ми, Пиер. Искан ми се да нямаше край.

— И на мен, Ейдриън — каза Пиер: думите му бяха леко завалени от твърде многото вино. — Можеш да поемаш работата ни по всяко време.

Монк сложи ръка на сърцето си:

— За мен е чест.

— Чакай — каза Пиер. — Има нещо, което искаме да ти подарим.

Боклукчията се изправи, свали метлата от почистващата машина и я връчи на Монк.

— Нова е — каза Пиер. — Още не сме я използвали.

Монк я пое, сякаш беше златна.

— Не мога да я взема — заекна той.

— Настояваме — каза Пиер и погледна приятелите си. — Нали?
— Всички вдигнаха чашите си за наздравица. — Сега си неофициален *Agent de Sanitation de Paris*^[1].

Монк сведе глава:

— Благодаря. Обещавам, че ще защитавам принципите, които тази метла олицетворява, и никога няма да я посрамя.

Той вдигна метлата до гърдите си като войнишка пушка.

Дишър направи няколко снимки на Монк заедно с боклукчиите, които позираха до онази *motocrotte*, а после ние тримата се запътихме обратно към хотела.

— Колко американци получават шанса да си отнесат вкъщи автентична метла от парижкия отдел по чистотата? — попита Монк.

— Мисля, спокойно може да се каже, че вие сте сред малцината избрани — казах.

— Този ден е специален — каза той, — може би дори исторически.

— Определено е такъв — съгласих се.

— Трябва да се свържа със „Смитсониън“ — каза Монк.

— Защо? — попита Дишър.

— Те ще искат да включат това в колекцията си — каза Монк. — То беше подарено на мен, но всъщност принадлежи на страната ни.

— Мисля, че първо би трябвало известно време да принадлежи на вас — казах.

— Може би си права — каза Монк.

— Знам, че съм права — рекох. — По-късно ще ми благодарите.

Той се усмихна. Бях му казала онова, което искаше да чуе, и това го направи щастлив: това бе едно от малкото отношения, в които Ейдриън Монк беше точно като всеки друг.

[1] Парижки служител по чистотата. — Б.пр. ↑

22. Г-Н МОНК ОТИВА НА КЛУБ

Когато се срещнахме с него във фойето на хотела, капитан Стотълмайер беше отпочинал, но не бих казала, че беше освежен. Очите му бяха кървясали, и изглеждаше малко замаян, въпреки че беше поспал беше взел душ и се беше преоблякъл.

— Хубава метла — обърна се той към Монк. — Сувенир ли е?

— Това е официално почистващо средство от отдела по чистотата — каза Монк.

— На мен ми прилича на обикновена метла — каза Стотълмайер.

— Може би за неопитното око — каза Монк, после ме погледна:

— Мислиш ли, че ще се побере в сейфа в стаята?

— В стаята няма сейф — казах. — Но съм сигурна, че персоналът на хотела на драго сърце ще ви я пази.

Монк занесе метлата при служителката на рецепцията:

— Бихте ли ми я прибрали на сигурно място, докато се върна от вечеря?

— Разбира се — каза тя и подпря метлата на стената зад гърба си.

— Това ли ви е представата за прибиране на сигурно място? Вижда се съвсем ясно, това си е направо открита покана към крадците — каза Монк.

— Защо някой ще иска да краде метла? — попита тя.

— Това не е обикновена метла — каза Стотълмайер.

— Лети ли? — попита служителката.

— Бихте ли могли да я заключите някъде, моля? — попита Монк.

— Ще я сложа в стаята ви — каза тя.

В този момент пристигна главен инспектор Лъору и четиримата отидохме с колата му в нощния клуб, разположен в сутерена на една сграда някъде на левия бряг на Сена. Кварталът беше пълен с книжарници, кафенета и студенти в колежа, които мъкнеха раници и носеха книги.

Клубът беше като от друга епоха. На входа имаше мънистени завеси, а стените бяха облепени с плакати с колекционерска стойност за концерти на Серж Гинсбур, Джейн Бъркин, Джони Холидей, Франсоаз Харди, Жак Дютрон, Силви Вартан, Жо Дасен, Клод Франсоа и други френски музикални икони от шейсетте и седемдесетте години.

В малкия клуб имаше около две дузини хора, без да се броят сервитьорките и барманът. Отведоха ни до две миниатюрни маси близо до сцената.

Докато сядахме, забелязах, че всички присъстващи мъже, с изключение на Стотълмайер и Льору, имаха смътна прилика с Дишър.

Пак тогава осъзнах също и че Монк още беше при мънистената завеса и броеше мънистата.

Станах и го завлякох до масата.

— Забелязвате ли нещо странно в мъжете на това място? — попитах.

Преди Монк да успее да отговори, Дишър се обади:

— Всичките са ярък пример за неподправена мъжественост.

— Това е странно — каза Стотълмайер, — защото на мен ми се стори, че всичките приличат малко на теб.

— Точно това казах току-що — отговори Дишър.

— Всичките имат едни и същи прически, едно и също телосложение, едни и същи дрехи — казах, после добавих с усмивка: — Прилича на сбирка на двойници на Брад Пит.

— По-скоро на Том Круз — каза Дишър, — в „Рискован бизнес“. Говореше сериозно.

Льору отвори едно меню и се намръщи:

— Не разбирам защо Гадуа е избрал този клуб. В Париж има заведения, които предлагат много по-добра храна и забавления.

— Не ви ли е казал? — попитах.

— Какво да ми каже?

— Това страшно ще ви хареса — каза Стотълмайер. Сякаш по поръчка, завесата се разтвори и се показа музикална група от трима души, водеща фигура в която бе Ги Гадуа, китарист и основен певец. Без всякакво встъпление, Гадуа незабавно подхвана енергична френска версия на песента на Ранди „*Не ми трябва значка*“. Единствените важни промени в превода бяха в това, че в хоровото изпълнение думата

„капитан“ беше заместена с „инспектор“, а „мустаци“ — с „козя брадичка“.

По време на цялото изпълнение главен инспектор Лъору и капитан Стотълмайер правеха гримаси, макар да ми се струва, че Стотълмайер беше повече развеселен, отколкото подразнен. Почти съм сигурна, че видях как в крайчеца на принудената му гримаса потрепва усмивка.

Когато изпълнението свърши, всички, с изключение на Лъору и Стотълмайер, заръкопляскаха.

Гадуа вдигна ръка, за да накара тълпата да замълчи, а после съобщи на френски, че има много специална изненада за публиката.

— *Ранди Дишър е сред нас!*

Сред публиката се разнесе колективно ахване. Групата отново засвири песента.

Дишър се изправи, смъкна рязко шапката си, тъмните очила и сакото, сякаш беше Кларк Кент, преобразяващ се в Супермен.

Сред зрителите се разнесоха ахкания, когато го забелязаха, а няколко жени изпищяха от похотлива радост.

Аз не бях сред тях.

Дишър скочи на сцената, взе една китара, оставена специално за него на една поставка, и гръмко запя песента на английски, като я подхвана от един от по-нататъшните куплети, заглушавайки ентузиазиранияте аплодисменти:

*Дълго време улиците чистих.
Сега татко нов номер има,
ритъм чисто нов.
Рокендрол той се нарича,
и, да, бейби, ключа аз държа.
Замених вече значката с китара,
и музиката ми даде свобода...*

На сцената се втурнаха жени и започнаха да хвърлят гащичките си по Дишър. Той улови един чифт и си избърса челото.

Монк изхвърча като стрела от мястото си и настоя никоой да не сваля бельото си и да го държи при себе си във всеки един момент, но

музиката и виковете на жените удавиха думите му.

Дишър се забавляваше страхотно, но на мен това ми се струваше нереално, като наистина ужасен епизод от *Зоната на здрача*, макар да мисля, че Род Стърлинг щеше да напише по-добра песен. Вероятно можеше и да я изпее по-хубаво.

Стотълмайер покри лицето си с ръце, повече от срам, отколкото поради каквато и да е друга причина.

Предположих, че изпълнението на Дишър не отразяваше точно начина, по който капитанът искаше французите да гледат на Полицейското управление на Сан Франциско.

Главен инспектор Льору изглеждаше също толкова огорчен. Не мисля, че представлението отговаряше на представата му за това как да впечатли чуждестранните служители на закона с професионализма на ръководеното от него управление.

Но Дишър и Гадуа бяха в блажено неведение за начина, по който тяхното представление въздействаше на началниците им. Те пееха с върховна наслада, като ревяха и ръмжаха текста.

*Не ми трябва пистолет,
за да се почувствам силен.
Не искам капитанът цял ден
по мен да стреля и крещи.
Не ми трябват твоите мустаци.
Хич не ми налагай власт.
Никой вече не ми трябва,
защото, бейби, свободен съм аз...*

Дишър смъкна ризата си и я метна в тълпата.

Това вече дойде твърде много на Монк.

Също и на мен.

Добре, че още не бяхме яли, иначе можеше да видя отново вечерята си.

Монк побягна от клуба, а аз го последвах. Той ме чакаше на улицата, когато излязох.

— Съжалявам — каза той. — Но не мога да ям в стриптийз клуб.

— Това не е стриптийз клуб, господин Монк.

— Тогава те защо се разсъбличат?

— Защото са откачалки — рекох.

— Може би това е нещо типично френско — каза Монк. — Може би така ръкопляскаат.

— Не мисля.

— Отвратен съм, но въпреки това съм гладен.

— И аз — казах.

— Може ли да те почерпя един сандвич с шунка и кашкавал в някое заведение?

— Разбира се — съгласих се. — Това ще ми хареса.

— За предпочитане в някой ресторант, където не си свалят долното бельо.

— Мисля, че можем да уредим това — казах.

Точно отсреща имаше половин дузина кафенета, и във всичките се сервираха сандвичи с шунка и кашкавал. Седнахме на маса до прозореца в едно от тях и си поръчахме храната.

Докато вечеряхме в уютна тишина, забелязах, че Монк изглеждаше доволен за първи път откакто д-р Крогър замина на почивка и го последвахме в Германия.

Освен това трябваше да се има предвид, че не бяхме пристигнали в Европа при най-прекрасни обстоятелства. Монк преживяваше нервен срив, и не стига това, а забеляза човека, когото смяташе за отговорен за смъртта на съпругата си.

А веднага щом решихме тези проблеми и разкрихме няколко убийства и оцеляхме след почти смъртоносно преживяване, аз изнудих Монк да отиде в още една непозната чужда страна против волята си. Нищо чудно, че беше в кофти настроение. Едва сега, след като се беше заел с ново разследване на убийство, беше се събрал отново с приятелите си от Щатите и беше чистил парижките улици, той ми се струваше наистина спокоен и щастлив.

Е, поне толкова спокоен и щастлив, колкото му беше по възможностите.

Монк се намираше в своята зона на комфорт, вършейки онова, което правеше най-добре, заобиколен от познати лица на непознато място. За него нямаше по-добър начин да почувства една нова страна, (освен, може би, ако и д-р Крогър също беше там и Монк разполагаше със собствените си чаршафи и кухненски съдове).

Помислих си, че може би сега той щеше да започне да се наслаждава истински на Париж. И може би, само може би, и аз също. След вечеря отидохме с метрото от станцията „Сен Мишел“ до площад Шарл де Гол, който беше само на една пресечка от нашия хотел.

Той седеше на седалката си и, със спуснати върху ръцете ръкави, се държеше здраво за металната пречка и стискаше зъби, сякаш се возеше на увеселително влакче. От изражението на лицето му и едва сдържаните му писъци бихте си помислили, че правехме лупинги и се спускахме от огромни височини, не се движехме плавно без никакви завои. За щастие, вагонът беше почти изпяло на наше разположение. Малкото хора във влака стояха на разстояние от Монк, което напълно го устройваше.

Пътуването беше кратко. На площад Шарл де Гол се изкачихме по стълбите до улицата и застанахме пред „Шан-з-Елизе“. Тръгнахме покрай Триумфалната арка към авеню Карно.

— Не можем да позволим капитан Стотълмайер в лейтенант Дишър да узнаят за позора ни — каза Монк.

— Напомнете ми — казах. — За кой позор говорим?

— Че съжителстваме в хотелска стая.

— Не се тревожете. Те ни познават, и което е по-важно, познават вас. Няма да си помислят, че става нещо недопустимо. Дори не би им хрумнало.

— Не може да ни виждат заедно в една и съща стая — каза Монк. — Ти ще вземаш асансьора, а аз ще се качвам по стълбите, и то никога по едно и също време. Преди да излезеш от стаята ни, се уверявай, че в коридора няма никого. Опитвай се да не споменаваши пред другите номера на стаята ни, по какъвто и да е повод.

— Не мисля, че това е добра идея, господин Монк. Ако започнем да се държим съмнително, това ще предизвика подозрения. Ще започнат да си миеш, че нещо става, когато всъщност не е така.

— Няма да е хубаво хората да си помислят, че си разпуснатата жена — каза Монк. — Или че се възползваши от мен.

— Благодаря ви за загрижеността — рекох. — Направо ми стопля сърцето.

Когато свърнахме зад ъгъла на авеню Карно видяхме яркозелена *motocrotte*, паркирана под една улична лампа на тротоара пред нашия хотел.

Когато се приближихме, видях, че тази *motocrotte* беше измита, излъскана и полирана.

— Каква красива машина — каза Монк. — Като произведение на изкуството е.

— Може би е добре да разменя колата си за една такава — казах.

— Страхотна идея — заяви Монк.

— Има само една седалка — казах.

— Няма проблем — каза Монк. — Ако имах такава, нямаше да ми трябва шофьор. Всеки щеше да си има собствена. Щяхме да се возим в тандем по ширналия се път. Като във *Волният ездач*.

Съмнявах се да е гледал филма. Знаеше само, че героите карат мотоциклети по магистралата.

— Само дето ние ще караме по ширналия се тротоар — казах.

— Чистейки по пътя си, със сладкия аромат на дезинфектант, носещ се във въздуха — каза Монк. — Представи си каква свобода.

— Не мисля, че в Щатите могат да се намерят такива — рекох.

— Не потъпквай мечтата — каза той.

— Съжалявам — казах, и влязохме вътре.

Служителката на рецепцията ни помахаше да се приближим. Подаде на Монк пощенски плик и голяма кутия.

Той отвори първо плика. Вътре имаше картичка и връзка ключове.

Монк прочете картичката.

— От Пиер е. Позволява ми да използвам неговата *motocrotte*, докато съм в Париж. Безплатно. В замяна иска от мен само да минавам с нея по „Шан-з-Елизе“ един-два пъти на ден.

С други думи, искаше Монк да му върши работата.

— Но вие имате да разследвате две убийства — казах.

— Знам това — каза Монк. — Но все пак трябва да се придвижвам, нали? А това е много по-хубаво от кола. Или от лимузина.

Той отвори кутията и извади чисто нов работен гащеризон на работник от чистотата. Пиер беше уредил всичко.

— Леле — каза Монк.

— Господин Монк, той ви използва.

— Напротив — каза Монк.

23. Г-Н МОНК И ПРЕТЪРСВАЩИТЕ НА КОНТЕЙНЕРИ

Преди да си легнем, Монк ме помоли да му покажа на картата къде се намира седми арондисман и най-общо районът, откъдето възнамерявахме да започнем издирването на Люсиен Барлие, за да може да ни намери там на сутринта.

Монк възнамеряваше да стане рано, да мине веднъж по „Шан-з-Елизе“ със своята *motocrotte*, а после да стигне сам до въпросния квартал.

Можех само да предполагам къде ще ходим, тъй като не бяхме успели да съгласуваме никакъв план с Лъору или Стотълмайер относно това откъде и кога да започнем да издирваме фрийганите.

Но аз избрах място и прецених, че сутринта ще кажа за него на другите. Това щеше да бъде началната точка, независимо дали им харесваше, или не.

Монк си легна, подпрял официалната си метла до леглото, с усмивка на лицето. Поне не заспа, гушнал метлата като плюшено мече.

Верен на думата си, Монк вече беше излязъл, когато се събудих в седем часа на другата сутрин. Взех душ, облякох се и тръгнах да си взема нещо за закуска. Пресметнах, че ще се върна в хотела около девет и ще се помотая във фойето, докато Стотълмайер или се появи, или ми се обади.

Но когато стигнах до фойето, Стотълмайер вече беше там, седнал във фотьойл, четеше международното издание на *USA Today* и отпиваше от чаша кафе.

— Добро утро, капитане. Добре ли спяхте?

— Да — каза той. — Легнах си около полунощ и се събудих в четири.

— Какво правихте през последните няколко часа?

— Направих си дълга разходка — каза той. — Улиците бяха почти изцяло на мое разположение, ако не броиш Монк.

— Видяхте ли го?

— Трудно беше да не го забележа — поясни Стотълмайер. — В една стая ли сте?

— Да — казах. — Но не му казвайте, че знаете. Той се срамува.

— От какво? Знам, че не става нищо. Той е Монк, а ти не проявяваш интерес.

— Ни най-малко — заявих, може би твърде енергично, като се има предвид, че изтъквах очевидното.

— Е, как върви?

— Някога делили ли сте една стая с господин Монк?

Той вдигна ръка:

— Не казвай нищо повече. Имаш най-дълбокото ми и искрено съчувствие.

Поканих капитана да се присъедини към мен за закуска, и го заведох в кафенето, в което бях ходила предния ден. По пътя го попитах как са се развили нещата в клуба, след като си тръгнахме.

— Групата излезе няколко пъти на бис — каза Стотълмайер.

— Но те имат само една песен.

— Точно затова с Лъору не останахме дълго. Той ме заведе в един ресторант в квартала. Изядохме по две пържоли, пихме вино и си говорихме за работа като започнах да заспивам над пържените си картофи. Харесвам Лъору. Доста му сече умът.

— Можете ли да повярвате, че „Ранди Дишър Проджект“ наистина има последователи тук?

Стотълмайер сви рамене:

— И по-странни неща са се случвали.

— Назовете едно — казах.

— Днес призори видях Ейдриън Монк в Париж. Носеше работно облекло на боклукчия и чистеше „Шан-з-Елизе“, възседнал машина за чистене на тротоари.

— Печелите — казах.

Над няколко кроасана, сладкиши и кафе му разказах за плановете, които бяхме направили с Монк. На свой ред Стотълмайер ми разказа за плановете, които е направил с Лъору.

Главният инспектор и Гадуа щяха да останат в службата, проверявайки информацията, която вече бяхме събрали, а Дишър щеше да им помага. Стотълмайер, Монк и аз щяхме да разговаряме с фрийганите сами.

Лъору смяташе, че ще ни провърви повече с фрийганите, ако не ни придружава полицията. След това всички щяхме да се съберем в кабинета на Лъору, за да сравним бележките си и да преценим следващия си ход в разследването.

На мен ми звучеше добре, стига Монк да успее да ни намери.

— Монк умее да разчита карти — каза Стотълмайер.

— Може и да не иска — рекох. — Той толкова силно искаше да разследва тези убийства, но сега, когато може да го направи, сякаш се интересува повече от събирането на боклук.

— Монк винаги се разсейва от нещо — каза Стотълмайер. — Но въпреки това долавя подробностите, независимо дали изглежда така или не. При него това става неволно. В някакъв момент всичко внезапно ще щракне и ще се намести в ума му. Ще изопне плещи, ще посочи някого, и ще каже: *Това е човекът*. И ще е прав.

— Тогава какво ни остава да направим?

— Можем да си вземем по още един кроасан — предложи той.

— Мога да направя това — казах аз.

Хубаво беше, че ядохме, преди да се запътим към Рю Клер, иначе щяхме да прекараме час или два от времето за разследване, като обикаляме заведенията за хранене нагоре и надолу по улицата.

„Рю Клер“ се намираше между „Рю Сен-Доминик“ и „Рю дьо Гренел“, докдето бавачките, готвачите и икономите лесно можеха да стигна пеш, за да правят всекидневните покупки за своите богати и влиятелни работодатели.

От двете страни на калдъръмената улица се редяха най-натруфените кафенета, магазини за сирене, месарници, пазари и пекарници в Париж.

Стотълмайер и аз тръгнахме бавно надолу по централната част на улицата, която беше затворена за автомобилния трафик, и попивахме със сетивата си гледките и миризмите.

Плодовете и зеленчуците, изложени пред един от пазарите, бяха толкова съвършени, толкова чисти, и така спретнато подредени в редици, че Монк щеше да се гордее. Продавачите носеха престилки, които бяха безупречно чисти и добре изгладени.

Малките франзелки в пекарниците бяха златисти, с дебела кора, и подредени като цветя в големи кошници. Можех да ги купя всичките.

Имаше италиански деликатесен магазин с огромен асортимент от различни видове спагети, меса, маслини, и видове зехтин. Отпред дори имаше две маслинови дървета. Искях да опитам всичко — а аз мразя маслини.

Минахме покрай една *fromagerie* — нещо, което никога не бях виждала в Сан Франциско. Гледката на изложените пити, резени и топки подбрано сирене беше хубава, но вонята на всичките, взети заедно, беше по-ужасна от тази на разлагащ се труп. Изглежда обаче, че точно най-ужасно миришещите резени привличаха най-много внимание от страна на клиентите, които надничаха вътре и продължаваха да душат възхитено.

В съседство с магазина за сирена имаше магазин за деликатесни храни за ценители, където се предлагаха изтънчени гозби, сред които имаше пържоли, яребица с пълнеж от гъши дроб, омари, хайвер и бутилки изтънчено вино. Предполагам, че това беше френската представа за „Хепи Мийл“. Щеше да е и моята, само да можех да си го позволя.

Рибите в *poissonnerie* изглеждаха като изваяни от същия скулптор, подредил плодовете и зеленчуците, които бяхме видели по-рано. Бяха толкова красиви, такива съвършени примери за разнообразието на морските организми, че си помислих, че хората би трябвало да ги купуват не за да ги ядат, а за да ги излагат в домовете си.

Сладкишите, тарталетите и тортите на витрината на „Леноар“, една от най-изтънчените сладкарници във Франция, също приличаха на произведения на изкуството, но аз ги намирах за неустойими. Трябваше да спра и да изям един. Добре де, два.

Жените, които ми сервираха, бяха облечени в бяло, носеха ръкавици и вземаха сладкишите изключително внимателно и съсредоточено, сякаш държаха крехък и чуплив порцелан или нитроглицерин.

Накарах Стотълмайер да запечата на снимка за идните поколения резена шоколадова торта и ягодовата тарталета, преди да ги погълна (един великолепен десерт не беше достатъчен). Предложих му да

опита, но той прояви огромна сила на волята и отказа. На мен това ми се струваше абсолютно нелогично.

— Не ми казвайте, че предпочитате сладкиш „Туинки“.

— Не, тези изглеждат страхотно.

— Тогава изяжте един — казах. — В Париж сте. Поглезете се малко.

Това би трябвало да бъде девизът на този град. Той поклати глава:

— Не обичам да разпитвам хора, докато пръстите ми лепнат, а по лицето ми има шоколад. Освен това следя теглото си.

— Защо? — попитах. — Не сте дебел.

— Неженен съм. Стига ми, че съм прехвърлил четирийсетте и имам повече косми под носа си, отколкото на главата. Ако се сдобия и с шкембе, със същия успех мога да забравя напълно за жените.

— Жените гледат в един мъж нещо повече от талията.

— Не и ако това е първото, което виждат — поясни той.

— Външният вид не е най-важният фактор — казах. — Чувствителността и чувството за хумор са много по-важни. Жените не са толкова повърхностни, както мъжете.

— Ъ-хъ — рече Стотълмайер. — Е, разкажи ми тогава за последния дебел, плешив мъж, с когото си излизала, който да е бил чувствителен и забавен и да не е бил милионер.

Не бях излизала с милионер от какъвто и да е калибър. Веднъж обаче бях излизала с прокажен. Вярно, беше много успял прокажен. Накрая ме заряза заради една моделка на банския костюм „Хавайски тропици“.

— Мислите, че на жените не им пука как изглежда един мъж, стига да е богат — казах.

— Да, мисля. Но няма да намериш много мъже, които биха си паднали по непривлекателна жена, независимо колко фрашкана е с пари.

— Аз не гледам портфейла на мъжа — рекох.

— А какво гледаш?

— Сърцето му — казах. Стотълмайер се засмя:

— Мъжете може и да сме повърхностни, но поне си го признаваме честно.

Сред всички места, където се продаваха храна и напитки, имаше магазини, в които продаваха съдове, прибори и други домакински стоки. Имаше дори магазин за цветя с удивителни букети и цветни композиции, всеки от които струваше повече от цялото оформление на градината в задния ми двор.

Щом обиколихме витрините, завихме зад ъгъла и тръгнахме по уличката зад тях.

Това беше може би най-чистата уличка, в която бях влизала, предполагам, свързана с улицата от другата страна. Но въпреки това беше уличка с подредени по края нея контейнери за смет.

На половината път надолу по алеята имаше група от дванайсет души, които тършуваха в боклука. Фрийганите се бяха разделили на равен брой мъже и жени: всички бяха с ръкавици, работни ботуши и предпазни очила, и всичките работеха заедно, сякаш с хореографски изпитана сръчност и бързина.

Във всеки контейнер имаше по двама души, потънали до кръста в боклука. Един тършуваше и преравяше всичко, докато другият събираше изхвърлените навън предмети в найлонови торби, които след това затваряше здраво.

Трети човек стоеше на подвижна стълба до контейнера, като държеше щайга от прясно мляко, застлана с найлонова торба, за намерените предмети. Щом щайгите се напълнеха, ги натоварваха в пазарски колички.

В работата им имаше почти музикален ритъм, сякаш имаха разработена хореография и танцуваха на една и съща музика.

Нямаше да се изненадам, ако внезапно бяха подхванали хорово изпълнение на „Подсвирквай си, докато работиш“ и към тях се бяха присъединили весели птици и мили животни.

Ако се съдеше по контейнерите, с които фрийганите още не се бяха заели, групата оставяше уличката по-чиста, а боклука — по-подреден, отколкото го бяха намерили.

Щайгите с намерени неща бяха натоварени с плодове и зеленчуци, както и с храни в метални консервени кутии и в пакети. Изглеждаше по-скоро сякаш фрийганите бяха пазарували в хранителен магазин за любители на изтънчената храна, а не бяха търсували из боклука.

Макар да не знаехме как изглежда Люсиен Барлие беше очевидно кой е водачът на групата. Той притежаваше аура, която го осветяваше, сякаш беше под светлината на прожектор. Сигурна съм, че този ефект беше изцяло плод на въображението ми и че инстинктивно тълкувах подсъзнателните сигнали, като езика на тялото и изразенията на лицата, на фрийганите.

Но не само с мен беше така. Забелязах, че погледът на Стотълмайер беше прикован в същия трийсетинагодишен мъж, който стоеше в контейнера вдясно от мен, с широка усмивка на лицето и определена нехайност в поведението.

Бях си представяла, че фрийганите приличат на хобити и че водачът им ще е някой, който има дълга брада и сплъстена коса и носи или мръсни дрехи, или дълга мантия.

Но предварителните ми представи бяха безкрайно далече от действителността. Фрийганите приличаха на отбор по дебати от Бръшляновата лига, взел си почивка от науките, за да почисти алеите.

— Люсиен Барлие? — обърна се Стотълмайер към мъжа, върху когото и двамата бяхме съсредоточили вниманието си.

— Аз съм. Вие трябва да сте Ейдриън Монк — каза Барлие, като си свали предпазните очила и разкри удивително сините си очи. — Чудех се кога ли ще стигнете до мен.

— Ако знаехте нещо за Монк, никога нямаше да ме сбъркате с него. Той ще дойде скоро — каза Стотълмайер, като показва значката си. — Аз съм капитан Лилънд Стотълмайер от Полицейското управление на Сан Франциско, а това е асистентката на Монк, Натали Тийгър. Откъде знаехте, че ще дойдем?

Барлие не прекъсна тършуването, а останалите също продължиха да работят, макар че очевидно слушаха разговора.

— Научих, че парижката полиция и няколко полицаи от Щатите разследват убийството на Еми Дюпон — каза Барлие. — Това, което не разбирам, е защо се интересувате от убийството й.

— Интересува ме само по какъв начин е свързано с Боб Смит — каза Стотълмайер.

— Какво е направил Боб? — попита Барлие.

— Убили са го — каза Стотълмайер.

Тази новина прикова вниманието на всички.

Барлие излезе от контейнера, свали си ръкавиците, и дойде при нас. Друг фрийган зае мястото му в контейнера, за да сортира боклука.

— В Сан Франциско ли? — попита Барлие.

— Тук — казах. — Господин Монк намери черепа му в катакомбите.

— И тъй като вие живеете именно там — каза Стотълмайер, — и както Смит, така и Дюпон са били част от вашето движение, си помислихме, че може би ще можете да ни помогнете.

— Това не е движение... — започна Барлие.

— Да, да, знам — каза Стотълмайер. — Това е начин на живот.

Барлие се усмихна:

— Вие вече ни разбирате по-добре, отколкото някога ни е разбирал Боб.

— Как се запознахте с Боб?

— Беше бездомен и търсеше подслон в катакомбите. Ние го приехме сред нас и му показахме начина си на живот.

— Значи не ви се стори странно да се натъкнете на бездомен американец в тунелите?

— Ние живеем там по свой избор, но с мнозина не е така. Бездомните са от всякакви националности. Бедността и нещастията не зачитат държавните граници. От триста години катакомбите предлагат убежище на изгубените и на отчаяните, на бойците от съпротивата и на...

— Бегълците от правосъдието — прекъсна го Стотълмайер.

— И на тях — призна Барлие. — Макар че някой за едни е престъпник, за други е герой.

— Кое от двете беше Боб?

— Не знам. Не беше моя работа как Боб в крайна сметка е попаднал в тунелите, а и той не сподели историята си с мен — каза Барлие. — Помогнахме му да развие нужните умения, за да оцелява удобно и сигурно. Бях доволен, че Боб не само започна да приема положението си, но в крайна сметка и да вижда ползите от това, че вече не участва в консуматорско общество.

— Значи казвате, че не сте го познавали преди — каза Стотълмайер.

— Преди какво?

— Когато се е наричал Нейтън Чалмърс — каза Стотълмайер.

— Обърках се — каза Барлие.

— Имал е друг живот, преди да се запознаете с него — казах.

— Всички сме имали друг живот — каза Барлие, като посочи към останалите фрийгани около него, а после прикова поглед в мен. — Вие не сте ли?

За да отговоря на този въпрос, само трябваше да направя сравнение между това коя бях при последното си посещение в Париж, и жената, която бях днес.

Имах чувството, че съм живяла три живота — преди Мич, с Мич, и след Мич. И във всеки един бях друга Натали, такава, каквато другите ми превъплъщения едва ли щяха да разпознаят.

Барлие се вгледа в лицето ми изучаващо, едновременно любопитно и загрижено, и откри отговора на въпроса си. Кимна леко в отговор на собствените си мисли.

— Боб беше мошеник — каза Стотълмайер. — Отмъкна много пари и беше заловен заради това. Затова е инсценирал смъртта си и е избягал в Париж, където се е укрил при вас.

— Не сме го крили — каза Барлие.

— Как станахте фрийган? — попитах.

— Някога бях активен участник в консуматорската игра — каза Барлие. — Работех упорито работа, която не харесвах, за да печеля огромни суми пари, които харчех за неща, които не използвах, и които след това захвърлях, когато се появеше нещо по-стилно или модерно. Съществувах само за да купувам вещи, не защото ми бяха необходими, а защото трябваше. Колко милиони хора живеят така? Нямах връзки, нямах нищо ценно, освен вещите си. И тогава в една безсънна нощ получих просветление. Дните минаваха твърде бързо, пропилявах безсмислено целия си живот, за да изкарвам пари. Това не беше живот. Бог не ме беше поставил на земята просто за да печеля пари и да ги харча. Пропусках покоя, красотата и радостта, които светът можеше да ми предложи.

Стотълмайер кимна с глава в посока на контейнерите:

— И това ли е?

Барлие се усмихна:

— Не студувам, не гладувам и не съм разорен. Прекарвам по няколко часа в събиране на нещата, от които имам нужда, за да оцелявам, а през остатъка от времето си оценявам онова, което ми

предлага животът, и се наслаждавам на изкуството, музиката, природата и компанията на други хора.

Когато каза това, той хвърли поглед към мен, и аз почувствах как се изчервявам, което ме смути, а от това пък се изчервих още повече. Едва тогава си дадох сметка, че изпитвам привличане към него.

— Аз съм чист, здрав и щастлив — каза Барлие. — Какво повече ми трябва? Може би интернет телефон? Това ще ме превърне ли в завършена личност, капитане?

— Може би дом, който не е в канала?

— Бих могъл да ви покажа части от този град, които са поужасни от каналите, и то не под земята — каза Барлие. — Каналите и тунелите на метрото са само част от катакомбите. Това е истински град под града. Това е като художествена галерия на вековете. Това е усамотение и мир.

— Това е дупка в земята — каза Стотълмайер.

— Звучи удивително — казах.

— Би ли искала да го видиш? — попита ме Барлие и погледът му проблесна.

Преди да успея да отговоря, Стотълмайер се обади:

— Научихме, че с Боб сте имали голям спор.

— Имахме разногласия. Боб смяташе, че онова, което правим, никога няма да повлияе на хората, че никога няма да променим обществото чрез собствения си пример — каза Барлие. — Той искаше да предприемем действия срещу онези, които прахосват ресурси и експлоатират другите.

— Какви действия? — попитах.

— Така и не стигнахме до конкретни уточнения, защото за мен нямаше значение. Аз фундаментално и философски се противопоставях на неговата гледна точка. Да бъдеш фрийган е стил на живот, а не политическо движение. Той беше на различно мнение.

— Затова го изхвърлихте — каза Стотълмайер.

— Той реши да си отиде — каза Барлие.

— И в стотиците километри тунели и помещения там долу не се намери място за двама ви?

— Разбира се, че има. Тунелите не са моя собственост. Те принадлежат на всички. Освен това не всички фрийгани живеят под

земята — каза Барлие. — Някои притежават собственост. Много други живеят в незаети сгради.

— Искате да кажете, че завземат имуществото на други хора — каза Стотълмайер.

— Всеки има право на подслон — каза Барлие. — Една празна сграда е пропилян ресурс. Това е истинското престъпление.

— Знаем, че Боб е взел група фрийгани със себе си — каза Стотълмайер, — и е оставил групата ви враждебно разединена.

Нищо такова не знаехме. Стотълмайер преувеличаваше онова, което бяхме чули от Антоан Бисун и двойката в сградата на Еми.

Барлие не оспори казаното, просто сви рамене. Или за него това нямаше значение, или така искаше да си мислим. Стотълмайер обаче беше отбелязал малка точка — беше научил, че заминаването на Боб е предизвикало дълбоко разделение сред фрийганите.

— Хората са свободни да вярват каквото искат. Това не е култ. Нито имам, нито искам последователи. Боб имаше свои методи, а аз си имах мои. Пожелах му всичко най-хубаво.

— Това включваше ли и приятелката ви? — попита Стотълмайер. Лицето на Боб леко се присви:

— С Еми бяхме любовници, но не бяхме влюбени.

— Типично по френски — каза Стотълмайер. Това ми се стори доста противна реплика. Не виждах никаква причина за подобно враждебно отношение към Люсиен Барлие просто защото Стотълмайер не одобряваше начина му на живот. И доколкото знаех, нямаше доказателства, които да сочат, че Барлие е убиецът на Нейтън Чалмърс или на Еми Дюпон.

Може би точно това беше идеята, помислих си. Може би капитанът преднамерено насъскваше Барлие, с надеждата, че той ще се ядоса, ще каже нещо, което го уличава, без да си дава сметка за това, и най-после ще имаме истински заподозрян.

Точно тогава чухме приглушения тътен на двигател зад нас.

Обърнахме се и видяхме Монк да пристига, възседнал своята *motocrotte*. Той спря до нас и слезе от машината като шериф от времето на Дивия запад, който слиза от кон.

— Арестуван сте — каза Монк.

24. Г-Н МОНК И БЕДНЯШКИТЕ УЛИЦИ

— Какви са обвиненията? — попита озадачено Люсиен Барлие.

— Застрашаване на общественото здраве, да не говорим пък за вашето собствено — каза Монк. — Ще трябва да ви поставим под карантина.

— По чие нареждане?

— Аз съм Ейдриън Монк, почетен *agent de sanitation* и консултант на полицията на Сан Франциско.

— С други думи — каза Барлие, — не разполагате с никаква власт да извършвате арести, тук или където и да било другаде.

— Имам морално право — каза Монк и взе метлата си от своята *motocrotte*, като я държеше здраво отстрани край тялото си, сякаш тя по някакъв начин доказваше твърдението му.

— Не сме извършили нищо неморално — каза Барлие. — Хората изхвърлят по петдесет милиона фунта храна всяка година, не защото се е развалила, а защото купуваме повече, отколкото можем да изядем, и произвеждаме повече, отколкото можем да купим. Ето това е неморално. Това, което ние правим, е да се изхранваме с онова, което другите са купили в излишък и лекомислено са изхвърлили. Погледнете това.

Барлие ни отведе до кошницата си с неща, извадени от контейнера.

Беше събрал ябълки, портокали, праскови, банани, марули и царевица. Имаше салати в пликове, самуни хляб и кутии със зърнени закуски, смес за приготвяне на кейкове и сладки. Имаше дори напълно сготвени ястия от спагети и пилешко в твърди найлонови опаковки.

Храната изглеждаше много по-добре от онова, което можеше да се намери по рафтовете на хранителния магазин в моя квартал, а фрийганите я получаваха без нищо.

Дори боклукът в Париж беше по-хубав от онзи у дома.

— Тези плодове и зеленчуци са били изхвърлени просто защото са натъртени или одраскани — каза Барлие.

— И това е много хубаво — каза Монк. — Те са съсипани.

— Едно натъртване не ги прави негодни за ядене — каза Барлие.

— Напротив — каза Монк. — Който ги е изхвърлил, заслужава поздравления.

Барлие погледна невярващо Монк, после се обърна към Стотълмайер и мен за подкрепа, но нямаше да получи такава от нас. Всъщност капитанът явно се наслаждаваше на раздражението на Барлие.

— Една натъртена ябълка не е навредила на никого. — Барлие взе една ябълка от кошницата и я вдигна да я види Монк.

— Прав сте — каза Монк. — Тя направо е убила някого.

Барлие избърса ябълката в ризата си и отхапа от нея.

Монк нададе писък и рязко се дръпна от него.

— Всички да отстъпят назад — изрева той.

— Той няма да експлодира, Монк — каза Стотълмайер.

— Вероятно е заразен — каза Монк.

— С какво? — попитах.

— Този човек яде развалена храна и се търкаля в боклуци — каза Монк. — Той е ходещ развъдник на болести. Истинско чудо е, че още си стои на краката си.

— Тази ябълка е хрупкава и вкусна. — Барлие посочи към други неща в кошницата си. — Този хляб е само на един ден. Тези купени от павилионите за пиле на грил птици са опечени вчера, но са изхвърлени, защото не са се продали. Срокът на годност на тези храни в консерви и кутии е изтекъл преди ден-два.

— Точно затова е редно да бъдат изхвърлени.

— Всичко това е хубава, питателна храна — каза Барлие. — Но прахосаната храна е само една малка частица от онова, което се изхвърля ненужно и лекомислено. Намирал съм в боклука компютри, костюми, килими, мебели, картини, одеяла, компактдискове и книги. На тях им нямаше абсолютно нищо. Само защото нещо е изхвърлено, не означава, че е развалено, счупено или безнадеждно остаряло.

— Разбира се, че означава — каза Монк. — Иначе нямаше да е на боклука.

— Хората, които са притежавали тези неща, са се отегчиш от тях, или са решили, че вече не са модерни, или са искали да направят място за още ненужни вещи.

— Дори ако това, което казвате, е вярно — каза Монк, — а всеки нормален човек знае, че не е, — в мига щом нещо падне в контейнер за смет или в радиус десет метра от такъв контейнер, то вече е заразено. Не можете да го използвате, и съвсем определено не можете да го ядете.

— Повечето от тази храна е пакетирана или консервирана, а онази, която не е, може да бъде измита. Най-лошото, което може да се намери върху тези плодове и зеленчуци, е пръстта, в която са отгледани.

Монк се присви ужасено. Дори само от споменаването на пръстта го побиваха тръпки. Веднъж ми каза, че няма нищо по-мръсно от пръстта — затова я наричат така^[1].

— Довечера мога да си устроя с тези неща истински пир за чревоугодници — каза Барлие и премести погледа си към мен. — За двама. Всичко друго би било напусто.

— Това покана ли е? — попитах.

— Заплаха е — каза Монк.

— Нека ви покажа моя свят — каза Барлие, без да обръща внимание на Монк. — Това е една страна на Париж, която не сте виждали никога преди.

— Тя вече посети канализацията — рече Монк. — Не иска и да се храни с извадени оттам неща.

— Ще се радвам да вечерям с вас — казах на Барлие. — Кога и къде ще се срещнем?

Не знам дали приех поканата му, защото не харесвах враждебното отношение на Стотълмайер към него, или защото ми беше втръснало Монк да се държи като съдник, или защото просто ми харесваше да се държа опърничаво, когато ставаше дума за Монк.

Или може би беше, защото намирах представата за таен свят под Париж за неустойимо романтична, а цветът на очите на Люсиен Барлие — за особено очарователен оттенък на синьото.

— Да не си откачила? — изпищя Монк. Престорих се, че го няма: същото направи и Барлие, който ми се усмихна.

— Да се срещнем на станцията на метрото при музея „Д’Орсе“ в седем вечерта.

— Как да се облека?

— Облечи каквото искаш — рече той. — Сигурен съм, че ще изглеждаш блестящо във всякакви дрехи.

Репликата беше старомодна, но въпреки това си позволих да се изчервя. Наистина ли беше толкова лесно да ме поласкаят? И кога бях започнала да се изчервявам така?

— Ще се видим тогава — казах.

Барлие ми се поклони леко, сложи си предпазните очила, и отново се вмъкна в контейнера.

Монк присви очи и го проследи как си отива. Стотълмайер също внимателно следеше Барлие с поглед.

— Поемаш собствения си живот в ръцете си — каза ми Монк.

— Оценявам това, че сте загрижен за мен, господин Монк. Но мисля, че прекалено много драматизирате.

Каквото и да ми сервираше Барлие за вечеря, то едва ли щеше да е по-лошо от храната, която държах в хладилника си.

— Той е човекът — каза Монк.

— Кой човек? — попита Стотълмайер.

— *Нашият* човек — каза Монк. — Той е убил Нейтън Чалмърс и Еми Дюпон.

— Можеш ли да го докажеш? — попита Стотълмайер.

— Още не — каза Монк. — Но той го е направил.

— Казвате това само защото се изхранва с нещата, които другите хора изхвърлят — казах, без да си правя труда да крия раздражението си.

— Точно така — каза Монк.

— Това не го превръща в убиец — казах.

— То доказва, че е способен на неизказана поквареност — рече Монк. — Ако още не е убил някого, ще го направи.

— Надявах се на нещо малко по-убедително от това — каза Стотълмайер.

— Какво повече можете да искате?

— О, не знам — каза Стотълмайер. — Какво ще кажеш за веществени доказателства, които го свързват пряко и неоспоримо с двете убийства?

— Той се храни с боклук и живее в каналите — заяви Монк. — Това е достатъчна причина да отиде в затвора.

— Мислете за вечерята ми с него като за част от разследването — казах. — Ще се оглеждам внимателно за улики.

— Няма да ти се наложи да гледаш надалече — каза Монк. — Всичко ще бъде върху чинията ти, с хубава гарнитура от ларви.

— Фрийганите ми се струват чисти и здрави — казах.

Монк посочи контейнера:

— Те стоят в контейнери за боклук. Не е безопасно да се храниш заедно с него.

— Знаете къде отивам и с кого ще бъда — казах. — Люсиен няма да ми причини болка.

— Вече на малко име ли го наричаш? — рече Стотълмайер. Пренебрегнах забележката.

— Той ще те отрови — каза Монк. — Но вероятно си права — няма да боли. Ще умреш мигновено.

Погледнах си часовника:

— Не трябва ли да тръгваме към полицейското управление, за да се срещнем с главен инспектор Лъору? Може би е постигнал някакъв напредък с разследването.

— Това би било хубаво — каза Стотълмайер. — Защото ние определено не сме постигнали никакъв.

— Говорете за себе си. Аз прекарах цялата сутрин в почистване на бедняшките улици. — Монк отново прибра в метлата си в специалната й калъфка, покачи се на своята *motocrotte* и включи двигателя. — Ще се срещнем в управлението.

— Сигурен ли сте, че можете да го намерите? — попитах.

— Аз съм детектив. Работата ми е да намирам разни неща — каза Монк и потегли бързо: четките върху предната част на машината му метяха тротоара.

Проследихме го как заминава, после Стотълмайер ме погледна и попита:

— Само за да вбесиш Монк ли прие поканата на Барлие?

Погледнах през рамо към Люсиен Барлие, който отново беше в контейнера и съсредоточено и щастливо ровеше из боклука, а после погледнах Стотълмайер в очите.

— Не съм сигурна — казах.

— Да не би вече да започваш да размисляш?

— Не — казах.

— Ако бяхме в Сан Франциско, щеше ли да приемеш да излезеш на вечеря с бездомник, който живее в канализацията и се храни с боклук?

Когато постави нещата по този начин, наистина започнах да размислям, но бързо се отърсих от мислите.

— Но ние не сме в Сан Франциско, капитане. В Париж сме.

— И това променя ли нещата?

— *Vive la difference*^[2] — казах. — Това е посланието на Париж.

— Тогава следенето на теглото да върви по дяволите — рече Стотълмайер. — Връщаме се в „Леноар“.

[1] Игра на думи — на английски „dirt“ означава „пръст, земя“, но също и „мръсотия“. — Б.пр. ↑

[2] Да живее различието (фр.). — Б.пр. ↑

25. Г-Н МОНК ПРЕГЛЕЖДА ДОКАЗАТЕЛСТВАТА

Когато влязохме в дежурната стая, открихме Дишър до кафемашината, да пълни чашата си. Косата му беше разрошена, дрехите му бяха измачкани, а очите му бяха кървясали. По врата му имаше драскотини, а устните му бяха напукани.

— Добро утро, Ранди — поздрави Стотълмайер. — Как изкара, след като си тръгнахме?

— Изобщо не съм спал снощи — каза той. Гласът му звучеше дрезгаво и продрано.

— Умората от часовата разлика ли те застигна? — попитах.

— Не, почитателките на групата ми — каза Дишър. — Цели орди похотливи, ненаситни французойки.

— Не са ли всичките такива? — каза Стотълмайер.

— Искаха да усетят вкуса на своя любим Диш.

— Извини ме, отивам да си проверя имейла, преди да повърна — рече Стотълмайер и отиде до едно от празните бюра.

— Диш ли? — попитах.

— Така ме наричат — каза Дишър. — Бях основното блюдо в едно пиршество на любовта. Не можеш да си представиш.

— Опитвам се да не си представям — казах. — Боже, само как се опитвам.

Дишър ме хвана под ръка и ме въведе в антрето, като хвърли поглед през рамо да провери къде е Стотълмайер, който седеше пред един компютър, без да ни обръща абсолютно никакво внимание.

— Мисля да остана — прошепна Дишър.

— Имаш предвид, да удължиш посещението си в Париж и да изкараш една ваканция?

— Имам предвид, да остана завинаги и да последвам музата си — каза Дишър.

— Досега музата ти те е вдъхновила само за една песен — казах.

— В мен има още музика — каза Дишър. — Още, още много. Чувствам го.

Вероятно са газове, помислих си.

— Може би е добре да изчакаш, докато тези песни излязат на бял свят, и си създал достатъчно неща, преди да вземаш каквито и да е важни решения. Наистина ли искаш да рискуваш и да заложиш всичко на една песен, която е култов хит във Франция?

— Но моята група има почитатели — каза Дишър. — Разполагам с бельото им, за да го докажа.

А това беше поредната представа, която исках да прогоня от ума си.

— Колко още ще продължат да ти се възхищават, ако следващата ти песен се издъни? — казах. — Можеш да се превърнеш в поредния Бърти Хигинс. Или Джоуи Скарбъри. Или Ван Маккой.

— Кой са те?

— Точно това имам предвид — казах. — И техните групи са имали почитателки.

— Страстни, ненаситни францужойки?

— Вероятно — рекох.

— Но аз нямам почитатели на групата си в Сан Франциско — поясни Дишър. — Никой не ме нарича Диш.

— Може би това ще се промени, когато имаш повече песни.

— Дотогава ще ме наричаш ли така?

— Не — казах.

— Долавям ли малка възможност за преговори по въпроса?

— Не — казах.

— Почти съм сигурен, че долових — рече той.

— Не си — казах. — И не си и помисляй да поискаш да хвърля гащичките си по теб.

Естествено, точно в този момент се появи Монк, който вече не носеше униформата си на уличен чистач. Погледна ме слисано.

— Какво те е прихванало? — попита Монк. — Първо приемаш да излезеш на среща с бездомник, а сега прелъстяваш полицейски служител.

— Не съм го прелъстявала, господин Монк. Установявах граница.

— С долното си бельо — каза Монк.

— Да — казах. — Това е важна граница.

Той ни подмина и влезе в дежурната стая, където капитан Стотълмайер говореше с главен инспектор Лъору и инспектор Гадуа.

— А, точно навреме — каза Лъору. — Капитан Стотълмайер тъкмо ни разказваше за разговора ви с Люсиен Барлие.

— Той го е направил — рече Монк.

Лъору и Гадуа се спогледаха объркано. Стотълмайер забеляза.

— Монк иска да каже, че според него Барлие е убиецът — рече Стотълмайер.

— С какво основание смятате така? — попита Гадуа.

— Той се храни с боклук — каза Монк. — Той е противен тип.

— Не съм запознат с по-големите тънкости на американската правна система — каза Лъору, — но във Франция това не е достатъчно за осъдителна присъда.

— Всички доказателства сочат към него — каза Монк.

— Нямах представа, че разполагаме с доказателства — каза Стотълмайер.

— Разполагаме с някои нови насочващи улики, които, за нещастие, не сочат към конкретен заподозрян — каза Лъору. — Всъщност, капитане, трябва да благодарим на вас за откритията.

— Какво съм направил? — попита Стотълмайер.

— Все повтаряхте, че Нейтън Чалмърс, иначе известен под името Боб Смит, не би се замесил с фрийганите, освен ако това няма да му донесе пари. Затова проверих някои неща. От времето, когато Чалмърс е пристигнал във Франция, случаите на сериозна кражба на самоличност и фалшифициране на кредитни карти в седми арондисман са се увеличили тройно.

— Случаите на кражба на самоличност не се ли увеличават навсякъде в днешно време? — каза Дишър.

— Вярно е, лейтенант — каза Лъору. — Но процентът в този квартал остава значително по-висок, отколкото в други подобни квартали в същата социално-икономическа класа.

За миг Стотълмайер задъвка долната си устна, докато се опитваше да смели чутото.

— Значи Чалмърс е ровел из боклука, търсейки финансови документи, сметки за вода, газ и електричество, извлечения от кредитни карти, и всичко друго, което е можел да използва, за да

открадне самоличността на дадени хора и да опразни банковите им сметки.

— Така предполагаме, капитане — каза Гадуа. — Отмъкнал е поне един милион евро, може би много повече. Надяваме се да научим нещо повече, след като разбием кода на компютъра на Еми Дюпон.

— Защо да чакаме дотогава? — попита Монк. — Да вървим да арестуваме Барлие, за предпочитане преди вечеря.

— Все още нямате никакво доказателство, че е убил Нейтън Чалмърс или Еми Дюпон — каза.

— Видях го да яде натъртена ябълка — каза Монк, — без първо да я измие.

— За жалост, това няма нищо общо с убийствата — каза Лъору. — Всичко, с което разполагаме, са черепът на Чалмърс и няколко негови кости, които събрахме от катакомбите. Дори не знаем дали наистина е бил убит, или какво е било оръжието на убийството.

— С убийството на Еми Дюпон е тъкмо обратното — рече Гадуа. — Знаем къде и кога е станало, и дори разполагаме с оръжието на убийството и десетки свидетели, но не знаем как е извършено или кой го е направил.

— Бил е Люсиен Барлие — каза Монк. — Ето какво е станало.

Монк започна обяснението си, като обобщи онова, което вече знаехме: Чалмърс отрязал един от пръстите си, извадил си един зъб и блъснал случаен минувач в резачка за дърва, за да инсценира собствената си смърт и да избегне вероятната дълга присъда.

Чалмърс избягал във Франция и се присъединил към фрийганите, като възприел тяхната противопоставяща се на консуматорството философия, за да не му се налага да си намира работа, да плаща наем, или да върши каквото и да е друго, чрез което лицето, пръстовете му отпечатъци или фалшивото му име можели да попаднат в някоя база данни.

Монк смяташе, че или Барлие вече е използвал антиконсуматорския начин на живот като претекст, за да тършува из боклука в търсене на финансови документи, или Чалмърс му е дал идеята. Което и да беше вярно, вероятно Чалмърс беше станал алчен. Искал повече пари, а също и любовницата на Барлие.

Барлие не искал да изгуби парите и Дюпон, затова убил Чалмърс и убедил всички, че американецът е заминал за Ню Йорк.

Всичко вървяло гладко, докато Монк не намерил черепа, а Дюпон не разбрала никак, че жертвата е Чалмърс. Тя потърсила Монк, за да му каже каквото знаела.

— Барлие не можел да позволи това да се случи — каза Монк. — Трябвало да я убие, преди тя да успее да се разприказва. Едва успял навреме.

Настъпи продължителна тишина, докато всички обмисляха теорията на Монк.

— Описахте един възможен мотив за убийствата — рече Льору. — Но всичко това са само догадки. Няма доказателства в подкрепа на никоя от тях. Чалмърс може със същия успех да е бил убит от някой, когото е завлякъл с пари.

— Не е бил — каза Монк.

— Не обяснихте как Барлие е проследил вас и Еми Дюпон до *Toujours Nuit* или как се е промъкнал в ресторанта, без да го видят — каза Льору. — Освен това не сте обяснили как е открил Дюпон в пълната тъмнина, намущкал я е и е избягал, без да го забележат.

— Ще обясня — каза Монк.

— Във Франция трябва да направите това преди можем да извършим арест — каза Льору.

— Монк обикновено е прав за тези неща — каза Дишър.

Монк се усмихна с признателност на Дишър, задето се е намесил в негова защита, което обикновено е моя работа, но днес не можех да го направя искрено.

— Вярно е, но обикновено вниманието на господин Монк не се отвлича от силно лично отношение — казах и погледнах Монк в лицето. — Не можете да погледнете отвъд алтернативния начин на живот на Люсиен Барлие. Мисля, че това замъглява преценката ви.

— Не ми говори за добра преценка — каза Монк. — Ти излизаш довечера на среща в канала с един мръсен скитник.

— Така ли? — попита Гадуа.

— Не е любовна среща. Част от разследването е — казах. — Той ще е на своя територия. Ще се чувства спокоен и отпуснат. В неофициална обстановка е по-вероятно да се разкрие пред мен, отколкото би било при полицейски разпит. Би било глупаво от моя страна да откажа поканата му. Може да не ни падне отново такава добра възможност.

Още докато произнасях защитната си реч, тя звучеше като неубедителен довод в най-добрия случай, или като лъжа — в най-лошия, за причината да приема поканата. Подготвих се за подигравките и недоверието, които щяха да последват.

— Съгласен съм — каза Лъору, за голяма моя изненада. — Ако моєю Монк е прав за вината на Барлие, тогава това може да е ценна възможност да научим повече за него и дейностите му.

Исках да погледна изражението върху лицето на Лъору, за да разбера дали наистина се съгласяваше с мен или ми правеше услуга, но се страхувах, че собственото ми изражение може да ме издаде.

Ето защо вместо това се загледах в ръцете си и се престорих на много заинтригувана от кожичките на ноктите си.

— Какво знаете вече за него? — обърна се Стотълмайер към Лъору.

— Той е хранещ се с боклуци откачалка, която живее в дупка и убива хора — каза Монк.

— Не много повече от онова, което е разказал на вас и госпожица Тийгър тази сутрин — каза Лъору. — Бил е арестуван само веднъж.

— За скитничество? За вандализъм? За изнудване? — попита Монк.

— Поправяне на часовник — каза Лъору.

— Това престъпление ли е във Франция? — попитах.

— Такова е, когато проникнеш с взлом в музей, за да го извършиш — каза Лъору. — В продължение на година всяка нощ той и един пенсиониран часовникар се промъкнали през тунелите в Музея на неокласическото изкуство, за да поправят тристагодишния часовник, който се издига над главното фоайе. Той е изящен неокласически шедьовър, който, за жалост, е ръждясал и станал негоден за употреба след десетилетия на немарливо отношение.

— Правил го е, без да го забележат пазачите и без да задейства алармите? — попита Монк.

Лъору кимна:

— Направили си работилница зад часовника и се прикачили към електрическата и комуникационната система на сградата. С помощта на лаптоп наблюдавали охранителните камери и по интернет се свързали за съвет с опитни часовникари. Имаха си даже кафемашина.

— И как го хванахте? — попита Дишър.

— Не го хванахме — каза Лъору. — Барлие съобщи на музейната управа, че часовникът е поправен, и те повдигнаха обвинения срещу него.

— Струва ми се много страшен човек — рекох.

— Най-последно започваш да се вразумяваш — каза Монк. — Кога е излязъл от затвора?

— Изобщо не е бил в затвора — каза Лъору. — Предложиха му да положи двеста часа общественополезен труд.

— Да събира боклук, без съмнение — казах.

— Нека просто да кажем, че всичко се разви възможно най-добре за всички заинтересовани — каза Лъору.

— Искате да кажете, че е научил, че може да наруши закона и да му се размине — каза Монк.

— Аз не гледам на нещата точно така, мосю Монк.

Стотълмайер въздъхна:

— Е, и сега какво?

— Трябва да арестуваме Барлие, преди да убие отново — каза Монк.

— Кого ще убие? — попита Гадуа.

— Натали — каза Монк. — Довечера.

— Всички знаем къде ще е тя, и с кого — каза Лъору. — Като й навреди, няма какво да спечели, а може да изгуби всичко. Трябва да е луд.

— Говорим за човек, избрал да се откаже от всичко, за да може да се храни с боклук — възрази Монк. — Ако това не е откачено, тогава кое е?

Сещах се за няколко примера — всеки месец да пускаш дръжките на вратите си в миялната машина, да организираш кампания за приемане на конституционна поправка, обявяваща неаполитанския сладолед извън закона, и да използваш един калъп сапун само веднъж, — но реших да си държа устата затворена.

Той забеляза, че аргументите му не са разколебали никого от нас. Барлие нямаше да бъде арестуван, а аз щях да спазя уговорката си.

— Боже мой, всички сте си загубили ума — каза той.

И с тези думи измарширува от полицейското управление и повече не се върна.

26. АСИСТЕНТКАТА НА Г-Н МОНК ОТИВА ПОД ЗЕМЯТА

Монк прекара остатъка от деня, възседнал своята *motocrotte*, като чистеше тротоарите в осми арондисман.

Аз се мъкнех заедно със Стотълмайер, изпълнявайки ролята на негов преводач, докато той, въоръжен с даден му от Лъору списък, издирваше жертви на кражба на самоличността в седми арондисман, където фрийганите най-често тършуваха за плячка.

Една от жертвите на кражба на самоличност, с която разговаряхме, ни отведе до един съсед в сградата си, който бил изнудван въз основа на любовни писма и снимки до съпругата на бизнес партньора му, които бил скъсал и изхвърлил. Човекът платил три пъти на изнудвача, но когато отказал да му дава повече пари, тайните му били изкарани на бял свят, и изгубил брака и бизнеса си.

Стотълмайер му показва снимки на Барлие и Чалмърс. Човекът веднага разпозна Чалмърс като човека, който го беше изнудвал.

Капитанът успя да докаже, че теорията на Лъору за замисъла на Барлие е правилна.

Когато се върнахме в управлението, научихме, че кодът на компютъра на Дюпон накрая е бил разшифрован.

Чалмърс беше използвал компютъра, за да източва банкови сметки, да копира номера на кредитни карти, и да прехвърля средствата в банки в Швейцария и на Каймановите острови. Лъору прехвърли тази страна от случая на специално поделение на полицейското управление, което се занимаваше специално с финансови престъпления.

Смятах, че като цяло денят е бил оживен и плодотворен. Тръгнах си от управлението в четири следобед, за да си дам много време да се приготвя за срещата си за вечеря.

На път към станцията на метрото, купих малко, но силно фенерче и няколко батерии. Ако по някаква причина се отделях от

Барлие, докато бяхме под земята, исках да мога да изляза отново навън.

В управлението бях потърсила в интернет информация за катакомбите, и една история, която прочетох, леко ме разтревожи. През ноември 1793 г. Филибер Аспер, портиерът на болницата „Вал дьо Грас“, решил да проучи подземните тунели на светлината на свещи, за да потърси прословутата винарска изба на картезианските монаси. Изгубил се и никой не чул нищо повече за него. Единайсет години покъсно инженери, които правели карта на катакомбите, се натъкнали на скелета му, само на няколко стъпки от един от изходите. Погребали го, където го намерили.

Може би историята беше апокрифна, но сметнах, че въпреки това е най-добре да взема предпазни мерки.

Върнах се до хотела с метрото. Когато излязох от станцията на площад Шарл де Гол, забелязах Монк да хвърчи наоколо на своята *motocrotte*, но не се опита да привлече вниманието му. Не ми се слушаше нов лекция за това колко безразсъдно е държанието ми. Заредих батерията на клетъчния си телефон, поел взех душ и се преоблякох в напълно небрежно облекло. Сложих си пуловер с шпиц деколтe, джинси, маратонки и леко яке, тъй като предположих, че под земята вероятно е влажно и поне с десет градуса по-хладно, отколкото по улиците.

Пъхнах в дамската си чанта картата на катакомбите, която ми беше дал Антоан Бисун и взех току-що заредения си клетъчен телефон, макар че щеше да е истинско чудо, ако успеех да хвана сигнал на тридесет метра под Париж в изоставена варовикова кариера.

Пътуването до станцията на метрото при музея „Д’Орсе“ беше учудващо бързо и пристигнах с цели петнайсет минути по-рано. Но когато слязох от влака, Люсиен Барлие ме чакаше на една от пейките и четеше вестника.

Носеше жилетка от костюм върху риза с разтворена яка, и ми отпрати усмивка, чиято енергия беше достатъчна за цяло село.

Сгъна вестника и го остави на седалката до себе си, преди да се изправи, за да ме поздрави.

— Радвам се да те видя — каза той. — Страхувах се, че може да не дойдеш.

— Защо мислеше, че ще ти вържа номер?

— Шефът ти — каза той. — Той наистина не искаше да правиш това.

— Той не иска също и да ям разбъркани с ръце салати с дресинг, но въпреки това аз го правя. Вземам решенията си сама, и не очаквам някой да живее по същия начин като мен.

— Ти си широко скроена жена.

— Това означава ли, че сте си поставили за цел да ме убедите да стана фрийган?

— Това не е намерението ми — каза той.

— Какви са намеренията ви?

Цялата се присвих, в мига щом заговорих. Звучах като баща ми, когато разговаряше с някое от гаджетата ми в гимназията.

— Бих искал да ти покажа моя свят и да науча нещо за твоя.

— Моят свят не е толкова интересен — казах.

— Съмнявам се в това. — Той ми протегна ръката си. Поех я, и той ме поведе надолу по дългия перон към един парапет в началото на тунела на метрото.

— Това е коварната част — каза той. — Перонът се наблюдава от камери за близък обхват. Трябва да се покатерим по парапета, да скочим на релсите, и да изтичаме в тунела на метрото, преди да ни хване охраната и преди да мине следващият влак.

Сърцето ми заби бясно. В нарушаването на правилата и поемането на рискове имаше нещо безспорно вълнуващо.

— Колко време имаме?

— Две-три минути — рече той. — О, и се опитай да не настъпваш електрическия парапет.

— Ще го имам предвид — казах.

Той прескочи парапета и скочи на земята до релсите. Аз направих същото. Той ме хвана за ръката и изтичахме в тъмните тунели, които миришеха на влага, нефт и урина.

Имах чувството, че се намирам в сцена от филм и че сме двама трагично влюбени, бягащи от престъпление, което не сме извършили. Единствената ни вина беше страстта ни.

Реалността и фантазията бяха опияняващи. Усетих тътен под краката си и когато погледнах през рамо, видях как на станцията зад нас бързо спира влак. За миг се уплаших, че няма да спре. Но той спря и чух съскането и жуженето, с което се отвориха плъзгащите се врати.

Барлие ме дръпна далече от релсите и толкова плътно до стената, че грубият камък одраска рамото ми. Добре, че бях със старо яке.

— Побързай — каза той.

Не беше лесно да тичам по чакъла в тъмнината. Не знаех къде отивам. Стиснах по-здраво ръката му. Тя беше моето спасително въже.

Отново усетих тътена. Този път влакът определено идваше към нас. И то бързо.

Барлие ме дръпна в малка ниша и ме притисна здраво към себе си, докато влакът префуча с бясна скорост само на сантиметри от нас, предизвиквайки такъв порив на вятъра, който сякаш можеше да ме помете и да ме запрати върху релсите.

Но той ме държеше здраво. Миришеше на сапун и афтършейв. Беше много мъжествен аромат, със съвсем лек дъх на плесен в него, който вероятно идваше от дрехите му, които държеше в подземния си дом.

Бях усетила този мирис, или нещо много подобно на него, порано в тъмнината на *Toujours Nuit*. Но не и афтършейва. Вкопчих се в тази разлика, както се бях вкопчила в него.

Влакът сякаш беше безкраен: тресеше земята и ни шибаше с вятър. Ръцете на Барлие бяха силни, гърдите му бяха топли, и аз се изкушавах да облегна буза на рамото му, да обвия ръце около кръста му, и да затворя очи.

Когато влакът отмина, почти съжалих за това. Беше лесно да забравя какво беше усещането от прегръдката и колко много се нуждаех от нея.

Точно тогава чух тиктакането на часовника в джоба на жилетката му. Спомних си, че Монк беше чул тиктакане, когато убиецът мина покрай него в ресторанта.

Може би не беше същото тиктакане. Може би не се намирах в тъмен тунел в прегръдките на убиец.

Барлие посегна с една ръка зад гърба си и отвори тежката метална врата, на която се беше облегал.

Вратата ни изведе в тесен сервизен коридор, от двете страни на който имаше тръби и на всеки няколко метра беше осветен от по една електрическа крушка. Беше широк само колкото да можем да минем в колона по един и приведени почти наполовина.

Той ме хвана за ръката и забързахме надолу по коридора, докато стигнахме до Т-образен кръстопът.

На пода имаше две миньорски каски с монтирани върху тях фенерчета. Той си сложи едната и ми подаде другата. Очевидно ги беше оставил там по-рано, за да ни чакат.

— Сега започва купонът — каза той.

Помислих си, че вече беше започнало, но не казах нищо. Закрепих каската на главата си и го последвах надолу по коридора.

Дочух зад нас да приближават стъпки и гласове, но Барлие не изглеждаше разтревожен.

Бяхме изменили съвсем кратко разстояние, когато той се наведе и се промуши под някакви тръби, отметна настрани лист гофриран метал, и разкри пролука, точно толкова голяма, колкото през нея да се пропълзи.

Радвах се, че бях решила да не си обличам вечерната рокля.

Той ми направи знак да пропълзя през пролуката. Спуснах се в заешката дупка.

С усилие се промъкнах през дупката до другата страна в пълен мрак. Останах на четири крака, несигурна колко висок е таванът.

Барлие се провря през дупката след мен и с помощта на тел, праметната като примка през парчето гофриран метал, затвори пролуката зад гърба си.

Миг по-късно чухме гласове в сервизния коридор и стъпки, които минаха бързо край нас.

Щом отминаха, Барлие включи лампата на каската си и аз направих същото, осветявайки тунел, издълбан в скалите. Беше достатъчно висок, за да стоим изправени, и достатъчно широк, за да вървим един до друг.

— Трябва ли да правиш това всеки път, когато се прибиращ вкъщи? — прошепнах.

Той поклати глава:

— Има хиляди входове за катакомбите — шахти, мазета, изоставени станции и на метрото, подземни паркинги, дори няколко надземни входа, скрити от храсти в паркове и празни парцели.

— Тогава защо не избрахме някой от тях?

— Помислих си, че това ще е по-паметно преживяване за теб — каза той. — Освен това така ще минем по живописния маршрут.

Той отново тръгна начело, а аз го последвах, само че този път той не ми предложи ръката си.

Тук беше по-хладно, отколкото в станцията на метрото, но все още приятно. Усещах мириxa на влагата във въздуха, в пръстта и камъните.

Направихме няколко завоя и стръмни изкачвания и спускания, а после тунелът се разтвори, образувайки голямо помещение. На лъчите на неговото и моето фенерче видях графитите навсякъде: рисувани изображения на хора и животни, и груби скици на хора, които вършеха груби неща.

В скалната стена някой беше издълбал голям скелет на динозавър. В друг ъгъл някой беше издълбал поредица от лица, които сякаш се притискаха към камъка, все едно беше чаршаф на легло.

Които и да бяха хората, издълбали тези изображения, е трябвало да свалят долу всичките си сечива; да не говорим пък за храна, вода и светлина. После в продължение на цели седмици бяха обработвали скалата с чук и длето, сами във влажната тъмнина.

Защо го бяха направили? Какво се надяваха да постигнат? Дали са мислиш, че създаденото от тях ще има по-голям шанс да се задържи трайно тук, отколкото в света отгоре? Дали това беше заявка за безсмъртие? Или нещо напълно различно?

Навсякъде имаше миниатюрни кътчета и пролуки, претъпкани с втвърдени струйки восък от някогашни свещи. На пода до едната стена бяха подредени празни бутилки.

Прекосихме галерията и влязохме в един от многото тунели, които се разклоняваха от нея като спици на колело. Рисунките и барелефите продължаваха и в тунела, в който от двете страни, по стените и тавана, имаше фрески, релефни изображения, картини, комикси и скици.

По стените имаше също бележки, инициали и дати. Много дати: 1870, 1942, 1768, 2002, 1790, 1961. Преминавах бързо назад, напред и встрани през времето.

Това не беше просто лабиринт — беше машина на времето.

Тези тунели далеч не бяха тъмна дупка: те бяха калейдоскоп от цветове, образи и думи, уловени в избухващата за миг светлина от миньорските ни лампи.

Това беше почти прекалено, за да го възприема, но докато се опитвах, осъзнах, че съм изгубила всякакво чувство за посока. Бях благодарна за картата в дамската си чанта и мяркащите се от време на време улични табели или адреси на сгради по стената сред рисунките и барелефите.

Долових зловоние, което се усилваше все повече, колкото по-дълбоко влизахме в тунела. Ако така миришеха катакомбите, нямаше да ям твърде много на вечеря, та ако ще да беше приготвена и от самия Гордън Рамзи^[1].

Не бях голям експерт по отпадъчните води, но когато миризмата се усили, започна да ми напомня не толкова за канали, колкото за обор.

— Да не държите селскостопански животни тук? — попитах.

— Не, разбира се, че не — каза той. — Миризмата, която усещаш, е от оборския тор, който използваме за наторяване.

Свихме зад един ъгъл и влязохме в дълго помещение, осветено от електрически лампи. Приличаше на катакомбите, само че вместо кости, докдето стигаше погледът ми, се простираха редици с гъби.

Редиците бяха ръбести, като парче чипс „Рафълс“, с тесни пътеки между тях, където половин дузина хора в мръсни работни дрехи разстилаха тор с голи ръце и го отъпкаха с колене. Беше гледка, за която се надявах на Монк никога да не му се наложи да вижда.

— Тези изоставени каменни кариери са идеални за отглеждане на гъби — каза Барлие. — Въздухът е влажен, температурите са идеални, а покритата с барут почва е богата на сол.

— Какъв тор използвате?

— Конски — каза той. — Най-доброто подхранващо средство на земята. То е естествено, има го в изобилие, и е богато на амоняк, азот, фосфати и калий. Но сме много придирчиви по отношение на това откъде да си го набавяме.

— Не го смятате от улиците?

— В Париж няма достатъчно коне, за да посрещнат нуждите ни. Използваме две хиляди тона тор на година за лехите си с гъби, и трябва да бъде чист и без химикали. Затова си купуваме тор направо от ферми извън Париж, в които е по-вероятно конете да са използвани за тежък труд, държани заедно с други животни, и хранени солидно с хубава, суха слама.

— Купувате го? С пари? Това не влиза ли в разрез с духа на вашето общество на фрийганите?

— Не съм казал, че никога не използваме пари — каза той. — Купуваме само онова, което другите не са изхвърлили или което не можем да придобием законно чрез размяна или дарение. Например, лекарства с рецепта или медицински грижи. Отглеждането на гъби и продаването им е едно от нещата, което правим да се сдобием с пари.

Кражбата на самоличност може би беше още едно от нещата, които правеха за пари, но не го попитах за това.

— Наистина ли съществува търсене за гъбите, които се отглеждат тук долу?

— Това са парижки бели гъби — каза той. — Смятат се за деликатес. През деветнайсети век всяка година от тези пещери и тунели се берели хиляди тонове гъби. Ние сме последните, които все още го правят тук, по старомодния начин. Ще намериш нашите гъби за ценители на изтънчената кухня в някои от най-добрите ресторанти в Париж.

Запитах се дали това включваше и *Toujours Nuit*, и дали това би обяснило петънцата конски тор, изстъргани от подовете в нощта на убийството на Еми Дюпон.

Съществуваше, разбира се, и по-обезпокоително обяснение, за което не исках да мисля. Въпреки това небрежно стъпих в малко от тора, така че криминалистите на Лъору да могат да изстъргват подметките ми по-късно, за да проверят дали торът съответства на образа, който бяха взели, макар да бях готова да се обзаложа, че е така.

— Предполагам, че в менюто ни тази вечер ще има гъби — казах.

— Разбира се — каза той. — Млади, сочни и току-що набрани.

Продължихме през гъбените лехи и влязохме в друг богато украсен тунел. Минахме през още помещения, укрепени с каменни колони за предотвратяване на внезапни срутвания, и покрити с трупали се в продължение на три столетия произведения на изкуството от случайни минавачи, бегълци, революционери и художници, и официални „подписи“ и бележки, оставени от инженери, работници в каменната кариера, производители на гъби, и войници.

Но това не беше просто огромна художествена галерия или историческа забележителност. Беше също и място за партита и тайни срещи. Из отделните помещения бяха пръснати многобройни празни бутилки, метални консервени кутии и опаковки от сандвичи, а също изпоцапани дюшеци, спални чуваш и използвани презервативи.

Миризмата на гъбената леха вече отдавна беше изчезнала, и сега отново усетих мирис на влага, донесен от лекия полъх на хладен вятрец.

След още няколко завоя и отбивки тръгнахме по вити каменни стълби, които изглеждаха, сякаш са били издялани преди векове, а после изгладени от краката, стъпвали по тях в продължение на столетия.

Стъпалата водеха към стреловидна арка, която се отваряше към нещо, което вероятно беше друго помещение. Плисна мъждива, трепкаща светлина, и чух звук като от вода, плискаща се леко в бряг.

Барлие застана до арката и ми направи знак да мина през нея.

— Добре дошла в дома ми — каза той.

Минах покрай него, и от онова, което видях, ми секна дъхът.

[1] Прочут британски готвач, звезда от риалити шоуто „Кухнята на ада“. — Б.пр. ↑

27. АСИСТЕНТКАТА НА Г-Н МОНК ОТИВА НА ВЕЧЕРЯ

Един от любимите ми филми от детството е *Уили Уонка и шоколадовата фабрика*. Има една страхотна сцена, в която децата откриват огромна градина от захарни бонбони, през която тече шоколадова река и Джийн Уайлдър започва да пее какво е да живееш в свят от чисто въображение.

Сега знаех как са се чувствали онези деца.

Пристъпих в огромно, сводесто помещение, издялано във варовика, поддържано от елегантни колони и осветено от десетки настолни лампи и стотици свещи: потрепващата светлина хвърляше отблясъци върху блещукащата повърхност на подземното езеро от дясната ми страна.

Към песъчливия бряг беше привързана лодка с гребла, а от лявата ми стана имаше игрище за голф с изкуствена настилка, което се простираше дълбоко в широк тунел. Обширното пространство се осветяваше от най-различни изхвърлени настолни лампи, поставени в издълбани ниши, със охранващи кабели, прикрепени към намотаните на кълбо електрически кабели, които се простираха покрай стените на тунела.

Пред мен, в края на каменна пътека, която пресичаше игрището за голф, се намираше откритото пространство за живеене на Барлие, украсено в стил, който бих нарекла „вехтошарският шик на швейцарското семейство Робинзон“.

Кухнята беше вградена в плитка пещера: по дървените лавици бяха спретнато подредени съдове и прибори за хранене, книжни чинии и пластмасови съдинки, тенджери и тигани, бутилки с вода и консерви с храна. Имаше полица за вино, пълна с бутилки, и няколко кухненски уреда, включително малък хладилник, котлон с плоча, микровълнова фурна и дори машина за еспreso.

Мястото за хранене представляваше няколко дървени и пластмасови стола, подредени около парче шперплат с покривка

отгоре, поставено върху крака от каменни плочи. Масата вече беше подредена за нашата вечеря на свещи.

Извън кухнята, лавиците бяха издълбани в камъка и претъпкани с книги, дивидита и компактдискове. Имаше няколко телевизора, дивиди плейър и стар настолен компютър, поставени върху щайги.

Забелязах няколко преградени със завеси пещери, които предположих, че използва като дрешници, тъй като зад една незатворена докрай завеса видях да висят дрехи.

Беше закачил два хамака между колони, а около един противопожарен изход беше подредил няколко сгъваеми плажни стола и шезлонг.

За украса имаше пъстри килимчета, изкуствени цветя в саксии и пластмасови дървета, а стените на пространството за живеене бяха украсени с постери и картини.

Барлие явно беше възхитен от смайването ми вида на подземния му дом.

— Удивително е — казах.

— Винаги съм искал да имам дом, разположен до голф игрище, с изглед към езеро — рече той. — Просто никога не съм мислил, че ще е под земята.

— Прилича на нещо, излязло от Фантома на операта, само дете не носиш маска.

— Всички носим маски — каза той.

Барлие мина бавно покрай мен до първата дупка на игрището си за голф, където държеше сак със стикове. Измъкна сложно изработен високотехнологичен стик с лицева част, подобна на изкривен уред за приготвяне на вафли.

— Искаш ли да поиграем малко преди вечеря?

Той тупна една топка за голф и тя се търкулна в първата дупка.

— Никога не съм си падала по миниголфа — казах и посочих езерото. — Това сладка вода ли е?

— Да, от естествен извор, макар че все пак не я пия. Но е безопасна за къпане, приятна за гледане, и страхотна, за да играеш голф край нея.

Прекоших каменната пътека и отидох до онази част, в която живееше.

— Всичко, което имаш, е толкова на открито. Не се ли страхуваш, че някои любители на катакомбите може да дойдат тук и да откраднат всичко това?

Той сви рамене:

— Не съм истински обвързан с материалните неща, а и без друго всичко това е откъснато от боклука. Тук няма нищо, което да не може да бъде лесно заменено. Освен това обикновено разбирам, когато в тунелите има някой. Тези телевизори са свързани с градската система за близко наблюдение.

Изведнъж си спомних как инспектор Гадуа ни показва заснетите от наблюдателните камери кадри, на които Еми Дюпон следваше мен и Монк, докато разглеждахме забележителностите на Париж. На онзи запис не видяхме никой друг, а само нея, докато ни следваше по петите. Но изобщо не ми мина през ума, че някой може да е използвал същите тези камери, за да ни следи отдалече.

Барлие можеше да ни е проследил, без изобщо да напуска удобния си хамак. Разбира се, щом той можеше да го направи, значи и всеки друг можеше. Същите охраняващи кабели, към които се беше прикачил за видеото, се простираха по цялата дължина на пещерите под града.

Барлие се приближи до масата и ми издърпа стол.

— Заповядай, седни, докато аз приготвя вечерята ни.

Седнах, а той отиде в кухнята и изнесе панерче с хляб, сирене, и бутилка вино.

Докато похапвах от ордьоврите и отпивах от виното си, Барлие сложи в уредбата един компактдиск и класическата музика отекна в стените. Акустиката беше съвършена. Да бъда там в онази вечер, не приличаше на никое друго преживяване, което бях имала преди. Всъщност, беше незабравимо. И трябваше да благодаря на Монк за това.

Беше ми неприятно да го призная, дори пред себе си, но той беше прав, че предприемането на разследване на убийство ще ми позволи да видя една страна от Париж, която иначе никога нямаше да видя. И да изживея нещо, което беше неповторимо и напълно различно от преживяването, което бях имала с Мич.

Обмислях какви щяха да са плюсовете и минусите ако споделя това осъзнаване с Монк, когато Барлие ми поднесе голяма порция

салата от марули, моркови, краставици и бели гъби с лек дресинг от сос винегрет.

— И всичко това е взето от боклука? — попитах, когато той постави салатата пред мен.

— С изключение на гъбите — каза той, като седна срещу мен. — Тях ги набрах тази сутрин.

Поколебах се за миг, а после лапнах една хапка. Салатата беше свежа и вкусна. Ако не ми беше казал, че това са изхвърлени зеленчуци, никога нямаше да го разбера от вида, плътността или вкуса им.

— Страхотно е — казах.

— Струваш ми се изненадана.

— Видях откъде пазаруваш — казах и лапнах още една хапка.

— Нужно е малко време да превъзмogneш отвращението си към нещо, което е извадено от контейнера за смет — каза той. — Но щом откриеш, че нещо не е непременно боклук просто защото някой е решил да го изхвърли, негативните чувства изчезват. Нужни са само ден-два в контейнера, а също и да видиш с очите си как се изхвърлят толкова много неща, които не са счупени или развалени. Всеки би трябвало да го направи.

— За човек, който казва, че не иска последователи, стилът ти е твърде пропагандаторски.

— Прощавай — каза той. — Просто това е нещо, към което се отнасям с твърде голяма страст.

— Още не съм съвсем наясно как се е развила тази страст — рекох. — Каза само, че един ден си получил просветление. Нещо трябва да го е подтикнало. Не мога да повярвам, че просто един ден си се събудил и си решил да се оттеглиш от обществото.

— Още съм част от нашето общество — каза той. — Просто престанах да посвещавам живота си на печеленето на пари и харченето им.

— Избягваш въпроса ми — казах.

— Така е — каза той.

— Тогава отговорът сигурно е нещо смущаващо — казах — или болезнено.

Той въздъхна и остави вилицата си.

— Бях влюбен в една жена. Тя беше напредващ в кариерата си служител в голяма корпорация, точно като мен, макар и в различна област. Беше талантива, амбициозна и успешна. И двамата бяхме такива. Част от играта е да изглеждаш като победител: да носиш подходящите дрехи, да караш подходящите коли, да живееш в подходящия квартал. Намирахме време един за друг винаги, когато можехме, но това бяха откраднати моменти — работата винаги беше на първо място. И за двама ни. После един ден, докато тя пресичаше улицата, я блъсна камион. Загина.

— Съжалявам — казах.

— Говорела по мобилния си телефон и не внимавала — каза той.

— Може да се случи на всеки — казах.

— Говореше с мен, докато пресичаше улицата — каза той. — BMW току-що бяха променили дизайна на петата серия, и аз бях взел на изплащане предишния модел. Карах го от по-малко от шест седмици. Тя ме увещаваше да престана да изплащам вноските, защото нямало да изглежда добре да ме видят в тази кола.

— Не можеш да се упрекваш за случилото се — казах. — Можела е да говори с кого ли не, за какво ли не. Не си бил виновен ти, че е загинала.

Той отнесе чиниите от салатата и отиде в кухнята да подготви следващото основно ястие. Докато говореше, извади нещо от хладилника и го пъкна в микровълновата фурна.

— Знам това. Беше нещастен случай. Но остава фактът, че тя загина, тревожейки се за това, че бяхме взели на изплащане автомобил, от който няхме нужда, просто заради начина, по който това изглеждаше на останалите. Това ме накара да осъзная колко безцелен и повърхностен е бил животът ни, колко много неща бяхме изгубили заедно, и колко много радост бяхме пропуснали, защото бяхме толкова погълнати да печелим пари и да парадираме с общественото си положение, измерващо се с нещата, които купувахме. В живота трябваше да има нещо повече. Трябваше да има друг начин на живот. Точно тогава получих просветлението си.

Сега драстичните промени, които беше направил в живота си, ми се струваха много по-смислени. Беше мотивиран от скръб, гняв и вина. Не намерих, че не вярваше искрено във философията на фрийганите, но зад тези убеждения се криеше нещо повече от загриженост за

обществото ни, околната ни среда и ближния му. Той правеше това в знак на разкаяние и изкупление.

Във всеки случай, това беше моето любителско психологично възприятие на нещата.

— Значи се опита да направиш така, че от трагедията да излезе нещо добро.

— Не се опитвах да променя начина на мислене или поведение на хората — каза той. — Само се опитвах да променя себе си. Това все още е вярно. Но ще съм неискрен, ако кажа, че не съм бил доволен, задето и други избраха да последват примера ми.

— Но Боб Смит е поел в различна посока — казах.

— Така беше — каза Барлие. Микровълновата звънна. Той извади едно блюдо и, застанал с гръб към мен, започна да подрежда съдържанието му върху чиниите ни.

— Вземал е от боклука материали, които е можел да използва за кражба на самоличност и за изнудване — казах. — Това ли беше неговата нова посока, или и вие правехте същото?

Барлие ми донесе чинията с вечерята и, за негова чест, не ми я изсипа в скута, задето го обвиних в мошеничество в собствения му дом.

— Това е дива кокошка, пълнена с див ориз, брюкселско зеле и картофено пюре — каза той, върна се до кухнята да вземе чиния и за себе си, после седна срещу мен.

Още не бях започнала да се храня. Той ме погледна и въздъхна.

— Идеята беше на Боб. Той смяташе, че би трябвало да накажем богатите, индустриалните магнати и директорите на големи корпорации, които не само извличат най-голяма облага от нашето консуматорско общество, но, на лично ниво, предизвикват още по-голямо праросничество. Смяташе, че заслужават да изгубят малко пари. Производството и разпространяването на продукти поражда неизказани социални неправди и неравенство, да не говорим пък за огромното праросване на природни ресурси. Те се облагодетелстват от това. Бихме могли да използвам парите, за да подкрепяме каузи, свързани с опазването на природата и на ресурсите, да помагаме на измамените от нашето консуматорско общество, и да пропагандираме каузата си.

— Имал си проблем с това? — попитах и започнах да ям дивата си кокошка. Беше превъзходна.

— Незаконно е — каза той.

— Такова е и живеенето тук долу — казах, — и прикачването към кабелите, за да имаш електричество, кабелна телевизия и телефон, и използването на градските наблюдателни камери.

— Това, което Боб правеше, е в различна категория на незаконните деяния, поне за мен — каза той. — Това противоречеше на убежденията ми, и ако го заловяха, това можеше да унищожи културата на фрийганите. Затова той си тръгна.

— И взе със себе си още мнозина — казах, — включително Еми Дюпон.

— Тя беше много разгневена на корпорациите — каза той. — Баща ѝ посветил целия си живот на една, и точно преди да се пенсионира, се оказало, че алчните изпълнителни директори са оплячкосали пенсионния фонд, за да финансират разточителния си стил на живот. На баща ѝ не му останало нищо. Тя искаше да им отмъсти, и Боб ѝ предложи начин да го направи.

— Ти си заел етична позиция — казах.

— Сега целият ми живот е отдаден на идеята да живея етично — каза той.

— Някой по-циничен човек, дори и да вярваше, че не сте замесен в кражбата на самоличност и в изнудването, би могъл да погледне на постъпката на Боб и на заплахата, която е представлявал за теб, като на силен мотив за убийство.

— Ти толкова ли си цинична?

Преди да успея да отговоря, Ейдриън Монк го направи вместо мен.

— Това няма нищо общо с цинизма — каза Монк, — и всичко общо с доказателствата.

Обърнахме се и видяхме Монк в униформата си на чистач да влиза през сводестия вход, последван от Стотълмайер, Лъору и Антоан Бисун, праметнал на врата си чифт очила за нощно виждане.

— Арестуван сте — каза Монк.

28. Г-Н МОНК РАЗКРИВА ДВЕ УБИЙСТВА

Изправих се и заставах с лице към Монк, докато прекосяваше игрището за голф.

— Какво правите тук?

Бях разгневена и не се опитвах да го скрия.

— Мисля, че току-що обясних това — каза той.

Главен инспектор Льору пристъпи напред и се поклони извинително:

— Помислих си, че ще е по-добре за всички, ако дойдем. Това място истинско ли е?

— Така и така сте тук, придърпайте си по един стол — каза Барлие. — Хапнете нещо с нас.

— Не сме дошли на самоубийствена мисия — рече Монк. — Дойдохме да разкрием убийствата на Нейтън Чалмърс и Еми Дюпон.

— Искрено се надявам да успеете — каза Барлие. — Но няма да намерите тук отговорите, които търсите.

— Само липсващото оръжие на убийството. — Монк посочи към стика за голф, който Барлие беше оставил да лежи на игрището. — Формата на този стик съответства на раната върху черепа на Чалмърс.

— *Incroyable* — каза Льору и приклепна до стика за голф с железен край, издаден от външната страна, взирайки се внимателно в него. — Мисля, че е така.

А като се замислих сега за това, аз също осъзнах, че смятам така.

По дяволите.

Монк беше имал право през цялото време, не че това ме изненадваше. Той винаги беше прав, когато ставаше дума за убийство.

Всички улики бяха пред мен, и този път ги видях, следователно защо продължавах да облагодетелствам Барлие, като изпитвах съмнения?

Толкова ли бях увлечена в жалките си романтични фантазии, че доброволно се заблуждавах?

Бях по-ядосана на себе си, отколкото на Монк затова че цъфна така изневиделица, или на Барлие за това, че беше убиец.

— Мислите ли, че ако съм убил Боб — рече Барлие, — наистина ще държа в дома си оръжието на убийството?

— Вие не можете да изхвърлите нищо — каза Монк. — Духът на вашето общество се оказа и вашата гибел.

— На пазара вероятно има хиляди еднакви стикове за голф с издаден от външната страна железен край — каза Барлие. — Всеки е могъл да убие Боб с някой от тях.

— Като виждам как и къде живеете, съм сигурен, че не сте почистиш достатъчно щателно този стик — каза Монк. — Екипът от криминалисти ще намери по него следи от кръвта и кожата на Боб, и това ще реши въпроса.

— Дори и да намерят, това не доказва нищо — каза Барлие: сега в гласа му сега се долавяше гневна нотка. — Виждате колко е лесно да се влезе тук. Всеки е могъл да използва този стик, за да го убие, а после да го сложи обратно в сака ми.

— Може би някой съдия би повярвал на това — заяви Монк, като крачеше към служещата за кухня част от помещението, — ако не бяха всички доказателство, които сочат, че вие сте убили Еми Дюпон.

— Копеле такова — изсъска Бисун, като изгледа гневно Барлие. — Как можа?

— Не съм я убил — каза Барлие на Бисун. — Аз я обичах.

— Не това ни казахте тази сутрин — рече Стотълмайер.

— Може и да не съм бил изцяло искрен по отношение на чувствата си — каза Барлие. — Но това беше само за да не хвърля подозрението върху себе си. Не можете да ме вините за това.

— Можем да ви арестуваме за него — каза Лъору.

— Не и без доказателство, че съм имал нещо общо със смъртта й — а аз не съм имал.

— Ти си й промил мозъка — каза Бисун. — Накарал си я да мисли, че именно така би трябвало да живеят хората. А когато те е напуснала, както напусна и мен, ти си я убил.

— Не е вярно — каза Барлие.

— Доказателствата казват друго — каза Монк. — Ето какво се е случило...

— Позволете ми — прекъснах го и погледнах в лицето Барлие, който ме погледна с разочарование, сякаш го бях предала. — Проследил си нас и Еми Дюпон до *Toujours Nuit* и си влязъл през сутерена, което е и причината, поради която никой не те е видял да влизаш в ресторанта.

— Това е защото не съм бил там — каза Барлие.

— Допуснал си грешка. — По килима в ресторанта е останала полепнала по обувките ти пръст от гъбарника.

— Конският тор не доказва нищо — каза той. — Всеки може да е направил онова, което току-що описа. Това не значи, че съм бил аз.

— В думите му има смисъл — каза Льору.

— Усетихме миризмата на плесен от дрехите ти в тъмнината — поясних. — Чухме цъкането на джобния ти часовник.

— Бих разпознал това тиктакане навсякъде — каза Монк.

— Това не е доказателство — рече Барлие. — Не разполагате с никакво потвърждение, че съм бил в ресторанта онази вечер.

— Ние не разполагаме — каза Монк. — Вие обаче — да.

— За какво говорите? — попита Барлие.

— След убийството забелязах, че металната кофа за боклук пред трапезарията е празна — каза Монк. — Вътре нямаше дори една торбичка. Това е защото вие сте взели торбичката със себе си.

— Това е абсурдно — каза Барлие. — Не съм бил в ресторанта. И макар че може и да тършувам из контейнерите, не вземам боклука от всяко кошче за смет, което видя.

— Преди да ни сервираат, помолих келнерката да ни донесе нови чинии, защото нашите бяха нацърбени — каза Монк. — Тя възрази, че чиниите си били много добри, но аз настоях да ги изхвърли в името на обществената безопасност. Затова тя го направи. Вие сте подслушали разговора.

Монк вдигна една салфетка и с нея свали една чиния от полицата в кухнята. Вдигна я да я видим всички.

— Това беше моята чиния — рече той. — Но вие сте сметнали, че е съвсем годна за употреба. Не сте могли да понесете мисълта, че ще отиде на боклука.

— Хранили сте се в непрогледна тъмнина — каза Льору. — Как е възможно да сте разпознали чиниите?

— Почувствах ги на допир — каза Монк.

— Но не сте ги видели — каза Лъору.

— Няма две еднакви нащърбени чинии — каза Монк. — А ако огледате знака на производителя отдолу, ще видите, че това са същите чинии, използвани от *Toujours Nuit*. Ако това не е достатъчно, сигурен съм, че по чинията ще намерите отпечатъците ми, както и тези на келнерката и други хора от персонала на ресторанта.

Барлие поклати глава:

— Наистина ли вярвате, че съм убил Еми, а после съм занесъл чинията ви в дома си, защото не съм можел да понеса да бъде изхвърлена?

— Не само моята чиния — каза Монк. — А също и тази на Натали.

— Би трябвало да съм си загубил ума, за да направя това — каза Барлие.

— Вижте се как живеете — рече Монк. — Случаят е приключен.

— Наистина — каза Лъору. — Мосю Барлие, арестуван сте за убийствата на Нейтън Чалмърс и Еми Дюпон. Изправете се и сложете ръцете си зад гърба.

Барлие се подчини, вирайки се в мен, докато Лъору му слагаше белезници.

— Не съм виновен — каза той. Лъору погледна Монк.

— *Incroyable, monsieur*. Вие сте най-великият детектив, когото някога съм познавал.

Стотълмайер изпъшка:

— Налагаше ли се да казвате това, инспекторе?

— Но то е вярно — каза Лъору.

— Той е прав, капитане — каза Монк. — Вярно е.

Монк вероятно беше и най-нескромният детектив, когото Лъору беше срещал.

— Мосю Бисун — рече Лъору, — ще бъдете ли така любезен да ни отведете обратно до улицата?

— Удоволствието е мое — каза Бисун, сложи си очилата за нощно виждане, и се отправи към сводестия вход.

Аз останах на мястото си за миг, като си мислех за случилото се. Все още имаше един въпрос без отговор.

Канех се да кажа нещо за това, когато Монк, сякаш прочел мислите ми, направи нещо изключително необичайно.

Вдигна пръст към устните си и ми намигна.

Когато излязохме на улицата, пред станцията на метрото при музея „Д’Орсе“ ни чакаха лейтенант Дишър, инспектор Гадуа и двама униформени полицаи. На бордюра бяха паркирани две полицейски коли.

Монк още държеше двете чинии, а стикът за голф беше Стотълмайер.

Главен инспектор Лъору отведе Барлие при Гадуа:

— Заведи този човек в управлението и му предяви обвинение в убийствата на Нейтън Чалмърс и Еми Дюпон.

— Да, сър — каза Гадуа, и вкара Барлие на задната седалка на една от колите.

Дишър хвърли на Барлие пренебрежителен поглед:

— Значи това е Фантомът на операта, по когото си е паднала Натали. Голяма работа. Не виждам какво му е привлекателното. На мен ми прилича на обикновен негодник.

— Трябва да е заради френския акцент — рече Стотълмайер. — Жените не могат да му устоят.

— Затова работя по моя — каза Дишър.

Трябваше да се обърна с гръб, преди или да съм цапнала с юмрук някого от тях, или да ми е приляло, или и двете.

— Мосю Монк, благодаря ви, че се погрижихте да бъде въздадена справедливост — каза Антоан Бисун. — Можеха никога да не хванат този боклук, ако не бяхте вие.

— Жестоката ирония е, че вероятно затворът ще представлява стъпка нагоре от досегашния му начин на живот — каза Монк.

Лъору отвори багажника на колата си, извади няколко големи торби за веществени доказателства, и ги занесе на Монк, който внимателно сложи в тях двете чинии.

— Надявам се, че уважаващата запазването философия на Люсиен може да се примири с това — казах.

Бисун ме погледна:

— Какво има да се опазва? Всичко е било покварено още от началото. Крадеш са пари.

Стотълмайер прибра стика за голф в торбичка и го сложи в багажника. Монк се присъедини към другите двама детективи при колата и си размени с Лъору няколко думи, които не чух.

— Чалмърс ги е крадял — казах, — не Барлие.

— Откъде знаете? — попита Бисун.

— Това е било в нарушение на неговата етика — казах.

— Но убийството не е било — каза Бисун. — Той има доста странни разбирания за етика.

Лъору се обърна към Бисун:

— Ще ви откараме вкъщи и там ще снемем показанията ви. Ще бъде по-удобно за вас, отколкото да идвате до управлението.

— *Merci* — каза Бисун.

Всички се качихме в колата — Монк и Лъору отпред, Стотълмайер, Бисун и аз — отзад.

По време на пътуването мълчахме, всеки вгълбен в собствените си мисли. Единствените гласове идваха от полицейската радиостанция. Но все пак в огледалото за обратно виждане забелязах нещо странно.

Гадуа и Дишър не бяха на път за управлението с Барлие. Бяха точно зад нас.

29. Г-Н МОНК И ПРОИЗВЕДЕНИЕТО НА ИЗКУСТВОТО

Докато стигнем до сградата на Бисун, Гадуа вече беше заминал в друга посока. Предполагам, че жилището на Бисун в крайна сметка беше по пътя за управлението. Петимата излязохме от колата и тръгнахме нагоре към апартамента.

Бисун се обърна към Монк, докато отключваше вратата:

— Обещавате ли да не обезобразявате картините ми?

— Няма да ги докосна — каза Монк.

Влязохме вътре. Сякаш нищо не се беше променило. Той дори не беше напреднал с картината върху статива.

— Как така не притежавахте такъв самоконтрол последния път, когато бяхте тук? — обърна се Бисун към Монк. — Тогава се наложи да ви попреча да поправите другата ми картина.

— Искате да кажете, вашето признание — каза Монк, като застана пред картината, която Бисун му беше попречил да ретушира.

Картината представляваше натюрморт с изображение на останки от храна — рибешки скелет върху нащърбена чиния.

И тогава осъзнах какво гледам. Същото осъзнаха й всички останали, освен, може би, Антоан Бисун. Иди може би той просто не искаше да го признае, разбирах защо.

— Още не съм дал име на творбата — каза Бисун.

— В такъв случай току-що ви спестих труда — каза Монк. — Това е чинията от вечерята ми в *Toujours Nuit*.

— Това е просто една нащърбена чиния. Вие влагате в творбата собственото си „аз“ и собствените си преживявания — каза Бисун. — Това е емоционалната сила на голямото изкуство. Не се тревожете, приемам го като комплимент.

Сякаш по поръчка, в апартамента влязоха Дишър, Гадуа и Барлие. Веднага забелязах две неща: Барлие вече не беше с белезници, а Гадуа държеше торбичката за веществени доказателства, в която беше нащърбената чиния.

Монк взе торбичката от Гадуа и вдигна чинията към стената успоредно на картината. Съвпаднаше точно.

— Дори сте уцелили точно предястието — каза Монк.

— Пушена риба, макар че така и не успяхме да я изядем.

— Надявам се, че сте си я взели в торбичка за вкъщи — рече Дишър. — Пушената риба е много вкусна.

— Барлие е убил Еми — каза Бисун. — Току-що го доказахте.

Монк поклати глава:

— Барлие е откачен, но не е глупак. Ето какво се е случило. Убили сте Чалмърс със стика за голф на Барлие, после сте се отървали от тялото някъде в тунелите, с надеждата, че ще бъде открито от любители на катакомбите и Барлие ще бъде обвинен. Аз обаче предполагам, че Барлие пръв се е натъкнал на тялото. Не е знаел как е бил убит Чалмърс, или кой го е направил, но е знаел, че във всеки случай той ще бъде първият заподозрян. Затова е разпръснал костите именно на мястото, на което е смятал, че те никога няма да бъдат открити.

— Все още съм удивен, че са били — каза Барлие, като кимаше в потвърждение на отбелязаното от Монк.

— Но щом ги намерих, всичко започна да се разплита — каза Монк, като премести поглед отново към Бисун. — Знаели сте, че Еми ще разбере, че жертвата е Чалмърс и, тъй като е знаела, че Барлие никога няма да прибегне до насилие, тогава вероятно виновникът сте вие. Не сте искали да я убивате, но е трябвало да го направите, и сте хвърлили вината за това върху Барлие, защото преди всичко именно той я е подлъгал да влезе в света на фрийганите. Затова сте го натопили.

По-нататък Монк обясни, че всичко е станало точно както го беше обяснил преди, само че с Бисун в ролята на злодея, който ни е наблюдавал с помощта на охранителните камери и е използвал тунелите, за да влезе и да излезе от ресторанта.

Когато чул Монк да настоява сервитьорката да изхвърли чиниите ни, видял конкретен начин да свърже Барлие с убийството. Освен това внимавал да стои достатъчно близо до нас, за да усетим миризмата на плесен по дрехите му и да чуем тиктакането.

— Само че цъкането на джобния часовник на Барлие не е същото цъкане, което чух в ресторанта — каза Монк. — Вие използвахте

секундомер.

— Можете да определите разликата между два тиктакащи часовника? — възкликна удивено Гадуа. — И да я запомните?

— Не е по-различно от това да различите два гласа — каза Монк.

— Само за човек, който може да отдели фъстъците от черупките им, да ги смеси, а после да ги съедини отново — рече Стотълмайер.

— Това е невъзможно — възкликна Лъору.

— Виждала съм го да го прави — казах. — За забавление.

Именно така прекарваше времето си на Хаваите, когато не разкриваше убийства.

— Това е популярна игра в Америка — каза Монк. — Трябва да я пробвате.

— Вие сте по-луд от Барлие — заяви Бисун.

— Били сте толкова обзет от нетърпение да го намерим, а също и подхвърлените от вас веществени доказателства, че буквално ни дадохте карта с указания как да стигнем дотам — каза Монк. — Помолих ви да ни отведете до скривалището му тази вечер, защото исках да съм сигурен, че знаете пътя. Дори ни преведохте през гъбарника, за да сте сигурен, че ще направим връзката с конските фъшкии. Но точно тогава допуснахте голямата си грешка.

— По-голяма от това да нарисува на стената си нещо, което само убиецът е можел да види? — каза Стотълмайер.

— Грешката е била в това как е видял онова, което е нарисувал — каза Монк. — В нощта на убийството е носел инфрачервени очила. Ето как се е движел свободно из непрогледно тъмния ресторант, без да използва светлина, и ето как ни отведе до Барлие тази вечер.

Монк току-що беше отговорил на въпроса, който ме тревожеше по-рано — как Барлие беше видял всичко в ресторанта, без да включи фенерчето си? Сега знаех защо Монк ми беше направил знак да мълча. Не искаше да подсказе на Бисун, че всичко, случило се току-що, е инсценирано в негова полза. Мисля, че и Лъору не беше наясно, докато Монк не започна да шепне в ухото му до багажника на полицейската кола пред метростанцията на музея „Д’Орсе“.

— Барлие може да е носел очила за нощно виждане — каза Бисун.

— Но всичко, което притежава, е измъкнато от боклука — каза Монк. — Никой не би изхвърлил чифт годни за употреба

инфрачервени очила.

— Значи ги е купил — каза Бисун.

— Само дето той не купува вещи. Това противоречи на нещата, в които вярва — каза Монк. — А в дома му няма очила за нощно виждане.

— Очевидно се е отървал от тях — рече Бисун.

— Защо ще запазва стика за голф, с който е убил Чалмърс, и ще отмъква чинии от боклука на ресторанта, където е убил Еми Дюпон, а ще изхвърли чифт скъпи и полезни очила? — каза Монк. — Няма никаква логика, нали?

— Обичах я повече от самия живот — тихо каза Бисун.

— Тогава трябваше да отнемеш своя живот — каза Барлие, — не нейния.

— Прав си — каза Бисун и се хвърли към прозореца.

Стотълмайер реагира бързо, но не достатъчно бързо.

Бисун се заби в стъклото, с изпънати пред тялото ръце, с наведена глава, с изопнато тяло, сякаш скачаше грациозно в плувен басейн, а не във въздуха.

Докато всички стигнем до разбития прозорец, Бисун вече се беше стоварил с главата напред, пробивайки навеса на павилиона за фалафели на улицата отдолу, и беше паднал върху решетката, с посипани около него късчета стъкло.

Но Бисун вече не можеше да почувства никаква болка. Вече не можеше да чувства нищо.

Извърнах се, отворатена, и Барлие ме хвана. Но опитните полицаи продължаваха да се взират надолу към ужасната гледка, сякаш гледаха просто някакво петно с неясен произход.

— Сега разбирам защо всички френски филми, които съм гледал, завършват със самоубийство — каза Дишър.

След като откараха Бисун в чувал за трупове, а криминолозите вече бяха направили всички необходими им снимки, Монк започна да смята изпотрошените стъкла по улицата с официалната си метла от отдела по чистотата, която беше прибрана в багажника на колата на Лъору.

Приближих се до него, докато работеше:

— Не е нужно да правите това, господин Монк.

— Харесва ми — каза Монк. — Помага ми да мисля.

— За какво остана да мислите? — попитах. — Вече разкрихте убийствата.

— Един ден по-късно, отколкото трябваше — каза Монк.

— Канех се да ви попитам за това — казах. — Видяхте онази картина в апартамента на Бисун вчера. Защо не направихте връзката тогава?

— Мисля, че имах двойна причина да бъда разсеян. Бях шокиран от порнографския портрет на Еми Дюпон и напълно отвратен от всичко, което бях чул за безумния и нехигиеничен начин на живот на Люсиен Барлие — каза Монк. — Ти беше права, Натали. Толкова много исках Барлие да се окаже виновникът, че това замъгли перспективата ми за всичко.

— И какво ви накара да осъзнаете грешката си?

— Това — каза Монк, като кимна с глава към метлата. — Бях възседнал своята *motocrotte* и обикалях нагоре-надолу по „Шан-з-Елизе“, и в един миг на удивителна яснота и покой, какъвто може да породи само задълбоченото чистене, осъзнаването просто ме осени. Спомних си картината и осъзнах, че Бисун е убиецът. Щом престанах да се срамувам от себе си, осъзнах, че тепърва предстои да го докажа.

— Но без чинията не разполагахте с нищо.

Монк кимна:

— Помислих си, че всяка надежда е изгубена.

— Вие винаги мислите така — казах.

— Но после си спомних празната кофа за боклук пред трапезарията, и разбрах къде мога да намеря чинията — каза Монк. — Трябваше само да накарам Бисун да ме отведе там и да уличи сам себе си в нетърпението си да натопи Барлие.

— Това, което не проумявам, е защо Бисун е нарисувал на стената си картина, която пряко го въвлеча в убийството.

— Той е човек на изкуството. А тези хора създават най-добрите си творби, когато душите им са измъчени — каза Монк.

— И вие знаете това, защото...?

— Самият аз съм нещо като човек на изкуството — каза Монк, — не с боите или глината, а с разкриването на убийства.

Нямаше съмнение, че именно психологическите терзания на Монк го превръщаха в такъв добър детектив. Пак затова той отказваше да взема диоксинил, когато пътуваше. Това го лишаваше от блестящите му умения.

— Освен това — продължи Монк, — Бисун си мислеше, че е бил единственият в трапезарията, който наистина е видял чинията.

— Но Бисун разчиташе, че вие ще разпознаете чиниите в дома на Барлие.

— Разчитал е, че ще ги намеря — каза Монк. — Бисун никога не е очаквал на практика да ги разпозна, щом ги видя, след като само съм ги докоснал за кратко в тъмнината.

Разбира се, че Бисун не беше очаквал това. Това беше като някаква свръхестествена сила, и доколкото знаех, Ейдриън Монк беше единственият човек на земята, който я притежаваше.

— Очевидно не ви е познавал много добре — казах.

— Но ти ме познаваш, може би по-добре, отколкото аз се познавам. Ти видя грешката, която допусках, и се опита да ме предупредиш.

— Действа и в двете посоки — казах. — Първата вечер тук, когато получих онзи емоционален срыв на улицата, вие разбрахте причината още преди мен. Радвах се, че сте там да ми помогнете.

Монк вдигна поглед от метенето към мен:

— Помогнал съм ти?

— Да — казах, — помогнахте ми.

— В нашите отношения не се ли предполага, че трябва да е обратното?

— Понякога нещата не се развиват по начина, по който планирате, господин Монк. — Посочих към фургона на моргата. — Просто питайте Антоан Бисун.

Монк и аз останахме в Париж още два дни. Прекарахме един ден в даване на показания пред полицията, за да могат да затворят досието по двете убийства. А после си взехме един ден само за себе си.

Прекарах свободния си ден с Люсиен Барлие, който се оказа отличен туристически гид и над земята. Запазихме целомъдрени

отношения помежду си, ако не се брои една невероятна прощална целувка.

През последната ни вечер се върнах в хотела в спокойно, леко меланхолично настроение. Бях нетърпелива да се прибера у дома и, в същото време, малко тъжна, че си заминавам. Оказа се, че Монк се чувства по същия начин. Когато се приближих, Монк неохотно предаваше ключовете от *motocrotte* на Пиер: самият Пиер също беше доста потиснат. Платеният отпуск на служителя от чистотата приключваше.

Пиер отпраща, възседнал своята *motocrotte*, докато Монк гледаше съкрушено след него.

— Това беше страхотна ваканция — каза Монк.

— Да, наистина — рекох.

— Всъщност се радвам, че ме изнуди за нея — каза той.

— Благодаря.

— Но сега ще унищожиш онези снимки, нали?

— Абсолютно — излъгах.

Възнамерявах да запазя снимките на двама ни, изпоцапани със сажди и покрити с кал, по сантиментални причини.

Но нямаше да поставям Монк в неловко положение, като показвам снимките на някой друг, освен може би на Джули, а дори тогава щях да я накарам да се закълне в живота си, че ще запази тайната.

Може би, някой ден, когато Монк превъзмогнеше фобиите си, можех да ги покажа отново и на него, и може би той щеше да оцени факта, че съм запечатала неповторимото ни, случващо се веднъж в живота смъртоносно преживяване в Германия, за идните поколения.

— Сега, когато вече сте опитен пътешественик из Европа — казах, — може би някой ден ще се върнете.

— И ще разкрия още убийства — каза той.

— Може би ще поискате да пробвате да се наслаждавате на ваканция, без някой да бъде убит.

— И как ще си прекарвам времето?

— Можете да миете тротоари — казах. — Помислете си за това. Можете да станете първият американец, чистил улици във всички големи европейски столици. Но защо да спирате дотам? Защо да не почистите също Азия, Африка и Близкия изток?

Монк кимна:

— Това е нещо, за което да си мечтая.

— Всички се нуждаем от това — казах.

— Но първо имаме да напишем писмо с унищожителни критики.

— Писмо ли? — попитах. — До кого?

— До френското правителство, разбира се, относно всички неща, които трябва да поправят. Списъкът е у теб, нали?

— Не — казах, — мислех, че е у вас.

Истината беше, че се надявах да забрави за оплакванията си от френската култура, щом започнахме да разследваме убийствата.

Трябваше да проявя повече разум.

— Всичко е наред. — Монк почука по главата си. — За твой късмет, имам удивителна памет.

— О, да — казах, — каква късметлийка съм само.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.